Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Batı Dilleri ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Alman Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı

Türk ve Alman Düğün Gelenekleri ve Davetiyeleri

Selin KARAKAYA

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2018

TÜRK VE ALMAN DÜĞÜN GELENEKLERİ VE DAVETİYELERİ

Selin KARAKAYA

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Batı Dilleri ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Alman Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2018

KABUL VE ONAY

Selin Karakaya tarafından hazırlanan "Türk ve Alman Düğün Gelenekleri ve Davetiyeleri" başlıklı bu çalışma, 11.06.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Musa Yaşar Sağlam (Danışman)

Prof. Dr. Dursun Zengin

Yrd. Doç. Dr. Türkan Soman Çelik

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Musa Yaşar Sağlam

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☒ Tezimin/Raporumun ..3.. yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

11.06.2018

Selin Karakaya

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

○ **Tezimin/Raporumun tamamı dünya çapında erişime açılabilir ve bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir.**
(Bu seçenekle teziniz arama motorlarında indekslenebilecek, daha sonra tezinizin erişim statüsünün değiştirilmesini talep etseniz ve kütüphane bu talebinizi yerine getirse bile, teziniz arama motorlarının önbelleklerinde kalmaya devam edebilecektir)

X **Tezimin/Raporumun 11.06.2021 tarihine kadar erişime açılmasını ve fotokopi alınmasını (İç Kapak, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) istemiyorum.**
(Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir, kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir)

○ **Tezimin/Raporumun.....tarihine kadar erişime açılmasını istemiyorum ancak kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisinin alınmasını onaylıyorum.**

○ **Serbest Seçenek/Yazarın Seçimi**

11 /06/2018

Selin Karakaya

Selin KARAKAYA

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Tez Danışmanının **Prof. Dr. Musa Yaşar SAĞLAM** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Selin KARAKAYA

ÖZET

YILDIZ KARAKAYA, Selin. *Türk ve Alman Düğün Gelenekleri ve Davetiyeleri*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2018.

Çalışmamızda, kültürden kültüre farklılık ve benzerlikler gösteren Türk ve Alman düğün gelenekleri ve her iki toplumun kültüründe önemli rol oynayan, kültürlerinden ve dilsel özelliklerinden önemli izler taşıyan düğün davetiyeleri incelenmiştir.

Bütüncemizde bulunan düğün davetiyeleri 2000-2017 yıllarına ait yirmi beş Türkçe ve yirmi beş Almanca düğün davetiyesinden oluşmaktadır. Türk ve Alman toplumlarının kültürel çeşitlilikleriinin bir nebze de olsa sunulabilmesi için, davetiyeleri seçerken, davetiyelerin mümkün olduğunca farklı il, ilçe, köy, eyalete ait ve davetiyelerde mümkün olduğunca çok kültürel özelliğin olmasına özen gösterilmiştir. Yapılan metin dil bilimsel çözümlemede, düğün davetiye metinlerinde bulunan öğeler zorunlu ve seçimlik olmak üzere ikiye ayrılmış ve öğelerdeki özel değişkenler, öğelerin içerik, biçim ve biçem özellikleri ve iletişimsel işlevleri açıklanmıştır.

Yapılan karşılaştırmalı çalışmamız sonucunda düğün gelenekleri ve davetiyelerinin, toplumların dinî inançları, değerleri, aile, arkadaşlık ve akrabalık algıları gibi pek çok konuda bilgi verdikleri görülmüştür.

Anahtar Sözcükler

Evlilik, Türk ve Alman, Düğün, Davetiye, Gelenek, Kültür, Metin, Metin Türü

ABSTRACT

YILDIZ KARAKAYA, Selin. *Turkish and German Wedding Traditions and Invitations*, Master's Thesis, Ankara, 2018.

In our study, the Turkish and German wedding traditions that vary from one culture to another, the wedding invitations that play fundamental roles in both cultures and invitations on which cultural and linguistic features have left significant marks have been studied.

The wedding invitations in our corpus consist of twenty-five Turkish and twenty-five German invitations through the years 2000-2017. The invitations have been selected from different provinces, districts, villages or states with as much cultural features as possible so that they could introduce cultural diversities in both Turkish and German societies. In the text linguistics analysis that has been carried out under these circumstances, the wedding invitations with these features have been divided into two groups: obligatory and optional. Then special variants in the moves, content, form and stylistic features and communicative purposes of the moves were explained.

In this comparative study, it is clearly seen that wedding traditions and invitations inform us about the religions, values and relationships with family, friends and relatives of the societies to which they belong.

Keywords

Marriage, Turkish and German, Wedding, Invitation, Tradition, Culture, Text, Genre

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY ..... **i**
BİLDİRİM ..... **ii**
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI ..... **iii**
ETİK BEYAN ..... **iv**
ÖZET ..... **v**
ABSTRACT ..... **vi**
İÇİNDEKİLER ..... **vii**
RESİMLER DİZİNİ ..... **x**
ŞEKİLLER DİZİNİ ..... **x**
TABLOLAR DİZİNİ ..... **x**

1 GİRİŞ **1**

2 KÜLTÜR BİLİM **5**
2.1 KÜLTÜR KAVRAMI **5**
2.1.1 Kültür Kavramının Tarihsel Gelişimi 5
2.1.2 Reckwitz'in Kültür Tanımları Sınıflandırması 8
2.1.2.1 Normatif Kültür Anlayışı 8
2.1.2.2 Bütüncül / Holistik Kültür Anlayışı 10
2.1.2.3 Ayrıştırıcı ya da Sektörel (Alan) Kültür Anlayışı 12
2.1.2.4 Anlam, Bilgi ve Sembol Odaklı Kültür Anlayışı 15
2.2 DÜĞÜN (HOCHZEIT) **20**
2.2.1 Düğün Gelenekleri 22
2.2.1.1 Alman Düğün Gelenekleri 22
2.2.1.1.1 Kirchliche Trauung (Kilisede Kıyılan Dinî Nikâh) 23
2.2.1.1.2 Traukerze (Düğün Mumu) 27
2.2.1.1.3 Reis, Erbsen usw. werfen (Saçı) 27
2.2.1.1.4 Brautkrone (Gelin Tacı) 28
2.2.1.1.5 Brautschleier (Duvak) 29
2.2.1.1.6 Hochzeitsbitter, Hochzeitslader, Bittfrau (Oku(ntu)cu) 30
2.2.1.1.7 Glücksbrot, Morgensuppe, Johanniswein (Şans Ekmeği, Sabah Çorbası ve Şarap) 33
2.2.1.1.8 Mitgift (Gelin Göçürme ve Çeyiz) 35
2.2.1.1.9 Vorspannen (Yol Kesme) 36
2.2.1.1.10 Brautzug (Gelin Alayı) 37
2.2.1.1.11 Polterabend (Kına Gecesi) 38
2.2.1.1.12 Hochzeitszeitung (Düğün Gazetesi) 40
2.2.1.1.13 Verlobungsanzeige, Hochzeitsanzeige (Nişan, Düğün İlanları) 40
2.2.1.1.14 Brautbad (Gelin Hamamı) 41
2.2.1.1.15 Hochzeitsspiele (Düğün Oyunları) 42
2.2.1.1.16 Brautentführung, Bräutigamentführung, Brautschuhversteigerung (Gelin, Damat veya Gelin Ayakkabısı Kaçırma) 42
2.2.1.1.17 Hochzeitshaus (Düğün Evi) 44
2.2.1.1.18 Muntschatz (Başlık parası) 45
2.2.1.1.19 Morgengabe (Yüz Görümlüğü) 46

2.2.1.1.20 Nachbarschaftshilfe (İmece) 46
2.2.1.2 Türk Düğün Gelenekleri 46
2.2.1.2.1 Dinî Nikâh ve Resmî Nikâh 48
2.2.1.2.2 Oku(ntu)cu 52
2.2.1.2.3 Evlenme İsteğinin (İmalı Bir Şekilde) Belirtilmesi 53
2.2.1.2.4 Beşik Kertme, Beşik Kırdı 54
2.2.1.2.5 Başlık Parası 54
2.2.1.2.6 Çeyiz, Çeyiz Götürmesi ve Çeyiz Sergileme 55
2.2.1.2.7 Duvak ve Yüz Görümlüğü 56
2.2.1.2.8 Gelin Göçürme 56
2.2.1.2.9 Kız Evinden Eşya Çalma 58
2.2.1.2.10 Bayrak Dikme 58
2.2.1.2.11 Yol Kesme 58
2.2.1.2.12 Davul-Zurna ve Silah 59
2.2.1.2.13 Gelin Başlıkları 59
2.2.1.2.14 Ateş 60
2.2.1.2.15 Gelin Hamamı 60
2.2.1.2.16 Kâkül Kesme 62
2.2.1.2.17 Güveyi Hamamı, Güveyi Tıraşı ve Donatması 62
2.2.1.2.18 Kına 63
2.2.1.2.19 Yüz Yazısı 64
2.2.1.2.20 Saçı 65
2.2.1.2.21 Ekmek 65
2.2.1.2.22 Düğün Oyunları 66

3 METİN DİL BİLİM 68
3.1 METİN VE METİN ÖLÇÜTLERİ 68
3.2 METİN TÜRLERİ 72
3.3 METİN İNCELEME 76
3.3.1 Metin İnceleme Yöntemleri 76
3.3.1.1 Metne Bağlı Yöntem 77
3.3.1.1.1 Büyük Ölçekli Yapı 78
3.3.1.2 Metin Dışı Yöntem 78
3.3.1.2.1 Metnin İşlevi 79
3.3.1.3 Metne Bağlı ve Metin Dışı Yöntemlerin Birlikte Kullanımı (Üstyapı) 81
3.4 DÜĞÜN DAVETİYELERİ 83
3.4.1 Veri Tabanı ve Yöntem 83
3.4.2 Almanca Düğün Davetiyelerindeki Öğeler 85
3.4.2.1 Gelinin ve Damadın Adları 86
3.4.2.2 Davet Metni 91
3.4.2.3 İletişim Bilgileri 101
3.4.2.4 Gelin-Damat Adları Arasında Simge Kullanımı 104
3.4.2.5 Geri Bildirim 106
3.4.2.6 Başlık 108
3.4.2.7 Şiirsel Metin / Motto 109
3.4.2.8 Davetlilerden İstenen Hediyeye İlişkin Bilgi 110
3.4.2.9 İlişki Serüveni / Geçmişi 111
3.4.2.10 Ek (Bilgi) Kart(ı) 112
3.4.2.11 Konaklama 115
3.4.2.12 Gelinin ve Damadın Birlikte Yaşadıkları Ev Adresi 116
3.4.2.13 Yol Tarifi Ve Kroki 118
3.4.2.14 Düğün Oyunları 119
3.4.2.15 Kıyafet Kuralı (Dress Code) 121
3.4.2.16 Gelinin ve Damadın Adlarının Başharfleri 121
3.4.2.17 Özel Ek Pusula 122

3.4.2.18 Diğer ... 123
3.4.2.19 Dil Dışı Öğeler ... 123
3.4.3 TÜRKÇE DÜĞÜN DAVETİYELERİNDEKİ ÖĞELER ... 124
3.4.3.1 Gelinin ve Damadın Adları ... 125
3.4.3.2 Davet Metni ... 127
3.4.3.3 Törene İlişkin Bilgiler ... 137
3.4.3.4 Gelinin ve Damadın Annelerinin ve/veya Babalarının (Ad-) Soyadları ... 144
3.4.3.5 Gelin-Damat ve Anne-Baba Adları Arasında Simge Kullanımı ... 150
3.4.3.6 İletişim Bilgileri ... 152
3.4.3.7 Gelinin ve Damadın Adlarının Başharfleri ... 154
3.4.3.8 Geri Bildirim ... 155
3.4.3.9 Başlık ... 156
3.4.3.10 Davetlileri Törene Taşıma Hizmeti ... 157
3.4.3.11 Kroki ... 158
3.4.3.12 Motto / Şiirsel Metin ... 158
3.4.3.13 Diğer ... 159
3.4.3.14 Görsel Öğeler ... 160
3.4.4 Almanca ve Türkçe Davetiyelerin Karşılaştırılması ... 160

4 SONUÇ ... 178

5 KAYNAKÇA ... 183

6 EKLER ... 194
6.1 ORİJİNAL ALMAN DÜĞÜN DAVETİYELERİ ... 194
6.2 ORİJİNAL TÜRK DÜĞÜN DAVETİYELERİ ... 207
6.3 TEZ ORİJİNALLİK FORMU ... 220
6.4 TEZ ÇALIŞMASI ETİK KOMİSYON İZİN MUHAFİYETİ FORMU ... 222

RESİMLER DİZİNİ

Resim 1: Gelin Odasında Kutsama 24
Resim 2: Gelin-Damat ve İsa-Kilise Bağlantısı 26
Resim 3: Gelin Tacı 29
Resim 4: Oku(ntu)cular 32
Resim 5: Altı Oku(ntu)cu 33
Resim 6: Düğün Ekmeği 34
Resim 7: Koçu ile Gelin Göçürme 36
Resim 8: Yol Kesme 37
Resim 9: Gelin Alayı 38
Resim 10: Kına Gecesine Tavuk Götüren Konuk 39
Resim 11: Düğün Gazetesi 40
Resim 12: Gazatedeki Nişan, Düğün İlanları 41
Resim 13: Gelin Kaçırma 43
Resim 14: Fritzler'deki Düğün Evi 45
Resim 15: Okuncu Örnekleri 53
Resim 16: Gelin Alma Alayı 57
Resim 17: Geline Kına Yakma Töreni 63
Resim 18: Yüz Yazısı 64
Resim 19: Düğünden Önce Yapılan Ekmek 66
Resim 20: Hugo Ball'ın *Karavan* adlı şiiri 70
Resim 21: "Et" sözcüğünden, ampersand simgesine gelişim süreci 105
Resim 22: Elde Düğün Davetiyesi Hazırlama 162

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Kültür Kavramının Etimolojisi 6
Şekil 2: Van Dijk'ın Habere Ait Üstyapı Şeması 82

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1: W. Heinemann'ın Metin Türleri Hiyerarşisi 75
Tablo 2: Heinemann'ın Metin Hiyerarşisi'ne göre Düğün Davetiyelerinin Yeri 75
Tablo 3: Jakobson'un İletişim Modeli 79
Tablo 4: Jakobson Modeline göre İletişim Öğelerinin Dilsel İşlevleri 80
Tablo 5: Almanca Düğün Davetiyelerindeki Zorunlu ve Seçimlik Öğeler 86
Tablo 6: Metnin İçeriğine veya Türüne İlişkin Başlıklar 109
Tablo 7: Türkçe Düğün Davetiyelerindeki Zorunlu ve Seçimlik Öğeler 125
Tablo 8: Türkçe Davetiyelerde Yer Alan Mekânlar 143
Tablo 9: Almanca ve Türkçe Davetiyelerde Bulunan Öğelerin Karşılaştırılması 161

1 GİRİŞ

People do not live in different worlds;
they live differently in the world.
Kirsten Hastrup[1]

Türkler ve Almanlar, Hastrup'un da ifade ettiği gibi, gerçekten aynı dünyada farklı şekillerde mi yaşıyoruz? Birbirimizden çok mu farklıyız? Şayet evetse, hangi konu(lar)da birbirimizden ayrılıyoruz? Bizi ayıran, farklılaştıran ne? Peki benzerliklerimiz? Bu iki toplumun kültürleri arasında benzerlikler de var mı? Şayet varsa, hangi konu(lar)da birbirimize benziyoruz?

Cohen (1999, ss. 19, 20; aktaran Depeli, 2009, ss. 25, 26), toplumdaki bireyleri birbirine yakınlaştıran ve toplumları birbirinden ayıran şeyin, bireylerin aidiyet duygusu olduğunu ve bunun da konuşabildiğimiz ortak dil, davranabildiğimiz benzer şekiller, katılabildiğimiz aynı törenler, inanabildiğimiz aynı yaratıcı, giyebildiğimiz benzer kıyafetler gibi, paylaşılan (ortak) simgeler sayesinde olduğunu savunur.

İki ana bölümden oluşan kültür ve metin dil bilimsel çalışmamızı, Türk ve Alman toplumlarındaki bireyleri birbirine yakınlaştıran ve her iki toplumu birbirinden ayıran düğün gelenekleri ve davetiyeleri etrafında temellendirdik. İlk bölümde kültür kavramının tarihsel gelişimi ve anlamları üzerinde durulmuş, daha sonra Türk ve Alman toplumlarının düğün gelenekleri, benzerlikleri ve farklılıkları kültürel açıdan incelenmiştir. İkinci bölümde ise metin tanımı, bir dilsel yapının metin kabul edilme ölçütleri ve metin türü üzerinde durulmuş, daha sonra Türk ve Alman düğün davetiyeleri metin dil bilimsel açıdan karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Kültür kavramının tarihsel gelişim sürecine geçmeden önce, Türk ve Alman düğün gelenekleri ve davetiyelerini inceleyen bazı önemli çalışmalardan kısaca bahsetmek

[1] Moosmüller, A. (2007). Interkulturelle Kommunikation aus ethnologischer Sicht. A. Moosmüller (Ed.). *Interkulturelle Kommunikation. Konturen einer wissenschaftlichen Disziplin* (ss. 13-50). Münster: Waxmann.

isteriz. Bunun, konuyla ilgili çalışma yapmak isteyen diğer kişilere yardımcı olacağına inanıyoruz.

Türk düğün gelenekleri konusunda en kapsamlı çalışma Koşay'ın (1944) "*Türk Düğün Gelenekleri Üzerine Mukayeseli Malzeme*" kitabıdır. Koşay kitabında kırktan fazla il, ilçe ve köydeki Türk düğün geleneklerinine yer vermiştir. Koşay'dan sonra değinilmesi gereken bir diğer isim Boratav'dır. Sıkça alıntılanan düğün-öncesi, düğün ve düğün-sonrası aşamalar(ın)da uygulanan geleneklerinin olduğu şema Boratav'ın (1973) "*100 Soruda Türk Folkloru (İnanışlar. Töre ve Törenler. Oyunlar)*" kitabında geçmektedir. Kuyumcu'nun (1987) "*Düğün. Törelerimiz*" başlıklı çalışması da, dokuz farklı yöreye ait düğün geleneklerine yer verilmiş, alanında önemli bir çalışmadır. Ataman'ın (1992) "*Eski Türk Düğünleri ve Evlenme Ritleri*" kitabında her ne kadar hangi yöreye ait olduğu belirtilmese de, belli başlı düğün geleneklerine yer verilmiştir. Bunların dışında Depeli'nin (2009) "*Almanyalı Türklerde Evlilik Törenlerinin Dönüşümü. Kültürel Bellek, Aidiyet ve Kimlik*" başlıklı doktora tezi, düğün törenleri konusunda oldukça bilgilendiricidir.

Alman düğün gelenekleri konusunda ise en yararlı olabileceğini düşündüğümüz kitapların başında, Völger ve Welck'in (1985) birlikte yayıma hazırladıkları iki ciltlik "*Die Braut. Geliebt. Verkauft. Getauscht. Geraubt. Zur Rolle der Frau im Kulturvergleich*" kitabı gelmektedir. İki ciltlik kitapta, pek çok kültüre ait geleneklere yer verilmiş ve onların tarihsel, dinsel kökenleri ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Belli başlı Alman düğün geleneklerinin ve onların tarihsel, dinsel kökenlerinin ayrıntılı olarak açıklandığı bir diğer önemli kitap Fehrle'nin 1937 yılında basılan "*Deutsche Hochzeitsbräuche*" kitabıdır. Alman düğün geleneklerini ele alan Schönfeldt'in (2001) "*Die schönsten Hochzeitsbräuche*" başvurulabilecek bir diğer önemli kitaptır. Winkler'in (1986) "*Wir feiern Hochzeit. Praktischer Rat für Verlobungs- und Hochzeitsfeiern*" kitabında nişan, kına ve düğünle ilgili önemli bilgiler, bazı düğün geleneklerini ve davetiyelerini, teşekkür kartlarını, düğün gazetelerini vb. kişilerin nasıl hazırlayabilecekleri gibi bilgilere yer verilmiştir.

Düğün davetiyeleri konusunda en çok faydalanılabilecek çalışmalar ise şu şekildedir:

Özgüder'in (2011) 2005-2009 yıllarına ait yirmi beş Almanca ve yirmi beş Türkçe düğün davetiyesini ele aldığı "*Türkçe ve Almanca Düğün Davetiyeleri Üzerine Metindilbilimsel ve Kültürlerarası Bir Çalışma*" başlıklı yüksek lisans tezi. Özgüder'in tezinde, davetiyeler metnin işlevine, büyük ölçekli yapısına, biçemine ve dildışı öğelerine göre çözümlenmiştir. Karahan'ın (2005a: ss. 105-132) "*Tür Çözümlemesi Yönünden Düğün Davetiyelerine Yönelik Bir İnceleme*" adlı makalesinde, 2004-2005 yıllarına ait seksen düğün davetiyesi, söylem topluluğu, iletişimsel amaçları, zorunlu ve seçimlik adımları[2], adımlara özel sözcüksel, dil bilgisel ve dil-dışı özel değişkeleri, adımların yapısal özelliklerinin işlevleri ve metnin genel iletişimsel amaçlarıyla olan ilişkileri açılarından ele almıştır. Düğün davetiyeleri konusunda çalışma yapmış bir diğer önemli isim Çubukçu'dur. Çubukçu (2006, ss. 483-491) yayımlanmış "*Düğün Davetiyelerinin Söylemi: Toplumdilsel Bir İnceleme*" adlı makalesinde, 1970-2005 dönemlerine ait yüz yirmi Türkçe düğün davetiyesindeki metinleri altı zorunlu ve üç seçimlik öğe olmak üzere sınıflandırmış ve bunları söylem toplulukları ve yetki paylaşımı çerçevelerinde ele almıştır. Bunun dışında Sharif ve Yarmohammadi'nin (2013, ss. 1-9) "*On the Persian Wedding Invitation Genre*" adlı çalışmasında, yetmiş İran düğün davetiyesinde bulunan türe özgü yedi öğeyi zorunlu ve seçimlik olarak sınıflandırmış ve bunları Swales'e dayanarak incelemiştir. Clynes ve Henry'nin (2004, ss. 225-242) Malezya'daki düğün davetiyelerini kullanarak tür incelememesi yapmış olduğu "*Introducing Genre Analysis Using Brunei Malay Wedding Invitations*" adlı çalışmada, yirmi Malayca davetiyededeki türe özgü öğeleri bulma üniversitedeki 18-22 yaşlarındaki dokuz öğrenciye yaptırılmıştır. Tür odaklı öğretim yöntemi üzerine çok az çalışma olduğu için, bu çalışma diğerlerinden farklı bir önem arzetmektedir. Faramarzi, Elekaei ve Tabrizi'nin birlikte yayımladıkları (2015, ss. 662-668) "*Genre-based Discourse Analysis of Wedding Invitation Cards in Iran*" adlı makalede, iki yüz İran düğün davetiyesindeki türe özgü öğeleri, dil bilgisel ve dil-dışı özellikleri açısından incelemiştir. Eckkrammer'in Divis-Kastberger (1996) ile yazdığı "*Die Todesanzeige als Spiegel kultureller Konventionen. Eine kontrastive Analyse deutscher, englischer, französischer, spanischer, italienischer und portugiesischer Todesanzeigen*" kitabı her ne kadar düğün davetiyeleriyle ilgili olmasa da, bende bu ya da buna benzer bir konuda çalışma isteği uyandıran ilk kitap olmuştur. Kitapta, Alman, İngiliz, Fransız, İspanyol,

[2] Biz davetiye metinlerinde bulunan (zorunlu ve seçimlik) özellikleri "*öğe*" şeklinde açıklamayı tercih ettik. Fakat Karahan (2005) söz konusu makalesinde, "*öğe*" yerine "*adım*" kavramını kulanmıştır.

İtalyan ve Portekiz gazetelerdelerindeki ölüm ilanlarında bulunan öğelerin sıklık analizi yapılmış ve bu öğeler karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Kullanımlık metinler ile ilgili çalışma yapmak isteyen kişiler için oldukça iyi bir kılavuz olduğunu düşünüyoruz.

2 KÜLTÜR BİLİM

2.1 KÜLTÜR KAVRAMI

Türk ve Alman toplumlarını ve onların düğün geleneklerini daha yakından tanımak için, öncelikle günlük hayatımızda da sıklıkla kullandığımız ve 160'tan fazla tanımı bulunan (Floros, 2003, s. 16) kültür kavramını ele almak gerekmektedir.

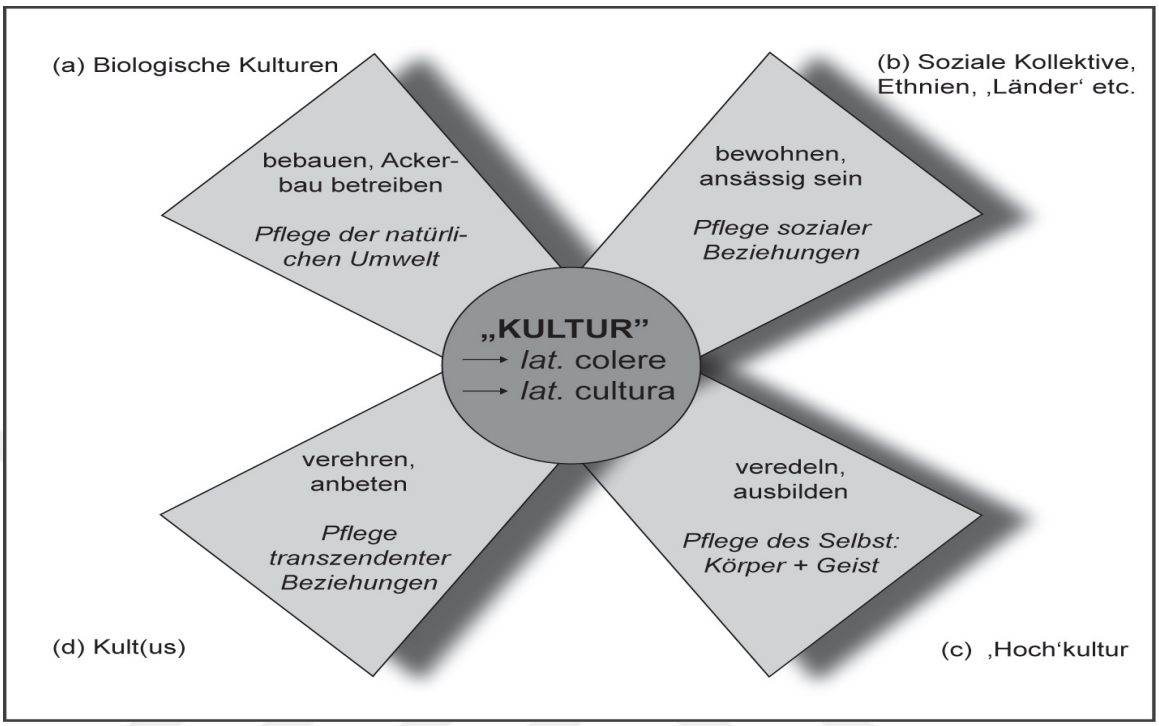
Hansen (2003, s. 11) *Kultur und Kulturwissenschaft* (*Kültür ve Kültür Bilim*) adlı eserinde, kavramın gündelik hayatta nasıl kullanıldığına dair dört farklı örnek vermiş ve daha sonra bu örneklerin her birini ayrı ayrı açıklayarak dört farklı kültür tanımına ulaşmıştır. (1) "*Yaratıcı ve sanatsal çalışma*" (a.g.e., s. 12), (2) "*belli bir yaşam şekli, kültürlenme*" (a.g.e., ss. 12, 13), (3) yaşam tarzı, "*yabancı bir halkın dikkat çeken tüm özellikleri*" (a.g.e., s. 13) (4) "*bir ekip-biçme ve bakım işlerinin sonucu*" (a.g.e., s. 14).

Peki kültür kavramı ne zaman, nasıl hayatımıza girdi ve nasıl bir gelişim süreci izledi?

2.1.1 Kültür Kavramının Tarihsel Gelişimi

Kültür kavramının etimolojik kökeni Latince fiil olan "*colo*, *colui*, *colere*" dayanmakta olup, söz konusu fiillerin pek çok anlamı mevcuttur. Menge ve Güthling'in hazırlamış olduğu Latince-Almanca sözlükte belirtilen bazı anlamları şunlardır*:* "*(toprağı) ekip-biçmek, işlemek*", "*(fiziken) kendine bakmak, süslenmek*", "*(zihni, ruh) geliştirmek, eğitmek, inceltmek"*, "*ibadet etmek, (tanrıya/tanrılara) tap(ın)mak*". "*Colere*" fiilinin isim hali - daha sonra Almanca'da *Kultur* (kültür) olarak adlandırılan - "*cultura*"dır (Floros, 2003, s. 6). Hansen (2003, ss. 14, 15), insanların toprağı ekip-biçmesi ve (tanrıya/tanrılara) tap(ın)maya başlamasıyla birlikte doğadan kopup, kültür alanına

girdiklerini ve bu iki eylemin insanları hayvanlardan ayıran özellikler olduğunu iddia eder.



Şekil 1: Kültür Kavramının Etimolojisi

(a) Biyolojik kültürler:
doğal çevrenin (tarla, toprak) geliştirilmesi (toprağı ekip biçmek: agri-cultura)
(b) Sosyal kolektifler, etnik gruplar, ülkeler vb.:
sosyal ilişkilerin geliştirilmesi (ikamet etmek, oturmak: ‚civilitas', ‚urbanitas')
(c) Yüksek kültür:
kişisel eğitim ve terbiye anlamında beden ve tinin geliştirilmesi (bir şeye bakmak: "*cultura animi*")
(d) Kült, ibadet etme, tapınma:
tanrısal/anlam atfedilen ilişkilerin geliştirilmesi (ibadet etmek, tapınmak: "*cultura Dei*")
Kültür tanımlarının dört varyantı da, her parçanın birbirine karşılık gelen gerekli "*bakım, itina, geliştirme*" (Pflege) anlamıyla ilişkilidir: (a) çevreyle (b) aynı toplumda yaşadığı diğer kişilerle ya da toplumla, (c) bizzat kendiyle (d) tanrısal alanla.

Romalı filozof Marcus Tullius Cicero (M.Ö.106-M.Ö.43), "*culture*" sözcüğünün "*toprağı ekip biçme, işleme*" anlamına gelen "*agri culture*" anlamından yola çıkarak, kavrama soyut bir anlam kazandırmış ve kavramı, "*zihnin/ruhun işlenmesi, entelektüel ve ahlaki özelliklerinin eğitilmesi, terbiye edilmesi*" anlamına gelen "*cultura animi*" şekliyle kullanmıştır (Floros, 2003, S. 7). Bazı kaynaklarda, kavramı bu soyut haliyle ilk kullanan kişinin Cicero olduğu iddia edilirken, bazılarında ise Fransız aydınlanmacı Voltaire'in (1694-1778) adı geçmektedir (Güvenç, 1972, s. 95).

Kavramın yalnızca bireyi içeren "*cultura animi*" (*ruhun işlenmesi, eğitilmesi*) (Cicero) ya da "*insan zekasının (ésprit) geliştirilmesi*" (Voltaire) anlamlarının dışında, kavramı bir kolektifi de içeren anlamda kullanan ilk kişi, doğal hukuk bilimci Samuel von Pufendorf'tur (1632-1694). Pufendorf, 17. yüzyılda yazmış olduğu "*De jure naturae et gentium*" (*Doğal Hukuk ve Milletler Hukuku Üzerine*) adlı eserinde *cultura* (kültür) kavramını, hayvanların aksine insanların kendi nefsine hakim olma sorumluluğu şeklinde açıklamıştır. Pufendorf, bir başka eseri "*Specimen controversiarium*"da (*Tartışmaların Bir Örneklemi*) doğa ve kültür kavramlarını birbirinden ayırmış ve kültürü modern şekliyle kullanmıştır (Hirsch, 1925, ss. 398-400, aktaran Floros, 2003, s. 8). Niedermann'a göre Puffendorf'un kültür kavramı, "*doğanın verdiklerinden ziyade, insanoğlunun (hem bireyin hem de toplumun) kendi çabalarıyla doğaya (hem insan doğasına hem de maddi doğaya) kattığı/kazandırdığı her şey*" anlamı taşımaktadır (Niedermann, 1941, s. 159, aktaran Floros, 2003, s. 8). Bu açıdan, kültür ve uygarlık kavramları birbirine yaklaşmıştır; fakat bu iki kavramın birbiriyle eş anlamda kullanılması 18. yüzyılın sonunda Johann Gottfried von Herder (1744-1803) tarafından gerçekleşmiştir.

Pek çok disiplinin ortaya çıktığı 19. yüzyılda ise, Sosyoloji, Antropoloji, Hukuk, Toplum Bilimi, Sanat Bilimleri, İletişim Bilimleri, Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi (Komparatistik), Felsefe, Psikoloji, Modern Ülke Bilgisi (Landeskunde) gibi disiplinlerle ilgilenen çok sayıda bilim insanı kültür kavramı üzerine düşünmüş, tartışmış ve açıklamalarda bulunmuşlardır. Bu da her biri birbirinden farklı çok sayıda kültür tanımının ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

İki ünlü Amerikalı antropolog Alfred L. Kroeber ve Clyde Kluckhohn'un birlikte hazırlamış olduğu ve 1952 yılında yayımlanan "*Culture: A Critical Review of Concepts and Definitions*" (*Kültür: Kavramların ve Tanımların Eleştirisi)* adlı derlemede, 164 kültür tanımı mevcuttur (Floros, 2003, s. 16). Bu denli çok sayıda kültür tanımının olması, kavramın herkesçe kabul gören bir tanımını yapmayı elbette zorlaştırmakta hatta imkansız kılmaktadır. Abbott Lawrence Lowell (1856-1943) yapmış olduğu bir konuşmada, konuyla ilgili olarak şunları söylemiştir:

> "There is nothing in the world more elusive than culture. One cannot define or circumscribe it, for it has no precise bounds. One cannot analyze it, for its components are infinite. One cannot

> describe it, for it is Protean in shape. An attempt to encompass its meaning in words is like trying to seize the air in the hand, when one finds it is everywhere except within one's grasp. Culture is like what the ancient Hebrews called wisdom in that it has no fixed habitation, but is all-pervading and imponderable in its essence." (Status of profesional education defined, 06.10.1915)
>
> [Dünyada hiçbir şey kültürü tarif etmekten daha zor değildir. Kesin sınırları olmadığı için tanımlanıp, sınırlandırılamaz. Onu oluşturan parçalar sonsuz olduğu için çözümlenemez. Çok yönlü olduğu için tanımlanamaz. Onun anlamını kelimelerle ifade etmeye çalışmak, insanın avucu dışında her yerde olduğunu anlayıncaya kadar gösterdiği havayı elle tutma çabasına benzer. Eski Yahudilerin bilgece söylediği gibi, onun sabit bir yeri yoktur, her yeri işgal etmiştir ve varlığı asla ölçülemez.]

Biz de çalışmamızda "bu tanım en doğrusudur, en eksiksizidir" iddiasında bulunmayacağız. Tüm kültür tanımlarını da veremeyeceğimiz için, tanımları Alman sosyolog ve kültür bilimcisi Andreas Reckwitz'in (2008, ss. 20-27) dört başlık altında sınıflandırdığı şekliyle açıklamak isteriz.

2.1.2 Reckwitz'in Kültür Tanımları Sınıflandırması

1. Normatif Kültür Anlayışı (*der normativ-bürgerliche Kulturbegriff*),
2. Bütüncül/Holistik Kültür Anlayışı (*der totalitätsorientierte/holistische/ganzheitliche Kulturbegriff*),
3. Ayrıştırıcı/Seçkinci ya da Sektörel (Alan) Kültür Anlayışı (*der differenzierungstheoretische oder sektorale Kulturbegriff*),
4. Anlam, Bilgi ve Sembol Odaklı Kültür Anlayışı (*der bedeutungs-, wissens- und symbolorientierte Kulturverständnis*).

2.1.2.1 Normatif Kültür Anlayışı

Aydınlanma Dönemi'nden 20. yüzyıla kadar etkili olan normatif kültür anlayışı, adından da anlaşılacağı üzere kuralcıdır. İnsanların yaşam şekillerinin, eylemlerinin belirli kurallara (normlara) uygun olması gerektiği görüşünü savunur. Antik ve Rönesans Dönemi'nden farklı olarak bu kültür anlayışı, yalnızca bireye değil aynı

zamanda bir kolektife de atıfta bulunur. Fakat normatif kültür anlayışı her ne kadar bir kolektifin yaşam şekline vurgu yapsa da, bütüncül kültür anlayışından farklı olarak tekil kullanılır (Rosenberg, 2016, ss. 72, 73).

Reckwitz (2008, s. 20) kültürü, "*herkes için arzu edilen, ideal yaşam şekli*" olarak açıklar. Bunun için de halkın, hem aristokrasiye ve proletaryaya karşı mücadele etmesi hem de kendi yaşam şeklini "*medeni/görgülü/kültürlü insanların (Kultivierten) evrensel normlarına yükseltmeye çalışması*" gerektiğini; ancak bu şekilde olan bir yaşam şeklinin kültür değeri taşıyabileceğini, aksi takdirde o kolektif için kültürlü denilemeyeceğini iddia eder.

Bu kültür anlayışının temsilcisi Alman sözlük ve dil bilimci Johann Christoph Adelung (1732-1806) kültürü şöyle tanımlamıştır:

> "Culture is the improvement or refinement of the combined spiritual and bodily powers of a man or of a people, so this word signifies, in addition to both enlightenment and the improvement of understanding through the liberation from bias, also polish, improvement and refinement of morals." (Adelung, C. (1793). *Grammatisch-kritisches Wörterbuch der Hochdeutschen Mundart;* aktaran Manias, 2012, s. 12)
>
> [Kültür bir insanın ya da bir halkın, ortak zihinsel ve bedensel güçlerinin gelişimi veya inceliğidir, bu yüzden bu kelime, aydınlanma ve ön yargılardan kurtulma yoluyla anlayışın gelişimine ek olarak, ahlakın cilasını, gelişimini ve inceliğini de ifade eder.]

Aydınlanma filozofu Immanuel Kant da, Adelung gibi ahlâki gelişime vurgu yapmış ve kültürü *öznenin ahlâki gelişimi, terbiyesi* (Reckwitz, 2008, s. 21) olarak tanımlamıştır. Kant, kültür kavramı dışında uygarlık kavramıyla da ilgilenmiş ve bu iki kavramın farklılığına değinen ilk kişi olmuştur. *Kültür* öznenin ahlâki gelişimi, terbiyesi iken, *uygarlık* ise yalnızca ahlâkın incelmesidir (a.g.e.). Yani kültür uygar toplum değerleri ile ilişkiliyken; uygarlık yalnızca iyi davranışla ilişkilidir (Popkewitz, 2008, s. 36).

> "Wir sind zivilisiert bis zum Überlästigen, zu allerlei gesellschaftlicher Artigkeit und Anständigkeit. Aber, uns schon moralisiert zu halten, daran fehlt noch sehr viel. Denn die Idee der Moralität gehört noch zur Kultur; der Gebrauch dieser Idee, welcher nur auf das Sittenähnliche und in der Ehrliebe und der äußeren Anständigkeit hinausläuft, macht bloß die Zivilisierung aus." (Kant, 1991, s. 44; aktaran Reckwitz, 2008, s. 21)
>
> [Her türlü sosyal nezaket ve görgü kuralları konusunda fazlasıyla medenileştik; fakat kendimizi ahlâki olarak olgun addedebilmek için, hâlâ çok yol katetmemiz gerekir. Çünkü ahlâk düşüncesi hala kültürün bir parçasıdır, fakat bu düşüncenin uygulanması, edepli ve dışarıya uygun davranma kaygısında olduğu üzere yalnızca ahlâka benzerlikle sonuçlanır ve bu da yalnızca uygarlık anlamına gelir.]

2.1.2.2 Bütüncül / Holistik Kültür Anlayışı

Normatif kültür anlayışından farklı olarak, bütüncül/holistik kültür anlayışında, kültürden anlaşılan artık (ahlâki anlamda) kusursuz yaşam şekli (Reckwitz, 2008, s. 22) ya da Kant'ın da savunduğu gibi kişisel eğitim süreci değildir. Bütüncül/holistik anlayış, (estetik) değerlerden bağımsız olarak, tarihteki her kolektifin (halkların, kabilelerin, ulusların, etnik toplulukların vb.) kendine özgü ve farklı gelenek-görenek, düşünce, inanç, ahlâk, davranış, algılayış, yaşam şekilleri olduğunu ve bu yüzden sosyalleşme ile birlikte insanların ve toplumların birbirinden ayrıldığını savunur.

Yaşam şekillerinin farklılığını vurgulayan bu kültür anlayışında, normatif anlayışın aksine kültür kavramı "*kültürler*" şeklinde çokluk halde kullanılır. Farklı kültürlerin ve onların farklı kültürel özelliklerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesine de olanak sağlar. Fakat her ne kadar kültürlerin yaşam şekillerinin farklı olduğu vurgulansa da, ideal olan yaşam şeklinin "*kendi içinde homojen, dışarıya ise kapalı*" olması gerektiği savunulur (Herder; aktaran Baader, Götte ve Groppe, 2013, s. 37)

Bu kültür anlayışının yolunu açmış ve Alman İdealizmi'nin öncülerinden olan Johann Gottfried Herder'e (1744-1803) göre kültür, bir kolektifin ulaşmak istediği en yüksek idealidir ve değerden bağımsız, tüm sosyal grupların özel/farklı yaşam şekillerini (gelenek-göreneklerini, bilgilerini, inançlarını, sanatsal ürünlerini, hukukunu, sanatını) içine alan özelliklere sahiptir. Kültür anlayışında, evrensel ölçütleri vurgulayan ve kültürlü-kültürsüz ya da uygar-uygar olmayan gibi ayrımlar ortadan kalkmıştır ve farklı yaşam şekilleri farklı kültürler olarak benimsenmiştir. Çünkü kültürler durağan değildirler, zamanla onların davranışları, düşünme şekilleri değişir, gelişir ve bu gelişim, her sosyal grubun kendi ölçütleri çerçevesinde değerlendirilmelidir (Altmayer, 2004, s. 91). Bunun sebebi "*her kürenin bir ağırlık merkezi olduğu gibi, her ulusun da kendi içinde bir saadet merkezi*"nin (Herder 1967, aktaran Welsch, 1991, s. 5) olmasıdır. Bu küreler yani toplumlar karşılaşmadıkça, başka bir ifadeyle çarpışmadıkça, sorun yoktur; fakat karşılaştıklarında *saadet merkezleri* çatışabilir. Biri için değerli olan, diğeri için hiçbir anlam taşımayabilir ya da olumsuz bir anlam taşıyabilir. Herder bunu "*ön yargı*" olarak adlandırır; fakat bu ön yargının iyi olduğunu çünkü onun, her toplumu kendi içinde/merkezinde birleştiren, kökenlerine sıkıca bağlayan ve onları mutlu eden

bir unsur olduğunu savunur (a.g.e., s. 6). Bu yüzden Herder'in kültür tanımının, hem birleştirici hem de ayrıştırıcı bir tanım olduğu söylenebilir (a.g.e., s. 5).

> "Die Kultur eines Volkes ist die Blüte seines Daseins, mit welcher es sich zwar angenehm, aber hinfällig offenbaret. Wie der Mensch, der auf die Welt kommt, nichts weiß – er muss, was er wissen will, lernen – so lernt ein rohes Volk durch Übung für sich oder durch Umgang mit anderen. Nun aber hat jede Art der menschlichen Kenntnisse ihren eigenen Kreis, d.i. ihre Natur, Zeit, Stelle und Lebensperiode." (Herder, 1903, s. 157; aktaran Reckwitz, 2008, s. 22)

> [Bir halkın kültürü her ne kadar hoş görünse de, aynı zamanda zayıflığını da ortaya koyan, varlığının en üst noktasıdır. Nasıl ki dünyaya gelen insan hiçbir şey bilmiyor, yalnızca bilmek istediği şeyi öğrenmek zorunda kalıyorsa – ham bir halk da kendi kendine pratik yoluyla veya başkalarıyla iletişim kurarak öğrenir. Fakat artık insanın sahip olduğu her bir bilgi türünün kendine özgü bir çerçevesi - doğası, zamanı, yeri, yaşam dönemi – vardır.]

Herder'in bu görüşüne Blumentrath, Köstlin, Hofmann, Welsch gibi isimler karşı çıkar (Şimşek, 2009, ss. 6, 7). 1991 yılında Almanya'da Wolfgang Welsch (*1946) *Trans-kültürlülük* (Transkulturalität) kavramını ortaya atar. Welsch'e göre kültürler, bir ulusun ya da bir toplumun yalnızca paylaşılan yaşam alanıyla sınırlandırılamaz ve birbirlerinden kesin çizgilerle ayrılamaz; çünkü onlar, Herder'in tasvir ettiği şekliyle birer "*kapalı küre*" ya da "*otonom/özerk ada*" değildirler. Modern toplumlar içlerinde, birbirinden farklı, çok sayıda yaşam şeklini barındırır. Tüm bu yaşam şekilleri iç içe geçmiştir ve ortaya *melez kültürler* (Hybridkulturen) çıkmıştır (Esselborn, 2007, s. 13; aktaran a.g.e.).

Bütüncül kültür anlayışıyla ilgili olarak son değinmek istediğimiz isim, kültürel antropolojinin kurucusu kabul edilen, İngiliz Antropolog Sir Edward Burnett Tylor'dur. (1832-1917). Tylor'un, 1871 yılında yayımlanan "*Primitive Culture*" (*İlkel Kültür*) eserinde kültür kavramını ve kültürel özellikleri ele almıştır. Tylor'a göre, her kültürün veya her toplumun kendine özgü yetenekleri ve alışkanlıkları vardır. Onun sıkça alıntılanan kültür tanımı şu unsurları barındırır: bilgi, inanç, sanat, hukuk, ahlak, gelenek-görenek, diğer yetenekler ve alışkanlıklar. Tylor bunu şu şekilde ifade eder:

> "Culture or Civilization, (…), is that complex whole which includes knowledge, belief, art, law, morals, custom, and any other capabilities and habits acquired by man as a member of society." (Tylor, 1903, s. 1; aktaran Reckwitz, 2008, s. 23).

> [Kültür ya da uygarlık, (…), toplumun bir üyesi olarak insanın öğrendiği bilgi, inanç, sanat, hukuk, ahlak, gelenek-görenek ve diğer yetenekleri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür.]

Bu kültür tanımını üç maddeyle şu şekilde özetleyebiliriz: (1) Kültürler "karmaşık" da olsa bir "bütün"dürler ve bir sistem oluştururlar. Kendi içinde az çok homojen olsalar da, diğer kültürlerden ayrılan özelliklere sahiptirler. (2) Tylor, "*insanın toplumun bir üyesi olarak kazandığı yetenek ve alışkanlıkları*" cümlesiyle insanın içinde yaşadığı toplumdan etkilendiğini vurgulamaktadır (Altmayer, 2004, ss. 84, 85). (3) Dikkat çeken bir diğer özellik de, Tylor'un kültür ve toplum, kültür ve uygarlık kavramlarını eş anlamlı kullanmasıdır.

2.1.2.3 Ayrıştırıcı ya da Sektörel (Alan) Kültür Anlayışı

20. yüzyılın ortalarına doğru etkili olan bu kültür anlayışı, normatif kültür tanımının biraz daha gelişmişi olarak nitelendirilebilir. Ayrıştırıcı/sektörel kültür anlayışı, tıpkı normatif kültür anlayışında olduğu gibi *halkın (gündelik) yaşam şekilleriyle* ilgilenir; fakat normatif ve bütüncül kültür anlayışlarından farklı olarak, halkın gündelik yaşamının *daha sınırlı* bir alanıyla ilgilenir. Daha açık belirtmek gerekirse bütüncül kültür anlayışı, farklı sosyal kolektiflerin *tüm yaşam şekilleriyle* ilgilenirken; ayrıştırıcı/sektörel kültür anlayışı, sosyal olarak farklı modern kolektiflerin *küçük ve özel eylem alanıyla* (*Handlungsfeld*), başka bir ifadeyle *alt sistemleriyle* (bilim, eğitim, din, sanat, politika, hukuk ve diğer entelektüel uğraşlar) ilgilenir.

Bu noktada öncelikle, Eagleton'un (2016, s. 142) "*yüksek kültür uzmanı*" şeklinde adlandırdığı İngiliz şair T. S. Eliot'a (1888-1965) değinmek isteriz. Eliot'un, "*Notes Towards the Definition of Culture*" (*Kültürün Tanımlanması Üzerine Notlar*) adlı eseri, kültür tanımlarındaki değişim sürecini gösteren bir belge niteliğindedir (a.g.e. 142). Eliot, kültürü, "*bir yerde ve birlikte yaşayan belli bir toplumun yaşayış şekli*" (Eliot, 1987, s. 133), "*hayatı yaşamaya değer kılan şey*" (a.g.e., s. 19), " '*toplumu, toplum yapan' şey*" (a.g.e. 31) ve "*doğumdan ölüme, sabahtan akşama kadar ve hatta uykuda bile bir halkın sahip olduğu inancı, bir bakıma, 'bütün bir yaşama şekli'* " (a.g.e., s. 23) şeklinde tanımlamıştır. Eliot, bahsi geçen eserinde kültür dışında, gelenek-görenek, sanat, politika, din, eğitim gibi sistemlerin de önemine değinmiş ve birbiriyle etkileşim

halinde olan bu sistemlerin anlaşılması için, her birinin ayrı ayrı anlaşılması gerektiğini iddia etmiştir (a.g.e., s. 133).

Eliot ayrıca herkesin, her toplumsal sınıfın, daha yüksek olan kültürü (azınlığın/seçkinlerin kültürünü) anlayamayacağı için, kültürel faaliyetlere aynı ölçüde katılmaması gerektiği görüşünü savunur (a.g.e., s. 33). Herkesin yüksek kültürü anlamasını beklemenin, kavramın değerini düşüreceğini düşünerek buna karşı çıkar (a.g.e., s. 116). Ona göre kültür, ancak belirli bir kesimin (azınlığın veya seçkinlerin) malı olduğu sürece toplum için faydalı olabilir (a.g.e., s. 33).

> "Nüfusun eğitilmemiş olan bölümüne kendilerine yeni bir dinî inanç götürdüğümüz, cahil ve vahşi bir kabile olarak bakarsak, onların sahip olmaları gereken ve daha şuurlu seviyelerde canlılık kaynağı olan kültürü küçümsemelerine ve ihmal etmelerine yol açarız. Herkesin kültürün daha şuurlu seviyelerini anlayıp benimsemesini beklemek, kültürü sulandırıp onun seviyesini düşürmek olur. Çünkü daha şuurlu bir seviyede olan azınlık kültürünün kalitesini korumak da şarttır." (Eliot, 1987, s. 116)

T.S. Eliot ve Alman sosyolog Friedrich H. Tenbruck (1919-1994) gibi yazarlara göre, özellikle entelektüel ve estetik *dünya yorumları*yla (*Weltdeutungen*) ilgilenen kültür, kitle kültüründen (*Massenkultur*) veya halk kültüründen (*Volkskultur*) ayrılır (Eliot, 1948, Tenbruck, 1990; aktaran Reckwitz, 2008, s. 24). Kültür ile kastedilen daha çok *yüksek kültür*dür. Yüksek kültürden anlaşılan artık yalnızca sanat ve bilim değildir. Yüksek kültür aynı zamanda, modern toplumun belirli işlevlerini yerine getiren özel bir toplumsal sistemdir. Bununla ne kastettiğimizi anlatmak için, işlevselciliğin önde gelen isimlerinden Amerikalı sosyolog ve yapısal-işlevci Talcott Parsons'un (1902-1979) *toplumsal sistem kuramını* (*Social Structure Theory*) açıklamak isteriz.

İtalyan iktisatçı ve sosyolog Vilfredo Pareto (1848-1923), sosyolojinin kurucularından Fransız sosyolog Émile Durkheim (1858-1917) ve Alman sosyolog Max Weber (1864-1920), Parsons'un toplumsal sistem kuramında etkili olmuş üç isimdir (Parsons, 2005, s. XI). Parsons, İngiltere'de 1951 yılında yayımlanan *The Social System* [*Toplumsal Sistem*] adlı eserinde, *toplum*u ve *kültür*ü genel eylem kuramının iki farklı alt sistemi olarak ele almıştır. Bunun dışında *kişilik* ve *davranış* alt sistemlerine de değinmiştir. Ona göre, insanların davranış ve eylemlerini etkileyen bu sistemlerin/kurumların/alanların her birinin modern toplumda yerine getirdiği belirli işlevsel görevleri vardır (Reckwitz, 2008, s. 24) ve hepsi birbirleriyle etkileşim

halindedir. Örneğin toplumsal sistem, bütünleşme/birleşme (Integration) işlevine hizmet ederken; kültürel sistem, yapının kazanılması (*Strukturerhaltung*) işlevine hizmet eder. Biz, bu bölümde daha çok Parsons'un kültürel sistemi üzerinde yoğunlaşacağız.

"*Geleneksel bir toplumsal bütünleşme kuramcısı*" (Demerath ve Peterson, 1967, Gouldner, 1971; aktaran Münch ve Smelser, 2014, s. 129) olan Parsons'un kültürel sistemi, kendine has bir değere ve çok sayıda aktörün paylaştığı etkileşimsel ve yapısal bir özelliğe sahiptir. Tıpkı genler gibi (Parsons/Platt, 1900, ss. 29, 30; aktaran Geier, 2000, s. 23) nesilden nesile, toplumdan topluma aktarılan kültür ya da kültürel gelenek, insanlara davranışları için yol gösterir. Hiçbir sosyal eylem, kültür ya da kurumlar/sektörler olmadan düşünülemez (Geier, 2000, ss. 22, 23). Kültürel sistem, anlam yüklü/taşıyan nesneler ve değer örüntüleri üzerinde yoğunlaşır. Parsons ve Platt (1990; aktaran Geier, 2000, s. 21), davranışların ve sembollerin oluşturduğu bu örüntülerin kültürel sistem ile ilişkisini şu şekilde açıklarlar:

> "Wenn aber Verhalten seine Ausrichtung und Bedeutung durch Symbole erhält, existiert auch ein kulturelles System. Kultur besteht aus kodifizierten Systemen sinntragender Symbole und aus jenen Aspekten von Handeln, die sich […] auf Fragen der Sinnhaftigkeit dieser Symbole beziehen." (Parsons ve Platt, 1990, s. 21)
>
> [Eğer davranış, uyumunu ve anlamını semboller aracılığıyla kazanırsa, kültürel bir sistem de oluşur. Kültür, anlam taşıyan sembollerin oluşturduğu kodlanmış sistemlerin ve bu sembollerin anlamlılığına dayanan her türlü davranış biçimlerinin bir birleşimidir. (Parsons ve Platt, 1990, s. 21).

Parsons'un üzerinde durduğu iki kavram (*kültürel örüntüler* ve *kültürel nesneler*), onun kuramında önemli bir yere sahiptir. Kültürel örüntüler (*cultural patterns*) ile, dinî inançlar, gelenek-görenekler, ideolojiler gibi unsurlar kastedilir. Kültürel nesneler ise, kültürel geleneğin, düşüncelerin veya inançların anlam taşıyan sembolleri, kültürel şifreleridir (Parsons, 2005, s. 2). Buna ülkelerin bayrakları, ikonlar, yaşanan tarihsel olaylar, anıtlar, davetiyeler vb. örnek olarak verilebilir. Kendi başlarına anlamları olmayan kültürel nesnelerin anlam taşıması, ancak aktörlerin (eylemi gerçekleştiren öznelerin) onlara anlam yüklemesiyle olur. Bu nesnelerin, sembollerin anlamı ve uyandırdıkları etki ortak olmalı ki, toplumda çatışma önlenebilsin ve birlik sağlanabilsin. Sheldon (1951, s. 40; aktaran Münch ve Smelser, 2014, s. 120) bu durumu şöyle açıklar:

> "Kültür düzenlenmiş bir sembol sistemi (Parsons 1977: 168), yani sayesinde önemli kültürel nesnelerin oluşturulup kullanıldığı eylem rehberi, normatif, geleneksel bir dizi kuralın oluşturulmasına izin veren sembolik olarak aracılık edilmiş, değer modelleri ya da uygunluk standartları şeklinde anlaşılmaktadır. Eğer bir sembol sistemi katılımcı tüm aktörler için geçerliliğe sahipse 'eyleme düzen vermesi' mümkündür (1951, s. 40)."

Parsons'un toplumda düzen ve birleşmenin olmazsa olmaz koşulu olarak saydığı insanların değer ve normlara harfiyen uyması, sembollerle ilgili aynı anlamı ve duyguyu paylaşması ve toplumsal rollerinin dışına çıkmaması gerektiği gibi görüşleri eleştirilmiştir (Smith, 2005, s. 55); çünkü kültür, Parsons'un iddia ettiğinin aksine, "*sembolik anlam kompleksi*"nden (Parsons, 1955, s. 396; Münch ve Smelser, 2014, s. 137) fazlasıdır (a.g.e.).

2.1.2.4 Anlam, Bilgi ve Sembol Odaklı Kültür Anlayışı

2. Dünya Savaşı'ndan sonra yaşanan siyasi, ekonomik ve toplumsal gelişmeler (göç, kentleşme, küreselleşme), yeni akademik disiplinlerin, yeni bakış açılarının ortaya çıkmasına sebep olmuş ve geleneksel olanı değişime zorlamıştır. Anlam odaklı kültür anlayışının çıkış noktasını da, 1980'lerin sonlarında yaşanan bu gelişmeler - *cultural turn* (kültürel dönüşüm) - oluşturmaktadır. Cultural turn ile sosyal bilimlerin kültür ve insana bakışı değişmiştir. Artık kültürden anlaşılan ideal olarak belirlenmiş yaşam biçimi, eylem şekillerinin tamamı ya da eylemi yönlendiren toplumsal bir alt sistem değildir. Reckwitz'e (2000, s. 84) göre kültür, "*eylemde bulunan insanların, kendi gerçekliklerini anlamlı bir şekilde oluşturdukları ve bilgi düzenleri şeklindeki eylemlerini mümkün kılan ve sınırlayan mana sistemleri ya da – sıklıkla tanımlandığı şekliyle - sembolik düzenlerin bütünüdür.*"

Reckwitz'in tek bir yazar ve tek bir metine dayandırmadığı dil, anlam, bilgi, işaret ve sembol odaklı bu kültür anlayışı, 20. yüzyılın öne çıkan pek çok kuramsal söyleminden etkilenmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır: Fenomenoloji (Görüngü Bilim) ve Hermeneutik (Yorum Bilim), Yapısalcılık ve Semiyotik (Gösterge Bilim), Pragmatik (Edim Bilim) ve Wittgenstein'ın dil oyunları felsefesi (Reckwitz, 2008, s. 26). Bu kültür

anlayışını daha iyi anlamak için, biz de bu disiplinlerin bazı önemli isimlerinin kültür anlayışına değineceğiz.

Anlam odaklı kültür tanımı, büyük ölçüde kültürel gösterge bilimin önemli temsilcilerinden Alman filozof Ernst Cassirer'in (1874-1945) sembolik formlar felsefesine dayanır (Moebius, 2009, s. 19). Cassirer'e göre insan, yalnızca – Aristoteles'in adlandırdığı şekliyle - *animal rationale* (akıllı hayvan) olarak görülmemelidir. İnsan aynı zamanda sembolleştiren de bir varlıktır (*animal symbolicum*). Onun diğer canlılardan ayrılan özellikleri: aklını kullanma, semboller/anlamlar kurma, kendi sembolik dünyasını yaratma, bilgi düzenlemeleriyle ve anlamla donattığı bu dünyayı zihninde sembolik formlar halinde yeniden biçimlendirme ve kendi biçimlendirdiği bu dünyada yaşama yeteneğidir. Kendi kurduğu semboller ya da kültür dünyasını bilme çabası bu kültür anlayışının odağını oluşturur. Bir sembolün, derin bir zihinsel içeriğin ve anlamın taşıyıcısı olabilmesi için bir anlam sisteminin ve bireylerin iletişimi için gerekli olan özneler-arası bir ortamın mevcut olması gerekmektedir. Toplumsal dünyanın ve kültürün özünü işte bu anlam, bilgi ve sembollerden oluşan yapılar, üretimler oluşturmaktadır (Köktürk, 2006; ss. 113-139).

Hermeneutik (Yorum bilim) söyleme büyük katkıda bulunan ve simgesel biçimlerden bahseden kültürel antropolojinin bir diğer önemli ismi olan Amerikalı antropolog Clifford Geertz (1926-2006), Talcott Parsons'un öğrencisidir; fakat Geertz öğretmenini eleştirmekten geri kalmamıştır. Çünkü Smith'e (2005, s. 269) göre ayrıştırıcı kültür anlayışının temsilcisi olan Parsons'un kültür anlayışında kültür, toplumun düzen ve birleşmesini sağlayan "*aptal bir makine*"den ibaretken; Geertz için kültür toplumsal yaşamı kurma, düzenleme özelliği olan gelişmiş bir yapıdır. Parsons toplumsal davranışları yönlendiren bir genetik koddan, kurallar korpusundan bahsetmiştir. Geertz de insanların davranışlarını yönlendiren benzer bir kontrol mekanizmasından bahseder ve bunu da şöyle açıklar: DNS zincirindeki kodlanmış bir program nasıl ki sistemin çalışmasını yönlendiriyorsa, kültürel örüntüler de insanların davranışlarını yönlendiren, toplumsal ve psikolojik süreçlerin düzenlenmesi görevini üstlenen karmaşık bir programdır (Hetzel, 2001, ss. 85, 86). Çok sık alıntılanan ifadesinde karmaşık bir program olduğunu söylediği kültürün, insanların kendisinin ördüğü fakat içinde dolaşıp kaldığı anlam dokuları olduğunu ve bu yüzden onu araştırmanın deneysel değil, aksine

anlamlara ulaşmaya çalışan yorumlayıcı bir araştırma olduğunu söyler (Geertz, 1999: s. 9; aktaran Schieferdecker ve Sun, 2008, s. 16). Bu şu anlama gelir: Geertz insanların dünya görüşlerini ve davranışlarını belirleyen evrensel olarak geçerli ve tek doğru şeklinde algılanan davranışlar, kurallar, düzenlemeler yerine; aktörün yorumlama uğraşını ön plana koyan manayı[3] vurgulamaktadır. Bu manayı ortaya çıkarmak, yorumlamak için toplumsal ve sembolik değeri olan davranışlara, "*aktörün/yorumcunun bakış açısından*" (*from the native's point of view*) bakmak gerektiğini ve bunun için "*yoğun betimlemeye*" (*thick description*) ihtiyaç olduğunu iddia eder.

Fenomenoloji (*Görüngü bilim*), aktörlerin olayları nasıl algıladığını inceleyen betimsel bir bilimdir. Gerçeklik olarak kabul ettiğimiz şeylerin, zamanla biriktirdiğimiz, "*toplumsal olarak yapılandırılmış fikirler sistemi (system of ideas)*" olduğunu ve bunları sorgulamadan olduğu gibi kabul ettiğimizi savunur ve toplumsal düzeni oluşturan bu kültürel önyargılara ve kabullere savaş açar (Wallace ve Wolf, 2015, s. 350). Alışılmış, benimsenmiş (*taken for granted*) gündelik yaşamı, düşünme şeklini sorgulama yöntemi olarak en bilinen yöntem, Fenomenolojinin kurucusu kabul edilen Alman filozof Edmund Husserl'in (1859-1938) *paranteze/ayraca alma yöntemi*dir (*methodology of 'bracketing'*) (Smith, 2005, s. 96). Husserl'e göre her türlü ön kabullerin bir yana bırakılarak "şeylere" dönülmesi gerekir (Gülenç, 2014, s. 26). Fenomenologlar da bu bağlamda aktörlerin sorgulamadan edindikleri kültürel kavramları ve yargıları paranteze/ayraca aldıktan sonra toplumsal durumlarını ve olayların özünü nasıl algıladıklarını araştırırlar.

Yapısalcılık ve Gösterge bilime önemli katkı sağlayan İsviçreli dil bilimci Ferdinand de Saussure (1857-1913) dili, keyfi bir şekilde oluşturulmuş (*arbiträr*) ve derin bir yapıya (*langue*) sahip karmaşık işaretler sistemi olarak görür. Bu sistemin anlaşılması için, sistemin yapısının ve nasıl çalıştığının çözümlenmesi gerektiğini düşünür. Dil gibi keyfi bir şekilde oluşturulmuş ve derin bir yapıya (langue) sahip olan kültürel sistemlerin de anlaşılması için derin yapılarının incelenmesi ve bu yapılarının altında neler olduğunun çözümlenmesi gerekmektedir (Smith, 2005, s. 136).

---

[3] *Sinn* ve *Bedeutung* kelimelerinin Türkçe'ye *anlam* şeklinde çevrildiği görülmektedir. Fakat biz, Gürsel Aytaç'ın *Edebiyat ve Kültür* (2005, s. 59) kitabındaki önermesini kullanacağız: *Sinn* kelimesinin Türkçe karşılığı olarak *mana* ve *Bedeutung* kelimesinin Türkçe karşılığı olarak ise *anlam* kelimelerini kullanacağız.

Gösterge bilimin önemli isimlerinden Fransız Roland Barthes de (1915-1980) Saussure'un "langue" kavramını vurgular. Kültürel kodların, işaretlerin, sembollerin, karmaşık anlam ağlarıyla örülü olduğunu ve her bir okuyucunun/yorumcunun bunları farklı şekillerde okuyacağını/yorumlayacağını savunur. Bu yüzden okuyucuya/yorumcuya büyük görev düşmektedir (Smith, 2005, ss. 151-156).

Çalışmalarında, Jeoloji ve Freud'un rüya yorumlarının etkileri görülen yapısalcılığın önde gelen isimlerinden Fransız antropolog Claude Lévi-Strauss (1908-2009), bir arkeologun derinde olan yapıları ortaya çıkarmaya çalışması gibi kendisinin de kültürün ardındaki derin yapıları çıkarmaya, onları yeniden keşfetmeye çalışan bir bilim insanı olduğunu iddia eder. Yani Saussure gibi o da "langue'ın", derin yapının incelenmesi gerektiği görüşündedir (Smith, 2005, ss. 139-142).

Fransız postyapısalcı sosyolog Michel Foucault (1926-1984) da tıpkı Lévi-Strauss gibi, kültürel kodların insan davranışlarını şekillendirme özelliğinden bahseder. Saussure'un konuşmanın ardındaki derin anlamı vurgulamak için kullandığı "*langue*" kavramına benzer şekilde, Foucault da söylemin ardındaki derin anlamı "*epistem*" (episteme) ile açıklar. Her iki bilim insanının da kuramlarında önemli bir yeri olan bu derin anlamları, yorumcu dikkatli bir şekilde araştırıp incelemelidir (Smith, 2005, ss. 170-172).

Saussure ve Lévi-Strauss anlamın sabitlenip sınırlandırılabileceğini düşünürken; Fransız yapı sökümcü/bozumcu ve postyapısalcı filozof Jacques Derrida (1930-2004) metinlerin ve kültürlerin çok sayıda anlamının olduğunu, bunların hızla çoğalmaya devam edeceğini, asla sınırlandırılamayacağını ve farklı yorumlamalara/okumalara yol açabileceklerini iddia eder (Smith, 2005, ss. 180, 181). Ona göre bu çok katmanlılık ve çok anlamlılık, "doğru" kültür yorumlamasının/okumasının ulaşılabilirliliği konusunda şüpheye sebep olmaktadır (a.g.e., s. 160).

Pragmatizmin (Edim bilimin) kurucusu olarak gösterilen Amerikalı filozof Charles Sanders Peirce (1839-1914) bir şeyin algılanabilmesi ve yorumlanabilmesi için yorumcunun mantıksal durumunun (tecrübelerinin, algılama ve bilinç düzeyinin, eğitim, sosyal, kültürel ve ekonomik durumunun vb.) önemine dikkat çeker (Şahin, 2014, ss. 36-39). Peirce'e göre dünyayı sahip olduğumuz kültürel şemalar sayesinde anlarız. Bu şemalar aracılığıyla, şeylere isimler verir ve zihnimizde onlara çeşitli nitelikler yükleriz

(Abdülkadir, 2015, ss. 23, 24). Belleğimiz, deneyimlerimiz "*kültürel bir durum olması itibariyle semiyotik davranışın üretilmesini ve kaidelerinin oluşturulmasını sağlar*" (Muhammed es-Sergînî vw Muhâdarât fi's-Sîmiyolocyâ, Dâru's-Sekâfe: 1987, s. 55; aktaran Abdülkadir, 2015, s. 24)

Avusturya asıllı filozof Ludwig Wittgenstein (1889-1951) yaşam ve sözcüklerin kullanım şekillerinin, anlam üzerinde etkili olduğu görüşünü savunur. Gündelik eylemler ve dilin kullanılması anlamında kültürel boyut ve bununla bağlantılı olarak da *dil oyunları* (*Sprachspiele*) onun felsefesinde önemli bir yere sahiptir. Wittgenstein dil oyunları ile insanın dili kullanmasını, yaşam ve dille oynama tarzını ifade eder (Fİ, s. 23; aktaran Kula, 2012, s. 160). Çünkü ona göre insan her türlü mananın ifade edildiği diller yaratma yeteneğine sahip bir varlıktır ve Wittgenstein'in labirente benzettiği dil de (Kula, 2012, s. 173) sonsuz sayıda kullanım tarzı ve anlatım olanağı sunan esnek veya esnetilebilen bir araçtır (a.g.e., s. 160, 161). Bu anlamda herkesin dili kendine ya da kendi ruhsal durumuna özgü bir şekilde kullandığını ve yorumladığını, anlaşılan şeyin de yine kişiye özgü olduğunu savunur (Wittgenstein, s. 358; aktaran Kula, 2012, ss. 171-182). Yani cümlenin sayısız farklı yoruma açık ve her dil oyununun kendine özgü bir yapısı olduğu söylenebilir (a.g.e. s. 153). Bu yüzden cümleyi ve onun derin anlamlarını anlamak için, cümlenin mantıksal yapısına ve işlevine bakmak gerekmektedir (Utku, 2014, s. 131).

Anlam odaklı kültür anlayışında etkili olan yukarda bahsettiğimiz disiplinler (Gösterge bilim, Yapısalcılık, Yorum bilim, Görüngü bilim, Edim bilim ve 'Dil Oyunları' felsefesi) kültürü kapalı bir sistem olarak değil, aksine Geertz'in de açıkladığı gibi "eylemde bulunan insanlara ilişkin ve onların yorumlayarak geliştirdikleri ve değiştirdikleri uygulama ve söylem alanı" olarak görür (Fuchs, 1997b, s. 146, Ergänzungen V.V., vgl. Appadurai, 1996; aktaran Voigt, 2013, s. 110). Özel sembolik anlam kodları, mana ve işaret sistemleri, bilgi formları, dünyanın farklı yorum biçimleri vs. şeklinde çeşitli tanımları bulunan anlam odaklı kültür anlayışının özellikleri genel hatlarıyla şu şekilde sıralanabilir: (1) İnsanlar tarafından yapılabilir veya inşa edilebilir (Nünning ve Nünning, 2008, s. 6). (2) Anlam ve mana taşıyan bir işleve sahiptir. (3) Bu anlam ve manalar süreç içerisinde değişebilir. (4) Olumsaldır (Kontingenz) (Lüthje, 2008, s. 49). Anlam ve semboller, insanlar tarafından farklı yorumlanmaya açıktır.

Weber'in (1988, s.180; aktaran Fuchs, 2008, s. 21) ifadesiyle kültür, dünyada olup biten sınırsız sayıdaki anlamsızlık arasından, insanın mana ve anlam yükleyebildiği yalnızca sınırlı bir kısmıdır.

Biz de çalışmamızda, Reckwitz'in dört başlık altında topladığı kültür anlayışları arasından anlam, sembol ve işaret odaklı kültür anlayışını esas aldığımızı söylemeliyiz. Çünkü Kula'nın da (1992a, s. 225) aktardığı gibi birtakım özgün nitelikler yaratıyor ve onlara birtakım adlar veriyoruz. İşte bunlar Türk toplumunu Türk; Alman toplumunu Alman yapan niteliklerdir. Fakat artık küreselleşmeyle ve göçlerle birlikte hem toplumların kendi içindeki hem de diğer toplumlarla arasındaki sınırların azaldığını ve toplumların daha heterojen olduklarını söyleyebiliriz. Bu doğrultuda kırmızı kuşaktan, düğüne davet etme şekillerine, kilise nikâhından, gelin hamamına kadar sembolik değeri olan pek çok kültürel örüntünün anlamları yeniden yorumlanmış ve değişmiştir.

2.2 DÜĞÜN (HOCHZEIT)

Her toplum, her kültür ve her din gelenek dediğimiz, kuşaktan kuşağa aktarılan kendine özgü alışkanlık, bilgi, değer ve davranış örüntülerine sahiptir. Biz de "*geçiş törenleri*" (Boratav, 1973, s. 204) arasında oldukça zengin bir içeriği ve farklı uygulama çeşitleri olan düğün geleneklerine yakından bakacağız.

Fakat Alman ve Türk düğün geleneklerine geçmeden önce, düğün (*Hochzeit*) kelimesinin Türkçedeki ve Almancadaki gelişim sürecine değinilmelidir. Çünkü kelimelere yüklenen anlamlar, kültürel belleğin dil üzerinden aktarımını gösterdikleri için (Depeli, 2009, s. 243) Alman ve Türk toplumlarını daha iyi tanımak niyetiyle çıktığımız bu yolda bize yararlı olacaklardır.

9. yüzyılda orta yüksek Almancada "*hôhgezîte*" ve eski yüksek Almancada "*hôha gezît*" şeklinde kullanılan "*Hochzeit*" (düğün) kelimesi, Grimm kardeşlerin sözlüğüne göre (Deutsches Wörterbuch von Jacob Grimm und Wilhelm Grimm, 1971) "*yüksek zaman*" ve "*kutlama zamanı*" anlamlarına sahiptir. Bununla genel olarak yüksek kilise törenleri

(özellikle dört tören: Noel, Paskalya, Hamsin ve Azizler Yortusu) ve dünyevi tören kastedilmekteydi; fakat zamanla düğün kelimesi anlam daralmasına uğrayarak, yalnızca iki insanın yaşamını birleştirdikleri evlenme töreni anlamında kullanılmaya başlanmıştır.

Düğün kelimesi Türkçe'de ise şöyle bir gelişim süreci izlemiştir: Eski ve orta Türkçe'de "*tügün*, *tügün̄*", Kâşgarlı Mahmud'un Dîvânu Lugâti't-Türk adlı eserinde "*düğüm*" biçimlerinde görülen "*düğün*" kelimesi, "*bağlamak*" anlamına gelen "*tüg-*" kökünden gelir (Gülensoy, 2011, s. 311). Almancadaki kapsamından farklı olarak düğün kelimesi Türkçede, yalnızca evlenme dolayısıyla değil; aynı zamanda sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence, cemiyet anlamlarını da kapsar (Akalın, 2011, s. 733).

İster mantık, ister aşk evliliği, ister anlaşmalı, ister görücü usulü, berdel ya da başka bir evlilik türü olsun, evlenme hâlâ toplumda insan yaşamının en önemli olaylardan biri olarak görülmektedir. Onu tanımlarken, "*hayatımızın en güzel/mutlu günü*", "*birlikteliğimizin başlangıcı*", "*insan yaşamının dönüm noktası*", "*oldukça özel bir gün*" gibi süslü ifade ve kalıplarının kullanılması da bunu kanıtlar niteliktedir.

Evlilik yalnızca iki insanın hayatlarını birleştirmesi olayı değildir, aynı zamanda toplumu oluşturan önemli bir yapı taşıdır. Koşay'a göre (1944, s. XI) toplumların dinî inançları, aile ve akrabalık kavrayışları, bunlarla ilgili yasaları hakkında da bilgi verir ve yasayla güvence altına alınmıştır. Bununla ilgili olarak 1949 tarihli Alman anayasasının (GG) 6. maddesi 1. fıkrasında "*Evlilik ve aile, devlet düzeninin özel koruması altındadır*" ile; 1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 41. maddesinde "*Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilâtı kurar*" ibareleri bulunmaktadır.

Evlilik ve aile kurumları din için de özel bir değere ve öneme sahiptir. Her ne kadar Almanya ve Türkiye seküler ülkeler olsalar da, Alman toplumunda ağırlıklı olarak Hıristiyanlık ve Türk toplumunda da ağırlıklı olarak İslâm inancının etkileri görülmektedir. İki inancın evlilik ve aile kurumlarına bakışı gelenekler bölümünde ayrı ayrı ele alınacaktır.

2.2.1 Düğün Gelenekleri

Gerek din gerekse devlet nazarında böylesine büyük önem atfedilen evlilik ve aile kurumlarının ilk adımı sayılan düğün, topluluğun edindiği deneyimlerin fiziksel olarak izlenebildiği ortamlar olması nedeniyle de önemlidir (Leeds-Hurwitz, 2002, s. 25-26; aktaran Depeli, 2009, s. 182). Bir düğünü izlemek, o düğünün doğduğu toplumun "*işleyişini, belleğini, imgelerini, hislerini ve anlam dizgelerini*" de izlemektir (Leeds-Hurwitz, 2002, s. 27; aktaran Depeli, 2009, s. 182). Hatta İnan'a göre (1944, s. 656) yalnızca içinde doğduğu toplumun değil, "*bütün beşeriyetin evlenme ve aile tarihini*" izlemektir. Çünkü kültürler Herder'in iddia ettiği gibi "*kapalı küre*" ya da "*otonom/özerk ada*" değillerdir; aksine "*en eski iptidaî devirlerin*" bile "*bazı hâtıralarını ve geleneklerini bu güne sürükleyip*" getirmişlerdir; "*bilhassa evlenme ve aile gibi muhafazakâr müesseseler tarihten önceki karanlık devirlerin en iptidaî şekil ve geleneklerinin derin veya silik hâtıralarını taşırlar*" (İnan, 1944, s. 656).

Her bölgede ve hatta o bölgede yaşayan daha dar topluluklarda bile farklı uygulama çeşitleri olan düğün geleneklerini tüm yönleriyle ele almak için oldukça kapsamlı bir halk bilimi çalışması gerekmektedir. Fakat bu bizim çalışmamızın sınırlarını aşacağı için; biz çalışmamızda kendimizce ilginç ve önemli gördüğümüz bazı Türk ve Alman düğün geleneklerine değineceğiz.

Bu bölümde ilk olarak Alman düğün gelenekleri ele alınacaktır.

2.2.1.1 Alman Düğün Gelenekleri

Fehrle (1937, ss. 11-14) "*Alman Düğün Gelenekleri*" (*Deutsche Hochzeitsbräuche*) adlı kitabında, evlenme eyleminin eskiden dört aşamadan oluştuğunu belirtmiştir. Bu aşamalar şunlardır:

1. Evlenme Arzusunu Belirtme (*Vermählung*): Bir oğlan bir kızı beğendiğinde, durumu ya biri vasıtasıyla ya da doğrudan kendisi ailesine açar. Söz konusu aracı kişiler, arkadaş, yakın ya da yabancı birileri olabilir. Oğlanın meramı ailesine açıldıktan sonra, ailesi durumu yakın akrabalarıyla görüşür (a.g.e., ss. 8-9).

2. Dünür, Söz kesme (*Beilager*): Onay çıktıktan sonra sıra gelin görmeye (*Hausschau*, *Brautschau*) gelir. Bu aşamada kıza ve oğlana hür iradeleriyle birbirleriyle evlenmek isteyip istemedikleri sorulur. Evlenmek istediklerini belirtirlerse, akrabaları huzurunda sarılıp, öpüşürler. Artık karı-koca oldukları düşünüldüğü için, cima (*Beilager*) yapmalarında bir sakınca görülmez (a.g.e., s. 14) (Reutter, 1985, s. 294).

3. Nişan (*Verlobung*): Nişan aşamasında, kadının velisiyle, evlendikten sonra velisi olacak kişi çeyiz (*Brautschatz*), miras gibi konularda uzlaştıktan sonra, birbirlerine karşılıklı olarak söz verip el sıkışırlar (Reutter, 1985, s. 294).

4. Nikâh (*Trauung*): El sıkıştıktan sonra, yeni alınan ve bir daha kullanılmayacak olan kulplu bir bardaktan hep birlikte bira içilir. Bir süre sonra gelin, kadın akrabalarıyla birlikte içeri girer ve ona nikâh hediyesi (*Traugeschenk*) verilir. Kızın velisi kızı, oğlana teslim eder. Böylece iki gencin evlenme eylemi tamamlanmış olur (Fehrle, 1937, s. 14) (Reutter, 1985, s. 294).

2.2.1.1.1 Kirchliche Trauung (Kilisede Kıyılan Dinî Nikâh)

Başlarda olmasa da, zamanla kilisenin, sosyal yaşamda etkisini, gücünü gösterdiği bir alan da evlilik olmuştur (Fehrle, 1937, s. 15). Çünkü eski Roma ve Hıristiyan geleneğinde, "*karşılıklı iki irade (icap ve kabul) evlenme noktasında birleştiğinde (consentement au marriage)*" (Tüzüner, 2013, s. 139), yani kadın ve erkek evlenme isteğinde uzlaştıklarında evlenmiş kabul edilirlerdi (Reutter, 1985, s. 295). Bu uzlaşmanın daha sonra, kilisede şahitler huzurunda ve kamuya bildirilerek yapılması, kilisenin yasal olarak da etkili olmasını sağladı (a.g.e., s. 295).

Peki başlarda medenî bir akit olarak görülen (Tüzüner, 2013, s. 139) ve kilisenin dahil olmasına gerek olmayan nikâh akdine, kilisenin dahil olması nasıl gerçekleşti? Bu süreci şöyle açıklamak isteriz.

Ortaçağ dönemine kadar evlilik yalnızca aile içinde yapılırdı. Fakat eğer çift isterse, rahip tarafından çiftin evlilikleri kutsanabilirdi. Eski Hıristiyan kilisesinde evliliğin kutsanması yalnızca kilisenin önünde, "*gelin kapısı*" (*Brauttür*) olarak tanımlanan yerde yapılırdı (Mitius, 1985, ss. 14-18; aktaran Reutter, 1985, s. 295) (Fehrle, 1937, s. 16). Kilisenin önündeki nikâhtan sonra, çift içeri alınır, Kudas ayini tamamlanır ve çift, İsa Mesih'in ilk mucizesini gösterdiği Kana düğünündeki şarabı temsilen şarap içerdi (Dieckhoff, 1985, s. 348). Kilisenin kutsaması bununla da bitmez, düğün akşamı, papaz veya piskopos nikâh şahitleriyle birlikte gelin odasına (*Brautkammer*) gider ve kötü ruhlardan koruması için, çifti su ve tütsüyle kutsardı. Gelin odasındaki bu kutsama (*benedictio in thalamo*), hem Galya'da hem de diğer ülkelerde yüzyıllarca uygulanan bir düğün geleneğiydi (a.g.e., s. 349)



Resim 1: Gelin Odasında Kutsama (Völger ve Welck, 1985, s. 314)

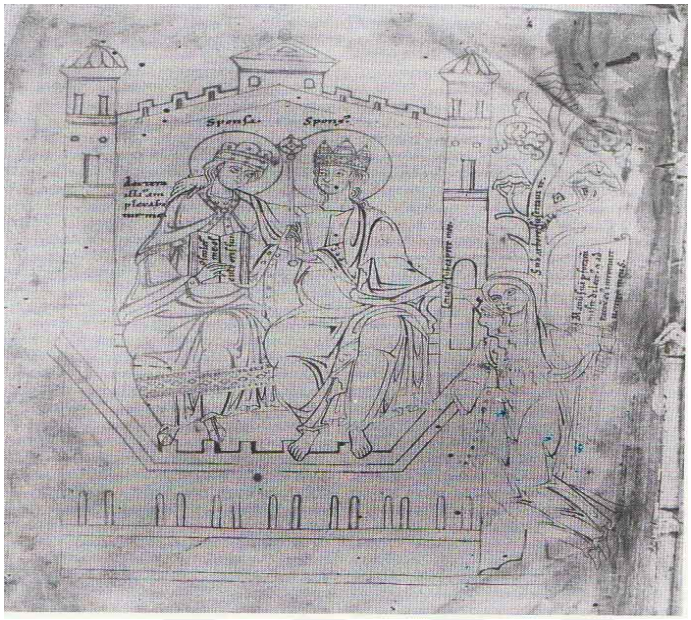
Fakat eskiden, evlenecek çiftin özel isteğine bağlı olarak papaz veya piskopos nikâh kıyarken ve bu nikâhın yalnızca kilisenin önünde gerçekleştirilmesine izin verilirken, Katolik kilisesinin düzenlediği Trento Konsili'nde (1545-1563) radikal kararlar alındı. Alınan bu kararlara göre, evliliğin "*vaftiz*", "*kiliseye kabul ayini/güçlendirme*", "*Efkaristiya (Kutsal Komünyon)*", "*günah çıkarma*", "*hastalara kutsal yağ sürme*",

"*ruhbanlık/takdis*" dışındaki – yedi sakramentten (*kutsal işaret, sır/gizem*) biri olduğu (aktaran Lichtenberg, 2010, s. 154), gelin ve damat arasındaki daimî sevgi ve sadakat sözüne dayandığı ve yasal olarak geçerli olabilmesi için bir rahip tarafından kilisede, tanrı ve cemâat huzurunda, iki şahitle yapılması gerektiği belirtildi (Eisenbach, 1985, ss. 144-147). Kilise gücü eline aldıktan sonra, düğün aşamalarının sırasını da değiştirdi. Cima (*Beilager*), kilisede kıyılan dinî nikâhtan (*kirchliche Trauung*) sonraya alındı. Bunun sebebi kilisenin dünya görüşüne göre, insanların cenabet (*kultisch unrein*) olmasıdır (Fehrle, 1937, s. 16). Fakat şu belirtilmelidir ki, kilise bu haklara sahip olabilmek için, uzun süren bir mücadele vermek zorunda kalmıştır (a.g.e.).

Katolik ve Ortodoks inançlarına göre, kadın ve erkek kilisede evlenerek kutsanır ve İsa Mesih'in merhametini kazanırlar. Tıpkı kilise ve İsa Mesih'in tek vücut olması gibi, evlenen çiftler de tek vücut olurlar.

> "Çünkü Mesih bedenin kurtarıcısı olarak kilisenin başı olduğu gibi, erkek de kadının başıdır. Kilise Mesih'e bağımlı olduğu gibi, kadınlar da her durumda kocalarına bağımlı olsunlar. Ey kocalar, Mesih kiliseyi nasıl sevip onun uğruna kendini feda ettiyse, siz de karılarınızı öyle sevin (…). Çünkü bizler O'nun bedeninin üyeleriyiz. "Bunun için adam annesini babasını bırakıp karısına bağlanacak, ikisi tek beden olacak." (Efesliler: 23-31)

Yeni Ahitte kadınla erkek arasındaki bağ kilise ve İsa Mesih'le özdeşleştirildiği ve Katolik ve Ortodoks kiliselerine göre evlilik daimî bir sakrament olarak kabul edildiği için, boşanma ve tekrar evlenme, özel durumlar haricinde, yasaklanmıştır (*Wichtig zu wissen. Kirchliche* Trauung, 2015). Bu Kutsal Kitap'ın hem Markos (10: 4-12) hem de (Matta 19: 6) ayetlerinde belirtilmiştir: "*Şöyle ki, onlar artık iki değil, tek bedendir. O halde Tanrı'nın birleştirdiğini, insan ayırmasın.*" (Matta 19: 6).



Resim 2: Gelin-Damat ve İsa-Kilise Bağlantısı (Völger ve Welck, 1985, s. 145)

Evanjelik Lutheran Kilisesi'nin evliliğe bakışı ise bundan biraz farklıdır: Evanjelik Lutheran Kilisesi'ne göre iki tane *sakrament* vardır: "*vaftiz töreni*" ve "*Efkaristiya*" *(Kutsal Komünyon)*. Katolik ve Ortodoks inançlarından farklı olarak, Evanjelik inancında evlilik sakrament olarak görülmez. Martin Luther'in en yakın yol arkadaşı Philipp Melanchthon'un da (1497-1560) belirttiği gibi evlilik bir sakrament, bir bağışlanma aracı olarak değil, bir "*ritüel*" (ayin) olarak görülür (Hochzeit, t.y.) ve bu da kilisenin tekelinde olan bir şey değildir. Hıristiyan olmayanlar, hatta Tanrıtanımazlar bile evlenebildiklerine göre, evlilik tüm insanlara özgü dünyevî ve hukuksal bir eylem olarak kabul edilir (Konrad, 2010, s. 444). Luther de (1529; aktaran Schulz, 1985, s. 150) kitabında (*Ein Traubüchlein für die einfältigen Pfarrherr*) evlilikle ilgili şunları ifade etmiştir:

> "O manch land so manche sitte, sagt das gemeine sprich wort. Dem nach weil die hochzeit und ehestand ein welltlich geschefft ist, gebürt uns geistlichen und kirchendienern nichts darynn zu ordenen odder regiern, Sondern lassen einer iglichen stad und land hierynn yhren brauch und gewohnheit, wie sie gehen." (Luther, 1529; aktaran Schulz, 1985, s. 150)

Buna göre de nikâhın ve evliliğin (evlilik hâlinin) dünyevi meşguliyetler olduğunu ve kilisenin hizmetinde bulunan kişilerin bunları düzenlemesinin veya yönetmesinin uygun olmadığı; fakat evliliklerini rahibin kutsamasını isteyen kişilerin de bundan mahrum edilmemesi gerektiği görüşü savunulur. Evlilik sakrament olarak kabul edilmediği için, her ne kadar çiftlerin boşanmaları istenmese de, boşandıkları takdirde Evanjelik

Kiliseleri'nde tekrar evlenmelerinde bir sakınca görülmez. Ayrıca, Evanjelik Kilisesi'nde kıyılan nikâhlarda, nikâh şahidi bulunması zorunlu değildir.

2.2.1.1.2 Traukerze (Düğün Mumu)

Kilisedeki dinî nikâh töreninde ve düğün masasında mum (*Traukerze*, *Hochzeitskerze*, *Brautkerze***)** bulunmaktadır. Mumun kullanılmasının sebebi, diğer pek çok Alman düğün geleneğinde olduğu gibi, kötü ruhları korkuttuğu düşüncesi ve tanrıdan mutluluk ve kutsama istenmesidir (Schönfeldt, 2001, s. 83).

Mum kilise için de özel bir yere sahiptir. Çünkü Hıristiyan inancına göre mum ışığı, İsa Mesih'in izinden gidenleri koruyacak, onların yolunu aydınlatacak İsa Mesih'in ışığıdır (Tradition und religiöse und symbolische Bedeutung der Brautkerze, t.y.): "*İsa yine halka seslenip şöyle dedi: 'Ben dünyanın ışığıyım. Benim ardımdan gelen, asla karanlıkta yürümez, yaşam ışığına sahip olur.'* " (Yuhanna 8: 12)

Mumun yakılmasıyla, mum dumanlarının çiftin dualarını göğe taşıyacağına ve onlara göklerden kutsama getireceğine inanılır. Hıristiyanlık öncesinde, dumanın göğe yükselip yükselmediğine bakılarak, tanrının duayı kabul edip etmediğinin anlaşılabileceği düşünüldüğünden, hayvan hatta insanın da yakıldığı, ateşe kurban edildiği bilinmektedir (Tradition und religiöse und symbolische Bedeutung der Brautkerze, t.y.). Eski Antlaşma'da (Yeremya 7: 12) Yahuda halkının kızlarını ateşe kurban etmesiyle ilgili bir bölüm bulunmaktadır.

Fakat günümüzde mumun kullanılmasının, kurban etmeyle ilgili bir inançtan kaynaklandığını söylemek güçtür.

2.2.1.1.3 Reis, Erbsen usw. werfen (Saçı)

Gelin ve damat, nikâh salonundan veya kiliseden çıkarlarken, onların üzerine pirinç, buğday veya nohut gibi bakliyatlar, pasta, çörek gibi hamur işleri, fındık, incir, elma gibi yiyecekler, bozuk para vb. saçılmasının sebebi, onların evliliklerine (çocuk)

bereket, bolluk ve mutluluk getirmesi içindir (Adam, 2003, s. 130) (Schönfeldt, 2001, ss. 43-79) (Plessen, 1985, s. 313).

Fakat eskiden saçı uygulaması yalnızca çift nikâh salonundan veya kiliseden çıkarken yapılmazdı. Eskiden gelin veya gelin-damat, damadın evinin önündeyken veya damadın evindeki ocağın yakınındayken ya da yakındalarken de üzerlerine bir şeyler saçılırdı. Bunun sebebini Plessen (1985, s. 313) şöyle açıklar: Yalnızca gelinin veya hem gelinin hem damadın üstüne saçılan şeyler, onların üzerini örten bir örtü, bir savunma kalkanı veya sihridir (*Abwehrzauber*). Tıpkı kötü ruhlara karşı kendini feda eden kurbanın postu gibi. Gelinin ve damadın üzerine atılan, onları kapatan pirinç, fındık, bozuk para, incir, çeşitli hamur işleri gibi şeylerin saçılması, gelini ve damadı korumak için ev veya ocak tanrılarının kendilerini feda ettiklerini gösterir.

Fakat saçı geleneği, hem düşmeye hem de önemli besin maddelerinin israf edilmesine sebebiyet ver(ebil)eceğinden, günümüzde bazı konuklar pirinç, buğday, fındık gibi yiyeceklerin yerine, konfeti, şeker, çiçek, sabun köpüğü gibi şeyler saçmayı tercih etmektedirler. Bu da uygulama şekli farklı olsa da geleneğin halâ varlığını sürdürdüğünü gösterir.

2.2.1.1.4 Brautkrone (Gelin Tacı)

Gelin tacından önce, gelinlerin başlarında kullandıkları en eski süs eşyası metal saç bandıdır. Gelin saçının açık bırakılmasının önemli olduğu; çünkü uzun sarı saçın, Meryem Ana'yı ve onun saflığını, iffetini (*königliche Ehre*) temsil ettiği düşünülür (Fehrle, 1937, s. 52). Fakat daha sonra saç bandının yerini, taç almıştır.



Resim 3: Gelin Tacı (Schönfeldt, 2001, ss. 61, 62)

Eski germen topluluklarında kullanılan gelin taçları, büyüklükleri, şekilleri, görünüşleri itibarıyla bugünkü taçlardan oldukça farklıdır. Taçlarda kullanılan meyve, meşe palamudu, yıldız, gül, güneş resimleri gibi bazı süslemelerin bereket ve kutsama getireceğine inanılır. Eskiden düğünlerde tacı yalnızca gelinlerin değil, nedimelerin ve "bakire" kadınların da taktıkları bilinir. Fakat taç takma, "iffet"le ilişkilendirildiği ve "*göklerin kutsal kraliçesi*" (*Himmelskönigin*) Meryem Ana'nın tacıyla eşleştirildiği için, "bakire" olmayan kadınların taç takmalarına izin verilmez (Fehrle, 1937, s. 51).

Fakat tacın kullanılması, yalnızca böylesi bir dinsel geçmişe dayanmaz; çünkü erkeklerin de taç kullandığı görülmüştür. Bu da tacın her zaman Meryem Ana ile ilişkilendirilmediğini gösterir. Fakat kadınların ve erkeklerin taktıkları taçların birbirinden farklı olduğu gözden kaçırılmamalıdır (a.g.e., s. 52).

2.2.1.1.5 Brautschleier (Duvak)

İslâmda ve Yahudilikte, insanların ve kötü ruhların kıskanç, tehlike yaratabilecek bakışlarından korunmaları için, kadınların saçlarını örtmeleri gerektiği görüşünün benzeri, Hıristiyanlıkta da bulunmaktadır ve bunu ilk seslendirenlerden biri olan Aziz

Paulus, kadınların kiliseye girerken saçlarını örtmeleri gerektiğini; çünkü bu sayede kötü ruhların dikkatini çekmelerinin önlenebileceğini savunur (Fehrle, 1937, s. 54). Belki de bu yüzden kilisedeki kadınlar saçlarını örterler.

Hıristiyanlık öncesinde Roma'da gelinler ateş kırmızısı bir duvak takarlardı. Bu gelenek daha sonra Hıristiyanlıkta da kabul görmüş ve uygulanmaya başlanmıştır. Duvak bakireliği sembolize eder ve bu yüzden evlilik töreni sonunda, gelinden alınır. Ayrıca duvağın uğur getirdiğine inanıldığı için, herkes bu uğur getiren duvaktan bir parça kapmaya çalışır (Fehrle, 1937, s. 55) (Adam, 2003, s. 135). Çünkü duvaktan parça kapmayı başaran genç kızların karşılarına evlenecekleri kişinin çıkacağına, en büyük parçayı kapmayı başaran genç kızın ise bir sonraki evlenecek genç kız olduğuna inanılır (Winkler, 1986, s. 64). Duvağın renginin kırmızı olmasının sebebi de kırmızının efsunlu olduğuna ve kötülüklerden koruduğuna ilişkin inançtır (a.g.e.).

Duvak çıkartıldıktan sonra, yeni evlenen gelin çoğunlukla geceleri başörtüsü takar. Örtünmeyle ilgili bazı ifadelerin olduğu deyimler de bunu kanıtlar niteliktedir: "*unter dem Linnen gehen*" (gelin olma) (Plessen, 1985, s. 313) ve "*unter die Haube gehen*" (evlenmek). Çünkü örtünme bir nevi statü değişimi göstergesidir: Eski bekâr kız, artık kadınlık statüsüne geçmiştir (Fehrle, 1937, s. 55).

2.2.1.1.6 Hochzeitsbitter, Hochzeitslader, Bittfrau (Oku(ntu)cu)

Başlarda düğüne davet yalnızca sözlü olarak yapılırdı; Yüksek Orta Çağ'dan itibaren yazılı davetler de görülmeye başladı. Bunun sebebinin okuma-yazma ve mektuplaşma oranlarındaki artış olduğu söylenebilir (Dettmer, 1976, s. 46). Fakat yine de 19. yüzyılın ikinci yarısına kadar, davetlileri düğüne çağırmak için en yaygın olarak tercih edilen yöntem, sözlü davettir (a.g.e., s. 43). Çünkü yazılı davet, nahoş ve basit bulunurdu (Höhn ve Heßler; aktaran Dettmer, 1976, s. 48).

Bir topluluğun toplumsal ilişkilerini gösteren duygusal bir eylem olarak görülen sözlü davette, tarafların oldukça dikkatli olmaları gerekmekteydi (Dettmer, 1976, s. 53).

Çünkü davet eden ve edilen kişilerin, birbirlerinden beklentileri olduğu için, davete icabet edip etmeme, kişisel ilişkileri güçlendiren, zayıflatan veya zedeleyen bir hâl alabilirdi (a.g.e.). Saygı anlayışının bugünkünden biraz farklı olduğunu belirtmek gerekir. Örneğin davet edilmesi unutulan kişiler, bu durumu gurur kırıcı bulurlar ve bu yüzden düğüne gitmezlerdi (Schramek; aktaran Dettmer, 1976, s. 59). Saygı ifadesi ve kompliman olarak görülen bir diğer şey de, üç-dört kere davette bulunmadır (Dettmer, 1976, ss. 70, 71). Bunun dışında rahip, uzaktan gelecek kişiler ve nedimeler özel misafir olarak kabul edilirlerdi. Bu yüzden evlerinden alınıp, onlara düğünün yapılacağı yere kadar eşlik edilirdi (a.g.e., s. 59).

Böylesine önemli bir toplumsal etkinlik için misafirlerin, düğün günü veya düğünden bir önceki akşama kadar davet edilmelerinin tamamlanması çoğunlukla yeterli olurken; katılımın yüksek olduğu düğünlerde (*große Hochzeiten*), davet etmeye, günler, haftalar öncesinden başlanırdı (a.g.e.). Daveti gelin ve damat ayrı ayrı ya da birlikte yapabildiği gibi, oku(ntu)cu kişiler de yapabilmektedir. Dettmer (1976, s. 106, 107) bunu şöyle sınıflandırmıştır:

A. Davet etme işinin bazen yalnızca gelin-damat tarafından yapılması

1. Gelin ve damat ayrı ayrı

a. Her birinin ayrı ayrı kendi yakınlarını davet etmesi

b. Gelinin kadınları, damadın erkekleri davet etmesi

2. Yalnızca damat

3. Yalnızca gelin

4. Gelin ve damat birlikte

B. Davet etme işinin gelin-damat ve üçüncü kişi(ler) tarafından yapılması

1. Üçüncü kişiye ya da kişilere, gelinin ve damadın ayrı ayrı eşlik etmesi

a. Her grubun yalnızca kendi tarafını davet etmesi

b. Gelin grubunun kadınları; erkek grubunun erkekleri davet etmesi

2. Üçüncü kişiye ya da kişilere, yalnızca damadın eşlik etmesi

3. Üçüncü kişiye ya da kişilere, yalnızca gelinin eşlik etmesi

4. Üçüncü kişiye ya da kişilere, gelinin ve damadın birlikte eşlik etmesi

5. Gelin-damat ve üçüncü kişinin ya da kişilerin ayrı ayrı davet etmesi

a. Gelin tarafının yakın ve uzak yerlerde yaşayan üçüncü kişileri davet etmesi

b. Gelin tarafının bekâr ve evli üçüncü kişileri davet etmesi

C. Davet etme işinin yalnızca üçüncü kişiler tarafından yapılması

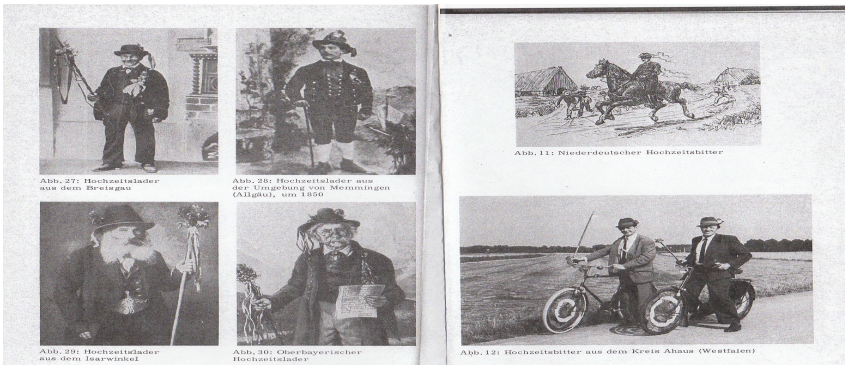
1. İkiden fazla kişiden oluşan gruplar

2. İki taraftan da bir kişi

3. İki kişi birlikte

4. Tek kişi

Biz burada özellikle "*oku(ntu)cu*" olarak görevlendirilen kişi ya da kişilerden bahsetmek isteriz. Oku(ntu)cu(lar) baş(lar)ında silindir bir şapka, sağ el(ler)inde çiçeklerle ve renkli kurdelelerle süslü bir asa (Link, 2007, s. 66), tüm köyü dolaşıp, mani eşliğinde davetlileri düğüne çağırır(lar) (Dettmer, 1976, s. 104).



Resim 4: Oku(ntu)cular (Dettmer, 1976, ss. 413, 420)

Gelin-damat ve/veya oku(ntu)cu(lar) düğüne davet ettiği kişilere gömlek, çorap, önlük, içlik, ayakkabı, mendil, eldiven (Dettmer, 1976, s. 52) gibi birtakım hediyeler (*okuncu*) verirdi. Onlar da uğradıkları bazı evlerde kek (Treichel; aktaran Dettmer, 1976, s. 53), alkollü sert bir içki (Heikinmäki; akt. a.g.e.), bir parça ekmek, bir bardak bira ile ödüllendirilir(ler)di (Schönfeldt, 2001, s. 30-32).

19. yüzyılın sonlarına doğru yazılı davetiyenin yaygınlaşmasıyla birlikte, oku(ntu)cuların üzerindeki iş yükü hafiflemiştir. Yakın yerlerde yaşayan kişileri oku(ntu)cular ve/veya gelin-damat davet ederlerken; uzaktakilere davetiye gönderilmeye başlanmıştır. Bu aynı zamanda şöyle bir dönüşümü de beraberinde getirmiştir: Oku(ntu)cular artık fahri değil, ücretli kişiler olmuşlardır. Davet etmek için gitmeleri gereken mıntıka küçüldüğü için, yürüyerek işlerini halledebilir hâle gelmişler ve bu da zamanla, onların at binme yeteneğini kaybetmelerine yol açmıştır (Dettmer, 1976, s. 103).

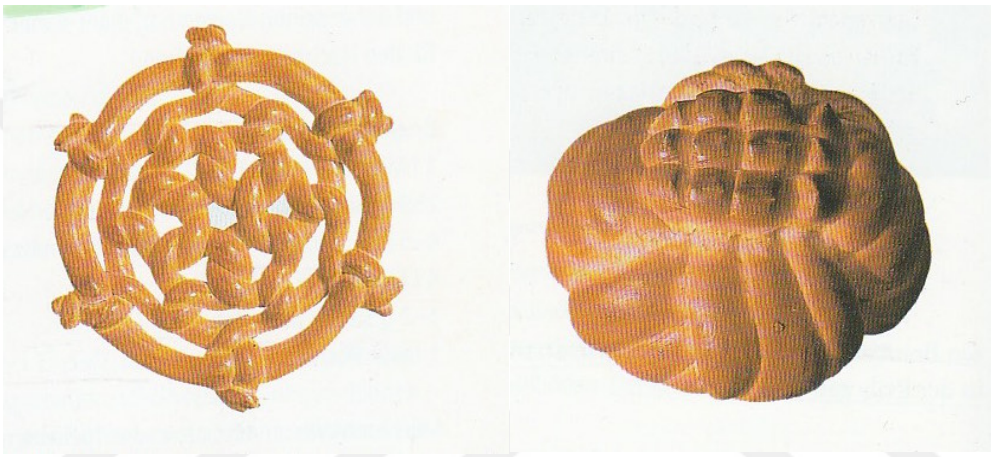


Resim 5: Altı Oku(ntu)cu (Völger ve Welck, 1985, s. 296)

2.2.1.1.7 Glücksbrot, Morgensuppe, Johanniswein (Şans Ekmeği, Sabah Çorbası ve Şarap)

Bazen okuyucu veya başka biri değil de, bizzat gelin ve/veya damat tüm köyü dolaşıp (hatta husumeti olan kişilere bile giderek), davetlileri törene çağırırlar. Gittikleri her evde, masanın üstüne konulan somundan biraz yemeleri gerekir; çünkü bu bir nevi onların, cemâate kabul edilmeleri için ön koşuldur (Fehrle, 1937, s. 42). Cemâate kabul edilmenin bir başka şekli de şudur: Gelin koluna bir sepet takar ve düğünden önceki akşam damatla birlikte köydeki evleri, kapı kapı dolaşır. Gittikleri her evden onlara bir parça ekmek verilir. Bu ekmeğin "*şans ekmeği*" (*Glücksbrot*), "*düğün ekmeği*" (*Hochzeitsbrot*) veya "*gelin ekmeği*" (*Brautbrot*) gibi adları vardır (a.g.e., s. 46)

(Schönfeldt, 2001, s. 36). Gelinin sepetindeki bu şans ekmekleri, düğün sabahı, "*sabah çorbası*"nın (*Morgensuppe*) içine doğranır ve köy cemâatiyle birlikte tüketilir. Bu ekmeğin, gelinin ve damadın yuvasına sağlık ve bereket getireceğine inanılır, bu yüzden bu ekmekten bir parça titizlikle saklanır. Hatta kuzeyde şöyle bir gelenek olduğu da söylenir: Gelin, ailesinden ayrılıp yeni yuvasına ilk adımını attığında, damat geline bir somun ekmek verir. Gelin bu ekmekten küçük bir dilim keser ve mutfağın hâkimiyetini üstlenmiş olur. Kesilen bu dilim, eve bereket getirmesi için saklanır (Fehrle, 1937, s. 46).



Resim 6: Düğün Ekmeği (Schönfeldt, 2001, ss. 20, 90)

Ayrıca şunu belirtmek isteriz ki, ekmek yüzyıllardır kuzeyli halkın ana besin maddesi olmasının dışında, Hıristiyanlık inancında da, önemli bir yere sahiptir. En önemli sakrament olarak kabul edilen Efkaristiya'da (*Kutsal Komünyon*), kırmızı şarapla birlikte ekmeğin de kullanıldığı görülmektedir (Tarakçı, 2012). Çünkü bu İsa Mesih'in "*Son Akşam Yemeği*"nde, yanında olan on bir havariye, ekmeği kendi bedeni olarak sunmasının temsilidir (Aydın, 2015, ss. 55, 56). Bunun dışında şöyle bir batıl inanç vardır: Eskiden bir kız uzak bir yere veya bir erkek savaşa gideceğinde, evinden bir parça ekmeği yanında götürür ki, dış dünyanın tehlikelerinden korunabilsin ve evine geri dönebilsin (Fehrle, 1937, ss. 42, 43).

"*Sabah çorbası*" veya "*gelin çorbası*" şeklinde tanımlamaları olan "*Morgensuppe*", "*Glücksbrotsuppe*" veya "*Brautsuppe*", eski bir Alman düğün geleneğidir. Bu çorba, kilisedeki nikâh töreninden önce, tüm köy cemâatiyle birlikte içilir. Hasta olup, çorba içme davetine gelemeyen kişilerin evlerine bile bu çorbadan gönderilir (a.g.e). Gelinin

ve damadın düğün sabahı içine ekmek doğrayıp aynı tabaktan içtikleri bu çorbanın (Adam, 2003, s. 138), gelini ve damadı kutsal bir bağla birbirine bağladığına inanılır (Fehrle, 1937, s. 43).

Efkaristiya töreninde ekmekle birlikte önemli bir yere sahip olan şarap, kilisedeki dinî nikâh töreninde de görülür. Gelin ve damada, sunağın önünde kutsanmış şarap sunulur ve bu şarabı birlikte içmeleri istenir. Hatta bu şarap, bazen kilisedeki tüm cemâatle birlikte içilir. Kilisedeki nikâh töreninden sonra gidilen kutlama yerinde de, geline ve damada şarap ve ekmek sunulur; çünkü şarabın, çiftin arasındaki bağları kuvvetlendireceğine inanılır. Gelinin ve damadın aynı kadehten içtikleri şarap, eski Germen geleneğindeki aşk şarabına da (*Minnetrinken*) benzetilir (Fehrle, 1937, s. 45).

2.2.1.1.8 Mitgift (Gelin Göçürme ve Çeyiz)

Türkçeye "*çeyiz*" şeklinde aktarılan "*Mitgift*" kelimesinin Old English Dictionary'de (*Eski İngilizce Sözlüğü*) üç anlamı bulunmaktadır (Goody, 1985, s. 89): Birincisi, ("*wittum*" anlamında) kocanın ölmesi durumunda kadının maddi olarak ihtiyaçlarını giderebilecek servet hissesi. İkincisi, (bugün kullanılan anlamı) kadının evlenirken beraberinde getirdiği para ya da sahip olduğu şeyler ve son olarak üçüncüsü, ("*dolaylı çeyiz*" anlamında) kocanın karısına veya karısı için verdiği hediye. Kocanın karısına verdiği hediye ile kastedilen "*yüz görümlüğü*" (*Morgengabe*) iken; karısı için verdiği hediye ile kastedilen ise "*başlık parası*"dır (*Brautpreis*).

Gelinin çeyizi (*Mitgift*, *Aussteuer*, *Haussteuer*, *Heiratsgut*) koltuk, döşek, masa, çatal-bıçak takımı, kap kacak, kanaviçe, kıyafetten vb. oluşur. Gelinin çeyizine kendisi ve ailesi dışında damadın (ayakkabı), vaftiz babaların, akrabaların (para, küçük mobilya eşyaları, gıda maddeleri vb.) ve komşuların da katkı sağladığı bilinmektedir.

Çeyizler eskiden "*koçu*" (*Kammerwagen*) denilen, öküzlerin çektiği çadırlı arabalarla taşınırdı. Arabanın en üstüne yüklenen beşik için kavga bile çıkardı ve eğer bekâr kadınlar gelinden istedikleri şeyleri (çıkrık, öreke vb.) alamazlarsa, arabaya hücum etmeye çalışırlardı (Schönfeldt, 2001, s. 72). Araba, bazen yolu halatla kapatan köyün erkekleri tarafından da durdurulabilirdi. Bu durumda gelin-damat veya gelinin babası çocuklara veya gençlere bahşiş vermek zorunda kalırdı.



Resim 7: Koçu İle Gelin Göçürme (Schönfeldt, 2001, s. 72)

Son olarak çeyiz sandığına da (*Aussteuertruhe*, *Brauttruhe*) değinmek isteriz. Çeyiz sandığı da düğünde önemli bir rol oynar. Üzerinde çiftin isimleri ve gelinin doğum tarihi yazılı çeyiz sandığında, gelinin ördüğü ve diktiği çarşaf, yastık örtüsü, havlu gibi eşyalar dışında çocuk gömlekleri, iç çamaşırları bulunur. Güney Almanya'da çeyiz sandığına gelinliğin de konulduğu ve gelin öldüğünde gelinliğinin ona tekrar giydirildiği aktarılmıştır (Schönfeldt, 2001, ss. 27, 28). Bunun dışında bazı yerlerde gelinin, düğünden sonra ilk olarak kefenini ördüğü ve bunu da sandıktaki çocuk gömleklerinin altına koyduğu bilinmektedir (a.g.e., s. 28). Bunun sebebinin, doğumun ve ölümün birbirine ne kadar yakın olduğuna ilişkin bir hatırlatma olduğu belirtilir (a.g.e.).

2.2.1.1.9 Vorspannen (Yol Kesme)

Bir köyden başka bir köye gelin almaya giden konvoyun önüne, köyün girişinde köy ahalisi tarafından, ortasından kırmızı ipek iplikle bağlanmış iki halat çekilir. Damat, bahşiş verdiğinde (*Lösegeld*), kırmızı ipek düğüm kılıçla kesilir ve köy ahalisi kızın

karşı tarafa geçmesine izin verir. Fakat bu uygulama önceleri başka türlüdür: Zincirin önünde duran damada, kızın salınması için bilmece sorulur. Bilmece sorulmasının sebebi, damadın köy cemaatine uygun vasıflara sahip olup olmadığını test etmektir. Bilmece dışında, damattan yeteneklerini sergileyebileceği koşu yarışı gibi görevler de istenebilir (Fehrle, 1937, ss. 56-59).

Yol kesme geleneği daha sonra, kiliseye giden ve kiliseden dönen konvoyun veya gelin aracının önüne ipek veya halat gerilip, bahşiş alınması şeklinde uygulanmaya başlamıştır. Ayrıca gelinin eşyaları taşınırken, köyün kızları "*gelin sandığı*"nın (*Brauttrugl*, *Brauttruhe*) üzerine oturur ve kalkmamakta diretir. Bu da bir insanın veya bir eşyanın köyden çıkmasını önlemekle ilintili bir gelenektir (a.g.e., s. 59).



Resim 8: Yol Kesme (Schönfeldt, 2001, ss. 29, 70) (Völger, Welck, 1985, s. 297)

2.2.1.1.10 Brautzug (Gelin Alayı)

Eski Antlaşmada, Kral Süleyman'ın tahtırevanını kötü ruhlardan korumak için altmış silahlı savaşçının Süleyman'a eşlik ettiği belirtilmiştir:

"İşte Süleyman'ın tahtırevanı!

İsrailli yiğitlerden

Altmış kişi eşlik ediyor ona.

Hepsi kılıç kuşanmış, eğitilmiş savaşçı

Gecenin tehlikelerine karşı,

Hepsinin kılıcı belinde.” (Ezgiler Ezgisi 3: 7-9)

Gelin alayının olması da benzer düşünceden kaynaklanmaktadır. Gelin alayı, müzik şeklinde gürültü, top atışları veya silah sesleriyle kötü ruhları uzaklaştırıp, gelini korumaya çalışan savaşçılar gibidir (Schönfeldt, 2001, s. 68).

Gelin alayında sıra bazen değişse de çoğunlukla şu şekildedir: Alayın en başında yola çiçek serpen çocuklar, biraz arayla gelin ve damat, nedimeler ve sâdıç, gelinin ve damadın anneleri ve babaları olur. Diğerleri, alaya katılmak isteyen misafirlerden oluşur (Winkler, 1986, s. 105).



Resim 9: Gelin Alayı (Winkler, 1986, s. 105)

2.2.1.1.11 Polterabend (Kına Gecesi)

Kına gecesinin Hıristiyan düğün törenlerinden çok daha eskiye, Eski Ahit zamanlarına kadar uzanan bir geçmişi vardır ve eskiden “*Hühnerabend*” (*tavuk gecesi/ziyafeti*) olarak adlandırılır. Çünkü misafirler, kına gecesinin yapılacağı eve giderken tavuk götürürlerdi. Kına gecesi için kullanılan bir başka kelime ise, Hessen eyaletinde kullanılan “*Schlamassel*”dir (*ŞANS-sızlık*). “*Schlamassel*” (*şanssızlık*) kelimesinin

içinde "*şans*" anlamına gelen "*Massel*" vardır. Çünkü kına gecesinde gelinin ve damadın, gelecekte karşılaşılabilecekleri her türlü şanssızlığı, misafirlerle birlikte çıkartılan gürültü patırtı sayesinde tersine çevirebileceklerine inanılır (Schöndeldt, 2001, s. 47).



Resim 10: Kına Gecesine Tavuk Götüren Konuk (Schönfeldt, 2001, s. 47)

Yukarıda (2.3.1.1.7) gelinin ve damadın düğünden önceki akşam, köydeki tüm evleri kapı kapı dolaşıp, tüm eş-dost, konu komşu herkesi düğünlerine davet ettiklerini ve bu ev ziyaretlerinde, onlara bir parça ekmek verildiğini belirtmiştik. Geline ve damada ekmek veren kişiler, aynı zamanda çiftin kına gecesine de (*Polterabend*) gitmeyi taahhüt etmiş olurlar.

Düzenlenen bu geceye gelen misafirlerle birlikte, konuşmalar, skeçler yapılır, şiirler okunur, şarkılar söylenir, testi, çanak çömlek, küp, porselen vb. eşyalar yere atılıp kırılarak, gürültü patırtı (*poltern*) çıkartılır. Eşyaların kırılmasıyla düğün evinden kötü ruhların korkutulup uzaklaştırılacağına (Goldmann, 1956, s. 12; aktaran Plessen, 1985, s. 313); fakat kırılmaması gereken tek şeyin ise cam olduğuna; çünkü cam kırmanın uğursuzluk getireceğine inanılır (a.g.e., ss. 46, 47). Düzenlenen gecenin, eğlencenin sonunda kırılan eşyaları gelin ve damat birlikte temizler, bunun evlilikteki uyumlu birlikteliği vurguladığı düşünülür (Fischer, 2004, s. 126). Ayrıca kına gecesine giden misafirler düğünden önce, geline ve damada hediyelerini götürme fırsatı da bulurlar. Bu hediyelerden biri, gelinin kız kardeşi veya arkadaşları tarafından hediye edilen duvaktır (Winkler, 1986, s. 87).

Her ne kadar Türkçeye kına gecesi olarak çevrilse de, iki kültürdeki (Türk ve Alman) uygulamanın birbirinden oldukça farklı olduğu dikkat çekmektedir.

2.2.1.1.12 Hochzeitszeitung (Düğün Gazetesi)

Gelinin ve damadın arkadaşları, gelini ve damadı çoğunlukla kına gecesinde kendi hazırladıkları düğün gazetesiyle şaşırtırlar. Fakat çift kına gecesi düzenlemeyecekse, bu çok özel sürpriz düğün akşamı, ilk danstan sonra da yapılabilir.



Hochzeits-Potpourri.

Vermischte Anzeigen.

Sämtliches Schuhwerk

Literaturschau

Die Pantoffeltaktik.

Theodor Kresler.

Das Geheimnis mit Anstand zu schmollen.

Polizei-Bericht.

Marktbericht.

Redaktions-Briefkasten.

Resim 11: Düğün Gazetesi (Winkler, 1986, s. 183)

Düğün gazetesinde, çiftin çocukluk ve gençlik zamanlarından bölümler, çiftin tanışma hikâyeleri, fotoğrafları, çift için yazılmış komik şiirler, yıldız falı, çifte iyi dilekler, şakalar vb. bulunmaktadır (Winkler, 1986, ss. 98-182) (Schönfeldt, 2001, s. 122).

2.2.1.1.13 Verlobungsanzeige, Hochzeitsanzeige (Nişan, Düğün İlanları)

Gelin-damat veya gelinin ve/veya damadın ailesi tarafından yerel gazeteye ilan verilip, yakın yerlerde yaşayan tanıdıklar nişan veya düğün törenine çağrılabilir. Bu nişan veya düğün davetiye metinleri şu şekildedir:



Resim 12: Gazatedeki Nişan, Düğün İlanları

2.2.1.1.14 Brautbad (Gelin Hamamı)

Karşılıklı aile ziyaretleri, çeyiz taşıma, gelin göçürme, kiliseye gidiş ve diğer bazı gelenekler kalabalık insan topluluğuyla gerçekleşir. Gelin hamamı da bunlardan biriydi. Eskiden düğün sabahı gelin kız arkadaşlarıyla birlikte çoğunlukla evine yakın bir nehre gider ve orada yıkanırlardı (Brauers, 2011, s. 44). 1320 yılında Regensburg'daki bir emre göre, damada yirmi dört erkeğin, geline sekiz kadının; 1350 yılındaki Braunschweig yasasına göre geline yirmi kadının; 1467 yılında Görlitz'de damada yirmi erkek; geline yirmi kadının eşlik etmesine izin verilmiştir. Her ne kadar Türkçe'ye

"*gelin hamamı*" şeklinde çevirsek de, aslında yıkanma işleminin hamamda değil, nehirde olduğu görülmektedir. Fakat ister hamamda olsun, ister nehirdeki küçük bir teknede, ikisinde de amaç gelinin içsel ve dışsal olarak temizlenmesi, arınmasıdır. Fakat 16. ve 17. yüzyıllarda bu gelenek, Almanya'da kaybolmuştur (Dettmer, 1976, ss. 74, 75)

2.2.1.1.15 Hochzeitsspiele (Düğün Oyunları)

Düğün oyunları, sportif yeteneklerin gösterildiği oyunlar (koşu yarışması (*Kannenlauf*), hula hoop çevirme) olabildiği gibi (Schönfeldt, 2001, s. 79) (Adam, 2003, ss. 113, 114), çiftin uyumunu, birbirlerini ne kadar tanıdıklarını, evlenmek için yeterli olup olmadıklarını gösteren oyunlar da olabilir. Örneğin çiftin sırt sırta konulmuş iki sandalyeye oturup, birbirini ne kadar tanıdığına dair hazırlanan soruları (ayakkabı ya da kart kaldırarak) önce cevaplaması (Adam, 2003, ss. 106, 107), "*birbirimizi gerçekten ne kadar tanıyoruz?*" (a.g.e., s. 106), testereyle ağaç kütüğü kesme (Schönfeldt, 2001, s. 80), "*kim milyoner olmak ister?*" (Adam, 2003, ss. 107, 108), gelin, damat, gelin ayakkabısı veya duvak kaçırma (a.g.e., ss. 141-144) oyunları gibi. Bu oyunlarda oyuncular gelin ve/veya damat olabildiği gibi, misafirler de olabilir.

2.2.1.1.16 Brautentführung, Bräutigamentführung, Brautschuhversteigerung (Gelin, Damat veya Gelin Ayakkabısı Kaçırma)



Resim 13: Gelin Kaçırma (Völger, Welck, 1985, s. 105)

Hasat tanrısı Consus onuruna verilen bir kutlamada, Romulus tüm seyircilerin dikkatini çekecek bir tiyatro oyunu düzenler. Seyirciler gözlerini bile kaçırmadan oyunu izlerlerken, Romulus'un bir işaretiyle, silahlı adamları seyircilerin arasına dalar ve gözlerine kestirdikleri Sabin'li kadınları kaçırırlar. Romulus'un yaptığı bu gizli planla aynı zamanda, anaerkil bir yapıya sahip olan Sabin toplumunu, evliliğe mecbur ederek topraklarını kazanmayı amaçladığı da iddia edilir (Volprecht, 1985, s. 102).

Sabin toplumu, kadınların kaçırılışı (*Frauenraub*) üzerine Roma'ya savaş ilân etmiştir; fakat kan dökülmesini istemeyen - gebe ve aynı zamanda onları kaçıran Romalı erkeklerin yasal eşleri olan - kadınlar, savaş saflarına gidip, savaşa engel olmuşlardır (a.g.e.).

Sabin kadınlarının kaçırılması, kadınların kaçırılışına ilişkin bilinen en ünlü örnektir ve bu, Rönesans ve Barok dönemlerinde resim sanatlarında da oldukça sevilen ve işlenen bir konu olmuştur (bknz: Albrecht Dürer) (Volprecht, 1985, s. 102). Eskiden toplumda oldukça yaygın olan "*Kız kaçırma*" (*Frauenraub*), "*gelin kaçırma*" (*Brautraub*) veya "*kaçırarak evlenme*" (*Raubehe*, *Raubheirat*) yöntemlerinin hepsi aynı temele, aynı düşünce yapısına dayanmaktadır (a.g.e.).

Bu gelenek (kız/gelin kaçırma) Alman toplumunda artık oyunlarda (*Hochzeitsspiele*) yaşatılmaktadır. Böylesi dramatik bir olayın, oyun hâli bile geline ve damada zor anlar yaşatabilmektedir. Oyun, davetlilerden birinin gelini bir yere saklamasıyla başlar. Damada ve varsa sâdıçlara (*Junggesellen*) rağmen gelin kaçırılıp saklanıldıysa, damat

ve/veya sâdıç ceza olarak nikâh töreninden sonra gidilen yerdeki içkilerin hesabını ödemek zorunda kalır. Davetliler içkilerini içip, eğlenmeye devam ederken, damat da her yerde eşini arar. Eğer damadın eşini bulması uzun sürerse, oyun gelin, damat ve diğer misafirler için sıkıcı bir hâl alabilir (Adam, 2003, ss. 141, 142).

Gelin dışında kaçırılan bir diğer kişi de damattır. Damat kaçırma oyununun Harz'daki adı suda boğmadır (*Bräutigamsversaufen*). Yeni evlenen damat, arkadaşları tarafından kaçırılıp zincirle bağlanır ve suya götürülür, orada damadı sembolik olarak yeniden vaftiz edercesine suya daldırırlar. Damadı bu durumdan kurtarabilecek tek kişi gelindir. Gelin, kaçıran kişilere içki ısmarlama sözü karşılığında, eşini onların elinden alabilir (Adam, 2003, ss. 142, 143).

Gelin veya damat yerine gelinin ayakkabısı da kaçırılabilir. Yemek sırasında masanın altından ayakkabısı kaçırılan gelin, ayakkabısını geri almak için, çalan kişilere para vermek zorundadır; fakat gelini iyi koruyamadığı için ceza olarak, para sâdıca da ödetilebilir (Schönfeldt, 2001, ss. 71, 72).

2.2.1.1.17 Hochzeitshaus (Düğün Evi)

1540 yılındaki Augsburg düğün yönetmeliğine göre düğünler lokallerde (*Zunftstuben*) ve meyhanelerde (*Wirtschaften*) yapılabilirdi (Dettmer, 1976, s. 67). Osnabrück'te 17. yüzyılda kalabalık düğünler çoğunlukla belediye salonlarında yapılırdı (Hoffmeyer; aktaran a.g.e.). Hildesheim'da 1475 yılında düğünler belediyede yapılırdı (Schütte; aktaran a.g.e.). Halle'de 1575 yılından itibaren düğün evi (*Hochzeitshaus*) hizmete sunulmuştur (Piechocki; aktaran a.g.e., s. 67). Almanya'nın çeşitli eyaletlerinde kurulan bu düğün evlerinde zengin köylülerin vaftiz, düğün gibi çeşitli törenleri kutlanırdı.

Aşağıda fotoğrafı görülen Fritzler'deki düğün evi, kuzey Hessen'deki en büyük ahşap çerçeveli binadır ve 1956 yılından beri müze olarak kullanılmaktadır. Müzedeki yetkili, kapının girişinde bulunan bazı oymaların, evlenecek çifti veya vaftiz edilecek bebeği kötü ruhlardan korumak için olduğunu belirtmiştir (kişisel görüşme, 15.08.2012).



Resim 14: Fritzler'deki Düğün Evi

2.2.1.1.18 Muntschatz (Başlık parası)

Germen ve Alman hukukuna göre kadınlar, evlenene kadar babasının vekâleti altındaydı (Ogris, 1984; aktaran Schmidt-Wiegand, 1985, s. 266). Özgürce davranmasına izin verilmeyen ve her zaman velisinin emri altında olmak zorunda bırakılan kadının vekâleti, evlilikle birlikte el değiştirir ve kızın babasından damada geçerdi (Sharar, 1981; Enen, 1984; aktaran Schmidt-Wiegand, 1985, s. 266). Bunun ardından damat kayınpederine başlık parası (*Muntschatz*) ödemek zorunda kalırdı. Schmidt-Wiegand (1985, s. 266) bunun "*satın alma ücreti*" (*Kaufpreis*) olmadığını; aksine gelinin, ailesinin velâyetinden, zorbalığından kurtulması için ödenen para olduğunu iddia eder. Goody de (1985, s. 88) başlık parasıyla ilgili onunla benzer görüştedir. Bu yüzden başlık parası yerine nötr bir kelime olduğunu düşündüğü "*elternliche Vergütung*"

(*Vergütung der Frauengeber*) (kızın verilmesiyle, ortaya çıkan zararın tanzimi) kavramını kullanmayı tercih eder.

2.2.1.1.19 Morgengabe (Yüz Görümlüğü)

1597 yılında yapılan bir tanımlamaya göre "*Morgengabe*" kelimesi, kocasının ölmesi durumunda kadının kendi kendine maddi olarak geçinebilmesi, yaşamını sürdürebilmesi için, kocanın karısına verdiği paradır. Bu yüzden bu kelimenin "*Vitalita Morganacticum*" şeklinde de ifade edildiği belirtilmiştir (Goody, 1985, s. 89).

Fakat günümüzde "*Morgengabe*" (*yüz görümlüğü*), zifaf gecesinin (*Brautnacht*) sabahında, damadın eşine verdiği hediye anlamına gelir (Mayer-Maly, 1984; aktaran Schmidt-Wiegand, 1985, s. 266). Bu hediye, gelin-damat dışındaki diğer kişilere damadın, gelini meşru eşi olarak kabul ettiği mesajını verir (Schmidt-Wiegand, 1985, s. 266).

2.2.1.1.20 Nachbarschaftshilfe (İmece)

Eskiden düğün günü, gelinin ve damadın ailesinin evlerine komşuların güveç kaplarında veya testilerde süt göndermeleri, onların misafirlerini kahvaltıya davet etmeleri gibi yardımlaşma kültürünün izleri görülmüştür. Ayrıca kuzey Almanya'da eskiden, düğün yemeğine giden pek çok misafirin çatal bıçak takımını kendi evlerinden götürdükleri de öğrenilmiştir (Schönfeldt, 2001, s. 101).

2.2.1.2 Türk Düğün Gelenekleri

Bu bölümde Türk düğün gelenekleri ele alınacaktır. Fakat öncelikle şu belirtilmelidir ki, Türk düğün gelenekleri ile kastedilen Türkiyedeki düğün gelenekleridir. Koşay (1944, s. X), Türkiye Türk düğün gelenekleri üzerine araştırma yaparken, Orta Asya'nın, Türkiye topraklarında yaşamış eski-yeni kültürlerinin ve İslâmiyet'in etkilerinin yadsınmayacağını belirtir. Ayrıca Türk düğün geleneği diye bildiklerimizin hangilerinin yerli, hangilerinin Orta Asya ile ortak değerler olduğuna ilişkin bir ayrım yapmanın zor olduğunu da sözlerine ekler (a.g.e., s. XI). Çalışmamızda, diğer Türk devletlerindeki düğün gelenekleriyle ilintili bir inceleme yapılmamıştır

Seçtiğimiz Türk düğün geleneklerini tek tek incelemeye geçmeden önce, Boratav'ın (1973, s. 210) *Türk Folkloru* adlı kitabında evlenme töre ve törenlerini üç sınıfa ayırdığı şemasını vermek isteriz.

(A) Düğün öncesi:

(I) Görücülük, Dünürcülük/kız isteme;

(II) a) Söz kesme b) Şerbet c) Nişan;

(III) Düğün okuntusu;

(IV) Çeyizin gitmesi ve sergilenmesi;

(V) Gelin hamamı.

B – Düğün

(I) Kına geceleri: a) Kız kınası, b) Oğlan kınası;

(II) Gelin göçürme;

(III) Nikâh;

(IV) Gerdek;

(V) Gerdek ertesi (duvak-paça).

(C) Düğün sonrası:

Gelinlik ve güveylik töreleri

2.2.1.2.1 Dinî Nikâh ve Resmî Nikâh

Taraflar inanç gelenekleri doğrultusunda dinî nikâhlarını bir imam ya da bir dede[4] şahitliğinde gerçekleştirirler. Dinî nikâh uygulamalarının ne zamandan beri sürüyor olduğu kesin olarak bilinmese de, Türk toplumu için oldukça güçlü bir gelenek olduğu düşünülür (Jäschke, 1955, ss. 167, 168). Nikâh akdi günümüze gelene dek şöyle bir gelişim süreci izlemiştir:

Osmanlı İmparatorluğu'nda yargılama yetkisi olan kadı (hâkim-i şer), resmî nikâh akdini de gerçekleştirirdi. Gerçekleştirdiği her nikâh için "*hüccet-i nikâh*" adı verilen bir belge hazırlar ve hazırladığı bu belge için "*hüccet akçesi*" denilen harç alırdı (Jäschke, 1955, s. 169). Hüccet Akçesi denilen bu harç, Sultan 1. Beyazıt'ın kanununda yerini almıştı. Kimden ne kadar ücret alınacağı, bölgelere ve hatta evlenen kişinin bakire olup olmadığına göre bile değişebilmekteydi (Turan, 1999-2000, s. 939). Örneğin 17. ve 18. yüzyıllarda evlenilecek kişinin bâkire olması durumunda yirmi beş akçe alınırken, dul olması durumunda alınan harç yirmi akçeye kadar düşüyordu. Ayrıca kadılar, kıydıkları nikâhları "*sicillat-ı şer'iye*" denilen defterlerde kayıt altına alırlardı. Kanuni Sultan Süleyman döneminin şeyhülislamı Ebū's-Su'ud Efendi'nin (1490-1574) maruzatlarına göre; kadıların, kadınların velîsinin izni olmaksızın, onların nikâhlarını kıymamaları gerekmekteydi. Kadının "*izinname*"si ve emri olmaksızın evlenmenin, özellikle kadının evlenmesinin, caiz olmadığı Burhân el-Dîn Mahmûd b. Mâza'nın "*Muhît*" adlı eserinde de dile getirilmişti. Fakat daha sonra Ebū's-Su'ud Efendi'nin fetvasıyla evliliğin geçerli olması için kadının izni olması zorunluluğu kalkmış ve - hiçbir fıkıh kitabında bulunmasa da - kadının izni olması durumunda imamın da nikâh akdini gerçekleştirebileceği belirtilmişti. İmama nikâh kıyma yetkisinin verilmesinin sebebi, evlilik süreçlerinin sayısını azaltmaktı. Süreçlerin azalıp kolaylaşmasıyla, imam şahitliğinde yapılan nikâhlar yaygınlaşmıştı. İmam nikâhıyla ilgili başka görüşler de vardı: Örneğin iki şahidin bulunması durumunda imama bile gerek olmadan nikâhın gerçekleştirilebileceği gibi (Jäschke, 1955, ss. 169-173).

[4] Türkiye'de her ne kadar başka din ve mezheplere inanan insanlar olsa da, Sünni ve Şii Müslüman toplulukların çok olduğu düşünülmektedir. Bu yüzden geleneğin önemli bir unsuru olan dinî nikah konusu, bu bölümde İslâm dini temel alınarak aktarılmıştır.

Fakat Tanzimat Dönemi'nde nikâhla ilgili bazı değişiklikler yapıldı. Örneğin nikâh akdi toplantısına imam dışında muhtar veya ihtiyar heyeti de katılabilecekti. Nikâhlar, cami dışında, gelinin baba evinde de kıyılır olmuştu. Fakat, Şer'iyye Mahkemeleri'nde kadı şahitliğinde kıyılan nikâh uygun bulunmuştu.

Osmanlı'da muhtemelen dört büyük mezhep arasındaki görüş ayrılıklarını önlemek için, evlilik kanunu (*münâkehât*) fıkıh eserlerinin en önemli parçası olmuş ve "*Mecelle-i Ahkam-ı Adliye*" isimli medenî kanununa alınmıştı. 1858 tarihli Ceza Kanunu'nda, 17 Mart 1914'de yapılan bir değişiklikle, evlilik için ilgili mahkemenin izninin olması zorunlu hale getirilmiştir. Mahkemeden izinname almaksızın nikâh kıyanların üç aydan iki yıla, akdi icra edenlerin de iki aydan bir seneye kadar hapis cezasına çarptırılması hükmü getirilmişti.

Evlilik ve boşanma haklarını modernleştirmek için, 25 Ekim 1917'de hazırlanan Hukuk-ı Aile Kararnâmesiyle (*Aile Hukuku Kararnâmesi*) izinname ile ilgili üç tane kararname çıkartıldı. Buna gerekçe olarak, iki şahidin önünde gerçekleştirilebilen nikâh akdinin düzensiz bulunması gösterilmişti. Kararnamenin 37. maddesine göre, kazânın kadısının veya onun "*izinnâme-i mahsus*" aracılığıyla görevlendirdiği nâibin, nikâh akdini tanzim ve kaydetme işini gerçekleştirebileceği hükmü getirilmişti. Ayrıca Ceza Kanunu'nun 200. maddesiyle de, kadı veya onun yardımcıları olan nâipler olmadan nikâh akdini gerçekleştiren imamlara da ceza verilmesi hükmü bulunmaktaydı. Üçüncü bir emir de mahkemelerde izinnâme defteri tutulması için özel kayıt sisteminin sürdürülmesi üzerineydi.

19 Haziran 1919'da Aile Hukuku Kararnâmesi kaldırıldı ve imamların da kadının izinnâmesi olması koşuluyla nikâh akdini gerçekleştirmelerine - eskiden olduğu gibi - izin verildi ve bu daha sonra TBMM'de kabul edildi. 29 Ocak 1923'te Gâzi Mustafa Kemâl Atatürk, Lâtife Hanım'la yaptığı evliliği kadının yetkilendirdiği bir imamla ve Fevzi Çakmak, Kâzım Karabekir, Abdülhâlik Renda ve Sâlih Bozok gibi şahitler huzurunda gerçekleştirdi.

1 Mart 1924 tarihinde Şeriat Mahkemeleri'nin kapatılmasıyla, kadıların hakim olarak yetkileri kaldırılmış oldu. Fakat bu şeriat kanunlarının bir günde tam anlamıyla ortadan

kalktığını göstermiyordu. Bunun kanıtı olarak imamların izinnâme vermesinin bir süre daha yürürlükte kalması gösterilebilir (Jäschke, 1955, ss. 173-176).

8 Nisan 1924 tarihli Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 6. maddesine göre, sulh hâkimleri ve sulh hâkimleri görevini gören kişiler nikâh izinnâmeleri verme konusunda yetkilidirler. Yeni Medeni Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 4 Ekim 1926 yılına kadar imamlar da, sulh hâkimlerinin denetimi altında bu görevleri yapabilmekteydiler (a.g.e., ss. 176, 177).

> "Madde 6 – (…) Gerek sulh hakimleri ve gerek sulh hakimleri vazifesini ifa ile mükellef kılınan salifüzzikir zevat nikah izinnameleri itası ve nafaka takdiri ve vasiyetname tanzim ve tasdiki ve veli ve vasilere ait muhasebelerin rüyet ve tetkiki salahiyetlerini haizdir." (Noyan, 2005, s. 718)

İsviçre'den örnek alınarak hazırlanan 17 Şubat 1926 tarihli Türk Medeni Kanunu'na göre "*Evlendirme memuru olarak işini yapan kişi, belediye teşkilâtı bulunan yerlerde belediye başkanı veya onun bu işle görevlendireceği memur, köylerde muhtardır*". Ayrıca nikâh, 108. maddeye göre "*belediye dairesinde veya heyeti ihtiyariyede*", 123. maddeye göre "*belediye reisi veya vekili veya köylerde ihtiyar heyeti huzurunda*" akdolunur. Medeni Kanun'un getirdiği en büyük yenilik ise 110. maddede de görüldüğü üzere resmî nikâhtan önce, dinî nikâhın kıyılamayacağıdır (Jäschke, 1955, ss. 178-180):

> Madde 110: Evlendirme memuru merasimin hitamı üzerine derhal karı ve kocaya bir evlenme kağıdı verir. Evlenme kağıdı ibraz edilmeden, evlenmenin dinî merasimi yapılamaz. Bununla beraber evlenmenin tamamiyeti dinî merasimin icrasına mütevakkıf değildir.

Her ne kadar yasa koyucular toplumda yaygın olarak görülen imam nikâhı, hutbe okunması ve nikâh duası gibi uygulamaları değiştirmek istese de, halâ imam nikâhını tercih edenler vardır. Bunun altında hukuksal, toplumsal ve ekonomik sebepler bulunmaktadır. Jäschke (1955, ss. 188-197) hazırlamış olduğu çalışmasının "*Türkiye'de İmam Nikâhı*" (*Die Imam-Ehe in der Türkei*) bölümünde bu sebepleri şöyle sıralar:

(1) Hukuksal ve kısmen de ekonomik olarak en başta gelen sebebi poligamidir. İslâm inancının çok eşlilikte sakınca görmediğine inanıldığı için imam nikâhıyla bir erkek, birden fazla kadınla evlenebilmekteyken, resmî nikâh bunu yasaklamıştır. Bu yüzden çok eşli evlilik yapmak isteyen kişiler dinî nikâhı tercih etmektedir.

(2) Diğer önemli bir sebep, dinî nikâhta kocanın ölmesi veya karı-kocanın boşanması durumunda, kadının maddi olarak ihtiyaçlarını giderebilecek maddi teminatın, koca tarafından kadına verilmesini taahhüt ettiği paranın (*mihr*) yüksek olması, boşanmaları zorlaştırır ve bu da ailenin devamlılığını sağlayan bir durum yaratır. Bu yüzden özellikle kız tarafı dinî nikâhı tercih etmektedir.

(3) Resmî nikâhta tarafların evlenebilecekleri yaş aralığı yasayla belirlenmiştir. Çocuk evliliklerine izin vermeyen resmî nikâhın aksine, dinî nikâhta bu evliliklerde bir sakınca görülmemektedir. Bu da bazı kişilerin - ne yazık ki - dinî nikâhı tercih etmesine yol açmaktadır.

(4) Resmî nikâhın aksine, dinî nikâhta hem evlenme hem de boşanma formaliteleri daha kolaydır. Hatta kadınların sağlık taraması yaptırmaktan duydukları utanç bile resmî nikâh işlemlerinin zor olduğunun düşünülmesine ve bundan kaçınılmasına sebep olabilmektedir.

(5) Evlenme cüzdanı harcı gibi giderler yüzünden resmî nikâh işlemleri, imam nikâhına kıyasla daha pahalı bulunur ve bazı kişiler bu yüzden dinî nikâhı tercih etmektedirler.

(6) Resmî nikâhın, dinî nikâhta olduğu gibi hutbeyle tamamlanmaması, buna önem veren kişilerin resmî nikâhı tercih etmemesine ya da dinî nikâhtan sonra tercih etmesine yol açmaktadır.

(8) Her ne kadar yasa koyucular resmî nikâhın toplumda yaygınlaşmasını sağlamaya çalışsa da, toplumun eğitim seviyesi ve alışkanlıkları, tek başına veya resmî nikâhla birlikte, dinî nikâhın varlığını sürdürmesine sebep olmaktadır.

Şeriat kanununda dinî nikâh mutlak şekilde tavsiye edilse de, Medeni Kanun'a göre imam nikâhı dinî bir formalite olmasının dışında, büyük toplumsal sorumluluk gerektiren bir sözleşme, özel vicdan meselesi olarak değerlendirilir. Fakat buradaki sözleşme, Hıristiyanlıktaki sözleşmeden farklıdır. Nikâh akdini gerçekleştiren İslâm inancına sahip tarafların "*verdim-aldım*" cevapları ne Katolik inancındaki sakrament ile ne de çiftlerin Protestan kiliselerinde, Tanrının huzurunda ettikleri bağlılık yeminiyle kıyaslanabilir (Jäschke, 1955, ss. 180, 181). Çünkü İslâm dininde ruhban sınıfı yoktur.

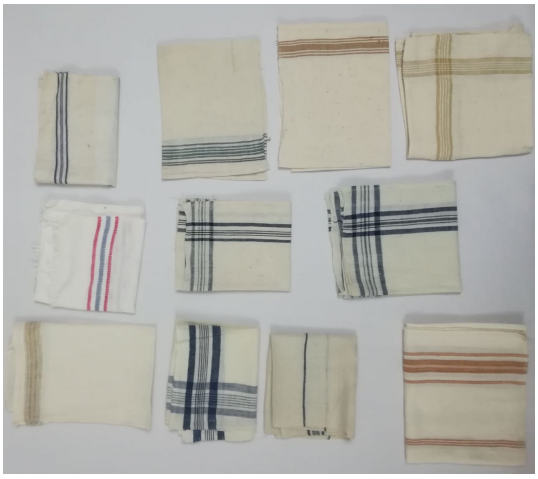
Ayrıca her ne kadar evlilik kutsal ve onurlu bir şey olarak görülse de, aslında hiçbir dinî müdahaleye gerek olmadığı belirtilir.

2.2.1.2.2 Oku(ntu)cu

Eskiden köylerde tezkere veya mektup yazanı bulmak zor olduğu için (Koşay, 1944, s. 63), davet çoğunlukla, Anadolu ağızlarında "*yol*" (Karatepeli), "*okuyuntu*" (Kırşehir), "*okundu*" (Menemen) (a.g.e. ss. 64-66), "*oku*", "*okuma*", "*okuntu*" gibi çeşitli kullanımları olan ve "*düğün davetiyesi*" anlamına gelen "*okuntu*" aracılığıyla yapılmaktaydı (Gülensoy, 2011, s. 619). Emiroğlu (2012, s. 33), Alptekin (2009, s. 314) ve Boyraz (2009, s. 89) "*okuntu*" kelimesinin "*ok*" atma ile ilişkili olduğunu iddia ederler ve bunun kanıtı olarak okun, Oğuzlarda davet simgesi (Emiroğlu, s. 33) ve "*Dede Korkut Hikâyeleri*" gibi pek çok metinde de evlilik şartı olmasını (Gülensoy, s. 619) gösterirler.

Okuntuyu dağıtma ve davetlileri düğüne çağırma görevi, durumu iyi olmayan fakat hitabeti kuvvetli kadın(lar)a ve/veya erkeğe/erkeklere verilir. Bu kişi ya da kişilere "*okucu*", "*okuycu*", "*okuyucu*" veya "*okuntucu*" denir (Gülensoy, 2011, s. 619). Kayseri'de yalnızca düğün değil, hamam daveti için de okuyucunun görevlendirildiği bilinmektedir (Koşay, 1944, s. 142). Okuntucunun giydiği özel bir kıyafeti olup olmadığıyla ilgili çok bir bilgi bulamasak da, Sivas'ta okuyucu kadının küçük bir çocukla okuntu dağıttığı ve bu çocuğun özenli bir şekilde süslendiği, üzerinde altın ve mücevher olduğu bilgileri mevcuttur (a.g.e., s. 67).

Okuntucu okuduğu, yani düğüne davet ettiği kişilere "*okuncu*" (Gülensoy, 2011, s. 619) denilen mendil, kumaş, mum, iğne, fincan, şeker, yağlık gibi birtakım küçük hediyeler verir (Koşay, 1944, ss. 56-69) ve bu hediyelerin masrafını erkek tarafı öder.



Resim 15: Okuncu Örnekleri

Okunan kişiler (davetliler), okuyucuya bulgur, tarhana, börülce, para, yaş veya kuru meyve gibi küçük yardımlarda bulunabilir (Koşay, 1944, ss. 66-74). Ayrıca davete icabet edecek davetliler düğün evine sahan, kumaş, davar, at, tay, manda, palaz, seccade, kilim, tosun vb. hediyelerle giderler (a.g.e., ss. 63-67). Durumu iyi olmayan kişiler bile, evlenen çifte ve ailelerine katkıda bulunmak için, birleşip bir hediye (davar) götürebilir (a.g.e., ss. 64).

2.2.1.2.3 Evlenme İsteğinin (İmalı Bir Şekilde) Belirtilmesi

Oğlan tarafı, yakınları ya da "*görücü*" ya da "*dünürcü*" denilen kişiler aracılığıyla "*dengi dengine*", "*küfü küfüne*" (Kuyumcu, 1987, s. 27) "uygun" bir gelin arayışına girerler. "*Dönür gezmesi*" denilen bu arayış, eskiden çoğunlukla evlenmek isteyen gençlerin evlenme isteklerini imalı bir şekilde anlatmalarından sonra yapılırdı. Çünkü özellikle böyle bir konuda, gençlerin duygularını açıkça söylemeleri ayıp karşılanırdı. Bu yüzden onlar da duygularını pilava kaşık dikme (Ürgüp), âsi davranışlar sergileme (Diyarbakır), eve geç gitme, geç kalkma, yemek beğenmeme ve her şeyde kusur bulma (Çankırı), "*ev bana dar geliyor*" "*gurbete gideceğim*" ya da "*başımı alıp gideceğim*" (Elazığ, Niğde, Hatay) vb. davranış veya sözlerle ifade ederlerdi (Koşay, 1944, ss. 3-5).

2.2.1.2.4 Beşik Kertme, Beşik Kırdı

Bazen erkek tarafı hiç gelin arayışına girmez ve oğulları daha bebekken sevip-saydıkları bir ailenin kızıyla, oğullarının evlenmesi kararını alırlar. İkisi de daha bebekken alınan bu kararla, kız ve erkek büyüdüklerinde evlenmek zorunda bırakılırlar. "*Beşik kertme*" ya da "*beşik kırdı*" olarak adlandırılan bu gelenek, Dede Korkut Kitabı'nda bile geçecek kadar eski bir Türk geleneğidir. (Boratav, 1973, s. 212).

2.2.1.2.5 Başlık Parası

Balaman (2002, s. 30) köylerde insan ve hayvan sayımında baş hesabı yapıldığını ve bu durumda başlık parasının, "*bir baş karşılığı, bir başın bedeli*" alınan para yani "*kızın koşullara göre göreli değeri*" olduğunu ifade eder.

Başlık parası görüşmeleri, söz kesme ve nişan veya nişan ve evlilik süreçleri arasında kız ve oğlan babaları arasında yapılır. Başlık parasının, "*ara kesme*", "*kalın*" (Erdentuğ, 1977, s. 121), "*gelin ağırlığı*" (a.g.e., s. 128), "*ana yolluğu*" (a.g.e., s. 121), "*süt hakkı*" (a.g.e.), "*baba hakkı*" (a.g.e. s. 129), "*kardeş yolu*" (Balaman, 2002, s. 131) gibi adları da vardır. Erdentuğ (1977, s. 120) başlığı "*evlilik ödemesi*" olarak nitelendirir ve kız tarafının oğlan tarafından mal (öküz, tarla vb.), para, ziynet eşyası gibi şeyler istemesinin, kız babasının "kızını sattığı" şeklinde değerlendirilmemesi gerektiğini ifade eder. Başlık parası istemenin, kızın satıldığı şeklinde yorumlanmaması gerektiğini düşünen bir diğer isim de Balaman'dır.

Erdentuğ'a göre (1977, ss. 127-130) kız ailelerinin başlık parası isteme sebepleri şu şekilde sıralanabilir:

(1) "*Kız evlat el malı, erkek evlat ev malı*" atasözünde de görüleceği üzere kız evlat evlenip yuvadan uçunca, anne-babasıyla yaşadığı evin ekonomisine katkısının da uçacağı ve dolayısıyla ailenin maddi açıdan kayba uğrayacağı düşünülür. Bu yüzden kızın ailesi maddi kayıplarını gidermek için başlık parası isteyebilir.

(2) Kızın ailesi, çeyiz olarak alınması gereken eşyalar (giyim, ev eşyaları) için başlık parasına ihtiyaç duyabilir.

(3) Başlık, aileler arasındaki bir nevi maddi sözleşme olduğu için, evlenmeyi garanti altına alan bir unsur olarak görülür ve bu da onu tercih edilir kılar.

(4) Kızlarını büyütürken harcadıkları emeğin karşılığı olarak anne ve baba, başlık parası istemeye hakları (*süt hakkı*, *baba hakkı*) olduğuna inanırlar.

2.2.1.2.6 Çeyiz, Çeyiz Götürmesi ve Çeyiz Sergileme

Kızın çeyizinin fazla olması, övünülecek bir durum olarak görülürken, az olması da bir o kadar gurur kırıcı olarak görülür. Bu yüzden kız ve kızın ailesi çeyize büyük emek sarf ederler. Kızlarına tâlip çıkan aileler, o güne kadar kızlarının çeyizini tamamlayamadılarsa kimseye mahcup olmamak için, tâlibi geri çevirebilirlerdi (Koşay, 1944, s. 108). Eğer kızın ailesi fakir olduğu için kızın çeyizi donatılamadıysa, erkek tarafının, gelini "*bir batman et*" olarak aldığı gibi ifadeler de Türkçe'de bulunmaktadır (a.g.e., s. 54).

Gelinin çeyizi koltuk, yatak, yorgan, masa, halı, çatal-bıçak takımı, sini, kap kacak, dantel, örgü, havlu, para keseleri, işlemeli yazma, mendil, ayna, hamam tası, kıyafet vb. eşyalardan oluşur (a.g.e. s. 100). Çeyize, gelinin kendisi ve ailesi dışında, damat tarafının da katkı sağladığı bilinmektedir.

Damat tarafının, gelinin çeyizini damat evine götürmesine "*yük götürmesi*" veya "*yük yığması*" denir (a.g.e., ss. 138-140). Gelinin veya damadın ailesi, misafirler huzurunda gelinin çeyizinde neler olduğunu yazarlar. Bu işlem "*çeyiz yazma*" (Elazığ), "*cihaz defteri / seneti*" tutma (Elazığ, Erzurum, Sivas) olarak nitelendirilmiştir (a.g.e., ss. 102-104).

Gelinin çeyizi taşındıktan sonra, eve serilip eşe dosta sergilenir. Kızın çeyizinin sergilenmesi, "*sepet-semet (çehiz açısı)*", "*çeyiz asma*" (Bartın), "*çeyiz teşhiri*" (Bursa),

"*çeyiz serme*" (Kütahya) gibi adlarla nitelendirilir" (Ataman, 1992, s. 30) (Koşay, 1944, ss. 98-110).

2.2.1.2.7 Duvak ve Yüz Görümlüğü

Eskiden gelinin başı, baba evinden çıkarken çoğunlukla kırmızı renkli bir duvakla örtülürdü (Niğde, Eğin-Kemaliye-Sösük köyünde, Eskişehir, Kastamonu) (Koşay, 1944, ss. 206-240). Fakat duvak yeşil veya beyaz renklerde de olabilirdi (Kastamonu) (a.g.e., s. 238). Bazı yerlerde, damat duvağı açana kadar gelinin konuşmaması ve hatta ayakta bekletilmesi âdetleri görülmektedir (a.g.e., s. 247). Damat, gelinin duvağını açmadan önce veya açtıktan sonra geline altın (saat), kolye, para gibi kıymetli bir hediye verir. Bu hediyeye "*yüz görümlüğü*" (Ürgüp), "*söyletmelik*" (Sivas) veya "*yüz görümceliği*" (Kırşehir) denir (a.g.e., ss. 83-306).

2.2.1.2.8 Gelin Göçürme

Kız, baba evinden çıkmadan önce babası, amcası veya erkek kardeşi tarafından beline "*gayret kuşağı*" denilen çoğunlukla kırmızı bir kuşak veya gümüş bir kemer bağlanır (Ataman, 1992, s. 44) (Koşay, 1944, ss. 209-264). Bu kuşağın bağlanmasının sebebi kızın eline, beline, diline sahip olması içindir (a.g.e., s. 35). Gelinin babası kızına "*çıktığın kapı diken olsun, vardığın yer mekân olsun*" (a.g.e., ss. 227-260), "*(al) duvağınla gir, (beyaz) kefeninle çık*" gibi sözler söyleyip, kızını duvağının üstünden öper ve damat tarafının gönderdikleri araca bindirir.

Kızın, baba evinden oğlan evine götürülmesine "*gelin göçürme*" denir (a.g.e., ss. 249-260). Gelin göçürme bazı yörelerde "*gelin alma*" (Diyarbakır), "*hak alma*" (Bala, Bartın, Kastamonu), "*gelin çıkartma*" (Çankırı), "*düğüşü*" (Antalya), "*gelin savması*" (Niğde), "*gelin getirmek*" (Safranbolu) gibi adlarla da anılır (a.g.e. ss. 202-253). Bu

göçürme eylemi eskiden, çoğunlukla perşembe günü, davul-zurna ve alayla tören havasında yapılmaktaydı. Fakat evlenecek kadının dul olması durumunda gelin göçürme, başka bir gün de yapılabilirdi (Malatya) (a.g.e., s. 245).



Resim 16: Gelin Alma Alayı

Günümüzde gelin göçürme çoğunlukla otomobillerle yapılsa da, eskiden damat tarafının maddi durumuna bağlı olarak katır (Elazığ), kısrak (Elazığ), öküz (Çatalca, Lâpseki) arabalarıyla, tahtırevan (Antalya, Çivril, Gediz, Elazığ, Gerede, Hatay, Malatya, Niğde) veya koçu (Kayseri, Sivas), fayton (Bolu) gibi araçlarla, atla (Erzincan, Niğde, İzmir, Malatya, Muğla, Muhat, Niğde, Safranbolu) veya yaya olarak yapılmaktaydı (a.g.e, ss. 202-258).

Gelin, alayla birlikte damat evine geldiğinde, bindiği araçtan (tahtırevan, koçu, at, öküz vb.) inmeden önce damadın babasından veya annesinden "*indirmelik*" (a.g.e., ss. 234, 235) veya "*üzengilik*" (Erdentuğ, 1977, s. 83) denilen hediye ister. Bu tarla, at, inek, keçi, bakır gibi hediyeler olabilir (Koşay, 1944, ss. 209-235).

Eskiden yaygın olarak görülen diğer âdetler de, gelinin aracının geçeceği veya araçtan inerken ayağını ilk basacağı yerde kurban kesme (Niğde, Yozgat) veya gelin eve girmeden önce oklava, testi, küp, bardak kırma gibi âdetlerdir (Çivril, Elazığ, Malatya, Yozgat) (a.g.e., ss. 213-265). Ayrıca Malatya'da gelin, yumuşak mizaçlı (koyun gibi) olsun diye, gelin arabadan inerken kayınvalidenin onu otla karşılaması, gelin demir gibi sağlam olsun diye, gelinin ayağının önüne demir atma gibi âdetler de vardır.

2.2.1.2.9 Kız Evinden Eşya Çalma

Oğlan tarafından kız evinine giden kişiler, uğur getireceğini düşündükleri için kaşık, fincan, su bardağı, kupa, tabak, yastık örtüsü, el ve ayak havluları, çivi, çanak gibi pahalı olmayan eşyalar çalmaya çalışırlar (Elazığ, İbradı, Malatya, Niğde) (a.g.e., ss. 42-313) ve bu sayede gelinden, damattan ya da sâdıçtan hediye ya da bahşiş alırlar.

2.2.1.2.10 Bayrak Dikme

Köy meydanına ve/veya çocuklarını evlendirecek ailelerin evlerinin en yüksek yerine misafirlerin görmesi niyetiyle bayrak asılır ve bu bayrakla birlikte düğün başlamış kabul edilir (Erdentuğ, 1977, s. 76) (Kırşehir, Niğde, Sivas, Yağıbasan köyü, Akhisar, Alacahöyük, Karatepeli) (Koşay, 1944, ss. 11-234). Fakat bayrak yalnızca gelinin ve/veya damadın ailelerinin evlerinde veya köylerinde görülmez; aynı zamanda gelin almaya giden alayın ellerinde de görülebilir. Bayrak yalnızca kırmızı renkli olabileceği gibi, üç renkli de olabilir (kırmızı, yeşil, sarı veya kırmızı, beyaz, yeşil) (a.g.e., ss. 210-233).

2.2.1.2.11 Yol Kesme

Erkek tarafı atlı, silahlı delikanlı alayı olan seymenle birlikte, gelini baba evinden almaya giderken, yolda karşılarına kızın yaşadığı köyün delikanlıları çıkar ve bu delikanlılar halatla ve/veya atlarla erkek tarafının yolunu keserler. Yol kesmeye Kırşehir'de "*zirzop yolu*", Karatepeli'de "*yolbastı*" denir (a.g.e., ss. 233-243). Kızın yaşadığı köyün gençleri, yiğitbaşından yani düğün bayrağını taşıyan kişiden yumurtayı silahla veya taşla vurmalarını isterler. Eğer yiğitbaşı bunu başaramazsa, damat tarafının yola devam edebilmeleri için "*bayrak yolu*", "*sapancalık*" veya "*ağırlık*" denilen bir bahşiş vermeleri gerekir (a.g.e., ss. 203-245).

2.2.1.2.12 Davul-Zurna ve Silah

Alman kültüründeki gelin alayı (*Brautzug*) ve kına gecesi (*Polterabend*) uygulamalarında temel amacın gürültü çıkartmak olduğunu; çünkü bu sayede kötü ruhların uzaklaştırılabileceğine inanıldığını belirtmiştik (bknz. 2.3.1.1.11). Alman kültüründe gelini koruma yöntemi olarak kullanılan yöntemlere benzer yöntemler Türk kültüründe de vardır. Bunların başında davul-zurna ve silahla ateş etmek gelmektedir (Ataman, 1992, ss. 47-50).

Gelin hamamı, gelin göçürme gibi düğünün pek çok aşamasında davul-zurna bulunmaktadır. Davul-zurnanın Türk düğün geleneğindeki yeri atasözlerine bile yansımıştır: "*Düğünde davul zurna, hamamda kurna*", "*Davulsuz zurnasız düğün, şakırdaksuz değirmen gibidir*", "*Davulsuz düğün olmaz*" gibi (Ataman, 1992, ss. 48, 49).

Ayrıca eskiden düğünlerde, gelini almaya giden alaydaki erkeklerin silahlı oldukları bilinmektedir. Koşay (1944, ss. 215-247) bunun sebebinin, kız evine yolda olduklarını belli etmek olduğunu ifade etmiştir. Fakat günümüzde silah atma geleneğinin hâlâ aynı sebeple uygulanıyor olduğunu söylemek güçtür.

2.2.1.2.13 Gelin Başlıkları

Anadolu'da, baş süslenmesinde kullanılan çeşitli aksesuarlar vardır ve bunlar kadın kıyafetlerinde özel bir yere sahiptir. Ildıroyuk (2012, s. 84) bunların yalnızca kıyafeti güzelleştirmek veya tamamlamak için olmadığını, takan kişilerin ruh hallerini, ekonomik ve toplumsal statülerini de gösterdiğini belirtir.

Geçmişten günümüze kadar gelin tacı olarak kullanılan bazı geleneksel aksesuarlar şunlardır: "*fes*", "*hotoz*", "*tepelik*", "*kepez*" (*tozak*, *çığa*) ve konik şeklindeki baş

aksesuarı. Bunların üzerinde yemeni, kırmızı duvak, kırmızı kurdele, nazar boncuğu veya kişinin durumuna göre gümüş, altın para, zümrüt vb. bulunur. Düğün töreninin pek çok aşamasında olduğu gibi, gelin başlıklarıyla birlikte kırmızı renginin de kullanıldığı görülmektedir. Ildıroyuk (2012, s. 84), kırmızı rengini kullanma geleneğinin Orta Asya'dan günümüze ulaştığını, gücü sembolize ettiğini ve nazardan koruduğunu iddia eder.

2.2.1.2.14 Ateş

Tarihten önceki çağlarda tanrıça ve tanrı olarak görülen ateş, Türk folklorunda da özel bir öneme sahiptir (aktaran Ataman, 1992, s. 47). Örneğin eskiden yeni gelinin evinde üç ay ocağın söndürülmemesi, sönen ateşin kibritle değil de komşudan alınan közle yakılması gibi inançlar bunu destekler niteliktedir; çünkü ocağın/ateşin sönmesi kötü çağrışımlar yapar (a.g.e., s. 47). Bunun bir örneği de, tüm ev ahalisinin yok olması anlamında kullanılan "*ocağı sönmek*" deyimidir.

Ateş kültü, Türk düğün geleneğine farklı uygulama şekilleriyle yansımıştır. Bunun bir çeşidi de kına eğlencesinde görülür. Kadınlar, gelinin etrafında ellerinde mumlarla dolanırlar (Koşay, 1944, ss. 69-338). Musikiye bağlı bazı oyunlarda da ateş kullanılır (a.g.e., s. 285). Ateşten, ayrıca kötü ruhları korkutup, uzaklaştırmak niyetiyle, ardıç ağacından tütsü yapmak için de faydalanılır (Ataman, 1992, s. 9).

2.2.1.2.15 Gelin Hamamı

Eskiden görücüler, beğendikleri kızı daha yakından inceleyebilmek için, kızın hamama gittiği günü öğrenmeye çalışırlar ve beğenirlerse, kızı istemeye giderlerdi (Koşay, 1944, s. 20). Fakat bizim burada "*gelin hamamı*" başlığı altında ele alacağımız, kız istemeden ve hatta kınadan sonra gidilen gelin hamamıdır.

Gelin hamamının, "*dernek hamamı*" (Eskişehir), "*kapıdan hamam*" (Hatay), "*telhamamı*" (Isparta), "*on beş hamamı*" (Malatya), "*hırızma*" (Çankırı), "*katır pazarı*" (Çankırı) gibi tanımlamaları da vardır. (Koşay, 1944, ss. 118-162)

Erkek ve kız taraflarından kadınların birlikte gittiği gelin hamamı, sazlı-sözlü (dümbelek, darbuka, tef), yemeli-içmeli (helva, peynir, ekmek, sarma vb.) özel bir tören (erginlenme töreni) olarak görülürdü. Erkek tarafı, maddi imkânlarına göre hamamı kısmen veya tüm gün kiralar (a.g.e., s. 147), fakat yaptıkları masraf bununla da sınırlı kalmaz: hamama giden kişilerin sabun paralarını ve hamam masraflarını da öderdi (a.g.e., ss. 124-143).

Önce "*para açısı*" denilen törenle, kız ve erkek evinden kişiler tarafından gelinin kıyafetleri çıkartılır ve yeni peştamalı bağlanır. Burada dikkat çeken bir uygulama da, Erzincan'da görülen peştamal değişimidir. Gelinin düğünden öncesine kadar kullandığı peştamalı, hamamda görevli olan kadın tarafından alınır ve ona yenisi verilir (a.g.e., s. 127). Bu aynı zamanda gelinin, bekarlıktan evliliğe geçişinin de göstergesi olarak kabul edilebilir. Bu uygulama Alman düğün geleneğinde, evlenen kadınların evlendikten sonra, statü değişimi göstergesi olarak, (çoğunlukla geceleri ve yemeğe giderlerken) başörtüsü takmalarına benzemektedir.

Peştamalı bağlandıktan sonra gelin üç kere hamamda dolandırılır ve başından para saçılır (Ataman, 1992, s. 63). Saçılan bu paraları genç kızlar yerden toplar; çünkü onun uğur getireceğine ve karşılarına evlenecekleri kişileri çıkartacağına inanılır.

Kıyafetlerin çıkartılması ve gelini hamamda döndürme aşamalarından sonra sıra, gelini yıkama ve damat tarafının zenginliğine göre gümüş, bakır veya altın taslarla gelinin başından aşağı üç kere su dökme aşamasına gelir. İşlem bittikten sonra geline şerbet içirildiği de görülür (a.g.e.). Daha sonra gelin, göbek taşının etrafında üç kez döndürülür ve türküler söylenir (a.g.e.). "*Meşeli dağlar meşeli*" türküsü de bunlardan biridir:

"Hamamın üçtür kurnası
İçinde üç kız yunası
Üç kızın biri gelin olası
Gelinim şerbetin mübarek olsun

Mübarek olsun da afiyet olsun" (a.g.e.)

Son olarak şunu belirtmek isteriz ki, eskiden her köyde hamam bulunmazdı. Bu durumda, gelin ve arkadaşları yıkanmak için köye yakın bir dereye giderlerdi (Koşay, 1944, s. 147).

2.2.1.2.16 Kâkül Kesme

Eskiden düğünler oğlan tarafının maddi durumuna bağlı olarak üç günden bir haftaya kadar sürebilirdi. Gelin hamamda yıkandıktan sonra veya "*baş bağlamı*" ya da "*paça günü*" denilen günde saçı örülür, dua ve ilâhilerle gelinin saçına yaşlı bir kadın tarafından kâkül kesilir (Eğin-Kemaliye-Sösük köyü, Isparta, Yozgat, Malatya, Erzincan) (Koşay, 1944, ss. 140-338) ve ardından bazı yerlerde (Erzincan) kızın çeyizinden oğlan tarafına bazı hediyeler verilir. Geline kâkül kesilmesinin, gelinin, bekarlıktan evliliğe geçişi, bir statü değişimi, bir erginlenme töreni olduğu savunulur (a.g.e., s. 147) (Çetin, 2008, ss. 114, 115).

2.2.1.2.17 Güveyi Hamamı, Güveyi Tıraşı ve Donatması

Damat, yanında sâdıç ve arkadaşları dışında kimse olmaksızın hamama gidebileceği gibi, sâdıç, arkadaşları, davul ve tef çalan kişilerle birlikte de hamama gidebilir (Niğde, Diyarbakır, Hatay, Niğde, Seydişehir) (Koşay, 1944, ss. 121-145). Damadın hamama gittiği bu güne "*güveyi çimme günü*" de denir (a.g.e., s. 143). Hamamın masrafı çoğunlukla sâdıç tarafından karşılanır.

Hamamda veya hamamdan sonra berber, damadı, sadıcı ve hatta bazen damadın arkadaşlarını davul luzurnalı bir törenle tıraş eder ve bu eğlencenin ardından kız tarafının gönderdiği kıyafet, damada giydirilir (a.g.e., ss. 87-245). Buna "*güveyi donatması*" denir (Ataman, 1992, s. 64). Damat giydirildikten sonra babasının ve orada

bulunan kendinden büyük herkesin elini öper ve bunun ardından babası herkesin huzurunda oğluna tarla, para, eşya gibi hediye vermeyi taahhüt eder (a.g.e., s. 65) (Koşay, 1944, s. 205).

2.2.1.2.18 Kına

Farklı sosyal sınıflarda, farklı uygulama şekillerine sahip olan kına, sıkça uygulanan bir gelenektir; çünkü kınaya dinî bir değer de atfedilmiştir. Toplumda, kınanın Kâbe'den geldiğine ilişkin bir kanı vardır (Ataman, 1993, s. 32). Bu gelenek yalnızca düğünlerde değil, aynı zamanda kesilecek bir kurbana veya askere yolcu edilecek bir gence de uygulanır ve aslında hepsi Türk ve İslâm kültürlerinde aynı anlam içerir: kutsal sayılan şey uğruna, Tanrı, ülke veya eş için kendini veya bir hayvanı feda etme, adama (Tanrıbuyurdu, 2016, s. 103).

Erkek tarafı büyük bir törenle, kız tarafına "*kına helvası*" (Isparta) götürürler (Koşay, 1944, s. 168). Bazı yerlerde erkek evinde ayrı bir kına eğlencesi düzenlense de (Erzincan), kına çoğunlukla kız evinde olur (a.g.e., s. 130).



Resim 17: Geline Kına Yakma Töreni

Geline yakılan kınada, gelinin sağ eline ve ayağına evlenmemiş bir kadının; sol eline ve ayağına ise eşi vefat etmemiş bir kadının kına yakması uğur sayılır ve kına yakılırken, gelinin yuvasına mutluluk, uğur ve bereket getireceğine inanıldığı için gelin ağlatılmaya çalışılır (Ataman, 1992, s. 32). Kına bazı yerlerde (Hatay, Isparta) damada da yakılır

(Koşay, 1944, s. 162). Çünkü bu damadın evlendiğini belli edecek bir nişane olarak görülür (a.g.e., s. 169).

2.2.1.2.19 Yüz Yazısı

Alın yazısı inancıyla ilintili olduğu düşünülen "*yüz yazısı*" geleneğinde, gelinin yüzüne renkli kağıt ve kumaşlarla tutturulmuş elmaslar, pullar yapıştırılır ve hatta Karadeniz'de olduğu gibi yüzü karalanabilir (Ataman, 1992, s. 34) (Koşay, 1944, ss. 206-248).



Resim 18: Yüz Yazısı (Sabiha Tansuğ'un "Kadın Başlıkları" Koleksiyonundan)

Yöreden yöreye renkleri, şekilleri değişse de, temelinde hepsi aynı düşünceden kaynaklanır: Gelinin kaderi güzel, bahtı açık olsun ve geline nazar değmesin (Ataman, 1992, s. 35). Çünkü yüzüne yapıştırılan şeylerin ya da yapılan karalamaların gelinin güzelliğini örterek, onu nazardan koruyacağı düşünülür (a.g.e.). Hatta bununla ilgili bir türkü de vardır:

"Eskişehir Ankara
Var yüreğimde yara
Nazar olursun a kız
Sür yanağına kara" (Hasan Tunç; akt. a.g.e.)

Kırgızistan'da çocuğa nazar değmemesi için, çocuğun yüzüne kara sürülmesi geleneği vardır (Çeltikçi ve Kayhan, 2016, s. 71) ve belki de geline yapıştırılan süslemeler, yüzünün karalanması da aynı geleneksel geçmişle bağlantılıdır.

2.2.1.2.20 Saçı

Eski bir Türk geleneği olan saçı (Alptekin, 2009, s. 313), gelin almak için kız evine giden damat tarafı araçlarından indiğinde, gelin baba evinden çıkarken ve/veya damat evine vardığında başından leblebi, kuru üzüm, fıstık, arpa, buğday, pirinç, şeker, bozuk (gümüş) para vb. atılır. Bunun amacı çiftin evliliklerine (çocuk) bereket, yuvalarına bolluk, mutluluk ve uğur getirmesi içindir (Ataman, 1992, s. 33). Koşay (1944, ss. 244-255) buğday veya pirinç saçılmasının, ucuzluk getirmesi için olduğunu belirtir. Ayrıca Alptekin'in de (2009, s. 314) belirttiği gibi saçı aynı zamanda kansız kurban uygulaması olarak düşünülebilir. Ev veya ocak tanrıları, gelini ve damadı korumak için kendilerini feda ederler.

Etrafa saçılan şeyleri kapmak için çevredeki kişiler birbirleriyle yarışır; çünkü bunların mutluluk ve bereket getireceğine inanılır (Koşay, 1944, ss. 209-223).

2.2.1.2.21 Ekmek

Türk kültüründe önemli bir yeri olan ekmek Osmanlıca'da "*nan-ı aziz*" (kutsal ekmek) olarak ifade edilir. Düğün törenlerin bazı aşamalarında da ekmeğe yer verildiği görülmüştür. Örneğin Eskişehir'de gelin, damat evine vardığında bir odaya alınır ve orada ayakta bekletilir. Sağ koltuk altına Kur'ân-ı Kerim ve sol koltuk altına da ekmek sıkıştırılır ve bir süre sonra ekmek eve gelen misafirlere paylaştırılır (Koşay, 1944, s. 227). Gerede'de düğünden bir gün önce düğün ekmeği yapılır, ayrıca gelin, damat evine geldiğinde de ona ekmek kırdırılır (a.g.e., s. 227), Akhisar'da gelin, oğlan evinin

kapısından girerken bereket ve sıcaklık getirsin düşüncesiyle, koltukaltına sıcak ekmek konur (a.g.e., s. 198).

Ekmek, erkek veya kız tarafının akraba ve arkadaşlarına verdikleri düğün yemeğiyle ilgili bazı ifadelerde de görülür: "*ana baba ekmeği*" (Konya), "*bal ekmek yemi*" (Konya) "*tanışık ekmeği*" (Kırşehir, Sivas) (a.g.e., ss. 39-73).



Resim 19: Düğünden Önce Yapılan Ekmek

2.2.1.2.22 Düğün Oyunları

Düğün oyunlarını ve gösterilerini Arslan'ın (2008, ss. 254-299; aktaran Sekmen ve Arık-Ateş, 2014, s. 23) sınıflandırdığı şekliyle açıklamak isteriz. Arslan sınıflandırmasında And (1985, s. 177, 178; aktaran a.g.e., s. 21) ve Nutku'dan (1987, ss. 82-117; 121-127; aktaran a.g.e., ss. 22, 23) yararlanmıştır. Arslan'ın sınıflandırması şu şekildedir: "*Çeşitli hünerlerin gösterildiği oyunlar ve gösteriler*", "*Sportif oyunlar ve gösteriler, savaş oyunları ve gösterileri*", "*Musikiye bağlı oyunlar ve gösteriler*" (Arslan, 2008, ss. 254-299; aktaran a.g.e., s. 23). Buna göre,

"Çeşitli hünerlerin gösterildiği oyunlar ve gösteriler" grubunda kahve fincanlarıyla yüzük bulma (Erdentuğ, 1977, s. 76), damat kaçırma (Erzurum, Elazığ), bıçak saklama (Çivril), damat ve/veya sâdıç güldürme (Yağıbasan) vb.

“Sportif oyunlar ve gösteriler, savaş oyunları ve gösterileri” grubunda cirit (Bâlâ, Bolu, Elazığ, Kırşehir, Edirne), güreş (Sivas, Yozgat), at yarışları (Bolu, Çivril, Kütahya, Yozgat) vb.

“Musikiye bağlı oyunlar ve gösteriler” grubunda zeybek (Akhisar), bengi (Soma), köçek (Kayseri, Karatepeli, Niğde, Kastamonu), samah (Isparta), sinsin (Karatepeli), koloyunu (Elazığ) vb. bulunmaktadır.

3 METİN DİL BİLİM

Kuşaktan kuşağa aktarılan, yaşamımızın dokusunu belirleyen eylemler ve inançlar bütünü olan dil, kültürden ayrı var olamaz (Sapir, 2002, s. 65). Varlığını dille sürdüren kültür, toplumların ifade biçimlerini de belirler (Şenöz-Ayata, 2003, s. 28). Biz de çalışmamızda kültürden kültüre farklılık gösteren bu ifade biçimlerini, her iki toplumun kültüründe önemli rol oynayan, kültürlerinden ve dilsel özelliklerinden önemli izler taşıyan düğün davetiyeleri örneğinde incelemeye başlamadan önce, metin nedir, metin türü nedir, herhangi bir dilsel yapının metin olarak kabul edilebilmesi için gerekli ölçütler nelerdir, metin inceleme yöntemleri nelerdir gibi sorulara yanıt arayacak ve çalışmamızın metin dil bilimi bölümünün kuramsal temelini oluşturacağız.

Bußmann (1990, s. 779) metin dil bilimi şöyle tanımlar:

> "...als eine sprachwissenschaftliche Teildisziplin, die sich mit der Analyse satzübergreifender sprachlicher Regularitäten beschäftigt und das Ziel hat, die konstitutiven Merkmale der sprachlichen Einheit <*Text*> zu bestimmen."
>
> [...cümledeki büyük dilsel düzenlerin analizi ile ilgilenen ve dile ait bir birim olan 'metnin' yapısal özelliklerini belirlemeyi amaçlayan bir dil bilim alanı...]

Bir metin dil bilim kuramcısı olan Brinker ise (Vater, 2001a, s. 9) metin dil biliminin çalışma alanını şu ifadelerle açıklar:

> "... ihre Aufgabe an, die allgemeinen Bedingungen und Regeln der Textkonstitution, die den konkreten Texten zugrundeliegen, systematisch zu beschreiben und ihre Bedeutung für die Textrezeption zu erklären."
>
> [... görevi; somut metinlerin dayandığı metin yapısının genel koşul ve kurallarını sistemli bir biçimde tanımlamak ve metin alımlaması için, metnin anlamını açıklamaktır.]

Metin dil bilimini açıklarken gerek Bußman'ın gerekse Brinker'in yine "*metin*" kavramını kullandığı görülmektedir. O halde metin nedir?

3.1 METİN VE METİN ÖLÇÜTLERİ

Bußman'ın ve Brinker'in metin dil bilimi tanımlarında sözünü ettiği özellikleri, Avusturyalı dil bilimciler Robert-Alain de Beaugrande ve Wolfgang U. Dressler, "*bir dilsel yapının metin olarak kabul edilebilmesi*" için gerekli yedi özellik olarak ortaya koymuş ve metni "*iletişimsel bir olay*" (kommunikative Okkurenz) olarak tanımlamışlardır (Vater, 2002b, s. 259). Beaugrande ve Dressler'in ortaya attığı bu yedi ölçüt şunlardır: (1) Uyum, bağdaşıklık (Kohäsion) (2) Tutarlılık, bağlaşıklık (Kohärenz) (3) Niyet içerme, amaçlılık, amaca uygunluk (Intentionalität) (4) Kabul edilebilirlik, geçerlilik (Akzeptabilität) (5) Bilgilendiricilik (Informativität) (6) Durumsallık (Situationalität) ve (7) Metinler arasılık (Intertextualität).

Metinselliği oluşturan bu ölçütlerin ne anlama geldiğini kısaca açıklamak isteriz. Beaugrande ve Dressler'e göre **uyum**, öğelerin dilbilgisi açısından birbirine bağımlı olması anlamına gelir ve derin anlamdan bağımsız, yüzeysel bileşenlerin birbirine nasıl bağlandığıyla ilgilidir. Buna karşın **tutarlılık**; metnin içinde yer alan neden-sonuç ilişkileri (*Kausalitätsbeziehungen*) ve göndergesel bağlantılar (*Referenzbeziehungen*) gibi anlam bilimsel ve bilişsel yönleriyle ilgilenir. **Niyet içerme**; bilgisini yaymak ya da bir plan dahilinde ortaya konan amaca ulaşmak için metin oluşturmak isteyen metin üreticisinin durumunun incelenmesini gerektirir. Buna karşın **kabul edilebilirlik**; kendisi için yararlı ya da önemli olan bir ileti bekleyen metnin alıcısının tutumuyla ilgilidir. **Bilgilendiricilik** sunulan metnin öğelerinin ne ölçüde beklenip beklenmediği ya da ne ölçüde bilinip bilinmediği sorusunun cevabı ile özdeştir. **Durumsallık** ile bir iletişim söz konusu olduğunda, metni önemli kılan faktörler belirtilir. **Metinler arasılık** ise bir metnin, daha önceden var olan metin ya da metinlerde yer alan bilgi ve yapılara olan bağımlılığını ele alır (Vater, 2002b., ss. 259, 260).

Bir dilsel yapıda bu yedi ölçütün hepsinin birlikte bulunması gerektiği, aksi takdirde onun metin kabul edilemeyeceği tezi oldukça tartışmalıdır. Örneğin Gansel ve Jürgens (2007, s. 29) metnin bilgilendirici olması gerektiği görüşünü, dadaist sanatçı Hugo Ball'ın *Karavan* (Karawane) adlı şiiri örneğinde eleştirmişlerdir. Söz konusu şiir, seslerden oluşmuştur ve Gansel ve Jürgens'e göre bu şiirde, şair özellikle ve bilinçli olarak şiirin hiçbir anlam ve bilgi değeri taşımamasını istemiştir. Şiir de bütün anlamını bu sayede kazanmıştır. Yani bir dilsel yapının yukarda bahsi geçen yedi ölçütten birini

taşımadığı takdirde, metin olarak kabul edilemeyeceği görüşüne Gansel ve Jürgens karşı çıkar.


KARAWANE
jolifanto bambla ô falli bambla
grossiga m'pfa habla horem
égiga goramen
higo bloiko russula huju
hollaka hollala
anlogo bung
blago bung
blago bung
bosso fataka
ü üü ü
schampa wulla wussa ólobo
hej tatta gôrem
eschige zunbada
wulubu ssubudu uluw ssubudu
tumba ba- umf
kusagauma
ba - umf

Resim 20: Hugo Ball'ın *Karavan* adlı şiiri

Beaugrande ve Dressler'in ortaya attığı bu yedi ölçüte Vater'in de (2002b., s. 262) itirazı vardır. Vater, bu ölçütlerden herhangi birisinin olmadığı takdirde, bir dilsel yapının metin olarak kabul edilemeyeceği görüşünü eleştirir. Ayrıca bu ölçütlerin sorgulanması gereken göreceli ölçütler olduğunu da sözlerine ekler. Çünkü birinin metin olarak kabul ettiğini bir diğeri öyle kabul etmeyebilir. Bunu da şöyle açıklamıştır:

> "Machen nun wirklich nur die Gesamtheit der Textualitäts-Kriterien Textualität aus? Es hat sich gezeigt, dass Intentionalität und Akzeptabilität fragwürdige Textualitäts-Kriterien und eher Voraussetzungen für Kommunikation an sich sind. Andererseits ist z.B. Akzeptabilität relativ: Der gleiche Text kann von einem Sprecher als Text akzeptiert werden, von einem andern nicht- was bei moderner Lyrik der Fall ist. Informativität muss spezifiziert werden: der Text muss aus Lexikoneinheiten einer Sprache (die normalerweise dem Produzenten und dem Rezipienten bekannt ist) zusammengesetzt sein. Situationalität trägt zweifels ohne zur Textualität bei. Aber ist ein nicht-situationadäquater Text kein Text? Kann man nicht nach einer Vorlesung, Predigt oder Regierungserklärung sagen: ‚Er/Sie hat über die Köpfe der Leute hinweg geredet'? Damit sagt man nur, dass der betreffenden Text nicht situationsadäquat war, aber nicht, dass er kein Text war..."
>
> [Şimdi gerçekten de yalnızca metnin özelliklerinin bütünü mü bir metni metin yapar? Niyet içerme ve kabul edilebilirlik ölçütlerinin sorgulanması gereken metin ölçütleri olduğu ve zaten iletişimin olmazsa olmazı oldukları ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan örneğin kabul edilebilirlik ölçütü görecelidir: Aynı metin, modern lirik örneğinde olduğu gibi; biri tarafından metin olarak kabul edilebilirken, başka biri

> tarafından edilmeyebilir. Bilgilendirici olma ölçütü özelleştirilmelidir: Metin (metni üreten ve metni alımlayan için elbette bilinir olan) bir dilin söz varlığı içinde oluşturulmuş olmalıdır. Durumsallık metne kuşkusuz bir katkı sağlamakta, ama bir duruma uygun olamayan metinler metin değil midir? Bir seminerden, vaazdan ya da hükümet açıklamasından sonra: "Adam/Kadın kimseyi takmadan havadan sudan konuştu" denilemez mi? Bununla kastedilen konuşma metninin duruma uygun olmadığıdır, ama kesinlikle bir metin olmadığı değil..."]

Tartışma uyandıran bu yedi ölçütün sahipleri - Dressler ve Beaugrande - bununla ilgili olarak şunu iddia ederler: Şayet bir metin bu yedi ölçütten herhangi birine sahip değilse, onun iletişimde hiçbir işlevi yerine getirmediği söylenebilir fakat bu metinlere "metin değildir"den ziyade "*Nicht-Texte*" denilebilir (Ernst, 2004, s. 265).

Metin (*Text*) ve *metinsellik* (*Textualität*) ile ilgili olarak benzer içerikleri farklı kavramlarla dile getiren pek çok başka görüş de mevcuttur. Örneğin Klaus Brinker, metnin özellikle iletişimsel işlevi ve metni oluşturan dilsel öğelerin birbiriyle olan ilişkileri üzerinde durur. Brinker metni, "*kendi içinde tutarlı olan ve bütün olarak iletişimsel bir işlev ortaya koyan sınırlı dilsel göstergelerin sonucu*" olarak tanımlar (Altmayer, 2004, s. 173).

Bu konudaki diğer bir görüş John L. Austin'in dilsel eylemin esas olarak konuşma durumlarına dayandığını öne sürdüğü işlevsel *Söz-eylem Kuramı*dır (Sprechakttheorie). Söz konusu bu konuşma durumları, sözel iletişim anlamına gelmekte ve bu yüzden de konuşan ile dinleyenin bir arada bulunmasını zorunlu kılmaktadır. Bu noktadan hareketle Konrad Ehlich, konuşan ile dinleyen arasındaki ortak zaman ve mekan zorunluluğunun, metin ile aşılması gerektiğini vurgular ve Söz-eylem Kuramı'nın bileşenlerinden olan *Edimsöz* (*lIlokution*) ve *Etkisözün* (*Perlokution*) göz ardı edilmesi tehlikesini de bertaraf ederek, metni "*birinci, bağımsız bir konuşma durumundan ortaya çıkıp, ikinci bir konuşma durumu için saklanan bir dil eylemi*" ("*eine aus ihrer primären unmittelbaren Sprechsituation herausgelöste Sprechhandlung, die für eine zweite Sprechsituation gespeichert wird*") olarak tanımlar (aktaran Altmayer, 2004, s. 173). Ehlich'in metni, başka bir orijinalin aktarılan ikinci bir versiyonu olarak görmesi, Dressler ve Beaugrande'ın metinler arasılık kavramıyla büyük ölçüde benzerlik göstermektedir.

Bu bölümde açıklanan metin (Text) kavramı Türkçe'de çoğunlukla yazılı anlatımları akla getirir. Türk Dil Kurumu'na ait Güncel Türkçe Sözlükte yer alan *metin* tanımı da

bunu kanıtlar niteliktedir: "*Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü, tekst*" (Akalın vd., 2011, s. 1667). Oysa *metin* Ehlich'in de belirttiği gibi yalnızca yazılı olanla sınırlandırılmaması gerekir, metin sözlü de olabilir. Konferans, panel, forum konuşmaları, telefon konuşmaları vb. sözlü metin türlerine örnektir.

3.2 METİN TÜRLERİ

Yazılı diğer metinlerin pek çoğuna kıyasla daha kısa olan düğün davetiyelerini nereye konumlandırabiliriz? Düğün davetiyeleri metin olarak kabul edilebilir mi? Yukarda değinilen yedi ölçüt dışında Kirsten Adamzik, Matthias Dimter ve Klaus Brinker bir dilsel yapının metin olarak kabul edilebilmesi için, *bir metin türüne ait olma* ölçütünü de ekler (Özgüder, 2011, s. 18). Bu noktada metin türü ile neyin kastedildiği açıklanmalıdır.

"*Metin türü; amaçları, biçemleri ve içerikleriyle bir toplumun üyelerince açık ya da örtük uzlaşılarla belirlenmiş iletişimsel yapılardır*" (Dudley-Evans 1987, aktaran Çubukçu, 2006, s. 484). Bu iletişimsel yapıların içerikleri, Halliday ve Hasan tarafından geliştirilen *Türsel Yapı Olasılığı / Potansiyeli* ("*Generic Structure Potential*"[5]) kuramı ile genellenmeye çalışılmıştır. Buna göre herhangi bir yapıyı oluşturan öğeler *zorunlu* (obligatory elements) ya da *seçimlik* (optional elements) olarak ikiye ayrılır (Halliday, 2002, s. 242). Örneğin alışveriş yaptığımızda; kasiyere "merhaba" der, ödemeyi yapar, teşekkür eder, ürünü alıp çıkarız. Ama "merhaba" demesek ya da teşekkür etmesek de bu bir alışveriştir. Bu örnekte, "merhaba" demek ve teşekkür etmek *seçimlik* öğelerken; ödeme yapmak *zorunlu öğe*dir. Metinlerde de bunun gibi metin türüne özgü *zorunlu* ve *seçimlik öğeler* mevcuttur.

[5] Kuram 1985'te Halliday ve Hasan'ın "*Language, Context and Text: Aspects of Language in a Social Semiotic Perspective*" kitabında ortaya atılmıştır. Çubukçu (2006, s. 385) bu kuramı Türkçe'ye "*Olası Türsel Yapılar*" şeklinde aktarmayı tercih etmiştir.

Ancak tıpkı metin kavramında olduğu gibi, metin türü sınıflandırmasında da dil bilimciler arasında bir uzlaşma sağlanamamıştır. Metin anlayışındaki farklılıklar, metin türü inceleme ölçütlerinde de farklılıklara yol açmıştır (Şenöz-Ayata, 2003, s. 35). Örneğin Brinker, metin türlerinin ve özelliklerinin saptanmasının önemine dikkat çekerek, metinlerin günlük hayattaki iletişimsel işlevlerine göre incelenmesi gerektiği görüşünü savunur. Çünkü ona göre iletişimsel işlev sayesinde metinleri sınıflandırmak nispeten daha "*somut ve anlaşılır bir şekilde mümkün*" olabilecek ve onların doğru bir şekilde tasnif edilebilmesi için genel geçer ölçütler ortaya konulabilecektir (Brinker, 2010, ss. 120, 121; aktaran Yılmaz, 2013, s. 1318). Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı başlık şunlardır (Brinker, Antos, Heinemann, Sager, 2000, ss. 428, 429):

(1) Bilgilendirme işlevi olan metinler (*Informationsfunktion*): (radyo, basın) haberler, raporlar, tabelalar, açıklamalar vb.
(2) Çağrı işlevi olan metinler (*Appelfunktion*): her türlü propaganda metinleri, (gazete, TV, radyo) yorumlar, kullanım kılavuzları, reçeteler, tarifler, davetiyeler vb.
(3) Sorumluluk, zorunluluk işlevi olan metinler (*Obligationsfunktion*): yazılı anlaşmalar, sözleşmeler, garanti belgeleri, ruhsatlar vb.
(4) İletişim işlevi olan metinler (*Kontaktfunktion*): komşuyla ayaküstü yapılan kısa konuşmalar, tebrik ve başsağlığı mesajları, kartpostallar, mektuplar, iltifatlar vb.
(5) Beyan etme işlevi olan metinler (*Deklarationsfunktion*): mahkeme cepleri, vasiyet, vekaletnameler, belgeler vb.
(6) Şiirsel işlevi olan metinler (*poetische*/ *ästhetische Funktion*): edebi metinlerde yaygındır.

Brinker, metinleri işlevsel olarak sınıflandırdıktan sonra, yapısal ve bağlamsal özelliklerine göre bir sınıflandırma daha yapmıştır. Buna göre metinler yapısal açıdan; konusuna (yaşanmış bir olay, bir tez vb.), anlatım biçimine (öyküleyici, betimleyici, eleştirel vb.), gerçekleşme biçimine (konu odaklı, fikir odaklı, ikna odaklı vb.) ve dil bilgisel yapısına (zamanlar, bağlaçlar vb.) göre ele alınırken; bağlamsal açıdan şu kriterlere göre ele alınmalıdır (Castilho Ferreira da Costa, 2005, s. 62):

- İletişim medyası (*Kommunikationsmedium*): yüz yüze, telefonda, radyoda, yazılı olarak
- İletişim yönü (*Kommunikationsrichtung*): monolog / diyalog
- Zaman-mekan bağlantısı (*zeitlicher/räumlicher Kontakt*): akustik, optik, mekansal/farklı zamanda, dolaylı
- Dil (*Sprache*): yazılı/sözlü
- Geçtiği yer (*Handlungsbereich*): özel / kamuya açık

Swales ise (1990, s. 49) türlerin (Genre) tek bir örneğe dayanarak saptanmasının zorluğundan bahseder ve Wittgenstein'ın "*aile benzerliği*" (*Familienähnlichkeit*) kavramından yola çıkarak, türlerin aileye benzeyen (family resemblance) özelliklerine göre üst kategori belirlenmesinin daha uygun olduğunu belirtir ve bunu şu örnekle açıklar:

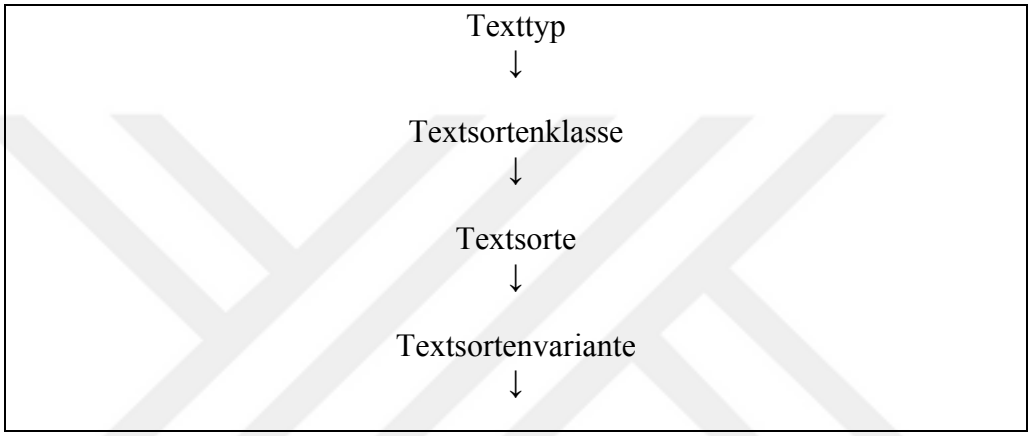
> "(…) it is possible to produce a small set of simple properties that are individually necessary and cumulatively sufficient to identify all the members and only the members of a particular category from everything else in the world. Thus, a bird can be defined in terms of being an animal, having wings and feathers, and laying eggs, or some such list of properties. As long as the object has the stipulated features, it is a member of category; it matters not whether the bird is a 'normal' one like a sparrow or a 'far-out' member of the category, such as an ostrich or a penguin-they are all equally birds." (Swales, 1990, s. 49)
>
> [Tüm üyeleri ve dünyadaki herhangi bir şeyden yalnızca belirli bir kategorinin üyelerini belirlemek için tek tek gerekli ve kümülatif olarak yeterli olan küçük, basit bir özellikler kümesi oluşturmak mümkündür. Bu yüzden mesela bir kuş; hayvan olma, kanatlara ve tüylere sahip olma, yumurtlama ya da buna benzer özellikleri ile tanımlanabilir. Nesne, öngörülen özelliklere sahip olduğu sürece kategorinin bir üyesidir. Onun serçe gibi 'normal' bir kuş mu ya da bir devekuşu ya da bir penguen gibi kategorinin tuhaf bir üyesi mi olduğuna bakılmaksızın, hepsi aynı ölçüde kuşturlar.]

Swales'e göre metin türleri (*Textsorten*), metin aileleri (*Textfamilien*) olarak tanımlanabilir; çünkü bir metnin kendi türüne ait tüm özellikleri taşıması ender görülür. Düğün/nikâh, sünnet (düğünü), vaftiz davetiyeleri düşünülecek olursa, hepsinin aynı özeliklere sahip olmadığını söyleyebiliriz. Bu yüzden düğün/nikâh davetiyesi ile benzer özelikler gösteren bir sünnet düğünü davetiyesi ya da vaftiz davetiyesi, bir üst kategori olan "davetiyeler" metin ailesi (*Textfamilie*) içinde değerlendirilmelidir.

Metin dil bilimi çalışmalarıyla tanınan bir başka dil bilimci Maria G. Diewald ise, metin türlerine başka bir açıdan bakar ve "*durum türleri*" (*Situationstypen*) kavramını ortaya atar. Buna göre; sınırsız sayıdaki *iletişim durumu* (*Kommunikationssituation*), benzer

özellikleri açısından belirli sayıdaki *durum türleri* olarak sınıflandırılabilir. Aynı *durum türü* içerisinde oluşturulmuş olan tüm metinler, özgül özellikleri dikkate alınmaksızın, aynı metin türüne ait kabul edilebilirler (Diewald, 1991, s. 1).

Wolfgang Heinemann ise, metinlerin sahip oldukları ortak özelliklere göre yerleştirilebileceği hiyerarşik bir sınıflandırma sistemi geliştirmiştir. Bu sistemin en alt katmanında metin türü varyantları yer alır. Bu hiyerarşik sistemin şematik gösterimi şu şekildedir (Gansel ve Jürgens, 2007, s. 66):



Tablo 1: W. Heinemann'ın Metin Türleri Hiyerarşisi

Heinemann'ın bu hiyerarşik sisteminden yola çıkarak, çalışmamızın temelini oluşturan düğün davetiyelerinin de içinde yer aldığı aşağıdaki şemayı hazırlamak mümkündür.

Texttyp	➔	Çağrı ve bilgilendirici işlevi olan metinler
Textsortenklasse	➔	Yazılı metinler
Textsorte	➔	Davetiyeler
Textortenvariante	➔	Düğün Davetiyeleri

Tablo 2: Heinemann'ın Metin Hiyerarşisi'ne Göre Düğün Davetiyelerinin Yeri

Buna göre bir metin türü olan *davetiye*nin varyantı, yani o türün içinde yer alan - alt tür olan - *düğün davetiyeleri*; grup olarak *yazılı metinler* grubundadır ve tıpkı reklam metinleri, kullanım kılavuzları, sunumlar, araştırma/konu kitapları (Sachbücher) gibi

"*kullanımlık metinler*"dir (Gebrauchstexte). *Kullanımlık metinler* ile kastedilen şudur (Kluth, s. 2; aktaran Ömür, 2012, s. 1938):

> "(…) Im Allgemeinen versteht man unter Sachtexten alle nichtliterarischen, nicht poetischen, pragmatischen, expositorischen Texte, wonach sie teilweise auch bezeichnet werden (pragmatische, expositorische Texte, manchmal auch Gebrauchstexte oder funktionale Texte)."
> [Konu metinleri, genel olarak edebi ya da şiirsel olmayan, pragmatik ve açıklayıcı metinlerdir. Buna göre de bazen 'pragmatik, açıklayıcı metinler', bazen de 'kullanımlık metinler' ya da 'işlevsel metinler' olarak tanımlanırlar.]

3.3 METİN İNCELEME

3.3.1 Metin İnceleme Yöntemleri

Yalnızca metin, metnin özellikleri ve türleri üzerinde durup, kategorik bir sınıflama yapılması düğün davetiyelerinin tam anlamıyla incelenebilmesi için yeterli olmayacaktır. Çünkü her metin, kendi türüne ait ve bunun dışında da bir takım özelliklere sahiptir ve bu özelliklere göre incelenmelidir. Bu özelliklerin neler olduğunun belirlenmesi için, farklı bakış açılarına dayanan belirli yaklaşımlar ortaya konmuştur. Bunlardan birincisi *yapısalcı dil bilimi anlayışı*na dayanan ve metnin kendisini kullanarak incelemenin tercih edildiği yaklaşımdır. İkincisi, *işlevsel dil bilimi anlayışı*nın hakim olduğu ve metin dışı öğeleri kullanarak inceleyen ve üçüncüsü ise, *yapısal-işlevci dil bilimi anlayışı*na dayanan ve her iki yöntemin birlikte kullanılması gerektiğini savunan yöntemdir (Gülich, Raible, 1979, s. 79; Brinker, 1997, s. 140; aktaran Özgüder, 2011, s. 20).

Bu metin inceleme yöntemlerinin, metin türü belirleme yöntemleriyle paralellik gösterdiği görülmektedir. Gansel ve Jürgens de (2007, s. 57), metin türlerinin ayrımı konusunda "*metin içi*" (*Texinterne*) ve "*metin dışı*" (*Textexterne*) özelliklerden söz ederler.

Burada dikkate alınması gereken bir diğer nokta ise incelenecek metinlerin tek dilde mi yoksa - bizim durumumuzda olduğu gibi - birden fazla dilde mi olduğudur. Krause

(2000, ss. 60-63; aktaran Castilho Ferreira da Costa, 2005, s. 150) iki ya da daha fazla dile ait metinleri kıyaslarken; "*iki/çok taraflı*" (*bi-, multilateral*) ve "*tek taraflı*" (*unilateral*) yöntemlerin mümkün olduğunu söyler. *İki/çok taraflı yöntemde*, farklı dillerdeki metinler birlikte ele alınıp, benzerliklere dayalı ortak özellikler karşılaştırılırken; *tek taraflı yöntemde* bir dildeki metin ele alınır ve bu metnin özellikleri ortaya konduktan sonra, bu özellikler diğer dildeki metinde aranır (a.g.e., ss. 150-153). Çalışmamızda Almanca ve Türkçe düğün davetiyeleri birlikte ele alınacağı için, Krause'nin sözünü ettiği yöntemlerden ilki kullanılacaktır.

3.3.1.1 Metne Bağlı Yöntem

Metne bağlı yöntemle metin incelemesi yapılırken, *metin içi ölçütler* dikkate alınır. Metin içi ölçütlerle yapılan metin incelemelerinde, metnin yalnızca yapısal özellikleri üzerinde durulur ve metin yapısı (büyük ölçekli yapı), cümle çeşitleri, yinelemeler (değiştirim biçimleri), sözcükler, gönderim biçimleri, zaman kullanımı, biçem, alışılmış başlangıç ve bitiş biçimleri gibi, metnin içinde bulunan verilere dayalı çalışmalar yürütülür (Şenöz-Ayata, 2003, s. 35).

Ancak Gansel ve Jürgens (2007, s. 57), geçmişi metin dil bilgisel inceleme modellerine (textgramatische Analysemodelle) uzanan metin içi ölçütlere dayalı bu inceleme yönteminin, günümüz metin dil bilimi çalışmaları için tam olarak uygun olmadığını belirtirler. Raevskij de (1997, s. 38; aktaran Gansel ve Jürgens, 2007, s. 58) gazete ilanlarını incelediği araştırmasında, bir metnin özellikle sözcük ve söz dizimi odaklı incelenmesinin o metne ait özellikleri değil, o metnin de dahil olduğu bir üst gruba ait özellikleri yansıtıyor olma ihtimalinden bahseder. Bu nedenle, bu yöntemin en önemli inceleme konusu olan "*Büyük Ölçekli Yapı*" (*Makrostruktur*) kavramı açıklandıktan sonra diğer metin inceleme yöntemleri üzerinde durulmasının faydalı olacağına inanıyoruz.

3.3.1.1.1 Büyük Ölçekli Yapı

Metne bağlı yöntem incelemelerindeki en önemli kavramlardan biri *büyük ölçekli yapı* (*Makrostruktur*) kavramıdır. Aslında Teun Van Dijk'ın ortaya attığı bu kavram, metinlerin temel olarak anlamsal bütünlükle bir araya gelmiş öğelerden oluşan dilsel yapılar olduğunu savunur. Bu öğeler arasındaki ilişkilerin belirlenmesiyle metnin türünün saptanabileceğini ve öğe çıkartma, öğe ayrıştırma, genelleme yapma ve çıkarım yaparak değiştirme gibi yöntemlerle metne müdahale edilebileceğini ileri sürer (Van Dijk, 1980a, ss. 41, 42). Birleştiklerinde metni meydana getiren bu öğelerin ne şekilde birleşmiş olduklarının incelenmesi, büyük ölçekli yapı çözümlemesi anlamına gelmektedir. Bu anlamda hangi sözcüklerin seçildiği, ne sıklıkta kullanıldıkları, bütün içindeki yerleri, birbirine hangi sırayla ve nasıl bağlandıkları vb. incelememizde dikkat edeceğimiz hususlar olacaktır.

3.3.1.2 Metin Dışı Yöntem

Yalnızca metne bağlı yöntemle inceleme yapmayı tercih eden dil bilimcilerin aksine, bazı dil bilimciler metnin yalnızca *işlevsel özellikleri* üzerinde durarak; bildirişimin gerçekleşme biçimi (gündelik dil, bilim dili), bildirişim oluğu (sözlü/yazılı), metni oluşturan kişinin amacı, metnin işlevi, metnin alıcısının beklenti ve tutumu gibi *metin dışı ölçütlere* dayalı çalışmanın doğru olduğunu öne sürmüşlerdir (Şenöz-Ayata, 2003, ss. 35, 36). Bu yöntemi tercih edenler, metnin işlevsel yönü üzerinde dururlar. Schank ve Schönthal (1976, ss. 29-31; aktaran Gansel ve Jürgens, 2007, ss. 59, 60) sözlü metinler üzerine yaptıkları çalışmada, özellikle "durum" konusuna odaklanmış ve metin dışı ölçütleri şu şekilde sıralamışlardır:

- *İletişimde bulunanların birbiriyle ilişkileri* (yaş, eğitim, yakınlık derecesi vb.)
- *İletişim medyası* (yüz yüze, radyo, televizyon vb.)
- *İletişimdeki alıcı ve vericinin niyetleri*
- *Konu ve konunun ele alınışı* (araç seçimi ve stratejiler)

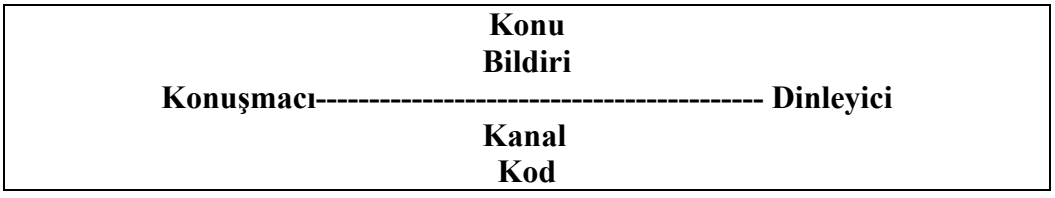
- *Topluma uygunluk derecesi ve duruma uygunluk*

Görüldüğü gibi Schank ve Schönenthal'ın metin dışı ölçütler olarak sıraladığı ölçütler, metin türlerini ayırt edebilmek için Brinker'in ortaya koyduğu, yukarıda da belirttiğimiz bağlamsal ölçütlerle büyük bir benzerlik göstermektedir. Çünkü hem Schank ve Schönenthal'ın hem de Brinker'in ele aldığı ölçütlerde, metinlerin iletişimsel ve işlevsel özellikleri ön plana çıkmıştır.

Ancak metnin hem yapısal hem de bağlamsal ölçütlerini ayrı ayrı ortaya koyan Brinker'in aksine; metin dışı yöntemi kullanarak metin incelemesi yapan araştırmacıların, metnin iletişimsel özellikleri ve işlevi üzerinde durduklarını söyleyebiliriz. O halde cevaplanması gereken soru şudur: "*Metnin işlevi nedir?*"

3.3.1.2.1 Metnin İşlevi

Metin kavramının hem yazılı hem de konuşma diline ait olduğunu belirtmiştik. O halde metnin işlevi ile kastedilenin, dilin işlevi ile aynı olduğunu söyleyebiliriz. Metnin ve dilin işlevi üzerine yapılan çalışmalarda sıklıkla Bühler'in (1879-1963) *Organon Modeli*'ne değinildiği görülür. Bir dil psikoloğu olan Karl Bühler'in 1934 yılında geliştirdiği bu model aslında bir gösterge modelidir. Ancak Saussure'ün modelinden farklı olarak, Bühler modeline *nesne ve olgular* (*Gegenstände und Sachverhalte*), *konuşmacı* (*Sender*) ve *dinleyici* (*Empfänger*) öğelerini de katmıştır. Dilin işlevini belirlemeye çalışan dil bilimci Roman Jakobson (1896-1982) da bu konuda Bühler'in modelinden yola çıkar ve Bühler'in modelindeki öğelere *bildiri*, *konu* ve *iletişim kanalı*nı da ekleyerek aşağıdaki iletişim modelini geliştirir (Toklu, 2007, ss. 25-27):



Tablo 3: Jakobson'un İletişim Modeli

Jakobson'un geliştirdiği dilsel iletişim modeli altı öğeden (konu, konuşmacı, dinleyici, bildiri, kanal, kod) oluşur ve bu modelde her öğe, dilin farklı bir işlevini yerine getirir. Her bir öğenin yerine getirdiği dilsel işlev aşağıdaki tabloda parantez içinde verilmiştir:

Konu
(Göndergesel işlev)
Bildiri
(Şiirsel işlev)
Konuşucu---------- Dinleyici
(Anlatım işlevi) Kanal (Çağrı işlevi)
(İlişki işlevi)
Kod
(Üstdilsel işlev)

Tablo 4: Jakobson Modeline Göre İletişim Öğelerinin Dilsel İşlevleri

Jakobson, dilsel iletişimdeki öğelerden hareketle dilin altı temel işlevi olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde Brinker de, metnin işlevlerinden hareketle altı metin türü olduğunu belirtir. Brinker'e göre (1988, s. 136) "*metnin işlevi; metin üreticisinin metinde ortaya çıkan ve gerçekleştirmek istediği bildirişimsel amaçtır*" (Şenöz-Ayata, 2003, s. 39). Bildirişime dayalı bu amacın ne olduğu; konuşmacının niyeti, dinleyicinin verdiği tepki, konuşma durumu gibi etmenlerin incelemelere dahil edilmesiyle belirlenebilir ve bunlar edim bilimin (Pragmatik) araştırma konularıdır. Bu noktada edim bilimin en önemli kuramlardan biri olan John L. Austin ve öğrencisi John Searl'ün geliştirdikleri "*Söz-eylem (Söz Edimleri)* Kuramı"na (*Sprechakttheorie*) değinmek gerekir. Söz-eylem Kuramı'na göre, her söylemin dilsel bir yapısı (*Lokution*), söyleyeninin niyeti (*Illokution*) ve alıcısında uyandırdığı etki (Perlokution) vardır (Vater, 2002b, s. 173). Brinker de (2000, ss. 428-483), Austin ve Searl'ün geliştirdikleri bu kurama dayanarak, metinlerin işlevlerine yönelik daha önce de belirttiğimiz şu altı kategoriyi belirlemiştir: bilgilendirme işlevi, çağrı, sorumluluk, zorunluluk, iletişim işlevi, beyan etme ve şiirsel işlev (Brinker, Antos, Heinemann, Sager, 2000, ss.428, 429).

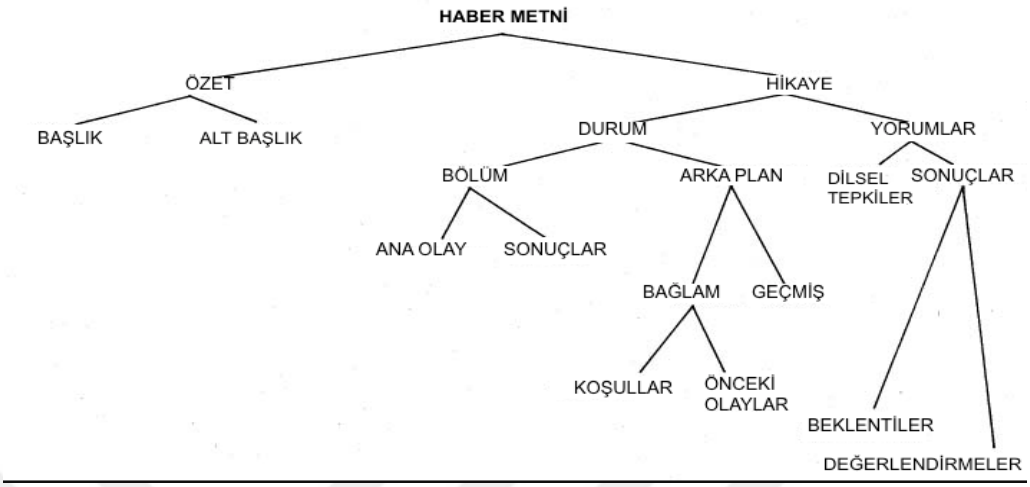
Ancak bir metin birden fazla işleve hizmet edebilir (Şenöz Ayata, 2003, s. 40). Örneğin bir reklam metninde, ürüne yönelik bilgi verildiği için bilgilendirme işlevi vardır, ancak metin alıcısını ürünü satın almaya yönelttiği için çağrı işlevi daha ağır basar. Böyle durumlarda; metin türüne dayanan bir (ön)yargı ile metnin işlevini saptamak yerine, daha geniş ölçekli bir çalışma ile o metin türünde yinelenen metin içi ve dışı öğelerin sıklık araştırması yapıldıktan sonra işlevinin belirlenmesi daha uygun olur. Çubukçu (2006, s. 485), türdeş olan metinlerde en fazla sıklıkla yinelenen söylemsel yapıların, o türe özgü öğeler olarak kabul edildiğini belirtir. Bu da metinde öne çıkan baskın işlevin belirlenmesinde kolaylık sağlar. Örneğin Özgüder (2011, s. 23) "*bildirmek*", "*haber vermek*", "*duyurmak*" gibi ifadelerin bilgilendirme işlevinin; "*talep etmek*", "*rica etmek*", "*istemek*" gibi ifadelerin de çağrı işlevinin göstergeleri olduğunu söyler. Dolayısıyla metnin işlevine yönelik incelemeler her ne kadar Bühler'in, Jakobson'un ve Searle'ün metin dışı öğeler içeren kuramlarına dayansa da, metinden tamamen bağımsız değildir.

Almanca ve Türkçe davetiyeler farklı dilsel ve kültürel özellikler içerdikleri için, çalışmamızda onların işlevlerini ayrı ayrı ele alacağız. Bu yüzden (metin inceleme yöntemleri başlığı altında belirttiğimiz gibi) Krause'nin sözünü ettiği iki yöntemden ilki olan *iki/çok taraflı (bi-, multilateral) yöntemi* uygulayacak ve bu davetiyelerin baskın ve varsa ikincil işlevlerini de uygulama kısmında açıklayacağız.

3.3.1.3 Metne Bağlı ve Metin Dışı Yöntemlerin Birlikte Kullanımı (Üstyapı)

Başını Teun Van Dijk ve Klaus Brinker'in çektiği bir grup dil bilimci, metnin yukarda sözü edilen iki ölçütün birlikte kullanılarak incelenmesi gerektiğini savunur. Van Dijk (1980a, s. 128) metinlerin hem farklı cümle yapılarına (Makrostruktur) hem de farklı iletişimsel ve sosyal işlevlere sahip olduklarını belirtir ve bunların tümünü içinde bulunduran genelgeçer yapılarını *globale Struktur* (*Evrenselyapı*); metni ise *Superstruktur* (*Üstyapı*) şeklinde kavramlaştırır. Buna göre de öyküleyici metinlerin, tartışma-eleştiri metinlerinin, haber metinlerinin öğelerini içeren üstyapı şemalarını

oluşturmuştur. Aşağıdaki şema, Van Dijk'ın haber metinleri için oluşturduğu bir üstyapı şemasıdır (Van Dijk, 2009b., s. 55):



Şekil 2: Van Dijk'ın Habere Ait Üstyapı Şeması (Representation Of The Superstructure Of News)

Şemadan da anlaşılacağı üzere Van Dijk, haber metnini yalnızca bir metin olarak değil, tüm bileşenleriyle bir söylem olarak ele almaktadır. Böylece sadece büyük ölçekli yapıya (Makrostruktur) dayalı olmayan, metin dışı ve işlevsel öğelerin de dahil edildiği (Superstruktur) bir metin incelemesi yapılabilecektir. Böyle bir şema oluşturmak hem içindeki olmazsa olmaz bileşenleri ortaya koyduğu için metin türünün saptanmasında; hem de hangi bileşenlerin ele alınması gerektiği bilgisini sunduğu için, metin incelemesinde oldukça kullanışlı olacaktır.

Araştırma nesnemiz olan davetiyeler de belirli öğelerin bir araya gelmesiyle oluşturulmuş metinler olduğu için, bu metinlerde hangi öğelerin, hangi yapıyla ve hangi işlevlerle bir araya geldiğinin ele alınması gerekmektedir. Çünkü ancak bu gereklilik yerine getirilirse, bütüncül bir incelenme yapılabilecektir. Yapılacak böyle bir incelemenin ardından, düğün davetiyelerine ait bir üstyapı şeması oluşturmak mümkündür. Fakat biz böyle bir şema yapmak yerine, oluşturulacak karşılaştırmalı bir tablonun daha uygun olacağı kanısındayız. Çünkü Almanca ve Türkçe davetiyelerin dil bilimsel açıdan karşılaştırmalı olarak inceleneceği bu çalışmada, Almanca veya Türkçe davetiyelerde yer alan anne-baba adları, hediye listeleri, kına, bayrak gibi bazı öğeler, ortak öğeler değildir. Yapacağımız bir tablo aracılığıyla, bu iki farklı kültür alanına ve dile ait davetiyeleri; zorunlu ve seçimlik öğeleri, iletişimsel amaçları, öğelere özgü

değişkenleri, söylem topluluğu vb. çerçevesinde, benzerlikleriyle ve farklılıklarıyla bir arada görme imkanı sağlayacağız.

3.4 DÜĞÜN DAVETİYELERİ

3.4.1 Veri Tabanı ve Yöntem

Çalışmamızda 2000-2017 yıllarında Türkiye'de kullanılan yirmi beş Türkçe ve Almanya'da kullanılan yirmi beş Almanca düğün davetiyesine yer verilmiştir. Türkçe davetiyeler tarafımdan ve yakınlarım aracılığıyla toplanmıştır. Ana hatlarıyla birbirine benzeyen Türkçe düğün davetiyelerindeki çeşitliliği sunmak amacıyla, farklı şehirlere ait (Mersin, Tekirdağ, Yalova, Antalya, İstanbul, Ankara, İzmir, Eskişehir, Hatay, Samsun, Nevşehir, Malatya, Tokat, Kayseri, Denizli, Kastamonu) ve mümkün olduğunca farklı kültürel özelliklerin olduğu davetiyeler kullanılmıştır. Çünkü bu sayede "uygarlıklar beşiği" olan Anadolu'nun kültürel mozaiğini oluşturan bu özel farklılıklar bir nebze de olsa aktarılabilir. Elbette yirmi beş düğün davetiyesiyle bu mozaik tam olarak aktarılamayacak, fakat renkler az da olsa görünür kılınacaktır.

Almanca düğün davetiyeleri ise bir kısmı yakınlarım aracılığıyla, bir kısmı Almanya'daki bir katalogdan ve bir kısmı da internet ortamından faydalanarak toplanmıştır. İnternet ortamından edinilen davetiyelerin bazılarında, davetiyeleri internete koyan kişilerin gelin, damat ve nikâh şahitlerinin adlarını, törenin yapılacağı yer veya adres bilgilerini buzlayarak paylaştıkları görülür. Bunların dışındaki diğerleri, Bamberg, Hamburg, Kaufungen, Oberkotzau, Berlin, Würzburg, Wismar, Mülheim an der Ruhr, Münster, Oberhausen, Dresden, Altenbauna, Hofen, Kirchhain, München gibi çeşitli yerlere ait davetiyelerdir. Mümkün olduğunca farklı eyaletler ve kültürel özellikleri barındıran davetiyeleri seçmeye özen gösterdik; çünkü bu sayede bir nebze de olsa kültürel çeşitliliğin sunulabileceğine inanıyoruz.

Türkçe düğün davetiyeleri için "*TD*" ve Almanca düğün davetiyeleri için "*AD*" kısaltmalarını tercih ettik. Davetiyelerin orijinal halleri ekler bölümünde verilmiştir.

Ayrıca şunu belirtmek isteriz ki; Türk düğün davetiyeleri ile kastettiğimiz, Türkiye'de kullanılan düğün davetiyeleri ve Alman düğün davetiyeleri ile kastettiğimiz de Almanya'da yaşayan Almanların kullandığı düğün davetiyeleridir. Çünkü maalesef, diğer Türk devletlerinde ya da dünyanın başka yerlerinde yaşayan Türklerin, Türkçe basılmış düğün davetiyeleri ile Almanya dışında yaşayan Almanların, Almanca basılmış ya da elle hazırlanmış düğün davetiyeleri çalışmamızın sınırlarını aşmaktadır.

Metin ve metin türü incelemelerine yönelik daha önce açıkladığımız tüm bu bilgiler ışığında, düğün davetiyeleri çözümlemesinde *metne bağlı* ve *metin dışı* yöntemlerin birlikte kullanılmasının uygun olduğunu düşünüyoruz.

Bhatia (1993), "*Analysing Genre*" (*Türü İnceleme*) adlı kitabında bir metnin türünün belirlenebilmesi için yedi basamağın gerekli olduğunu belirtmiş ve bunları şöyle sıralamıştır: (1) Önceki bilgilere ve duruma dayanarak metni sezgisel olarak bir türe yerleştirme, (2) Literatür tarama, (3) Durumsal ve bağlamsal tanımlama, (4) Korpus belirleme, (5) Kurumsal bağlamı inceleme, (6) Dil bilgisel analiz safhası, (7) Uzman görüşüne başvurma.

Ayrıca Hasan (1984a, 1984b, aktaran Structure of an MA research paper, t.y.), Halliday ve Hasan (1989, aktaran a.g.e.), metnin türsel yapısının, "*türsel yapı olasılığı / potansiyeli*"ni (TYP) ("*generic structure potential*") (GSP) ortaya koyabileceğini ileri sürerler:

(1) Metnin özellikleri, yapının (*structure*) özelliklerinin ve yapı içindeki öğelerin dizilişinin / sırasının ortaya konulması için kullanılabilir.
(2) Her metin, türsel yapı potansiyelinin belirlenmesi için zorunlu ve seçimlik özelliklere (*obligatory and optional elements*) sahiptir.
(3) Zorunlu özellikler ve onların dizilişi / sırası, seçmeli özelliklerin aynı türdeki varyasyonları olarak işlev gördüğü metnin türünü belirler.

Biz de çalışmamızda düğün davetiyelerini Bhatia'nın bahsettiği bu basamaklar ve Hasan ve Halliday'in sözünü ettiği "*türsel yapı potansiyeli*" (TYP) doğrultusunda ele alacağız.

İlk olarak davetiyelerdeki öğeleri zorunlu ve seçimlik olmak üzere ikiye ayıracağız. Söz konusu bu öğeleri ayrıca içerik, biçim ve biçem özelliklerine (söylem topluluğu) ve Brinker'in iletişimsel işlevler (*communicative function*) sınıflandırmasına göre inceleyeceğiz.

3.4.2 Almanca Düğün Davetiyelerindeki Öğeler

Öğeler	Öğenin görüldüğü davetiye sayısı	Öğenin görüldüğü davetiyenin/davetiyelerin bütünce içindeki oranı	Öğenin özellik türü
Gelinin ve Damadın Adları	25	%100	Zorunlu
Davet Metni	25	%100	Zorunlu
İletişim Bilgileri	23	%92	Zorunlu
Gelin-Damat Adları Arasında Simge Kullanımı	21	%84	Zorunlu
Geri Bildirim	19	%76	Zorunlu
Başlık	15	%75	Zorunlu
Şiirsel Metin / Motto	13	%52	Seçimlik
Davetlilerden İstenen Hediyeye İlişkin Bilgi / İpucu	10	%40	Seçimlik
İlişki Serüveni / Geçmişi	6	%24	Seçimlik
Ek Bilgi Kart(lar)ı	6	%24	Seçimlik
Konaklama	5	%20	Seçimlik
Gelinin ve Damadın Birlikte Yaşadıkları Ev Adresi	4	%16	Seçimlik
Yol Tarifi ve Kroki	2	%8	Seçimlik

Düğün Oyunları (*Hochzeitsspiele*)	2	%8	Seçimlik
Kıyafet Kuralı (*Dress code*)	2	%8	Seçimlik
Gelinin ve Damadın Adlarının Başharfleri	2	%8	Seçimlik
Özel Ek Pusula	2	%8	Seçimlik
Diğer	1	%4	Seçimlik

Tablo 5: **Almanca Düğün Davetiyelerindeki Zorunlu Ve Seçimlik Öğeler**

Davetiye metinlerinin zorunlu ve seçimlik öğeleri arasına koymadığımız fakat önemli olduğunu düşündüğümüz davetiye zarflarıyla ilgili şunları belirtmek isteriz:

Alman düğün davetiyeleri çoğunlukla posta yoluyla davetlilere gönderilir. Bu yüzden gönderen (gelin-damat) ve alıcı (davetli) adları düğün zarflarında bulunmaktadır. Fakat az da olsa davetiyelerin elektronik posta yoluyla gönderildiği ya da sosyal medyada paylaşılarak davetlilerin törene çağrıldığı örnekler de vardır.

Bütüncemizdeki Almanca davetiyelerin yalnızca birinde, gelinin ve damadın adları davetiyede değil, zarfta görülmüştür (AD 12).

3.4.2.1 Gelinin ve Damadın Adları

Araştırma nesnemiz olan yirmi beş Almanca düğün davetiyesinin hepsinde (%100) gelinin ve damadın adları öğesi bulunmaktadır. Zorunlu olan bu öğede, davetlilere kimlerin evlenmekte olduğu bilgisi verilir. Bu yüzden bu öğenin, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahip olduğu söylenebilir. Bu öğenin göze çarpan özelliklerine gelince:

İncelenen Almanca davetiyelerin büyük çoğunluğunda (%88) önce gelinin, sonra damadın adı verilirken; üçünde (%12) damadın adının, gelininkinden önce verildiği görülür.

Örnek: Silvio & Claudia (AD 3)

Örnek: Christof und Solveig (AD 11)

Örnek: Klaus & Franziska (AD 14)

On sekiz davetiyede (%76) gelinin ve damadın yalnızca ön adları verilirken (AD 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 25), altı davetiyede (%24) gelinin ve damadın soyadları ayrı ayrı belirtilmiştir (AD 1, 9, 12, 22, 23, 24).

Örnek: Miriam Carolina Reuters und Hagen König (AD 22)

Örnek: Verena Menne und Peter Vondenhoff (AD 23)

Bir davetiyede, ilk sırada gelinin ve damadın yalnızca ön adları, son sırasında ise ad ve soyadları bulunmaktadır (AD 9):

Örnek: Dani ve Ronald çiftinin 2009 tarihli davetiyesi (AD 9)

Dani & Ronald	Wir beide sind Engel mit nur einem Flügel und wenn wir uns umarmen dann können wir fliegen … Dani **…** & Ronald **…**

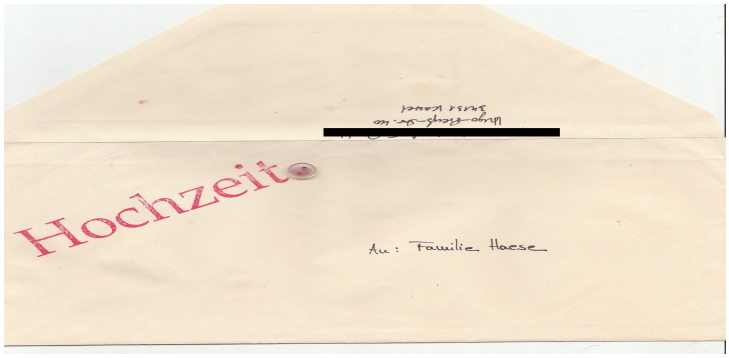
Bir davetiyede ise (%4), gelinin ve damadın ortak soyadlarının belirtildiği göze çarpmaktadır:

Örnek: Stefanie und Thorsten Michels (AD 4)

Almanca davetiyelerde, öğelerin bulunduğu sıranın ve öğelerin sınırlarının, Türkçe davetiyelerdeki kadar belirli bir standardı olmadığını söylemek çok yanlış olmayacaktır. Bu durum gelinin ve damadın adlarının kaçıncı sırada olduğu konusunda da geçerlidir.

İncelenen davetiyelerin birinde, gelinin ve damadın adlarının davetiye metninde yer almadığı, fakat düğün davetiyesinin gönderildiği zarfın üstünde yazdığı görülmüştür.

Örnek: V. Konstantinidis ve E. Pöschke çiftinin 2011 tarihli davetiyesi (AD 12):



Yukarıdaki örnek çıkarıldığında, yirmi dört davetinin yalnızca altısında (%25) gelinin ve damadın adlarının (AD 1, 9, 17, 18, 20) ya da adlarının baş harflerinin ilk sırada olduğu görülür (AD 22).

Örnek Alexandra ve Michael çiftinin 2015 tarihli davetiyesinde ilk sırada çiftin adları ve hemen ardından da davet metni öğesi gelir (AD 20).

Alexandra & Michael
möchten alle Verwandten und Freunde davon in Kenntnis setzen,
dass am 2. September 2015 ihre Hochzeit stattfindet.

Örnek: Miriam Carolina Reuters ve Hagen König çiftinin 2016 tarihli davetiyesinde, ilk sırada çiftin adlarının başharfleri ve 2. sıradaki davet metni öğesinde de ad-soyadları bulunur (AD 22).

M H
Mit Freude verkündigen wir
MIRIAM CAROLINA REUTERS UND HAGEN KÖNIG
unsere Hochzeit für den neunten Juli zweitausend und sechzehn.

Gelinin ve damadın adları, davetiyelerin çoğunda (yaklaşık %54) davet metni öğesinden sonra gelmektedir (AD 2, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 19, 23, 25).

Örnek: Anne ve Jan çiftinin 2016 tarihli davetiyesinde öğelerin davetiyede bulunma sıralaması: başlık, davet metni ve gelin-damat adları şeklindedir (AD 25).

Wir heiraten!
Wir laden Euch ganz herzlich zu unserer Trauung am
Samstag, den 20. August, 16.00 Uhr in die Marienkirche in Dresden ein.

Anschließend möchten wir diesen Tag mit Euch gemeinsam im Restaurant
„Zur goldenen Sonne" (direkt an der Marienkirche) feiern.
Gepoltert wird am 18. August ab 18.00 Uhr bei uns zu Hause

in der Kirchallee 34. Wir freuen uns sehr auf Euch! **Anne Et Jan**

Fakat on davetiyede (yaklaşık %42) gelinin ve damadın adları, davet metninden önce görülür (AD 1, 3, 5, 8, 9, 15, 17, 18, 20, 24):

Örnek: Stefanie ve Michael çiftinin 2014 tarihli davetiyesinde, gelin-damat adları başlıktan hemen sonra, davet metninden ise hemen öncedir (AD 15).

Wir heiraten! **Stefanie & Michael** Diesen schönen Moment möchten wir mit Euch gemeinsam erleben. Das Ja-Wort geben wir uns am 19. Juli 2014 um 16 Uhr in der **…** Kirche in **…**

İki davetiyede gelinin ve damadın adları (yaklaşık %8) hem davet metninden önce, hem de davet metninden sonra bulunmaktadır (AD 5, 9).

Örnek: Anne ve Stephan çiftinin 2007 tarihli davetiyesinde, davetiye kartı iki sütundan oluşur ve davetiyenin sol tarafında *şiirsel metin* öğesinden sonra gördüğümüz gelin-damat adları, sağ tarafta *davet metni* öğesinden sonra tekrar görülür (AD 5).

wir gehen den nächsten Schritt in eine gemeinsame Richtung! Anne & Stephan	wir laden euch ein, uns an diesem wichtigsten Tag zu begleiten. Am 08.11.2007 um 16 Uhr geben wir uns in der christuskirche **...** das Ja-Wort. Im Anschluss an die kirchliche Trauung möchten wir mit euch im **…** feiern. Anne und Stephan

Örnek: Dani ve Ronald çiftinin 2009 tarihli davetiyesinde gelin-damat adları hem ilk hem de son sırada karşımıza çıkar (AD 9).

Dani & Ronald	Wir beide sind Engel mit nur einem Flügel und wenn wir uns umarmen dann können wir fliegen
Eigentlich war es schon vielen klar,	

doch nun sagen wir auch offiziell
JA!
Liebe Mutti, lieber Norbert,
diesen besonderen Tag möchten wir mit euch gemeinsam erleben
und laden euch herzlich zu unserer Trauung
am 20. Juni um 13:00 Uhr
im Standesamt **…** ein.
Anschließend möchten wir
mit euch im
Schloss **…**
so richtig schön feiern.
Wir freuen uns auf eure Zusage bis zum 15. März 2009.

Dani **…** & Ronald **…**

Davetiyelerin üçünde ise (yaklaşık %13) bu öğe, davet metninden ne önce ne de sonradır; davet metninin içinde bulunur (AD 4, 21, 22).

Örnek: Stefanie ve Thorsten Michels çiftinin 2006 tarihli davetiyesinde, davetlilere seslenen gelinin annesi ve babası olduğu için, ilk sırada onların adı görülür. Kızları Stefanie'nin (gelin), Thorsten Michels (damat) ile kilisede yapacakları nikâh bilgisi, davet metninde verilir (AD 4).

Thomas & Renate Kleinfeldt
LADEN HERZLICH EIN
ZUR HOCHZEIT IHRER TOCHTER
Stefanie
UND
Thorsten Michels
SOHN VON KLAUS & HENKEN MICHELS
am
SAMSTAG DEN 3. JUNI 2006
UM 14:00 UHR
IN DER
BERGKIRCHE, BAMBERG
UND FESTLICHKEITEN AM ABEND IM SCHLOSSKELLER

Yalnızca iki davetiyede (%8), evlenecek çiftin adları dışında, adlarının başharfleri de yer almaktadır (AD 13, 22).

Örnek: Miriam Carolina Reuters ve Hagen König çiftinin 2016 tarihli davetiyesi (AD 22).

M H
Mit Freude verkündigen wir
MIRIAM CAROLINA REUTERS UND HAGEN KÖNIG
unsere Hochzeit für den neunten Juli zweitausend und sechzehn.

3.4.2.2 Davet Metni

Yirmi beş davetiyenin tamamında (%100) bulunduğu için zorunlu öğe olarak nitelendirdiğimiz *davet metni*, davetlilerin nikâh törenine ve nikâh öncesinde (kına vb.) ve/veya sonrasında yapılacak kutlamaya çağrıldığı öğedir.

Almanca davetiyelerde bu öğenin çoğunlukla (%54) gelinin ve damadın adlarından sonra geldiği belirtilmişti. Davetiyelerde bulunma sırasıyla ilgili olarak şunlar söylenebilir:

Davet metni on dört davetiyede (%64), 2. sıradadır (AD 1, 4, 7, 9, 10, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25). Yedi davetiyede (%28) 1. sıradayken (AD 2, 5, 6, 11, 12, 13, 14), dört davetiyede (%16) ise davet metni öğesi 3. sırada bulunmaktadır (AD 3, 8, 15, 17).

Türkçe davetiyelerin aksine, Almanca davetiyelerde davet metninin sınırları daha geniştir. Çünkü içinde zorunlu olan şu öğeleri de barındırmaktadır:

- Törene ilişkin bilgi (Törenin gerçekleşeceği yer-zaman ve tören türü bilgileri)
- Ek kutlama (Resmî ya da kilisede gerçekleşecek dinî nikâh sonrasında yapılacak eğlenceye/kutlamaya ilişkin bilgiler)

Ek kutlama bilgisi her ne kadar ayrı bir paragrafta aktarılsa da, törene ilişkin bilginin verildiği bölüm ile davetin yapıldığı esas bölüm, bazı davetiyelerde öyle iç içe geçmiştir ki, her ikisini birbirinden ayırmak ve onları ayrı başlıklar altında aktarmak mümkün olmaz. Davet metni başlığı altında topladığımız bu öğelerin, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından çağrı (*Appelfunktion*) ve bilgilendirme (*Informationsfunktion*) işlevleri olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Şimdi bu öğelere yakından bakmak isteriz:

Davetlilere çoğunlukla (%68) "*davet etmek, çağırmak*" anlamına gelen "*einladen*" fiiliyle doğrudan (açık) bir çağrı yapılsa da (AD 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 16, 21,

22, 23, 24, 25), çağrının örtük yapıldığı davetiyeler de bulunmaktadır (AD 1, 2, 9, 13, 15, 17, 18, 19, 20):

Örnek: Meike ve Stefan çiftinin 2003 tarihli davetiyesinde, belediyede kıyılacak nikâh töreninden sonra, bir restoranda yapılacak kutlamanın yer-zaman bilgileri verilir. Her ne kadar "davet etmek" eylemiyle doğrudan bir çağrı yapılmamış olsa da, resmî nikâhtan sonra, "*Das wollen wir mit Euch feiern*" (*bunu sizinle kutlamak istiyoruz*) ifadesiyle, davetlilere çağrı söz konusudur (AD 2).

Wir heiraten am 1. August
2003 um 12:00 Uhr im
Standesamt Hamburg-Altona.
Das wollen wir mit Euch feiern:
Am 1. August 2003 ab 17:00 Uhr
im Graceland.

Örnek: Tanja ve Tobias çiftinin 2015 tarihli davetiyesinde, resmî nikâhın yapılacağı yer-zaman ve nikâhtan sonra, otelde kutlama yapılacağı aktarılır; fakat doğrudan (açık) bir davet etme eylemi bulunmamaktadır (AD 18).

Tanja & Tobias
HEIRATEN
AM SAMSTAG
20. Juni 2015
IM GOLDENEN SAAL DES RATHAUSES SCHÖNBERG IN BERLIN
UM 12.00 Uhr
IM ANSCHLUSS FEIERN WIR MIT EUCH IM HOTEL
DE ROME AM BEBELPLATZ.

Tanja ve Tobias çiftinin davetiyesinde dikkat çeken bir diğer husus da, davetin kılıcısı olan gelin ve damadın kendilerinden üçüncü bir kişiden bahseder gibi olan ifade tarzıdır: "*Tanja ve Tobias evleniyorlar*" (AD 18). Oysa Almanca davetiyelerde davet metninin kılıcısı çoğunlukla (%92) gelinin ve damadın kendisidir ve bu yüzden davet metninde çoğunlukla (%80) 1.çokluk kişi olan "*wir*" (*biz*) zamiri görülür.

Örnek: Wir laden euch ein, uns an diesem wichtigsten Tag zu begleiten. (AD 5)

Fakat Tanja ve Tobias çiftinin davetiyesi dışındaki, iki davetiyede daha "*biz*" zamiri bulunmaz ve davetin kılıcıları olan gelin ve damat kendilerinden üçüncü bir kişiden bahseder gibi bahsederler. Bu üç davetiyenin (%12) diğer bir ortak özelliği, gelinin ve damadın adlarının ilk sırada olmasıdır. (AD 1, 18, 20)

Örnek: Anja Radzanowski ve Jürgen Schröder çiftinin 2000 tarihli davetiyesinde, Anja ve Jürgen'in kilisede nikâhlarının kıyılacak/akdedilecek olması (*trauen*), "*Anja Radzanowski & Jürgen Schröder werden (...) getraut*" şeklinde ve çokluk olarak aktarılmıştır (AD 1).

Anja Radzanowski
&
Jürgen Schröder
werden am 05. August 2000
um 16.00 Uhr in der Neuapostolischen Kirche,
Am Goldacker 19 in 34225 Baunatal – Altenbauna
getraut.

Örnek: Davetin kılıcıları olan Alexandra ve Michael çiftinin 2015 tarihli davetiyesinde, "*Alexandra ve Michael tüm akraba ve arkadaşlarını, düğünlerinin 2 Eylül 2015'te başlayacağını haber vermek isterler*" şeklindeki cümlede de, diğer iki örnekte olduğu gibi, sanki başkalarından bahseder gibi bir ifade tarzı vardır (AD 20).

Alexandra & Michael
möchten alle Verwandten und Freunde davon in Kenntnis setzen,
dass am 2. September 2015 ihre Hochzeit stattfindet.

Türkçedekinin aksine, Almancada 1. ve 3. çokluk kişilere göre ("*wir*" ve "*sie*"), eylemlere gelen ek aynıdır: "*-en*". Bu yüzden cümlede isim veya zamir olmadığında, eyleme gelen eke bakıp, kelimenin kaçıncı kişiye göre çekildiği ayırt edilemez.

Fakat "*sich*" dönüşlü zamiri ile kullanılan eylemler (dönüşlü ya da işteş eylemler) kişilere göre çekildiğinde, bu zamirin (*Reflexivpronomen*) çekimi, özneye göre farklılık göstermektedir. "*Sich*" zamiri 1. çokluk kişiye göre çekildiğinde "*uns*" şeklinde değişirken, 3. çokluk kişiye göre çekildirken "*sich*" olarak değişir. Bu yüzden aşağıdaki cümlede zamir olmasa da, dönüşlü zamirine bakılarak, cümlenin kaçıncı şahsa göre çekildiği anlaşılır:

Örnek: "Auf Euer Kommen freuen sich TANJA + MAX" (AD 10)

Tanja ve Max çiftinin davetiyesinde, cümlede zamir bulunmamaktadır ve yüklemin de AD 18'de olduğu gibi çokluk kişiye göre (*freu+en*) çekildiği görülmektedir. Fakat, "*bir şeyi sevinçle beklemek, mutluluk duymak*" anlamlarına gelen "*sich freuen auf*" dönüşlü eyleminde, dönüşlü zamirinin "*sich*" olarak kalmasına ve yüklemin de çokluk kişiye

göre çekilmesine bakılarak, cümlenin 3. çokluk kişiye göre (onlar) çekildiği anlaşılır. Yani davetin kılıcısı olan gelin ve damat, davetlilerin törenlerine ve sonrasında yapılacak kutlamalarına katılmalarından duyacakları mutluluğu, sanki başka birilerinin mutluluğundan bahseder gibi aktarırlar: "*Tanja ve Max gelmenizden mutluluk duyarlar*".

Bunun dışında edilgen eylem yapılarının kullanıldığı cümleler de görülmektedir:

Örnek: Dani ve Ronald çiftinin 2009 tarihli davetiyesinde "*Übernachtungskosten müssten bitte selbst getragen werden*" ("*Konaklama ücreti sizin tarafınızdan karşılanmalıdır*") cümlesi de edilgen çatıya sahiptir (AD 9).

Davet metninin kılıcılarının (yalnızca) gelin - damat olmadığı davetiyelerle, bütüncemizde az da olsa (%8) karşılaşılmıştır (AD 4, 23).

Örnek: Stefanie ve Thorsten Michels çiftinin 2006 tarihli davetiyesinde (AD 4), gelinin annesi ve babası davetlileri, kızları Stefanie'nin, Thorsten Michels (Klaus ve Henken Michels'in oğulları) ile yapacağı düğün törenine davet ederler. Bu davetiyenin kılıcısının, gelinin annesinin ve babasının olduğu görülmektedir.

Thomas & Renate Kleinfeldt LADEN HERZLICH EIN ZUR HOCHZEIT IHRER TOCHTER **Stefanie** UND **Thorsten Michels** SOHN VON KLAUS & HENKEN MICHELS

Örnek: Verena Menne ve Peter Vondenhoff çiftinin 2016 tarihli davetiyesinde ise (AD 23), çiftin kızı olan Laura davetlilere, babası Peter'in, annesi Verena'nın önünde diz çöküp, Verena'nın onunla Münster'deki St. Helena kilisesinde 8 Ağustos 2016'da saat 15.00'te evlenmek isteyip istemediğini sorduğunu belirtir. Bu metnin kılıcısı Laura'dır; fakat metnin devamında, davetliler restoranda yapılacak kutlamaya davet edilmekte ve metnin sonunda da annesinin ve babasının ev adresleri bilgisi verilmektedir. Metnin bu bölümünün kılıcısının yine Laura mı; yoksa ev adresi bilgileri verilen annesi ve babası mı olduğunu, kesin olarak söylemenin zor olduğunu düşünmekteyiz.

Mama und Papa heiraten!

Papa ist vor Mama auf die Knie gegangen
Und hat sie gefragt, ob sie ihn
am Samstag, dem 8. August 2016, um 15.00 Uhr
in der Kirche St. Helena zu Münster heiraten will.

Laura

Zur anschließenden Hochzeitsfeier im Restaurant
„Münsterland", Kirchstr. 4 in Münster
seid Ihr herzlich eingeladen.
Verena Menne und Peter Vondenhoff
Kastanienallee 9, 48151 Münster

Davetlilere %80 oranında 2. teklik "*sen*" ("*du*" - "*dein*") veya 2. çokluk "*siz*" (*ihr- euer*) kişi ve/veya iyelik zamirlerine veya kişi zamirlerinin belirtme (*dich-euch*), yönelme hallerine (*dir-euch*) göre seslenildiği için (AD 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 23, 24, 25), "*resmiyet dışı biçem*"in ("*informal style*") kullanıldığı söylenebilir (Karahan, 2006b, s. 518).

Örnek: "Diesen schönen Moment möchten wir mit Euch gemeinsam erleben." (sizinle) (AD 15)

Örnek: "Anschließend möchten wir mit dir/euch im (…) feiern" (seninle/sizinle) (AD 19)

Üç davetiyede (%12), cümlede seslenilen kişi için hiçbir şahıs ya da iyelik zamiri kullanılmamıştır. Söz konusu bu cümleler edilgen yapıya sahiptir (AD 1, 4, 8). İki davetiyede ise (%8) teklik veya çokluk anlamda kullanılabilen, kibarlık ve saygı bildiren "*Sie*" (siz) kişi zamirinin kullanıldığı görülmektedir (AD 21, 22). Bu beş davetiye, resmî biçeme sahiptir.

Örnek: "Dazu laden wir Sie herzlich ein." (kibarlık ve saygı bildiren siz kişi zamiri) (AD 21)

Örnek: "Wir hoffen, Sie an diesem besonderen Tag bei uns, in der …, willkommen zu heißen." (kibarlık ve saygı bildiren "*siz*" kişi zamiri) (AD 22)

Almanca davetiyelerde, davetlilere "*sen*", "*siz*" (2. çokluk) ve kibarlık, saygı bildiren "*siz*" kişi zamirleri dışında, "*tüm akraba ve arkadaşlar*" gibi genel ifadelerle veya doğrudan adlarıyla da (*sevgili X, sevgili Y*) seslenilmiştir.

Davetlilere adlarıyla hitâp edilen ve resmiyet dışı biçeme sahip olan üç davetiye (%12) şunlardır (AD 6, 9, 13):

Örnek: Bianca ve Rainer çiftinin 2007 tarihli davetiyesinde çift, onlar için özel olan bu günü birlikte geçirmek üzere "*Sevgili X ve Sevgili Y*'*yi* "*Z ile birlikte*", kilisede gerçekleşecek nikâh törenlerine ve sonrasında yapılacak kutlamalarına davet eder (AD 6).

Wir laden euch,
liebe **X** und lieber **Y** mit **Z**
herzlich ein,
diesen besonderen Tag mit uns zu verbringen.

Örnek: Dani ve Ronald çiftinin 2009 tarihli davetiyesinde, "*Sevgili anneciğim, Sevgili Norbert*" şeklindeki hitâp cümleleriyle, gelinin veya damadın annesi ve Norbert, çiftin resmî nikâh törenine ve sonrasında yapılacak kutlamasına davet edilir (AD 9).

Liebe Mutti, lieber Norbert,
diesen besonderen Tag möchten wir mit euch gemeinsam erleben
und laden euch herzlich zu unserer Trauung
am 20. Juni um 13:00 Uhr
im Standesamt **…** ein.

Örnek: Alicja ve Marco çiftinin 2012 tarihli davetiyesinde, "*Sevgili Francine, Sevgili Jacek*" gibi samimi hitâp sözcükleri bulunur. Bunun yanı sıra, davet metninde çiftin birlikte geçirdiği sekiz yılın ardından evlenmeye karar verdikleri gibi özel bir durumun belirtilmesi de davete samimiyet katmıştır (AD 13).

Liebe Francine, lieber Jacek,
nach 8 gemeinsamen Jahren wollen wir es wagen
und einander das Ja-Wort sagen.

Davetlilere doğrudan adlarıyla seslenildiği yukarıdaki üç örneğin dışında, iki davetiyenin (%4) davet metni öğesinde, davetlilere "*tüm akraba ve arkadaşlar*", "ailemiz ve arkadaşlarımız" gibi genel ifadelerle seslenilmiştir:

Örnek: Linda ve Lukas çiftinin 2015 tarihli davetiyesinde, çift, "*Evet*" cevabını "*aileleri ve arkadaşları huzurunda*" vermek istedikleri belirtilir (AD 17).

DA WIR UNS SICHER SIND, DIESEN EINEN MENSCHEN IM ANDEREN GEFUNDEN ZU HABEN, WOLLEN WIR EINANDER IM KREISE UNSERER FAMILIE UND FREUNDE AM 27.

JUNI 2015 DAS JA-WORT GEBEN.

Örnek: Alexandra ve Michael çiftinin 2015 tarihli davetiyesinde, çift, "*tüm akraba ve arkadaşlarını*", belediyede ve kilisede gerçekleşecek nikâh törenlerine çağırır (AD 20).

Alexandra & Michael
möchten alle Verwandten und Freunde davon in Kenntnis setzen,
dass am 2. September 2015 ihre Hochzeit stattfindet.

Bütüncemizdeki Almanca davetiyelerde görülen tören türüyle ilgili olarak ise şunları belirtmek isteriz:

On sekiz (%76) davetiyenin davet metni öğesinde, kilisede yapılacak dinî nikâh bilgisi bulunmaktadır (AD 1, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 25).

Örnek: Klaus ve Franziska çiftinin 2013 tarihli davetiyesinde, çiftin nikâhının kilisede yapılacağı belirtildikten sonra, kilisenin adı, adresi ve törenin yapılacağı gün ve saat belirtilmiştir (AD 14).

Wir freuen uns unsere kirchliche Hochzeit bekannt zu geben
Und laden Dich/Euch sehr herzlich zur Trauung
In der Pfarrkirche St. Ludwig, Ludwigstraße 22, München ein:
Samstag, den 11. August 2013
um 11:00 Uhr

Resmî nikâhın kıyıldığına dair belge (*Trauschein*) olmadan kıyılması yasak olan dinî nikâh, Almanya'da 1 Ocak 2009 tarihinde yürürlüğe giren yeni yasayla serbest olmuştur (Recht oder Falsch?, 2016). Fakat bu serbestlik, onun yasal olarak geçerli olması anlamına gelmez. Nikâh akdinin geçerli olabilmesi için, belediye memurları tarafından kıyılması gerekir, aksi takdirde, devlet nazarında hiçbir hükmü yoktur (§1310. madde, 1. paragraf, 1. fıkra; aktaran Deutscher Bundestag, 2016, s. 4). Buna rağmen Almanca davetiyelerde, nikâh töreninin yapılacağı yere ilişkin olarak belediyelerden çok daha fazla oranda (%76) kilisenin belirtilmesinin pek çok nedeni olabilir. Bunlardan biri: Katolik ve Ortodoks kiliselerine göre nikâh akdinin "*sakrament*" (*kutsal işaret, sır /gizem*) olarak kabul edilmesidir. Evanjelik kilisesinde, nikâh akdi "*sakrament*" olarak kabul edilmese de (sakrament, t.y.), tanrının rızasını, rahmetini kazanmak isteyen çiftler nikâhlarının kilisede kıyılmasını isteyebilir (Evanjelik Kilisesi bilgi servisinden bir

yetkili. 23.03.2018. Kişisel görüşme). Fakat inanç boyutu dışında şu sebepleri de olabilir:

Resmî nikâh, belediye binası dışında, belediyenin belirlediği az sayıda yerde yapılabilmektedir. Her ne kadar bazı belediyeler, nikâhın kıyılacağı salonun, çiftin isteklerine göre süslenmesine ve onların seçtiği şarkıların çalınmasına izin verseler de, nispeten küçük bir salonda yapılacak resmî (belediye) nikâh, fazla resmî ve ruhsuz bulunmaktadır ve bu yüzden tam anlamıyla tören havası vermemektedir. Oysa aynı durum kilisede kıyılan nikâh için geçerli değildir. Kilisede gerçekleşen evlenme töreninin (*Hochzeit*), "*hoch-zeit*" (*yüksek zaman*) kelimesinin içini daha çok doldurduğu düşünülmektedir. Daha çok konuk kapasitesi olan büyük ve ferah bir salon, çiftin seçtiği şarkıların ya da kilise ilahilerinin orgla çalınması, kilise korosunun söylediği şarkılar ve ilahiler, davetlilerle birlikte yüksek sesle İncil'den okunan dualar, davetiyelerle birlikte gönderilen veya o gün kiliseye gelen davetlilere elden dağıtılan kağıtta (*Kirchenheft*) yazan ve evlenecek çiftin seçtiği ilahilerin tek bir ağızdan söylenmesi gibi unsurlar, kilise nikâhının uhreviliğini vurgulamakta, onu çiftler için daha özel ve tercih edilesi kılmaktadır (Iven, t.y.). Bu yüzden inançlı olmayan çiftler bile, bir engel olmadığı takdirde nikâhlarını kilisede gerçekleştirmek isteyebilir.

Altı davetiyenin (%24) davet metni öğesinde, resmî (belediye) nikâh(ı) bilgisi bulunmaktadır (AD 2, 6, 9, 16, 18, 24).

Örnek: Jennifer Vosseler ve René Berkhoff çiftinin 2016 tarihli davetiyesinde, çiftin nikâhının belediyede kıyılacağı belirtilmiştir (AD 24).

Die standesamtliche Trauung ist am Mittwoch um 11.00 Uhr im Rathaus.

İki davetiyede ise (%8), hem resmî hem de dinî (kilise) nikâh(ı) bilgileri mevcuttur (AD 5, 20).

Örnek: Alexandra ve Michael çiftinin 2015 tarihli davetiyesinin davet metni öğesinde, resmî nikâhın Wismar Belediye Binası'nda gerçekleşeceği; dinî nikâhın ise Wismar'daki Aziz Elisabeth Kilisesi'nde gerçekleşeceği belirtilmiştir (AD 20).

Die standesamtliche Trauung ist um 12 Uhr im Standesamt von Wismar.
Den kirchlichen Segen erhalten wir um 14 Uhr in der
Pfarrkirche St. Elisabeth von Wismar.

Bir davetiyenin (%4) davet metninde, Türkçe'de tam karşılığı olmayan fakat "*kiliseden bağımsız nikâh töreni*" olarak nitelendirilebilecek "*freie Trauung*" ifadesi bulunmaktadır. Gelin ve/veya damat

- herhangi bir dinî inanca sahip değilse,
- farklı din ve mezheplere sahipse ve nikâh akdini kilisede gerçekleştirmek istemezse (Hochzeit ohne kirchlichen Segen, t.y.),
- kilise üyeliğinden ayrılmış ve vaftiz olmamışsa (wichtig zu wissen, 2015)
- Katolik inancına sahipse ve fakat daha önce boşanmışsa yani Katolik kilisesinde (özel durumlar ve bağlı bulunan rahip ve piskopos kararı dışında) evlenmeleri mümkün değilse (Pınar, 2015)

"*freie Trauung*" törenini gerçekleştirmek isteyebilir. Bu tören çiftin seçtiği herhangi bir yerde (kumsalda, kendi evlerinin bahçesinde vb.) gerçekleştirilebilir (Freie Trauungen, t.y.). Gelin ve damat, istedikleri tür bir ortam hazırlayıp, o gün için bir konuşmacı (akraba, arkadaş veya bu işle meşgul biri) ya da belirli bir ücret karşılığında bağımsız bir teologla anlaşıp, evliliklerini büyük bir kutlama törenine dönüştürmeyi tercih edebilir (Vorsamer, 2006).

"*Freie Trauung*" yapılması için resmî nikâhın kıyıldığına dair bir belge gerekmese de, evliliğin geçerli olabilmesi ve çiftin evlilik birliğinden doğan haklara sahip olabilmeleri için, resmî nikâh akdinin tamamlanmış olması gerekir.

Örnek: Alicja ve Marco çiftinin 2012 tarihli davetiyesinde, önce resmî nikâh (*standesamtliche Trauung*), sonra bir çiftlikte (*Hof*) gerçekleştirilecek "*freie Trauung*" bilgileri bulunmaktadır (AD 13).

Am 2. Juni 2012 um 13 Uhr,
zählt im Standesamt Oberkotzau unsere Liebe nur.
Im Mergner Hof zu Saalenstein
soll's im Garten eine freie Trauung sein.
Wir versprechen uns dort einander für's Leben
Gemeinsam zu altern ist unser Bestreben.

Bir davetiyede (%4), "*Trauung*" (*nikâh*) ve "*Taufe*" (*vaftiz*) kelimelerinin birleşmesiyle oluşan "*Traufe*"ye ilişkin bilgi verildiği göze çarpar. "*Traufe*" töreninde hem çiftin kilisede nikâhları kıyılır, hem de çocukları vaftiz edilir.

Örnek: Silvio ve Claudia çiftinin 2005 tarihli davetiyesinin davet metninde çift, davetlilerden "*bu özel günlerinde*" yanlarında olmalarını ister ve davetlileri, kendilerinin Aziz Michael kilisesinde gerçekleşecek nikâh ve oğulları Benedict'in aynı yerde aynı saatte gerçekleşecek vaftiz törenlerine davet eder (AD 3).

Diesen besonderen Tag möchten wir mit Euch verbringen und laden herzlich dazu ein. Unsere kirchliche Trauung und Benedicts Taufe finden um 13.30 Uhr in St. Michael statt.

Bir davetiyede (%4) ise, nikâha dair hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Çünkü Marlene ve Bernhard çifti zaten evlidir ve evliliklerinin 50. yıl dönümlerini (*goldene Hochzeit*), Almanların tabiriyle "altın" zamanlarını davetlilerle kutlamak ister. Bu yüzden davetiyede törene ilişkin olarak, yalnızca belediye binasının alt katındaki bir restoranda (*Ratskeller*) yapılacak kutlama bilgisi bulunur (AD 8).

Wir feiern am 25. Juli 2009	Ab 13 Uhr feiern wir im Ratskeller
Goldene Hochzeit	Königinstr. 13, 80802 München
und laden herzlich ein	Um Antwort wird gebeten Tel: 089 123 45 67

Bütüncemizde evlilik yıl dönümü kutlamasına yalnızca bir davetiyede denk gelsek de, Alman kültüründe yıllara göre farklı adlandırılan böylesi kutlamalar mevcuttur. Örneğin evliliğin 10. yıl dönümü gülle (*Rosenhochzeit*), 20. yıl dönümü porselenle (*Porzellanhochzeit*/*porzellane Hochzeit*), 25. yıl dönümü gümüşle (*Silberhochzeit*/*silberne Hochzeit*), 60. yıl dönümü elmasla (*Diamanthochzeit*/*diamantene Hochzeit*), 65. yıl dönümü demirle (*Eisenhochzeit* veya *Eiserne Hochzeit*) vb. özdeşleştirilmiş (Hochzeitstage und Hochzeitsjubiläen im Überblick, 2018) ve çiftler bazen de bunu sevdiklerine davetiye göndererek birlikte kutlamak istemektedir.

İki davetiyenin *davet metni* öğesinde, nikâh ve sonrasında restoranda yapılacak kutlama dışında, kına gecesi düzenleneceği de belirtilmiştir (AD 11, 25).

Almanya'da nispeten yaygın olan *kına gecesi* (*Polterabend*), incelenen Almanca davetiyelerin ikisinde (%8) görülmüştür. Bu davetiyelerde, nikâh töreni ve sonrasında yapılacak kutlamanın hemen ardından kınanın ne zaman, nerede ve nasıl yapılacağı bilgileri davetlilere verilir (AD 11, 25).

Örnek: Christof ve Solveig çiftinin 2011 tarihli davetiyesinde, dinî nikâh ve sonrasında bir restoranda düzenlenecek kutlama bilgileri dışında, dinî nikâhtan yaklaşık bir ay önce yapılacak kına gecesine ilişkin bilgiler de bulunur (AD 11).

Poltern werden wir am 02. Juli 2011 ab 17:30 Uhr
in der Kindertagesstätte „Die Sandflöhe",
Canisiusstraße 98 in Mainz-Gosenheim.

Gepoltert wird nach altem Brauch,
drum gebt acht und bedenkt auch,
Kunststoff, Styropor und Papier
verwehren Euch den Weg zum Bier.

Örnek: Anne ve Jan çiftinin 2016 tarihli davetiyesinde de, dinî nikâh ve sonrasında bir restoranda düzenlenecek kutlama bilgileri dışında, dinî nikâhtan iki gün önce, çiftin evinde kına gecesi yapılacağı belirtilmiştir (AD 25).

Gepoltert wird am 18. August ab 18.00 Uhr bei uns zu Hause
in der Kirchallee 34.

Burada "*kına gecesi*" olarak aktardığımız kelime, porselen eşyaları sert bir şekilde yere atıp kırarak, gürültü patırtı çıkarmayı (*poltern*) kapsamaktadır. Gelenekler bölümünde de açıkladığımız gibi, Alman ve Türk kültürlerindeki "*kına gecesi*", uygulanış şekliyle birbirinden oldukça farklıdır. Uygulamadaki belki de tek benzerliği, iki kültür alanında da, kınanın düğünden önce yapılmasıdır.

3.4.2.3 İletişim Bilgileri

Davetlilerin tören(ler)e ve kutlamaya katılıp katılmayacaklarını bildirmeleri, katılacaklarsa çeşitli yeteneklerin gösterildiği oyunlara (*Hochzeitsspiele*) ve kutlamalara ilişkin katkıda bulunmak istemeleri, törenin ve/veya kutlamanın yapılacağı yeri bulma konusunda sorun yaşamaları; katılmayacaklarsa evlenecek çifti tebrik etmek istemeleri vb. durumlarda, birilerine ulaşabilmeleri için, davetiyelerde iletişim kişi ve bilgileri de bulunmaktadır. Bu yüzden iletişim bilgileri öğesinin, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahip olduğu söylenebilir.

Yirmi üç davetiyede (%92) görülen iletişim bilgileri öğesinde, gelinin ve damadın kendi iletişim bilgileri verilebileceği gibi, gelinin ve/veya damadın arkadaşlarının (AD 6), nikâh şahitlerinin (AD 7, 9, 17), ailelerinin (AD 4, 21) veya kim olduklarına ilişkin bilgi verilmese de bazı kadın ve erkeklerin (AD 6, 11, 16, 25), töreni ve/veya kutlamayı organize eden kişilerin de (AD 22) iletişim bilgileri verilebilir. Bu bilgilerin yer aldığı bazı davetiyeler şunlardır:

Örnek: Bianca ve Rainer çifti, 2007 tarihli davetiyesinde, kutlamayla ilgili yaratıcı fikirlere, sürprizlere ve tavsiye edilecek düğün oyunlarına (*Hochzeitsspiele*) açık olduklarını belirttikten sonra, bunlarla ilgili görüşmek üzere Vroni adlı arkadaşlarının iletişim bilgilerini verir (AD 6).

Hochzeitsspiele / Brautentführung Über kreative Einfälle, Spiele und Überraschungen für die Feier würden wir uns natürlich sehr freuen. Meldet euch dann bitte zur Absprache bei unserer Freundin: Vroni **…**

Örnek: Christof ve Solveig çiftinin 2011 tarihli davetiyesinde, kutlamayla ilgili fikirleri olanların elektronik posta adresi aracılığıyla ulaşabilecekleri kişilerin adları belirtilmiştir (AD 11).

Wer den Abend mitgestalten möchte, setzt sich bitte mit Christina und Thorsten Mustermann per E-Mail an … in Verbindung.

Örnek: Simone ve Matthias çiftinin 2014 tarihli davetiyesinde, kutlamayla ilgili fikirlerini sunarak katkıda bulunmak isteyenlerin, aşağıda ad ve telefon numaraları verilen kişilerden birine ulaşmaları istenir (AD 16).

Mitgestaltung

Solltet ihr unseren großen Tag mitgestalten wollen und habt Ideen wie dieser zu etwas ganz Besonderem wird, bitten wir darum euch wegen der Planung an eine der folgenden Personen zu wenden:

♥ Rosmarie und Christine …

♥ Michael …

Tel. …

Örnek: Linda ve Lukas çiftinin 2015 tarihli davetiyesinde, davet metninin olduğu ana davetiye kartının dışında, konaklama, kutlama vb. ilişkin birden çok ek kart da mevcuttur. Bunlar arasından, "*hediyeler ve nikâh şahitleri*" başlığı olan ek kartlardan birinde, nikâh şahitlerinin iletişim bilgileri verilmiştir (AD 17).

UNSERE TRAUZEUGEN SIND:

MICHAEL …

…

(…).COM

PHILIPP …

0664/1/…

…@GMX.AT

Türkçeye "*nikâh şahidi*" olarak çevrilen "*Trauzeuge*" kelimesini biraz açmak isteriz. Katolik kilisesi için, nikâh şahitleri olması zorunludur ve nikâh şahitleri de nikâh belgesini imzalarlar. Fakat belediye, Evanjelik Kilisesi veya kiliseden/belediyeden bağımsız yapılan nikâh töreni (*freie Trauung*) için şahit zorunlu değildir, fakat olması da sorun teşkil etmez. Nikâh şahidi ya da şahitleri, evlenecek çiftin arkadaşları olabileceği gibi aileden birileri de olabilir. Nikâh şahidi ya da şahitlerinin görevi, törenin olduğu gün başlamaz, öncesinde de çiftin hazırlıklarına yardım eder. Bunun dışında, çifte yüzükleri hatırlatma, onları bazı kötü sürprizlere karşı korumak (*gelin kaçırma* oyunu gibi), onlar için sorun oluşturabilecek herhangi bir şeyi bertaraf etmek, kutlamada küçük bir konuşma yapmak gibi görevleri de vardır (Bedeutung und Aufgaben der Trauzeugen, t.y.).

Örnek: Beatie ve Oskar çifti 2016 tarihli davetiyesinde, tören ve/veya kutlamalarına katılmayacak kişilerin geri bildirimde bulunmaları için, çiftin ailelerinin (Späth ve Eberherd) iletişim bilgileri belirtilmiştir (AD 21).

Wir rechnen mit jedem, der nicht bis zum 17. April 2016 absagt! Familie Späth: … Familie Eberhard: …

Örnek: Anne ve Jan çifti, 2016 tarihli davetiyesinde, davetlilerin düğüne ilişkin konularda 15 Mayıs tarihine kadar Jasmin Sommer'e; kutlamaya ilişkin oyun ve katkılar için ise Claudia Riemann'a ulaşmalarını ister (AD 25).

Organisatorisches zum Fest: Bitte meldet Euch bis zum 15. Mai bei Jasmin Sommer für unsere Hochzeit an. Beiträge und Spiele für die Hochzeitsfeier koordiniert Claudia Riemann. Bitte stimmt Eure Beiträge mit ihr im Vorfeld ab.

Bütüncemizdeki Almanca davetiyelerin çoğu internet ortamında paylaşılan davetiyelerden derlendiği için, taraflar kişisel bilgilerin üstünü karalayarak paylaşmıştır. Bu yüzden geri bildirim öğesinde iletişim aracı olarak en çok neyin tercih edildiğine dair bir sıklık analizi yapılamayacaktır. Oran vermesek de, iletişim aracı olarak, çiftin kendilerine, ailelerinden birilerine, arkadaşlarına, nikâh şahitlerine ve/veya nikâh töreni ve sonrasında yapılacak kutlamada onlara yardımcı olacak kişilere ait ev adreslerinin, telefon numaralarının, elektronik posta adreslerinin ve/veya düğün için hazırlanan kişisel web sayfasının verildiğini belirtmek isteriz.

3.4.2.4 Gelin-Damat Adları Arasında Simge Kullanımı

Türkçe düğün davetiyelerini incelediğimiz bölümde de belirttiğimiz gibi, düğün davetiyeleriyle ilgili daha önce yapılan çalışmalarda (Clynes ve Henry, 2004; Faramarzi, Elekaei ve Tabrizi, 2015; Karahan, 2005a; Çubukçu, 2006; Özgüder, 2011; Ömür, 2012; Sharif ve Yarmohammadi, 2013) simge kullanımıyla ilgili ayrı bir başlık

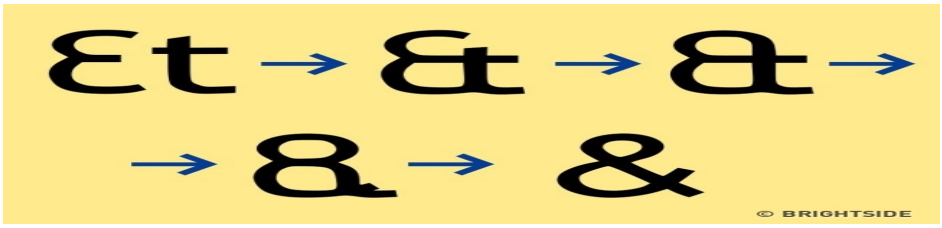
açılmamış olsa da, Eckkrammer'in (1996, ss. 34-36) ölüm ilanlarıyla ilgili yapmış olduğu karşılaştırmalı çalışmasında simge, ölüm ilanlarında en sık karşılaşılan öğeler listesine alınmış ve onun için ayrı bir başlık açılmıştır. Biz de bu doğrultuda bütüncemizdeki Almanca davetiyelerde, evlenecek çiftin adları arasında %84 oranında kullanılan simgeyi, türe özgü zorunlu öğeler arasına almayı ve onu bir başlık altında açıklamayı uygun gördük.

İncelenen yirmi beş davetiyede, gelinin ve damadın adları arasında en fazla sıklıkla kullanılan simge (%72), "ampersand" olarak bilinen "*&*" logogramıdır (AD 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 24).

Örnek: Anja Radzanowski & Jürgen Schröder (AD 1)

Örnek: Meike & Stefan (AD 2)

Bu simgenin (logogramın), Latince "ve" anlamına gelen "et" sözcüğünden türediği düşünülür (What is the origin of the ampersand (&)?, t.y.). "Et" sözcüğünü oluşturan "E" ve "t" harflerinin, farklı yazım şekilleri sebebiyle değişime uğrayarak, günümüze "&" şeklinde ulaşmış olabileceği iddia edilir.



Resim 21: "Et" sözcüğünden, ampersand simgesine gelişim süreci (*7 Well-known, t.y*)

Bütüncemizdeki bir davetiyede (%4) çiftin adları arasında "ampersand" simgesinin kökeni olan "*Et*" görülmektedir:

Örnek: Anne Et Jan (AD 25)

Bir davetiyede (%4) "+" ve bir davetiyede de (%4) kalp simgeleri bulunmaktadır:

Örnek: TONJA + MAX (AD 10)

Örnek: LINDA ♥ LUKAS (AD 17)

Bunun dışında beş davetiyede (%20) çiftlerin adları arasında "*ve*" anlamına gelen "*und*" bağlacı olduğu göze çarpar (AD 4, 5, 11, 22, 23).

Örnek: Stefanie UND Thorsten Michels (AD 4)

Örnek: Christof und Solveig (AD 11)

Çiftin adları arasında "*ve*" bağlacı olan bu beş davetiyeden birinde (%4), "ve" bağlacı dışında ampersand simgesinin de (&) olduğu görülür. Çünkü bu davetiyede çiftin adlarına iki kez yer verilmiştir.

Örnek: "Anne und Stephan", "Anne & Stephan" (AD 5)

Türkçe davetiyelerde gelin-damat ve anne-baba adları zorunlu öğeler olduğu için, gelin ve damat, anne ve baba adları arasında simge kullanımı ayrı ayrı ele alınabilmektedir. Fakat Almanca davetiyelerde anne-baba adları, seçimlik bir öğedir. Bütüncemizdeki Almanca davetiyelerden yalnızca ikisinde (%8) anne-baba adları ya da soyadları bulunmaktadır. Birinde *X ailesi* ve *Y ailesi* şeklinde belirtilen aileler arasında hiçbir işaret bulunmazken (AD 21); bir davetiyede, davetin kılıcısı konumunda olan anne ve baba adları arasında, "*&*" (ampersand) simgesi vardır (AD 12):

Örnek: Familie Späth: …

Familie Eberhard: … (AD 21)

Örnek: Thomas & Renate Kleinfeldt (AD 12)

3.4.2.5 Geri Bildirim

Nikâh töreninin ve kutlamaların iyi organize edilebilmesi için, kaç kişinin katılacağının önceden bilinmesi gerekmektedir. Daha önce de belirttiğimiz gibi, Paltridge (1995;

aktaran Çubukçu, 2006, s. 485) metinlerde kullanım sıklığı %75 ve üzeri olan öğelerin, türe özgü olduğunu savunmaktadır ve biz de Paltridge'nin savını esas alarak, bütüncemizde on dokuz davetiyede (%76) görülen *geri bildirim* öğesini zorunlu öğeler arasına almayı tercih ettik.

Davetlilerden, evlenecek çiftin belirlediği bir tarihe kadar, çiftin nikâh törenlerine ve kutlamalarına katılıp katılmayacaklarına dair geri bildirimde bulunmaları talep edilir. Bu yüzden *iletişim bilgileri* öğesi, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından çağrı işlevine (*Appelfunktion*) sahiptir.

Geri bildirim öğesi, on dokuz davetiyenin (AD 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 21, 23, 25) on beşinde (yaklaşık %79) sonuncu sırada bulunmaktadır.

Örnek: Klaus Müller ve Franziska Braun çiftinin 2013 tarihli davetiyesinde, davetliler çiftin kilisede gerçekleşecek nikâh törenine ve sonrasında restoranda gerçekleşecek kutlamasına davet edilir. Davet metninden sonra, davetlilerden, en geç 1 Ocak 2013 tarihine kadar törene katılıp katılmayacaklarını bildirmeleri istenir (AD 14).

Wir freuen uns unsere kirchliche Hochzeit bekannt zu geben Und laden Dich/Euch sehr herzlich zur Trauung In der Pfarrkirche St. Ludwig, Ludwigstraße 22, München ein: Samstag, den 11. August 2013 um 11:00 Uhr. Die Feier findet anschließend im Restaurant Adler in der Frankfurterstraße 135 in München statt. Wir bitten um Deine/Eure Antwort bis spätestens 01.01.13. Klaus Müller & Franziska Braun, Goetheplatz 20, 81986 München Kfwedding@gmail.com	Klaus & Franziska 11.08.2013

Geri bildirim öğesi on dokuz davetiyenin dördünde (yaklaşık %21) son sırada değildir (AD 13, 15, 18, 19).

Örnek: Alicja ve Marco çiftinin 2012 tarihli davetiyesinin geri bildirim öğesinde, 31 Mart tarihine kadar geri bildirimde bulunmayan davetlilerin, törene katılacaklar arasında kabul edileceği belirtilir. Geri bildirim öğesinden hemen sonra, *gelinin ve damadın adları* görülür (AD 13).

Drum liebe Gäste, eins ist klar, wer nicht zum 31. März abgesagt, der ist da! Alicja & Marco

Örnek: Tanja ve Tobias çiftinin 2015 tarihli davetiyesinde, son sırada davetlilerden istenen hediyeye ilişkin bilgi (avro simgesiyle) aktarılır. Ondan bir önce ise *geri bildirim* öğesi bulunmaktadır ve bu öğede, davete katılmayacak olanların 01.05.2015 tarihine kadar geri bildirimde bulunmaları istenir (AD 18).

WIR FREUEN UNS ÜBER EURE ZUSAGE BIS 1.5.2015
UNTER 0123-456 789 (TANJA)
ODER 0123-567 890 (TOBIAS)
ACH JA:



Bu öğede çoğunlukla iletişim kişileri olarak gelin ve damat görülürken, birinde arkadaş (AD 25), ikisinde anne-baba (AD 4, 21) görülmektedir. İnternetteki bir forumdan edindiğimiz düğün davetiyesinde (AD 5), iletişim kişisinin üstü karalanarak paylaşılmıştır. Bu yüzden bu davetiyeye ilişkin bir yorumda bulunulmayacaktır.

3.4.2.6 Başlık

Başlık, adı üstünde davetiyenin başında bulunur. Bütüncemizdeki on beş (%75) davetiyede saptanan bu zounlu öğe, Özgüder'in de (2010: 60) belirttiği gibi metin türünü gösteren bir başlık olabileceği gibi, metnin içeriğini gösteren de bir başlık olabilir. Bunu şu şekilde tablolaştırmak isteriz:

Metnin içeriğine ilişkin davetiyeler	**Metnin türüne ilişkin davetiyeler**
"Wir trauen uns" (*Nikâhımız var*) (AD 5)	"Einladung zur standesamtlichen Trauung" (*Resmî Nikâh Davetiyesi*) (AD 6)
"Wir heiraten" (*Evleniyoruz*) (AD 6, 9, 15, 19, 25)	"Einladung zur Hochzeit" (*Düğün Davetiyesi*) (AD 13)
"wir haben uns lange genug beschnuppert, jetzt wird geheiratet" (*Birbirimizi yeterince tanıdık, artık evleniyoruz*) (AD 7)	"Einladung" (*Davetiye*) (AD 16)
"Hochzeit. 05. November 2011" (*Düğün. 05 Kasım 2011*) (AD 12)	Einladung 09.07.2016" (*Davetiye 09.07.2016*) (AD 22)
"Wir freuen uns unsere kirchliche Hochzeit bekannt zu geben" (*Kilise nikâhımız olduğunu duyurmaktan mutluyuz*) (AD 14)	
"*Wir sagen Ja*" (*"Evet" diyoruz*) (AD 21)	
"Mama und Papa heiraten" (*Annem ve babam evleniyor*) (AD 23)	
"Wir heiraten am 18. Juni 2016" (*18 Temmuz 2016'da evleniyoruz*) (AD 24)	

Tablo 6: Metnin İçeriğine veya Türüne İlişkin Başlıklar

Kartın, davetiye kartı olduğu (düğün davetiyesi, resmî nikâh töreni davetiyesi) ve/veya çiftin (ne zaman veya nasıl) evleneceği gibi bilgilerin bulunduğu bu öğe, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahiptir.

3.4.2.7 Şiirsel Metin / Motto

Şiirsel metin veya motto ile kastedilenin yalnızca şiir değildir. Düzyazı şeklindeki ifadelerin de şiirsel metin veya motto başlığı altında incelenebilir.

Davet metninden önceki giriş metni olarak da adlandırılabilen *şiirsel metin* veya *motto*, çiftin evliliğe ilişkin ve/veya birbirlerine karşı duygularının davetlilere aktarıldığı, çiftin sevdiği ve onlar için özel anlamı olan söz birliktelikleridir. Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından çağrı işlevine (*Appelfunktion*) sahiptir.

Bu öğe, Almanca davetiyelerin on üçünde (%52) saptandığı için seçimlik öğeler arasında kabul edilmiştir (AD 2, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 16, 17, 19, 21, 24).

Bütüncemizdeki Almanca davetiyelerde karşılaştığımız şiirsel metin öğesinde, anonim (AD 2, 5, 24) veya İngiliz (Sara Craven/Liz Fielding) (AD 3), Alman (Astrid Luppert, Albert Schweitzer, Eva Völler, Höhner) (AD 8, 16, 19), Avusturyalı (Gina Kaus) (AD 17), Fransız (Antoine de Saint-Exupéry) (AD 10) veya İtalyan (Luciana de Crescenzo) (AD 9) yazar ve şairlere, müzik grubuna, yönetmene ve hatta Nobel Barış Ödülü kazanmış ünlü Alman bir doktora ait şiirler, deyişler veya İncil'den ayetler (AD 12, 21) tercih edilmiştir.

Örnek: Silvio ve Claudia çiftinin 2005 tarihli nikâh ve Laurin Benedict'in vaftiz törenlerinin olacağını bildiren davetiyenin ön yüzünde, üçünün ellerini üst üste

koydukları bir fotoğraf ve iki İngiliz yazarın (Sara Craven ve Liz Fielding) birlikte yazdıkları bir kitabın adı vardır: "*El ele mutluluğa…*" (AD 3).

Hand in Hand ins Glück…

Örnek: Tonja ve Max çiftinin 2011 tarihli davetiyesinde, Fransız yazar Antoine de Saint-Exupéry'nin ünlü kitabı "*Küçük Prens*"ten bir cümle bulunmaktadır: "*Sevmek birbirinin yüzüne bakmak değil, birlikte aynı yöne bakmaktır*" (AD 10)

LIEBE BESTEHT NICHT DARIN, DASS MAN EINANDER ANSIEHT, SONDERN DAS MAN IN DIE GLEICHE RICHTUNG BLICKT. (Antoine de Saint- Exupery)

Örnek: V. Konstantinidis ve E. Pöschke çiftinin 2011 tarihli davetiyesinde (AD 12), İncil'den bir ayet göze çarpar: "*Birbirinize karşı iyi yürekli ve şefkatli olun. Tanrı sizi Mesih'te bağışladığı gibi, siz de birbirinizi bağışlayın*." (Efesliler 4, 32)

Seid aber untereinander freundlich und herzlich und vergebt einer dem anderen, wie auch Gott auch vergeben hat in Christus. Epheser 4,32

3.4.2.8 Davetlilerden İstenen Hediyeye İlişkin Bilgi

Bütüncemizdeki Almanca davetiyelerin onunda (%40) görülen bu seçimlik öğede, gelin ve damat, törenlerine ve kutlamalarına katılacak olan davetlilerin vermelerinden memnun olacakları hediyeyi kibar ve bazen nükteli bir üslûpla dile getirirler (AD 6, 7, 9, 11, 13, 16, 17, 18, 23, 24). Bu öğe, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirme işlevine (*Informationsfunktion*) karşılık gelir.

Örnek: Bianca ve Rainer çifti, 2007 tarihli davetiyesinde, evleri için hiçbir eşyaya ihtiyaçları olmadığını ve bu yüzden misafirlerinin paket taşımalarına, hediye almak için yorulmalarına gerek olmadığını belirttikten sonra, içine bir şeyler (para) konulmuş zarfın onları mutlu edeceğini ifade eder (AD 6).

Geschenke
Liebe Gäste lasst Euch sagen,
Pakete braucht ihr nicht zu tragen,
auch braucht ihr nicht zu laufen,
um Geschenke einzukaufen.
Denn unser Hausstand, der ist voll,
drum fänden wir es richtig toll,
ein Kuvert mit etwas drin
macht uns Freude und hat Sinn.

Örnek: Dani ve Ronald çiftinin 2009 tarihli davetiyesinde de, davetlilerin hediye taşımalarına gerek olmadığı, çiftin evinin hazır olduğu belirtilir. Balayı parası "*ne yazık ki gökten zembille inmediği için*", balayı tatilleri için yapılacak para yardımının, çifti memnun edeceği ifade edilmiştir (AD 9).

Geschenke
Liebe Gäste laßt Euch sagen, Geschenke müsst ihr nicht tragen.
Unser Haushalt ist komplett. Drum fänden wir es nett,
schenkt ihr uns etwas Flittergeld, das uns leider nicht vom Himmel fällt.

Örnek: Alicja ve Marco çiftinin 2012 tarihli davetiyesinde, çift davetlilere samimi bir üslûpla seslenir: "*Ne istediğimiz, neyin bizim için uygun olacağı konularında kafa mı patlatıyorsunuz? Sakin olun, endişelenmenize gerek yok. Endişe uyandıran tek şey, kumbaramızın içindeki koca boşluk…*" (AD 13).

Falls ihr Euch nun den Kopf zerbrecht,
was wünscht das Brautpaar? Was wär' recht?
So seit beruhigt und ohne Not,
nur das Sparschwein leidet Hungersnot.

3.4.2.9 İlişki Serüveni / Geçmişi

Bütüncemizde altı davetiyede (%24) görülen bu seçimlik öğede, çiftin çocukları olup olmadığı (AD 3, 17, 19), resmî nikâhlarının kıyılıp kıyılmadığı (AD 19), kaç yıllık beraberlikleri olduğu (AD 13), ilişkilerini evliliğe götüren yolda ilk adımın ne zaman ve nerede atıldığı (AD 10, 11) ve bu süreçte neler yaşandığı (AD 17) gibi konularda çeşitli bilgiler verildiği saptanmıştır. Bu yüzden bu öğenin, Brinker'in metinleri iletişimsel

işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Örnek: Christof ve Solveig çiftinin 2011 tarihli davetiyesinde, geçen sene ilk adımın Frankfurt-Höchst'te atıldığı ve sıranın kilise nikâhına geldiği aktarılır (AD 11).

Im sonnigen Frankfurt-Höchst taten wir den ersten Schritt im letzten Jahr, nun wagen wir den Zweiten vor den Traualtar.

Örnek: Linda ve Lukas çiftinin 2015 tarihli davetiyesinde, çiftin ne zaman ve nerede birbirine karşı bir şeyler hissetmeye başladığı, ne zamandan beri aynı evde yaşadığı, birlikte ilk tatillerini ne zaman yaptığı, çocukları Emil'in ne zaman doğduğu gibi birlikte geçirdikleri üç yıllık ilişki serüveninin ayrıntılarını, davetlilerle paylaşıldığı görülür (AD 17).

24.06.2012	am Donauinselfest funkt's ein wenig
27.06.2012	eine ganze spezielle Brauereiführung endet am Dach mit dem 1. Kuss
01.07.2012	Lukas meistert das erste Familienessen
10.08.2012	ab jetzt gemeinsam unter einem Dach
22.08.2012	erster gemeinsamer Urlaub
23.01.2013	mit Gewissheit: Nachwuchs ist unterwegs
04.02.2013	Umzug in unser neues Fest
06.07.2013	letzter Urlaub zu zweit
30.09.2013	Emil wird geboren
27.06.2014	der Ring passt
27.06.2015	Werden beide „Ja" sagen?

Örnek: Tamara ve Karl çiftinin 2015 tarihli davetiyesinde, çiftin ilişki serüvenlerine bir kız evlât, ev ve resmî nikâh sığdırdıkları aktarılmıştır (AD 19).

Über ein Jahrzehnt haben wir unsere Beziehung nach vielen Algorithmen geprüft. Als Zwischenergebnisse können wir bisher eine wunderbare Tochter, ein gemütliches Häuschen und ein Ja-Wort vor dem Standesamt präsentieren. Zur Optimierung unserer Glücksformel fehlt noch eines: **Gottes Segen**

3.4.2.10 Ek (Bilgi) Kart(ı)

Almanca davetiyelere özgü olan bu seçimlik öğede, davetlilere davetiyeyle birlikte fotoğraf, konaklama, hediye isteklerine ilişkin ipucu, nikâh şahitleri, organizasyon sorumluları veya yardımcıları, düğün oyunları, nikâh töreninin yapılacağı yerin yol tarifi veya krokiyle gösterimi, otopark imkânları, tören ve kutlama programı gibi alt başlıkların olduğu ek kart ya da kartlar gönderilmektedir. Fakat şu belirtilmelidir ki, bu bilgiler her zaman ek bir kart ya da kartlarla, davetlilere sunulmaz. Bu bilgilerin bazılarına ana davetiye kartında yer verildiği de bütüncemizde görülmüştür (AD 3, 11, 13, 22, 25).

Davetiyeyle birlikte gönderilen ek kart(lar)a, bütüncemizdeki altı davetiyede (%24) rastlandığı için, bu konuyu ayrı bir başlık altında toplamayı tercih ettik (AD 6, 7, 9, 15, 16, 17). Ek bilgi kartları öğesi, Brinker'in metinlerin iletişimsel işlevleri sınıflandırmasına göre bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahiptir.

Örnek: Bianca ve Rainer çiftinin 2007 tarihli davetiyesiyle birlikte, "*Fragen & Antworten zu unserer Hochzeit*" (*Düğünümüze İlişkin Soru ve Cevaplar*) ön başlıklı bir ek kart da gönderilmiştir. Bununla davetlilere ulaşım, düğün oyunları/gelin kaçırma, konaklama, hediyeler ve fotoğraflarla ilgili bilgiler verilmiştir (AD 6).

Anreise Alle Gäste die von außerhalb kommen und eine genauere Wegbeschreibung benötigen, bitten wir uns Bescheid zu geben. Übernachtung Zimmerpreise im „Rössle" pro Person incl. Frühstück Einzelzimmer 49€ Doppelzimmer 39,50€ Dreibettzimmer (nur für Familien mit Kindern) 35€ Bitte teilt uns mit, ob Ihr ein Zimmer möchtet, wir buchen dieses dann gerne für Euch. Wir bitten um Euer Verständnis, dass wir die Kosten für die Übernachtung nicht tragen können, versprechen Euch dafür aber eine tolle Feier! Fotos Fotografieren ist unbedingt erwünscht! Wir bitten allerdings dies in der Kirche den von uns beauftragten Fotografen zu überlassen. Über von Euch gemachte Fotos auf CD würden wir uns nach der Hochzeit sehr freuen!	Hochzeitsspiele / Brautentführung Über kreative Einfälle, Spiele und Überraschungen für die Feier würden wir uns natürlich sehr freuen. Meldet euch dann bitte zur Absprache bei unserer Freundin: Vroni**…** Das zu unserem schönsten Tag viele liebe Gäste, einige extra von weit her, erscheinen werden, bitten wir euch von der Planung einer Brautentführung abzusehen. Wir möchten zusammen mit allen feiern! Geschenke Liebe Gäste lasst Euch sagen, Pakete braucht ihr nicht zu tragen, auch braucht ihr nicht zu laufen, um Geschenke einzukaufen. Denn unser Hausstand, der ist voll, drum fänden wir es richtig toll, ein Kuvert mit etwas drin macht uns Freude und hat Sinn.

Örnek: Dani ve Ronald çiftinin 2009 tarihli davetiyesinde "*weitere Informationen*" (*Diğer Bilgiler*) başlığı altında, uzaktan gelecek davetlilere yol tarifi ve konaklama imkânları, her türlü sorularında ulaşabilecekleri nikâh şahitleri ve hediye (para) konularında çeşitli bilgiler verilmiştir (AD 9).

Dani
&
Ronald

weitere Informationen
20. Juni 2009

Feier
…
A19 Abfahrt Malchow / A20 Abfahrt Zurow auf die B192 Richtung Karow

Trauzeugen
Für die Fragen, für Absprachen, für jeglichen Unfug…
…

Übernachtung
Wir haben für euch ein Kontingent an Zimmern zum günstigen Preis im Schloss vorreserviert. Falls ihr also keine Lust habt, euch nachts auf den langen Heimweg zu machen und einmal wie Schlossherr & Burgfräulein residieren möchtet, sagt uns einfach bis zum 15. März bescheid. So können wir zudem am nächsten Morgen bei einem gemütlichen gemeinsamen Frühstück den vergangenen Tag noch einmal Revue passieren lassen.
(Übernachtungskosten müssten bitte selbst getragen werden)

Geschenke
Liebe Gäste laßt Euch sagen, Geschenke müsst ihr nicht tragen.
Unser Haushalt ist komplett. Drum fänden wir es nett,
schenkt ihr uns etwas Flittergeld, das uns leider nicht vom Himmel fällt.

Örnek: Simone ve Matthias çiftinin 2014 tarihli davetiyesinde, tören yerinin krokisi, nikâha ve/veya törene ilişkin katkıda bulunmak isteyen davetlilerin ulaşabilecekleri kişilerin adları ve telefon numaraları, davetlilerin gelip gelemeyeceklerini bildirmeleri için telefon numarası, elektronik posta ve kişisel web sayfası adres bilgileri ve davetlilerden istenen hediye (AD 16) bulunmaktadır.

Anfahrt	**Mitgestaltung**
	Solltet ihr unseren großen Tag mitgestalten wollen und habt Ideen wie dieser zu etwas ganz Besonderem wird, bitten wir darum euch wegen der Planung an eine der folgenden Personen zu wenden: ♥ Rosmarie und Christine **…** ♥ Michael **…** Tel. **…**
Geschenk	**Rückmeldung**

Für den Fall, ihr wollt dran denken, uns eine Kleinigkeit zu schenken. Macht es euch doch nicht so schwer, legt ein paar Taler ins Kuvert und finanziert auf diese Weise uns eine schöne Hochzeitsreise.	Damit wir besser planen können bitten wir euch uns bis spätestens 01. Mai 2014 mit zu teilen ob und mit wie vielen Personen ihr kommen werdet. Tel. … …@gmx.net …@web.de

Bu ek bilgi kartları, çiftin tören ve kutlamaya ilişkin her şeyi ince ince düşünüp planladığı izlenimi yaratmaktadır.

3.4.2.11 Konaklama

Bütüncemizdeki beş davetiyede (%20) görülen *konaklama* seçimlik öğesinde, evlenecek çift, nikâh töreni ve törenin sonrasında yapılacak kutlama için, uzaktan gelecek misafirlere kalacak yer gereksinimi duyup duymadıklarını sorar, eğer duyarlarsa oda rezervasyonu için onlara önceden haber vermeleri gerektiğini belirtir (AD 3, 6, 7, 9, 17). Konaklama öğesinin olduğu bazı davetiyelerde, oda fiyatlarının ücreti ve/veya ücretin kalacak olan davetliler tarafından ödenmesi gerektiği gibi bilgilerin de verildiği görülmüştür (AD 6, 7, 9).

Konaklama öğesi, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirme işlevine (*Informationsfunktion*) sahiptir.

Örnek: Silvio ve Claudia çifti, 2005 tarihli nikâh ve oğulları Laurin Benedict'in vaftiz davetiyesinde, uzaktan gelen davetlilere otel seçeneği sunar. Ayrıca kendilerinin de otelde geceleyeceğini ve otelde kalan davetlilerle, sabah (otelde) birlikte kahvaltı yapmaktan mutlu olacaklarını belirtir. İlgilenenler çifte haber verdikleri takdirde, onların ön rezervasyonunu çiftin yaptıracağı bilgisi de eklenmiştir (AD 3).

Für unsere Gäste, die aufgrund einer längeren Anreise eine Übernachtung wünschen, besteht die Möglichkeit, im Hotel zu übernachten. Wir selbst werden auch dort übernachten und gerne mit Euch am nächsten Morgen das gemeinsame Frühstück einnehmen. Sollte das Interesse an einer Übernachtung bestehen, gebt bescheid. Wir werden dann Eure Reservierung vornehmen.

Örnek: Bianca ve Rainer çiftinin 2007 tarihli davetiyesinde, konaklama için ön rezervasyonun yapıldığı otelin adı (Rössle), kahvaltı dahil oda fiyatları bilgisi verilir. Çift, ilgilenenlerin haber vermesi durumunda, onlar için seve seve rezervasyonlarını yapabileceklerini belirtir ve ayrıca, otelde kalacak olan davetlilerin konaklama ücretlerini karşılayamadıkları için, davetlilerden anlayış göstermelerini beklediklerini ifade eder (AD 6).

Übernachtung
Zimmerpreise im „Rössle" pro Person incl. Frühstück
Einzelzimmer 49€
Doppelzimmer 39,50€
Dreibettzimmer (nur für Familien mit Kindern) 35€
Bitte teilt uns mit, ob Ihr ein Zimmer möchtet,
wir buchen dieses dann gerne für Euch.
Wir bitten um Euer Verständnis, dass wir die Kosten für die Übernachtung nicht tragen können, versprechen Euch dafür aber eine tolle Feier!

Örnek: Dani ve Ronald çiftinin annesi ve Robert'e gönderdikleri davetiyenin ekinde de, konaklamaya dair bilgi bulunur. Çift, kendilerini prens ve prenses gibi hissetmek isteyen davetliler için sarayda uygun fiyata ön rezervasyon yaptığını, ilgilenenlerin 15 Mart'a kadar haber vermeleri gerektiğini söyler. Bu davetiyede, konaklama ücretinin, otelde kalan davetlilerin kendileri tarafından ödenmesi gerektiği ricası da mevcuttur (AD 9).

Übernachtung
Wir haben für euch ein Kontingent an Zimmern zum günstigen Preis im Schloss vorreserviert
Falls ihr also keine Lust habt, euch nachts auf den langen Heimweg zu machen und einmal wie Schlossherr & Burgfräulein residieren möchtet, sagt uns einfach bis zum 15. März bescheid. So können wir zudem am nächsten Morgen bei einem gemütlichen gemeinsamen Frühstück den vergangenen Tag noch einmal Revue passieren lassen.
(Übernachtungskosten müssten bitte selbst getragen werden)

3.4.2.12 Gelinin ve Damadın Birlikte Yaşadıkları Ev Adresi

İletişim bilgileri öğesinde, telefon, elektronik posta ve kişisel internet sayfaları dışında, çiftin birlikte yaşadığı ev adresi bilgisinin de tercih edildiği davetiyelerin bulunduğu açıklanmıştı.

Bütüncemizdeki Almanca davetiyelerin dördünde (%16) görülen bu seçimlik öğede "*unsere gemeinsame Adresse*" (ortak ev adresimiz) (AD 20), "*unser Heim*" (yuvamız) (AD 24) gibi açıklamalar görülebileceği gibi, hiçbir ön bilgi olmadan da adres bilgileri verilebilir (AD 14, 23). İletişim bilgisi olarak verilen çiftin birlikte yaşadığı ev adresi, Brinker'in sınıflandırmasına göre bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahiptir.

Gelinin ve damadın birlikte yaşadığı ev adresi bilgisi bulunan bazı davetiyeler şunlardır:

Örnek: Geri bildirim öğesinde ele alınan Klaus ve Franziska çiftinin 2013 tarihli davetiyesinin iletişim bilgilerinde, çiftin ad-soyadları, elektronik posta ve birlikte yaşadıkları ev adresleri bilgileri hiçbir ön açıklama (*unsere gemeinsame Adresse*, *unser Heim*) olmadan verilmiştir (AD 14).

Wir bitten um Deine/Eure Antwort
bis spätestens 01.01.13.
Klaus Müller & Franziska Braun,
Goetheplatz 20, 81986 München
Kfwedding@gmail.com

Örnek: Alexandra ve Michael çiftinin 2015 tarihli davetiyesinde iletişim bilgisi olarak, çiftin birlikte yaşadıkları ev adresi belirtilmiştir (AD 20).

Unsere gemeinsame Adresse:
Berghof 7, in Wismar

Örnek: Verena Menne ve Peter Vondenhoff çiftinin 2016 tarihli davetiyesinde, çiftin telefon numarasının, elektronik posta ve birlikte yaşadıkları ev adreslerinin belirtildiği görülür (AD 23).

Verena Menne und Peter Vondenhoff
Kastanienallee 9, 48151 Münster

Um Zusagen bis zum 10. Juli 2016 wird gebeten.
0144-1234567 oder vmenne@home.de

Örnek: Jennifer Vosseler ve René Berkhoff çiftinin 2016 tarihli davetiyesinde, "*unser Heim*" (yuvamız) şeklindeki bir ön açıklamanın ardından, çiftin birlikte yaşadıkları evin adres ve telefon bilgileri bulunur (AD 24).

Unser Heim:
Kirchstr. 39, 46119 Oberhausen

Telefon: 0208-6902158

Bazı davetiyelerde iletişim aracı olarak, çiftin ortak ev adresi bilgisinin verilmesinin muhtemel bazı sebepleri şunlardır:

Düğünden sonra evlenen kişilere tebrik kartı göndermek isteyen davetliler olabileceği için, bazı çiftler iletişim bilgisi olarak ev adresini verebilir veya bazı çiftler davetlilere, davetiyeyle birlikte cevap kartı (*Antwortkarte*) göndermeyi tercih edebilir. Bu cevap kartında, davetlilerin nikâh törenine ve sonrasında yapılacak kutlamalara katılıp katılmayacakları ve katılacaklarsa kaç kişinin katılacağı, uzaktan geleceklerse çiftin onlar için otel rezervasyonu yapmalarını isteyip istemediği, herhangi bir şeye alerjileri olup olmadığı gibi sorular dışında, nikâh sonrasında yapılacak kutlamada çalınmasını istedikleri şarkılar, tercih ettikleri yiyecek ve içeceklerin olduğu seçenekler de olabilir (Antwortkarten zur Hochzeit, t.y.). Bu kartlara, davetlilerin tercihlerini yazarak çiftin birlikte yaşadığı ev adresine kartları geri göndermeleri istenir. Telefon, elektronik posta veya kişisel internet sayfaları gibi araçlarla fazla zaman harcamak istemeyen çiftler için, birlikte yaşadıkları ev adresine gönderilmesini bekledikleri bu cevap kartları ideal bir seçenek olarak görülmektedir.

Ayrıca bazı davetlilerin internetle çok ilgili olmama ihtimali düşünülerek, elektronik posta adresi veya kişisel web sitesi bilgileri verilmesi yararlı bulunmayabilir.

3.4.2.13 Yol Tarifi Ve Kroki

Davet metninin olduğu ana davetiye kartının dışında davetlilere, törene ilişkin başka bilgilerin de olduğu ek kartlar da gönderilir. İki davetiyede (%8), davetlilerin nikâhın gerçekleşeceği yere gitmelerini kolaylaştıracak bilgiler verilmiştir (AD 9, 16). Bu seçimlik öğe, Brinker'in sınıflandırmasına göre bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahiptir.

Örnek: Dani ve Ronald çiftinin 2009 tarihli davetiyesinde, davetlilerin törene ulaşmaları için, hangi otobandan hangi istikâmette gitmeleri gerektiğiyle ilgili bilgiler verilmiştir (AD 9).

Dani & Ronald	weitere Informationen 20. Juni 2009
Feier	
…	
A19 Abfahrt Malchow / A20 Abfahrt Zurow auf die B192 Richtung Karow	

Örnek: Simone ve Matthias çiftinin 2014 tarihli davetiyesinde, törenin yapılacağı yerin krokisi bulunur (AD 16).

3.4.2.14 Düğün Oyunları

Almanya'da düğün kutlamalarında görülen önemli ve yaygın bir gelenek de, düğün oyunlarıdır (*Hochzeitsspiele*). Bu oyunlarda oyuncular, gelin-damat olabileceği gibi, davetliler de olabilir. Gelinin ve damadın oyuncu olduğu oyunlardan bazıları şunlardır: evlilikte karşılaşılabilecek zorlukların ön provası olarak, bir ağaç kütüğünü testereyle karşılıklı kesme (Adam, 2003, s. 134) veya çiftin sırt sırta konulmuş iki sandalyeye oturup, birbirini ne kadar tanıdığına dair hazırlanan soruları (ayakkabı ya da kart kaldırarak) önce cevaplaması (a.g.e., ss. 106, 107) gibi eğlenceli oyunların dışında, gelini ve damadı zorlayabilecek, hatta onlara işkence olabilecek oyunlar da vardır. Bunlardan biri, çok eski bir geçmişi olan "*gelin kaçırma*" oyunudur.

Erkek egemen toplumlarda gelin kaçırma, bir oyun değil, güç gösterisiydi. Eşini birinin kaçırmasına engel olamayan damadın evliliği, toplum nazarında kabul görmezdi ve zaten damat da, eşini bir daha göremezdi. Artık böyle bir anlamı kalmasa da, bu geleneğin sembolik uygulanışı bile damada zor anlar yaşatabilmektedir. Söz konusu oyun günümüzde şu şekilde oynanır:

Davetlilerden biri gelini bir yere saklar ve damada gelini bulabileceği yerle ilgili bazı ipuçları verir. Damat ipuçlarından yola çıkarak gelini bulmaya çalışır. Bu sırada davetliler eğlenmeye devam eder. Damadın ve varsa sâdıçların (*Junggesellen*) dikkatsizliği sonucu gelinin ortadan kaybolması engellenemediği için, damada, nikâh sonrası eğlencenin yapıldığı yerde hesabı ödeme cezası verilir. Bazen damadın gelini bulması uzun sürer ve bu durumda oyun gelin, damat ve diğer misafirler için can sıkıcı bir hâl alır (a.g.e., ss. 141, 142).

Bu yüzden bazı davetiyelerde evlenecek çiftler, kendileri için hazırlanabilecek oyunların, arkadaş veya bunun için görevlendirilmiş birinin kontrol süzgecinden geçmesini ister. Bu sayede oyunlar yüzünden yaşanabilecek tatsızlıklar önlenebilecektir. Bütüncemizdeki Almanca davetiyelerin ikisinde (%8) bunun yansıması görülür (AD 6, 25):

Örnek: Bianca ve Rainer çiftinin 2007 tarihli davetiyesinde, "*düğün oyunları / gelin kaçırma*" şeklinde ayrı bir başlık açılmıştır. Davetin kılıcısı olan gelin ve damat, yaratıcı fikirlere, sürprizlere ve tavsiye edilecek düğün oyunlarına (*Hochzeitsspiele*) sevineceklerini belirtir; fakat nikâhlarına uzaktan gelecek misafirlerin de olacağı ve hep birlikte eğlenmek istedikleri için davetlilerden gelin kaçırma oyununun oynanmamasını rica ederler (AD 6).

Hochzeitsspiele / Brautentführung Über kreative Einfälle, Spiele und Überraschungen für die Feier würden wir uns natürlich sehr freuen. Meldet euch dann bitte zur Absprache bei unserer Freundin: Vroni **…** Das zu unserem schönsten Tag viele liebe Gäste, einige extra von weit her, erscheinen werden, bitten wir euch von der Planung einer Brautentführung abzusehen. Wir möchten zusammen mit allen feiern!

Örnek: Anne ve Jan çifti 2016 tarihli davetiyesinde, törene ilişkin katkı ve düğün oyunlarıyla ilgili konularda davetlilerin Claudia Riemann ile önceden görüşüp, onunla uzlaşmalarını rica eder (AD 25).

Organisatorisches zum Fest: Bitte meldet Euch bis zum 15. Mai bei Jasmin Sommer für unsere Hochzeit an. Beiträge und Spiele für die Hochzeitsfeier koordiniert Claudia Riemann. Bitte stimmt Eure Beiträge mit ihr im Vorfeld ab.

3.4.2.15 Kıyafet Kuralı (Dress Code)

Bütüncemizde Almanca davetiyelerin ikisinde (%8) görülen bu seçimlik öğe, iki davetiyede de davet metninden sonra gelmiştir (AD 3, 24). Çiftin, törenleri ve sonrasında yapılacak kutlamaları için uygun olacağını düşündükleri belirli tür veya renk kıyafetleri, davetlilerden giymelerini istemeleridir. Bu öğe, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahiptir.

Örnek: Silvio ve Claudia çiftinin 2005 tarihli nikâh ve oğulları Laurin Benedict'in vaftiz davetiyesinde, davetlilerden kutlamaya yaraşır ağırlıkta/şıklıkta kıyafetler giymeleri rica edilir (AD 3)

Um festliche Garderobe wird gebeten.

Örnek: Jennifer Vosseler ve René Berkhoff çiftinin 2016 tarihli davetiyesinde, davetlilerin, beyaz renk kıyafetler tercih etmeleri istenir (AD 24).

Kleiderordnung: Weiss

3.4.2.16 Gelinin ve Damadın Adlarının Başharfleri

Bütüncemizdeki Almanca davetiyelerin ikisinde (%8) bulunan çiftin adlarının baş harflerinin olduğu seçimlik öğe (AD 13, 22), Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırmasına göre bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahiptir.

Bu öğe, Miriam Carolina Reuters ve Hagen König çiftinin 2016 tarihli davetiyesinde ilk sıradayken (AD 22); Alicja ve Marco çiftinin 2012 tarihli davetiyesinde davetiyenin sonunda yer alır (AD 13).

M H Mit Freude verkündigen wir MIRIAM CAROLINA REUTERS UND HAGEN KÖNIG unsere Hochzeit für den neunen Juli zweitausend und sechzehn.

3.4.2.17 Özel Ek Pusula

Bütüncemizdeki iki davetiyede (%8), davetiyeye iliştirilmiş özel ek pusula bulunmaktadır. Çünkü gelin ve damat örneğin kilisedeki törenlerine çağırdıkları kişilerin hepsini, nikâh sonrası yapılacak eğlencelerine çağırmak istemeyebilirler. Ya da belediyede kıyılacak nikâh küçük bir grup arasında gerçekleştirilmek istenebilir.

Bazı çiftlerin, belirli kişilere özel ek davetiye göndermelerinin sebepleri, maddi imkânların yetersizliği yüzünden olabileceği gibi, törenin ve/veya eğlencenin gerçekleştirileceği yerin fizikî imkân(lar)ının kalabalık gruplar için uygun olmaması; ya da "*bu özel günlerinde*", kimlerle nerede birlikte oldukları takdirde mutlu olacaklarsa, ona yönelik bir düğün organizasyonu ayarlamak istemeleri olabilir.

Bütüncemizdeki iki davetiyede bu öğe şu şekilde yer alır:

Örnek: Anne ve Stephan çiftinin hem kilisede kıyılacak dinî nikâh, hem de belediyede kıyılacak resmî nikâh ve sonrasında yapılacak kutlama bilgilerinin olduğu davetiyeleri vardır. Fakat dinî nikâhtan bir gün önce kıyılacak resmî nikâh ve sonrasında yapılacak içkili kutlama bilgilerinin olduğu davetiye, yalnızca belirli kişilere gönderilmiştir (AD 5).

Wir trauen uns
Die standesamtliche Hochzeit findet
am 8.11.07 um 16:00 Uhr im
Standesamt **…** statt.
Anschließend landen wir zu einem
kleinen Umtrunk ein.

Örnek: Stefanie ve Michael çiftinin, hem kilisede kıyılacak dinî hem de belediyede kıyılacak resmî nikâhlarının olduğu iki ayrı davetiyeleri vardır. Fakat resmî nikâh ve sonrasında birlikte yenilecek öğle yemeği bilgilerinin olduğu küçük not kağıdı, yalnızca belirli kişilere gönderilmiştir (AD 15).

Nach der standesamtlichen Trauung
laden wir Euch ganz herzlich zum

Hochzeitsmittagessen ein! Stefanie & Michael

3.4.2.18 Diğer

Bütüncemizde bir kere karşılaşılan (%4) bazı bilgi ve notlar şunlardır: nikâh töreninin yapılacağı kilisedeki program akışı (*Kirchenheft*) (AD 1), kilisede yapılacak nikâh ve vaftiz töreni (*Traufe*) (AD 3), içkili kutlama/eğlence (*Umtrunk*) (AD 5), evliğin 50. yıldönümü kutlaması (*goldene Hochzeit*) (AD 8), hediye listesi (*Hochzeitstisch*) (AD 11), kilisede yapılacak nikâh töreninin çevrim içi izlenebileceği internet sayfası ve erişim için özel şifre (AD 12), teşekkür kartı (*Danksagungskarte*) (AD 24), "*çiçek getirmeyiniz*" (AD 25).

3.4.2.19 Dil Dışı Öğeler

Bütüncemizdeki Almanca davetiyelerinin hepsi matbaada basılan, internetten sipariş edilen veya kitapçılardan satın alınan şablonu hazır kartlar değildir. Çiftin bilgisayarda hazırlayıp çıktısını aldıkları veya baştan sona kendilerinin elleriyle hazırladıkları kartlar da vardır (AD 5, 7, 13, 15, 16 gibi). Bu bireysel farklılıklar, davetiyelerde farklı dil dışı öğelerin görülmesine sebep olmuştur. Davetiye kartları arasında renklerinden, kalitelerine; yazı şekillerinden büyüklüklerine, sayfa sayılarına kadar çok sayıda farklılık bulunmaktadır.

Çoğunlukla beyaz ya da kırık beyaz renk kağıt ya da kartonlar kullanılsa da, kırmızı, bordo, kahverengi, yeşil, eflatun, mavi, mor gibi renklerin kullanıldığı davetiyeler de vardır (AD 6, 7, 9, 13, 15, 16, 24). En çok tercih edilen resimler ise alyans, kalp, çiçek ve gelin-damat resimleridir (AD 1, 5, 6, 7, 8, 13, 14, 16, 18, 22, 23, 25). Bunların dışında beş davetiyede çiftin (ve hatta çocuklarının) fotoğrafları bulunmaktadır (AD 3, 6, 8, 15, 21).

Örnek: "*El ele mutluluğa…*" başlıklı davetiyenin (AD 3) arka fonunda kadın, erkek ve çocuk ellerinin üst üste konulmuş olduğu bir fotoğraf bulunmaktadır. Bu davetiye hem Silvio ve Claudia çiftinin nikâh, hem de oğulları Laurin Benedict'in vaftiz davetiyesi olduğu için fotoğraftaki ellerin, onlara ait olduğunu düşünüyoruz. Buna benzer bir davetiyeye, bütüncemizdeki Türkçe davetiyelerde rastlanmamıştır.

Davetiye olarak kabul etmesek de, Jennifer Vosseler ve René Berkhoff çiftinin 2016 tarihli teşekkür kartında da (*Danksagungskarte*) fotoğraf bulunduğunu belirtmek isteriz.

3.4.3 TÜRKÇE DÜĞÜN DAVETİYELERİNDEKİ ÖĞELER

Öğeler	Öğenin görüldüğü davetiye sayısı	Öğenin görüldüğü davetiyenin/davetiyelerin bütünce içindeki oranı	Öğenin özelliği
Gelinin ve damadın adları	25	%100	Zorunlu
Davet metni	25	%100	Zorunlu
Törene ilişkin bilgiler	25	%100	Zorunlu
Gelinin ve damadın annelerinin ve/veya babalarının (ad-) soyadları	24	%96	Zorunlu
Gelin-damat ve anne- baba adları arasında simge kullanımı	22 22	%88 %88	Zorunlu
İletişim bilgileri	8	%32	Seçimlik
Gelinin ve damadın adlarının başharfleri	6	%24	Seçimlik
Geri bildirim	4	%16	Seçimlik
Başlık	3	%12	Seçimlik

Davetlileri törene taşıma hizmeti	3	%12	Seçimlik
Kroki	2	%8	Seçimlik
Şiirsel Metin / Motto	2	%8	Seçimlik
Diğer	1	%4	Seçimlik

Tablo 7: Türkçe Düğün Davetiyelerindeki Zorunlu Ve Seçimlik Öğeler

Davetiye metinlerinin zorunlu ve seçimlik öğeleri arasına koymadığımız fakat önemli olduğunu düşündüğümüz davetiye zarflarıyla ilgili şunları belirtmek isteriz:

Türkiye'de düğün davetiyeleri çoğunlukla posta yoluyla değil, gelinin ve damadın bizzat aileleri tarafından veya onların bir tanıdıkları aracılığıyla davetlilere teslim edilir. Fakat az da olsa elektronik posta yoluyla gönderildiği ya da sosyal medyada paylaşılarak davetlilerin törene çağrıldığı örnekler de vardır.

Davetiyelerin içinde olduğu zarfların üzerinde, davetlilerin isimlerinden önce çoğunlukla "*Sayın*" veya "*Sn.*" ibareleri bulunmaktadır. Ayrıca aile bireylerinden yalnızca erkeğin isminin yazıldığı (*Sayın XY*), erkeğin isminin kadının isminden önce yazıldığı (*Sn. Onur-Sude Yıldız, Sn. İsmail Tire ve Eşi*); fakat az da olsa, kadının isminin erkeğin isminden önce yazıldığı (*Sn. Selin-Dursun KARAKAYA*, *Sn. Tezer Kılınç ve Ailesi*), resmî olmayan bir üslubun kullanıldığı (Sn. Çetin abi), davetli kişinin lakabının parantez içinde verildiği (*Sn: Miraç Sarı (Şıkdüğme) ve ailesi*), ya da erkeğin ad ve soyadından sonra - eski Arapça bir sözcük olan ve "*ailece, ev halkıyla birlikte*" (TDK 2011: 1597) anlamına gelen - "*maaile*" (*Kıvanç Terzi Maile*) getirildiği gibi örneklerle karşılaştık. Ayrıca bütüncemizdeki Türkçe düğün davetiyelerinin birinde (TD 20), gönderen (mühürle basılmış gelinin ve damadın ailelerinin soyadları) ve alıcı (el yazısıyla yazılmış davetli ad-soyadları) vardır.

3.4.3.1 Gelinin ve Damadın Adları

Araştırma nesnemiz olan yirmi beş Türkçe düğün davetiyelerinin hepsinde gelinin ve damadın adları öğesi bulunmaktadır. Zorunlu olan bu birimde, davetlilere kimin evlenmekte olduğu bilgisi verilir. Bu yüzden bu öğenin, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahip olduğu söylenebilir. Bu öğenin göze çarpan özelliklerine gelince:

İncelenen Türkçe davetiyelerin hepsinde (%100) önce gelinin, sonra damadın adının verildiği görülmektedir.

Örnek: Özlem Yara ve Özgür Şeker çiftinin 2012 tarihli davetiyesi (TD 9)

Özlem Yara & Özgür Şeker

Gelinin ve damadın adları yirmi üç davetiyede (%92) yalnızca ön adları ile verilirken, iki davetiyede (%8) ad ve soyadları ile birlikte verilmiştir.

Örnek: Özlem Yara ve Özgür Şeker çiftinin 2012 tarihli davetiyesi (TD 9)

Örnek: Çiğdem Yanık ve Ayaz Aka çiftinin 2017 tarihli davetiyesi (TD 23)

İncelenen yirmi beş davetiyenin yalnızca üçünde (EK 1, 10, 22), evlenecek çiftin adlarının başharfleri ilk sırada yer almaktadır.

Örnek: Mısra ve Ahmet çiftinin 2013 tarihli davetiyesi (TD 10)

	M & A 28 Ekim 2013 *Düğün merasimlerimizde* *sizleri de aramızda görmekten* *mutluluk duyarız…*	
Arzu – Alp YESİR		Neriman - Mert IRAK
	Mısra ∞ Ahmet	

Yirmi üç davetiyede (%92) gelinin ve damadın adları ya da adlarının başharfleri ilk sıradayken; iki davetiyede ise (%8), çiftin adları davet metninden sonra gelmektedir:

Örnek: Hacer ve Murat çiftinin 2003 tarihli davetiyesi (TD 2)

Bir olan kalplerimiz gibi
hayatlarımızı da birleştiriyoruz.
Bu mutlu günümüzde
Sizleri de aramızda görmek istiyoruz.
Hacer & Murat

Örnek: Dilan ve Fahri çiftinin 2017 tarihli davetiyesi (TD 25)

ÖMÜR BOYU SÜRECEK MUTLU BERABERLİĞİMİZİN BAŞLANGICINDA
SİZLERİDE ARAMIZDA GÖRMEKTEN ONUR DUYARIZ.
Dilan & Fahri

Evlenecek çiftlerin adları arasında en çok (%80) ampersand işaretinin kullanıldığı ve bunu "*ile*" ve "*ve*" bağlaçlarının takip ettiği, 1. öğe başlığı altında belirtilmişti. İle bağlacının kullanıldığı bir davetiyede, gelininin ve damadın adlarından sonra gelen iyelik ekiyle, gelinin ve damadın adları öğesi, kendisinden sonra gelen davet metni öğesine anlamsal olarak bağlanarak kurallı bir düzcümle oluşturur (TD 1).

Örnek: Yeşim ve Serkan çiftinin 2000 tarihli davetiyesi (TD 1)

Yeşim ile Serkan'ın
Nikah Törenlerinde Mutluluklarını
Sizlerle Birlikte Paylaşmaktan
Onur Duyacağız.

3.4.3.2 Davet Metni

Yirmi beş davetiyenin tamamında (%100) bulunduğu için zorunlu öğe olarak nitelendirdiğimiz *davet metni*, davetlilerin nikâh/düğün törenine çağrıldığı öğedir. Bu yüzden bu öğe, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından çağrı işlevine (*Appelfunktion*) sahiptir. Bu öğenin göze çarpan özelliklerine gelince:

Davet metni, çoğunlukla (%92) gelinin ve damadın adlarından sonra gelir ve 2. sırada yer alır:

Örnek: Seçil ve Avni çiftinin 2013 tarihli davetiyesi (TD 8)

Seçil & Avni
***Bu* mutlu günümüzü bizimle paylaşmanızdan sevinç duyacağız.**
Tülin – Harun ŞEN Rabia – Rıza AKA

Fakat iki davetiyede (%8) davet metni öğesi, alışılmışın dışında ilk sırada bulunmaktadır:

Örnek: Hacer ve Murat çiftinin 2003 tarihli davetiyesi (TD 2)

Bir olan kalplerimiz gibi hayatlarımızı da birleştiriyoruz. Bu mutlu günümüzde Sizleri de aramızda görmek istiyoruz. Hacer & Murat

Örnek: Dilan ve Fahri çiftinin 2017 tarihli davetiyesi (TD 25)

ÖMÜR BOYU SÜRECEK MUTLU BERABERLİĞİMİZİN BAŞLANGICINDA SİZLERİDE ARAMIZDA GÖRMEKTEN ONUR DUYARIZ. Dilan & Fahri

Davet metninde, törenin türüne (düğün, nikâh, kokteyl) ilişkin bilgilerin verildiği örnekler de (% 24) mevcuttur (TD 1, 3, 6, 8,14, 21).

Örnek: Yeşim ve Serkan çiftinin 2000 tarihli davetiyesi (TD 1)

Yeşim ile Serkan'ın Nikah Törenlerinde Mutluluklarını Sizlerle Birlikte Paylaşmaktan Onur Duyacağız.

Örnek: Berrin ve Yavuz çiftinin 2012 tarihli davetiyesinde (TD 8), Elif ve Evrim çiftinin 2005 tarihli davetiyesinde olduğu gibi (TD 4), davetiyeye ek olarak nikâh kokteylinin yerini gösteren bir kroki iliştirilmiştir.

15 Temmuz 2012 Pazar günü
Saat 18.00'de Fenerbahçe Dalyan Club'da
yapacağımız nikah kokteylinde
sizlerle birlikte olmaktan mutluluk duyacağız

Örnek: Emel ve Halit çiftinin 2013 tarihli davetiyesi (TD 14)

Bu anlamlı günümüzde, düzenlemiş
olduğumuz düğünde, sizleri de
aramızda görmekten mutluluk duyarız.

Düğün/nikâh töreni için "*iki hayatın birleştiği bu özel anın en mutlu kareleri*" (TD 4), "*mutlu gün*" (TD 2, 12, 19, 23), "*mutluluklarla dolu bir geleceğin başlangıcı olan düğün töreni*" (TD 6), "*hayırlı gün*" (TD 7), "*ortak yaşama adım atılan gün*" (TD 9), "*anlamlı gün*" (TD 14), "*beraberliğimizin ilk günü*" (TD 18), "*hayatlarımızı birleştirdiğimiz bu özel gün*" (TD 20), "*beraberliğe adım atacağımız bu özel gün*" (TD 22) ve "*ömür boyu sürecek mutlu beraberliğimizin başlangıcı*" (TD 25) gibi nitelemeler sıkça kullanılmıştır. Ayrıca davet metni öğesinde, davetlilerin evlenecek çiftin düğün/nikâh törenlerine katılmaları halinde, davet sahiplerinin (gelin-damat ve/veya anne-baba) duyacakları *mutluluk*, *onur* gibi duygulara da yer verilir:

Örnek: … sizlerle birlikte paylaşmaktan onur duyacağız. (TD 1)

Örnek: … sizleri de (bu mutlu günümüzde) aramızda görmekten mutluluk duyarız. (TD 3, 7, 10, 14, 18, 19)

Örnek: … bizimle paylaşmanızdan sevinç duyacağız. (TD 12)

Fakat *sevinç*, *mutluluk*, *onur* gibi sözcükler kullanılmadan da, davetlilerin törene çağrıldığı görülmüştür:

Örnek: … bizimle birlikte olmanızı dileriz. (TD 4)

Örnek: (TD 5) 

Örnek: … düğün törenimizde siz değerli dostlarımızla birlikte olmak dileğiyle… (TD 6)

Örnek: … hepinizi bekliyoruz. (TD 11)

Örnek: Düğünümüze davetlisiniz. (TD 21)

Dil kullanımıyla ilgili, davet metni öğesinde sözcüksel düzlemde yapılan biçem bilimsel inceleme açısından önemli olduğunu düşündüğümüz bir diğer konu da, "siz" ve "biz" ifadeleridir. İncelenen yirmi beş davetiyenin on altısında (%64), davetlilere seslenirken "siz" kişi zamirinin, "-ler" çokluk ekiyle kullanıldığı görülmüştür. Bu da bize birden çok kişinin törene davet edildiği bilgisini verir.

Örnek: Yeşim ve Serkan çiftinin 2000 tarihli davetiyesi (TD 1)

… sizlerle birlikte paylaşmaktan onur duyacağız.

Örnek: Didem ve Ebher çiftinin 2015 tarihli davetiyesi (TD 17)

… Siz sevdiklerimizi yanımızda görmekten mutluluk duyarız.

Örnek: Hümeyra ve Feruz (TD 3), Semra ve Musa (TD 7), Mısra ve Ahmet (TD 10), Emel ve Halit (TD 14), Fahriye ve Sercan (TD 18), Hatice ve Hayati (TD 19) çiftlerinin 2005, 2011, 2013, 2015 tarihli davetiyeleri

… sizleri de (bu mutlu günümüzde) aramızda görmekten mutluluk duyarız.

Fakat Almanca'nın aksine (Sie-ihr), Türkçe'de "siz", hem 2. çokluk kişi zamiri olarak, hem de saygı ve nezaket anlamı katmak için, 2. tekil kişiye (sen) hitaben kullanılabilmektedir. Bu yüzden aşağıda verilen örneklerde, birden çok davetliye mi seslenildiği; yoksa kibarlık ve saygı anlamı katma amacıyla mı "siz" zamirinin kullanıldığı konusu muğlaktır. Bu dikkate alındığında, davetlilere hitap biçiminin resmî olup olmadığı konusunda bir yargıda bulunmanın güç olduğu söylenebilir.

Örnek: Elif ve Evrim çiftinin 2000 tarihli davetiyesi (TD 4)

… bizimle birlikte olmanızı dileriz.

Örnek: Seçil ve Avni çiftinin 2013 tarihli davetiyesi (TD 12)

Bu mutlu günümüzü bizimle paylaşmanızdan sevinç duyacağız.

Örnek: Meryem ve Haluk çiftinin 2016 tarihli davetiyesi (TD 20)

Hayatlarımızı birleştireceğimiz bu özel günümüzde mutluluğumuzu bizimle paylaşmanız dileğiyle…

Örnek: Kübra ve Aden çiftinin 2016 tarihli davetiyesi (TD 21)

DÜĞÜNÜMÜZE DAVETLİSİNİZ

Örnek: Almina ve Cevat çiftinin 2016 tarihli davetiyesi (TD 22)

Beraberliğe adım atacağımız bu özel günümüzde mutluluğumuzu bizimle paylaşmanızdan onur duyacağız.

Örnek: Çiğdem Yanık ve Ayaz Aka çiftinin 2017 tarihli davetiyesi (TD 23)

Bu mutlu günümüzde bizimle olmanız dileğiyle…

Kimin davet ettiği ve edildiği konusu üzerinde Karahan ve Çubukçu da durmuşlardır. Karahan (2005a, ss. 114-118) 2004-2005 yıllarında yayımlanan seksen düğün davetiyesini incelediği makalesinde, davet sahibinin kim olduğunu incelemiştir. Benzer şekilde Çubukçu da (2006, ss. 486-491) 1970-2005 yıllarında kullanılan Türkçe davetiyeleri incelediği makalesinde, davetin kılıcılarının kim olduğunu belirlemeye çalışmış ve davet metinlerini, söylemsel öğeler ve yetki paylaşımı çerçevelerinde incelemiştir. Davetiyelerdeki üst ve iç metindeki (çağrı metni) kılıcı rollerin saptanmasıyla, gelin-damat ve onların anneleri-babaları arasındaki yetki dengelerinin anlaşılabileceği düşünülmüştür. Biz de Çubukçu'nun bu çalışması doğrultusunda, veri tabanımızı oluşturan davetiyelerdeki davet metninin kılıcısının - yani davet edenin/davet sahibinin - kim olduğunu belirlemek isteriz.

Bunun için öncelikle *üst metin* ve *iç metin (çağrı metni)* kavramları açıklanmalıdır. Ü*st metin* davetlilerin törene çağrıldığı, davetlilere törenin yerini, zamanını, türünü vb. bildiren bütünsellik içeren yapıdır. İç metin (çağrı metni) ise, üst metnin kısa bir bölümünü oluşturan ve davetlilerin törene katılmalarının istendiği bölümdür (Çubukçu, 2006, ss. 486, 487).

Aşağıdaki 2000 ve 2011 yıllarına ait iki davetiye örneğinde, davetin kılıcısının gelinin ve damadın annelerinin ve babalarının olduğu görülmektedir.

Y S Yeşim ile Serkan'ın Nikah Törenlerinde Mutluluklarını Sizlerle Birlikte Paylaşmaktan Onur Duyacağız. Durak ve Esen Aileleri Nikah Kokteyli Tarih/Saat/Yer: ...	**Semra ile Musa** Allah (c.c.)'in emrini Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünnetini yerine getirmek, İslam toplumunun temelini oluşturan, aileyi teşekkül ettirmek için ilk adımı atmış bulunuyorlar. Bu hayırlı günde sizleri de aramızda görmekten mutluluk duyarız. **Nadire–Ahmet CİNCİOĞLU** **Esma–Serkan (Radyocu) DEMİR** Kına: … (Kına Bayanlara) Düğün: … (Düğünümüz Mevlütlüdür)

Fakat 2016 ve 2017 yıllarına ait aşağıdaki iki davetiye örneğinde ise, anne ve babalarının isimleri bulunmamaktadır. Bu yüzden iç ve üst metnin kılıcısının gelin ve damat olduğu konusunda kuşku yoktur:

Örnek: Meryem ve Haluk çiftinin 2016 tarihli davetiyesi (TD 20)

Meryem & Haluk Hayatlarımızı birleştireceğimiz bu özel günümüzde Mutluluğumuzu bizimle paylaşmanız dileğiyle…	
Nikah tarihimiz: 04 Haziran 2016 Nikah Saatimiz: 14:00 Nikah Salonu: …ANKARA	Düğün Tarihimiz: 16 Temmuz 2016 Düğün Saatimiz: 19:00 Düğün Salonu: … SAMSUN

Örnek: Çiğdem Yanık ve Ayaz Aka çiftinin 2017 tarihli davetiyesi (TD 23)

ÇİĞDEM & AYAZ YANIK AKA Bu mutlu günümüzde	Sn. DEMİR KARA ve Eşi Düğünümüz yemeklidir, 5 Eylül'e kadar LCV… 0532 … (Ayaz)

bizimle olmanız dileğiyle… (Tarih/Saat/Yer)	0533 … (Çiğdem)

Yukarıdaki dört örneğin aksine, bazen iç ve üst metinlerin kılıcıları (davet sahipleri), hem gelin-damat, hem de onların aileleri (ve hatta ailelerin yanında dedesi de) olabilmektedir. İç ve üst metinlerin kılıcılarının farklı olması, davetin derin yapıdaki gerçek kılıcısının kim olduğunun tam olarak bilinememesine ve anlatım tutarsızlığına sebep olmaktadır (Çubukçu, 2006, ss. 488, 489) (Karahan, 2005a, s. 117).

Örnek: Mısra ve Ahmet çiftinin 2013 tarihli davetiyesi (TD 10) ile Almina ve Cevat çiftinin 2016 tarihli davetiyesi (TD 22)

M & A 28 Ekim 2013 *Düğün merasimlerimizde* *sizleri de aramızda görmekten* *mutluluk duyarız…* Arzu – Alp YESİR Neriman - Mert IRAK Mısra ∞ Ahmet SAKARYA – Kına … SAKARYA – Gelin Alma … KONYA – Düğün & Yemek … Not: Yeni Saat Uygulamasına Dikkat Ediniz.	**A & C** Beraberliğe adım atacağımız bu özel günümüzde Mutluluğumuzu bizimle paylaşmanızdan onur duyacağız. **Almina & Cevat** Nurhayat & Ercüment ÖRS Ezgi & Ökkeş YASA Dedesi Kasım YASA Kına: … Düğün: … Nikah&Yemek: … Lütfen 20 Ocak 2016 tarihine kadar cevap veriniz. Hayal Bahçesi Düğün Davet 0506… (Çiçek gönderilmemesi rica olunur.)

Örnek: Berrin ve Yavuz çiftinin 2012 tarihli davetiyesi (TD 8) ile Fahriye ve Sercan çiftinin 2015 tarihli davetiyesi (TD 18)

Berrin ve Yavuz 15 Temmuz 2012 Pazar günü Saat 18.00'de Fenerbahçe Dalyan Club'da yapacağımız nikah kokteylinde sizlerle birlikte olmaktan mutluluk duyacağız Nadire Çıra Erman Çıra Huriye Aygün Ateş Aytaç Asır Apak Lütfen katılımınızı 05 Temmuz 2012 tarihine	***Fahriye & Sercan*** *Beraberliğimizin bu ilk gününde biz, "EVET" derken* *Sizleride aramızda görmekten mutluluk duyarız.* Ailesi Fahriye – Hikmet DUR Ailesi Fahriye – Macit YIL (merhume)(merhum) Kına: … deki Kız Evinde Olacaktır.

kadar bildiriniz…	Kına: …

Tüm bu örneklerdeki ortak payda şudur: Veri tabanımızdaki tüm davetiyelerin (%100) davet metni öğesinde davetlilere birden fazla kişinin seslendiği (gelin-damat ve/veya anne-baba) ve davet edilen kişilerin de yine birden fazla kişi olduğudur (%64).

Söz dizimsel biçem bilimsel incelemeye göre, yirmi iki davet metninin (%88) *kurallı cümlelerden* ve üç davetiyenin de (%12) *eksiltili cümleler*den oluştuğu görülmüştür (TD 6, 20, 23).

Örnek: Sezin & Buğra Mirza çiftinin 2010 tarihli düğün davetiyesi (TD 6)

Mutluluklarla dolu bir geleceğin başlangıcı olan
düğün törenimizde siz değerli dostlarımızla
birlikte olmak dileğiyle…

Örnek: Meryem ve Haluk çiftinin 2016 tarihli davetiyesi (TD 20)

Meryem & Haluk
Hayatlarımızı birleştireceğimiz bu özel günümüzde
Mutluluğumuzu bizimle paylaşmanız dileğiyle…

Örnek: Çiğdem Yanık ve Ayaz Aka çiftinin 2017 tarihli davetiyesi (TD 23)

Bu mutlu günümüzde
bizimle olmanız dileğiyle…

Davetiyelerde kullanılan zamanla ilgili olarak ise şunları söylemek isteriz. Eksiltili cümleler dışındaki davetiyelerin hepsinde yalın zaman kullanılmıştır: on altı tanesinde (yaklaşık %72) geniş zaman, birinde (yaklaşık %5) şimdiki zaman (TD 11) ve altı tanesinde ise (yaklaşık %27) gelecek zaman vardır (TD 1, 8, 12, 13, 16, 22).

Örnek: Olcay ve Arif çiftinin 2013 tarihli davetiyesi (TD 11)

Kim bilir kimin duasında bulduk birbirimizi
ve yeniden bir dua için semaya açtık ellerimizi
Amin demek için hepinizi bekliyoruz…

Örnek: Ayşenur ve Cihan çiftinin 2016 tarihli davetiyesi (TD 22)

Beraberliğe adım atacağımız bu özel günümüzde
Mutluluğumuzu bizimle paylaşmanızdan onur
duyacağız.

Türk toplumunun İslâm kültüründen "oldukça" etkilendiği varsayımından[6] yola çıkarak, toplumun kültürünün ve dilsel yapılarının yansıması olarak kabul ettiğimiz düğün davetiyelerinde, dinsel unsurlara da rastlanmaktadır. Evlenecek çiftlerin isimleri arasına "çifte vav" motifinin konulduğu düğün davetiyesi (TD 11) ve "*Allah'ın (c.c.) emri*", "*Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünneti*", "*İslam toplumunun temeli*", "*hayırlı gün*" (TD 7) gibi ifadeler içeren düğün davetiyeleri buna örnek olarak verilebilir.

Örnek: Semra ve Musa çiftinin 2011 tarihli davetiyesi (TD 7)

Allah (c.c)'in emrini
Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünnetini yerine getirmek,
İslam toplumunun temelini oluşturan,
aileyi teşekkül ettirmek için ilk adımı atmış bulunuyorlar.
Bu hayırlı günde sizleri de aramızda görmekten
mutluluk duyarız.

Örnek: Olcay ve Alkım çiftinin 2013 tarihli düğün davetiyesi (TD 11)

Kim bilir kimin duasında bulduk birbirimizi ve yeniden bir dua için semaya açtık ellerimizi Amin demek için hepinizi bekliyoruz…

Bu öğede değinmek istediğimiz bir diğer konu da, davet metinlerinin biçimsel özelliğine ilişkindir. Yirmi dört davetiyede (%96) davet metni düzyazıdan oluşmaktadır.

Örnek: Kübra ve Aden çiftinin 2016 tarihli davetiyesi (TD 21)

DÜĞÜNÜMÜZE DAVETLİSİNİZ

Örnek: Almina ve Cevat çiftinin 2016 tarihli davetiyesi (TD 22)

Beraberliğe adım atacağımız bu özel günümüzde

Mutluluğumuzu bizimle paylaşmanızdan onur duyacağız.

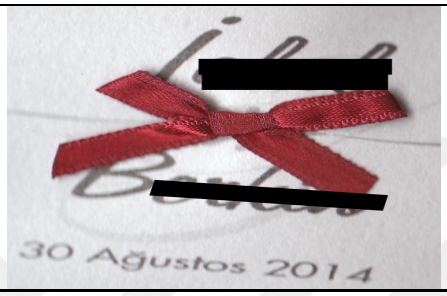
Düzyazıdan oluşan davetiyelerden biri, metin içine resim tipi göstergenin (ikonun) kullanılmasıyla oluşmuştur.

[6] Türkiyede insanların çoğunun nüfus cüzdanlarının din bölümünde "İslâm" yazıyor olması, onların kendilerini o inanca ne ölçüde ait hissettiklerini ve yaşamlarını o inanca göre ne ölçüde şekillendirdiklerini tam anlamıyla yansıtmayabileceğini düşünmekteyiz. Bu yüzden "*çoğunluğu Müslüman olan insanlardan oluşan Türk toplumu*" gibi bir ifadede bulunmamayı tercih ettik.

Örnek: Şahande ve Okan çiftinin 2007 tarihli davetiyesi (TD 5)



Örnek: Davet metni öğesinde akrostiş şiir bulunan İzlem ve Berkin çiftinin 2014 tarihli davetiyesinde davet metni 3. sıradadır (TD 15).



E vlilik güzel duygu birlikte yaşamalı
V e aynı tek bir yastıkta yaşlanmalı
L eyla ile Mecnun olmalı severken
E ski resimlere bakıyor olmalı özlerken
N e gam ne tasa ne de keder beraberken
İ nsan ömründe kaç kere sever ki zaten
Y arınlar bizi bekliyor mutluluk çok yakında
O nasıl bir duygudur bilir misiniz acaba
R ica minnetle de gelmez ama,
U ğrunda mücadeledir hayatın anlamı
Z aman deyip geçmeden birlikte yaşamalı

Şiirin çözümlemesine gelince,

E vlilik güzel duygu birlikte yaşamalı (1)

V e aynı tek bir yastıkta yaşlanmalı (2)

L eyla ile Mecnun olmalı severken (3)

E ski resimlere bakıyor olmalı özlerken (4)

N e gam ne tasa ne de keder beraberken (5)

İ nsan ömründe kaç kere sever ki zaten (6)

Y arınlar bizi bekliyor mutluluk çok yakında (7)

O nasıl bir duygudur bilir misiniz acaba (8)

R ica minnetle de gelmez ama, (9)

U ğrunda mücadeledir hayatın anlamı (10)

Z aman deyip geçmeden birlikte yaşamalı (11)

On bir mısradan oluşan bu şiirin 1, 2, 3, 4 ve 11. dizeleri gereklilik kipine göre çekimlenmiştir ve zaman anlamı yoktur. Gereklilik ifade eder. 3. tekil şahsa göre çekimlenmiş 6., 7., 8. ve 9. mısralarda ise yalın zaman kullanılmıştır. 10. mısrada ek fiilin geniş zamanına "*-dır, -dir, -dur, -dür*" 3. tekil şahıs ekinin getirildiği görülür.

3., 4., 5., 6., 7., 8., 9, 10. mısralarında söz diziminin devrik cümlelerden; 1., 2. ve 11. dizelerde ise kurallı cümlelerden oluştuğu görülür.

Aabbbcdddee şeklinde düz uyak şemasına sahip olan şiirde, metne akıcılık katmak için 1. ve 2. mısralarda *"-malı*"; 3., 4. ve 5. mısralarda "*-erken";* 7., 8. ve 9. mısralarda "*-a*" ve 10. ve 11. mısralarda "*-ı*"; ekleriyle ses yinelemelerine başvurulmuştur (Karahan, 2005, s. 124).

3.4.3.3 Törene İlişkin Bilgiler

İncelenen yirmi beş davetiyenin tamamında bulunan (%100) ve zorunlu öğe olarak nitelendirdiğimiz düğün/nikâh törenine ilişkin bilgilerin olduğu bu öğede, davetlilere düğün/nikâh töreninin ne zaman, nerede yapılacağı ve törenin türünün ne olduğu konularında bilgi verilir. Bu yüzden bu öğenin, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahip olduğu söylenebilir. Bu öğenin göze çarpan özelliklerine gelince:

İncelenen Türkçe davetiyelerin on altısında (%64), düğün/nikâh törenine ilişkin bilgilerin 4. sırada olduğu göze çarpmaktadır (TD 1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 25).

Örnek: Didem ve Ebher çiftinin 2015 tarihli davetiyesi (TD 17)

DİDEM & EBHER
EVLENİYORUZ
Siz Sevdiklerimizi yanımızda görmekten
mutluluk duyarız
CUMARTESİ
25.07.2015
20:00
LALELİ KÖYÜ
TEKİRDAĞ

Dilek – Kadir *Eda – Habil*
YILDIZ *TUNA*

Not: Alay 25 Temmuz cumartesi günü saat 11:00'da Demirli Köyü'ndeki hanemizden kalkacaktır.

İncelenen davetiyelerin sekizinde ise (%32), 4. sırada, *Geri bildirim*, *anne-baba ad-soyadları* gibi öğeler bulunmaktadır (TD 8, 10, 15, 20, 21, 22, 23, 24).

Örnek: Berrin ve Yavuz çiftinin 2012 tarihli nikâh kokteyli davetiyesinde, 4. sırada geri bildirim öğesi bulunmaktadır (TD 8).

Berrin ve Yavuz

15 Temmuz 2012 Pazar günü
Saat 18.00'de Fenerbahçe Dalyan Club'da
yapacağımız nikah kokteylinde
sizlerle birlikte olmaktan mutluluk duyacağız

Nadire Çıra Huriye Aygün Ateş
Erman Çıra Aytaç Asır Apak

Lütfen katılımınızı 05 Temmuz 2012 tarihine kadar bildiriniz
Ezgi Apak Orman (0506) 987 65 43 Ceren Çıra (0505) 987 65 43

Örnek: Mısra ve Ahmet çiftinin 2013 tarihli davetiyesinde, 4. sırada gelinin ve damadın annelerinin ve/veya babalarının (ad-) soyadları vardır (TD 10).

M & A
28 Ekim 2013

Düğün merasimlerimizde
sizleri de aramızda görmekten
mutluluk duyarız…

Arzu – Alp Neriman - Mert
YESİR IRAK

Örnek: Kübra & Aden çiftinin 2016 tarihli davetiyesinde de, 4. sırada gelinin ve damadın annelerinin ve/veya babalarının (ad-) soyadları vardır (TD 21).

KÜBRA & ADEN DÜĞÜNÜMÜZE DAVETLİSİNİZ	
17 Temmuz 2016 *Sultan –Atakan CAMCI* *Beyaz Buket Restaurant* *20:00* *Darağzı Mevkii TİGEM* *Tesisleri 3. Kapı* *Merkez / YALOVA*	*23 Temmuz 2016* *Keriman– İdris TOR* *75. Yıl Park Restaurant* *20:00* *Sakarya Bulvarı Yeşilsu Cd.* *Sakarya Parkı İçi* *Kepez / ANTALYA*

Dört davetiyede (%16) törenin türüne (nikâh, düğün), yerine ve zamanına ilişkin bilgi, hem 2. sırada (davet metni öğesinde) hem de 4. sırada yer alır (TD 1, 3, 6, 14).

Örnek: Yeşim ve Serkan çiftinin 2000 tarihli davetiyesinde, törenin türüne ilişkin bilgi (nikâh), hem 2. sırada (davet metninde) hem de 4. sırada bulunmaktadır (TD 1).

Y
S

Yeşim ile Serkan'ın
Nikah Törenlerinde Mutluluklarını
Sizlerle Birlikte Paylaşmaktan
Onur Duyacağız.

Durak ve Esen
Aileleri

Nikah Kokteyli
1 Eylül 2000, Saat: 20.00
Neva Prag Oteli, Eski Caddesi No: 32
Küçükesat – Ankara

Örnek: Hümeyra ve Feruz çiftinin 2005 tarihli davetiyesinde, törenin türüne ilişkin bilgi (düğün) 2. sıradayken, törenin yapılacağı yere ve zamana ilişkin bilgi 4. sıradadır (TD 3).

Hümeyra & Feruz
Düğün törenimizde sizleri de
aramızda görmekten
mutluluk duyarız.

Babası **Babası**
Ali Arpa ***Yücel Özhan***

Tarih : 19 Şubat 2005 Cumartesi Saat: 20.00
Yer : Deniz Düğün Salonu Jandarma Yanı
Karşıyaka – İZMİR

Evlilik töreninin türü ile kastedilen, çoğunlukla 4. sırada yer alan ve bir veya birden çok yerde yapılacak düğünden ibaret değildir. Seçimlik öğeler arasında olan tören türleri

şunlardır: On iki davetiyede (%48) "*kına*" veya "*kına gecesi*" (TD 2, 5, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 22, 24), yedi davetiyede (%28) "*nikâh*" (TD 1, 4, 8, 11, 13, 20, 22), dört davetiyede (%16) "*kokteyl*" veya "*nikâh kokteyli*" (TD 1, 4, 8, 23), "*yemek*" veya yemekli düğün (TD 4, 10, 22, 23), dört davetiyede (%16) "*gelin alma(sı)*" ve "*alay*" (TD 10, 12, 24), iki davetiyede görülen (%8) mevlitli düğün (TD 7, 14), bir davetiyede görülen (%4) "*çeyiz*" (TD 16), "*bayrak*" (TD 16), semazen gösterimli düğün (TD 14). Bu başlıkların olduğu düğün davetiyeleri şu şekildedir:

Örnek: Semra ile Mehmet çiftinin 2011 tarihli davetiyesinde 4. sırada, törenin türüne (mevlitli düğün ve yalnızca kadınların katılabileceği kına) ilişkin bilgi bulunmaktadır (TD 7).

Kına : 2 Eylül 2011 Cuma günü Saat 19.00 Kıryaka İlköğretim Okulu Düğün Salonu - KASTAMONU
(Kına Bayanlara)

Düğün : 4 Eylül 2011 Pazar Saat 14.00 Sultan Camii Konferans Salonu Mut/MERSİN
(Düğünümüz Mevlütlüdür)

Örnek: Özlem Yara & Özgür Şeker çiftinin 2012 tarihli düğün davetiyesinde, iki farklı şehirde gerçekleştirilecek tören bilgisi bulunur. Her ne kadar aşamaların adları verilmese de, Malatya'daki törenin üç gün süreceği bilgisi de vardır (TD 9).

4 Temmuz 2012 Çarşamba Saat: 19:30'da
24 Kasım Öğretmen Evi Havuz Başı MERSİN
Not: 6.7.8. Temmuz 2012 de Malatyadaki Düğünümüzede Bekleriz

Örnek: Seçil ve Avni çiftinin 2013 tarihli davetiyesinde, 4. sırada törenin yapılacağı yere ve zamana ilişkin bilgi verilir (TD 12). Tören aşamaları arasında, önemli bir kültürel gelenek olan "*gelin alması*" başlığının da olması dikkat çekicidir.

22 Ağustos 2013 Perşembe
Saat: 19.00
ALTINPORTAKAL RESTAURANT
AVANOS – NEVŞEHİR

Gelin Alması Saat: 18.30'da Afet Evleri Mah.
Sarıca Köyü Ürgüp / NEVŞEHİR

Kına: 20 Ağustos 2013 Salı
Saat: 19.00
ÇARDAK DÜĞÜN SALONU – MALATYA
İrtibat Tel.: 0.505.987 65 43

Damat tarafından bir grup insanın toplanıp gelin evine gitmesi, gelin evinin önünde davullu- zurnalı, oyunlu, hatta bazı yerlerde yemekli ve içkili eğlenceler eşliğinde, gelini baba evinden alması pek çok yerde hâlen uygulanan bir gelenek olsa da, bu durum bütüncemizdeki Sakarya, Nevşehir ve Karaman illerine ait üç davetiyeye "*gelin alma*" (TD 10, 24) ve "*gelin alması*" (TD 12) ifadeleriyle yansımıştır.

Gelin alma adıyla olmasa da, Tekirdağ'da da aynı gelenek uygulanmaktadır. Tekirdağ'a özgü bir davetiyenin not kısmında, önemli bir kültürel gelenek olan alayın kalkacağı yerin ve zamanın belirtildiği görülür.

Örnek: Didem ve Ebher çiftinin 2015 tarihli davetiyesi (TD 17)

Not: Alay 25 Temmuz cumartesi günü saat 11:00'da Demirli Köyü'ndeki hanemizden kalkacaktır.

Örnek: Ekin ve Hüseyin çiftinin 2013 tarihli davetiyesinde, 4. sırada "*kına*", "*nikâh*" ve "*düğün*"le ilgili bilgiler verilmiştir. Bu davetiyede, kutlamaların üç farklı ilde yapılacağı ve kutlamalar arasında iki aylık bir zaman dilimi olduğu bilgileri de aktarılır (TD 13).

Kına: 25-08-2013, Saat: 19:00	
Misket Restaurant	
Metro karşısı Aquapark yanı Ortakent/Bodrum	
Nikah: 15-06-2013, Saat: 17:00	*Düğün: 31-08-2013, Saat: 19:00*
Başakşehir Evlendirme Dairesi	*Havuz / Mut-Mersin*

Örnek: Emel ve Halit çiftinin 2013 tarihli davetiyesinde 5. sırada, törene ilişkin bilgi öğesi bulunur. Ayrı bir "*düğün*" başlığı olmasa da, not kısmında düğünün mevlitli ve semazen gösterimli olduğu bilgisi verilir (TD 14).

Kına: 09 Ağustos 2013 Cuma Saat: 20.00
Mut Öğretmenevi (Bayanlara Özeldir.)
10 Ağustos 2013 Cumartesi Saat: 20.00
Nuray Düğün Salonu
Ortaköy – Mut/Mersin
Not: Düğünümüz mevlitli ve semazen gösterimlidir.

Örnek: Neslihan ve Kudret çiftinin 2014 tarihli davetiyesinde 4. sırada, "*kına*" ve "*düğün*" dışında, diğer hiçbir davetiyede görülmeyen "*çeyiz*" ve "*bayrak*" başlıkları da bulunur. Bu davetiyeyle ilgili bir diğer önemli kültürel özellik de, sekiz gün sürecek olan çeyiz, kına, bayrak ve düğün törenlerinin iki farklı ilde yapılacağıdır (TD 16).

Çeyiz: 1-6 Ağustos 2014 Arası
Yer: Kırlangıç Mh. Pervane Hamamı Sk. Boza Apt. Kat: 2
Kına: 7 Ağustos 2014 Perşembe Saat: 19:00
Yer: Eski Midas Arkası Kahve Kafe Merkez / TOKAT
Bayrak: 8 Ağustos 2014 Cuma Saat: 14:00
Yer: Akarsu Mh. Kar Sk. Buhara Apt. No: 14/28 Belsin Tlf: 0533 876 54 32
Düğün: 8 Ağustos 2014 Cuma Saat: 19:00
Yer: Doruk Düğün Salonu (Tunaztepe Tramvay Durağı Karşısı) Belsin / KAYSERİ

Dualar eşliğinde damat ve varsa sâdıç ev(ler)ine bayrak asma, Kayseri dışında, Mersin'in bazı köylerinde, Kilis'te, Nevşehir, Karatepeli (Adana) ve Sivas Türkmenleri'nde de uygulanan bir düğün geleneğidir (Koşay, 1944, ss. 86-233). Fakat bütüncemiz içinde, yukarıda verilen örnek dışındaki hiçbir davetiyede "*bayrak*" birimine rastlanmamıştır. Aynı şekilde "*çeyiz alma / göçürme*", "*çeyiz asma/teşhiri*", "*çeyiz yazma*" gibi adlarla anılan "*çeyiz*", Bartın, Bursa, Diyarbakır, Elazığ, Erzurum, Isparta, Kayseri, Malatya, Sivas gibi diğer pek çok yerde uygulanan bir düğün geleneği olsa da (a.g.e., ss. 98-117), bütüncemizdeki yalnızca bu davetiyede çeyiz başlığı bulunmaktadır.

İncelenen davetiyelerde yer alan mekânlarla ilgili şunu belirtmek isteriz: Bazı davetiyelerde farklı zaman aralığında, hatta bazen farklı il veya ilçede, birden fazla törenin (nikâh, kokteyl, çeyiz, bayrak gibi) yapılacağı bilgileri bulunur. Bu davetiyelerde, törenin yapılacağı yerle ilgili bazılarında tek, bazılarında ise birden fazla mekân adresi belirtilmiştir.

Mekân	**Bütünce İçindeki Oranı**	**Bulunduğu Davetiyeler**
Düğün Salonu	%48	TD 3, 5, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 22, 24
Ev	%36	TD 2, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 24
Otel	%24	TD 1, 6, 11, 20, 22, 25
Öğretmenevi	% 16	TD 5, 9, 14, 19
Restoran	%16	TD 12, 13, 19, 23
Kulüp	%8	TD 1, 8
Çay bahçesi	%4	TD 2
Kafe	%4	TD 16

Yüzme havuzu tesisi	%4	TD 13
Cami konferans salonu	%4	TD 7

Tablo 8: Türkçe Davetiyelerde Yer Alan Mekânlar

Tabloya göre, incelenen davetiyelerin on ikisinde düğün salonu, dokuzunda ev, altısında otel, dördünde öğretmenevi, dördünde restoran, ikisinde kulüp, birinde çay bahçesi, birinde kafe, birinde yüzme havuzu tesisi ve birinde de cami konferans salonu adresleri belirtilmiştir. Yalnızca bir davetiyede düğün töreninin nerede yapılacağı bilgisi bulunmamaktadır (TD 9).

Örnek: Özlem Yara & Özgür Şeker çiftinin 2012 tarihli davetiyesinde, törenin iki farklı şehirde gerçekleştirileceği bilgisi yer alır. Fakat Malatya'daki üç gün sürecek düğün töreninin yapılacağı yerin adresi belirtilmemiştir (TD 9).

4 Temmuz 2012 Çarşamba Saat: 19:30'da
24 Kasım Öğretmen Evi Havuz Başı MERSİN
Not: 6.7.8. Temmuz 2012 de Malatyadaki Düğünümüzede Bekleriz

Örnek: Fadile ve Adnan çiftinin 2017 tarihli davetiyesinde 4. sırada, "*kına*", "*gelin alma*", "*düğün*" gibi törene ilişkin bilgiler verilmiştir (TD 24).

Fadile & Ahmet

Bu şarkı kalbinin tek sahibine
Ömürlük yarime gönül eşime
Bahar sensin bana gülüşün cennet
Melekler nur saçmış aşkım yüzüne.

Mutluluk şarkımızı söylüyoruz
Tüm Sevenlerimizi Eşlik Etmeye Bekliyoruz…
FERAHNAZ & CAN
AİLELERİ

Kına: 24 Kasım 2017 Cuma – Saat 19.30
Yer Mut Belediye Düğün Salonu

Gelin Alma: 25 Kasım 2017
Saat: 16.30'da Mani Mh. Şehit Hamza Tor Cd.
Panamakent Sitesi C Blok 1/1 KARAMAN'dan hareket edilecektir.

DÜĞÜN: 25 Kasım 2017 Cumartesi – Saat: 18.30
Yer: Gamze Düğün Salonu Şimşek Dinlenme Tesisleri
Mut/MERSİN

3.4.3.4 Gelinin ve Damadın Annelerinin ve/veya Babalarının (Ad-) Soyadları

İncelenen yirmi beş davetiyenin yirmi dördünde (%96) olduğu için zorunlu öğe olarak nitelendirdiğimiz gelinin ve damadın annelerinin ve/veya babalarının (ad-) soyadları öğesinde, davetlilere kimlerin çocuklarının evlendiği bilgisi verilir. Ayrıca - *davet metni* öğesinde incelenen - davetin kılıcısının (sahibinin) kim olduğu konusunda da bize ipucu sunar. Bu yüzden bu öğenin, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahip olduğu söylenebilir. Bu öğenin göze çarpan özelliklerine gelince:

İncelenen davetiyelerde %96 oranında bulunan bu öğe, aynı zamanda Türk kültür yapısında ailenin ne kadar önemli bir konuma sahip olduğunu da gösteren bir unsurdur. Davetiyelerin, gelinin ve damadın hiç iletişim halinde olmadıkları ya da az iletişim halinde oldukları kişilere de gönderilmesi bu tezi destekler niteliktedir. Kişilerin, yalnızca gelinin ve damadın ailelerinin *değişim (exchange), etkileşim (interactive)* ve *edilgen (passive) ağları* (networks) (Karahan, 2005a, ss. 127-129) içinde olmaları bile, davetli olmaları için yeterlidir.

Türkçe davetiyelerde olmasından ziyade, olmamasının yadırgandığı bu zorunlu öğe, çoğunlukla (%80) 3. sırada yer alır.

Örnek: Ekin ve Hüseyin çiftinin 2013 tarihli davetiyesi (TD 13)

Ekin & Hüseyin
Ömür boyu mutluluğa imzalarımızı atarken sizlerin yanımızda olmanızdan büyük mutluluk duyacağız.
Gülseren & Nedim Asır — *Songül & Armağan Özel*
...

Fakat aşağıdaki beş örnekte (%20) farklı bir sıralama söz konusudur.

Örnek: Didem ve Ebher çiftinin 2015 tarihli davetiyesinde, anne-baba ad-soyadları düğün/nikâh törenine ilişkin bilgilerden sonra 4. sırada gelmektedir (TD 17).

DİDEM & EBHER

EVLENİYORUZ *Siz Sevdiklerimizi yanımızda görmekten* *mutluluk duyarız* **CUMARTESİ** **25.07.2015** **20:00** **LALELİ KÖYÜ** **TEKİRDAĞ** *Dilek – Kadir YILDIZ* — *Eda & Habil TUNA*

Örnek: Meryem ve Haluk çiftinin 2016 tarihli davetiyesinde de, tıpkı Çiğdem Yanık ve Ayaz Aka çiftinin 2017 tarihli davetiyesinde (TD 23) olduğu gibi, anne-baba ad-soyadları öğesine davetiye kartında yer verilmemiştir. Fakat bu davetiyenin Çiğdem Yanık ve Ayaz Aka çiftinin davetiyesinden farkı, Meryem ve Haluk çiftinin davetiyesinde, ailelerin soyadlarının zarfın üstüne mühürle basılmış olmasıdır (TD 20).

Örnek: Meryem ve Haluk çiftinin 2016 tarihli davetiyesi (TD 20)



Örnek: Kübra & Aden çiftinin 2016 tarihli davetiyesinde anne-baba adları, düğüne ilişkin bilginin (tarih) verildiği öğeden sonra gelir ve 4. sırada bulunur (TD 21).

KÜBRA & ADEN DÜĞÜNÜMÜZE DAVETLİSİNİZ	
17 Temmuz 2016 *Sultan –Atakan CAMCI*	*23 Temmuz 2016* *Keriman– İdris TOR*

Örnek: Almina ve Cevat çiftinin 2016 tarihli davetiyesinde, anne-baba ad-soyadları (hatta damadın dedesinin adı) 4. sırada yer alır (TD 22).

A & C Beraberliğe adım atacağımız bu özel günümüzde Mutluluğumuzu bizimle paylaşmanızdan onur duyacağız.

	Almina & Cevat	
Nurhayat & Ercüment ÖRS		Ezgi & Ökkeş YASA
	Dedesi Kasım YASA	

Örnek: Çiğdem Yanık ve Ayaz Aka çiftinin 2017 tarihli davetiyesinde ise, anne-baba ad-soyadları öğesi bulunmamaktadır (TD 23).

ÇİĞDEM & AYAZ YANIK AKA Bu mutlu günümüzde bizimle olmanız dileğiyle… 15 Eylül 2017 / 20:00 / Botanik Park Regülatör Mevkii-Kütahya Yolu	Sn. DEMİR KARA ve Eşi Düğünümüz yemeklidir, 5 Eylül'e kadar LCV… 0532 … (Ayaz) 0533 … (Çiğdem)

İncelenen yirmi beş davetiyenin altısında (%24) anne-baba ad-soyadları, *X ve Y Aileleri* şeklinde (TD 1, 2, 5, 14, 20, 24) verilmiştir.

Örnek: Şahande ve Okan çiftinin 2007 tarihli davetiyesi (TD 5)

Sara ve Ata Aileleri

Örnek: Meryem ve Haluk çiftinin 2016 tarihli davetiyesi (TD 20)

Çetin & Deniz Aileleri

Anne-baba ad-soyadlarının *X ve Y Aileleri* şeklinde verilmediği, annelerin ve babaların ad-soyadlarının ayrı ayrı yazıldığı on yedi davetiyede (%68), önce annenin, sonra babanın ad-soyadlarının verildiği görülmüştür. Bu davetiyelerin birinde anne-baba ad-soyadlarının dışında sağdıcın ve bir diğerinde ise dedenin ad-soyadı bulunmaktadır. Bunun sosyo-kültürel (TD 6) ve hatta ekonomik (TD 22) sebepleri olduğu düşünülmektedir.

Örnek: Sezin ve Buğra Mirza çiftinin 2010 tarihli davetiyesi (TD 6)

Dudu – Sertaç Kar		Figen - Faruk Sarı
	Sağdıç Akın Sazova	

Yalnızca bir bölgeye veya yöreye özgü olmayan düğün geleneklerinin bile (gelin alma(sı), çeyiz, bayrak, alay vb.) davetiyelere yansıması, bir bölgeyle veya yöreyle sınırlı kalmaktadır. Bunun bir örneği de, Hatay iline ait yukarıdaki davetiyede görülen "*sâğdıç*" başlığıdır. Yalnızca Hatay'da değil, Alacahöyük, Ayancık, Çivril, Diyarbakır, Erzurum, Erzincan, Elazığ, Gediz, Karatepeli, Kayseri, Niğde, Safranbolu, Malatya, Safranbolu, Seydişehir, Sivas, Menemen ve daha birçok yerde, sâdıç önemli bir kültürel unsurudur; fakat bizim veri tabanımızdaki yalnızca bir davetiyede bu başlıkla karşılaşılmıştır (Koşay, 1944, ss. 76-247).

Örnek: Almina ve Cevat çiftinin 2016 tarihli davetiyesi (TD 22)

Nurhayat & Ercüment ÖRS	Ezgi & Ökkeş YASA
Dedesi Kasım YASA	

Bu davetiyenin üst metni kılıcısının, hatta düğün, kokteyl, nikâh ve yemek törenlerinin "*sponsorunun*" anne-baba ve büyük ölçüde damadın dedesinin olduğu söylenebilir.

Bir davetiyede (%4), annenin adının hiç geçmediği, yalnızca gelinin ve damadın babalarının ad-soyadlarının olduğu görülmektedir. Metnin kılıcısının, gelinin ve damadın babaları olduğu davetiyelerle, 1970-1980 dönemlerinde daha sık karşılaşılırken (Çubukçu, 2006, s. 487); bizim veri tabanımızdaki (2000-2017) davetiyelerin yalnızca birinde karşılaşılmıştır. Çünkü 1980 yıllarından itibaren kadınlar (anneler), aileyi temsil etme yetkisini erkeklerle (babalarla) paylaşır (a.g.e., s. 488).

Örnek: Hümeyra ve Feruz çiftinin 2005 tarihli davetiyesi (TD 3)

Babası Ali Arpa	Babası Yücel Özhan

Bir davetiyede (%4) ise, gelinin yalnızca annesinin ad-soyadı verilmiştir (TD 9). Fakat bu, aileyi temsil etme yetkisinin anneler olduğu şeklinde açıklanamaz. Damadın annesinin ve babasının ad-soyadları verilirken, gelinin yalnızca annesinin ad-soyadının verilmesinin pek çok sebebi olabilir. En muhtemel sebebi, gelin ve babasının artık iletişim halinde olmamalarıdır.

Örnek: Özlem Yara ve Özgür Şeker çiftinin 2012 tarihli davetiyesi (TD 9)

Ailesi Zübeyde Şan	Ailesi Feruğ & Hikmet Şeker

Üst metnin kılıcısının gelin-damat olduğu bir davetiyede (%4), gelinin ve damadın annelerinin ve/veya babalarının (ad-) soyadlarının olduğu öğeye hiç yer verilmemiştir. Bundan aile içi yetki dengelerinin değiştiği (Çubukçu, 2006, s. 490) şeklinde bir sonuca ulaşmak için bir örnek oldukça yetersiz kalacaktır.

Örnek: Çiğdem Yanık ve Ayaz Aka çiftinin 2017 tarihli davetiyesi (TD 23).

ÇİĞDEM & AYAZ YANIK AKA Bu mutlu günümüzde bizimle olmanız dileğiyle… 15 Eylül 2017 / 20:00 / Botanik Park Regülatör Mevkii-Kütahya Yolu	Sn. DEMİR KARA ve Eşi Düğünümüz yemeklidir, 5 Eylül'e kadar LCV… 0532 … (Ayaz) 0533 … (Çiğdem)

Törenlerin (kına ve düğün) hem Kastamonu hem de Mersin'in Mut ilçesinde yapılacağı belirtilen bir davetiyede (%4), damadın babasının adının yanında, mesleği bilgisinin de verildiği görülür. Bu şöyle açıklanabilir: Herkesin birbirini tanıdığı nispeten küçük bir ilçede (Mut), insanların meslekleri de, anıldıkları lakapları haline gelebilmektedir. Babanın mesleğine dair parantez içindeki bu küçük not, - evlenecek çifti tanımasalar bile - davetlilere kimin çocuğunun evleneceği bilgisini sunar. Bu bilgi, davetlilerin törene katılmalarını sağlayacak bir etken olabilir.

Örnek: Semra ve Musa çiftinin 2011 tarihli davetiyesi (TD 7)

Nadire – Ahmet CİNAS	Esma – Serkan (Radyocu) DURAK

Gelinin ve/veya damadın anne ve/veya babası artık hayatta değilse, bu bilgi davetiye metinlerinde çoğunlukla parantez içinde "*(merhum)*" ve "*(merhume)*" şeklinde belirtilir. Bu öksüz ve/veya yetim kalmış gelin ve/veya damat için bir nevi sevgi, saygı ve vefa gösterisi olarak düşünülebilir. Bazı davetliler için, parantez içindeki bu küçük not,

gelinin ve/veya damadın anne-babaya belki de en ihtiyaç duyacakları bu "mutlu günlerinde" yan(lar)ında olmak için yeterli bir sebep olacaktır. Bu yüzden "*merhum(e)*" notunun, bilgilendirme işlevinin dışında, çağrı işlevinin de olduğu söylenebilir.

Örnek: Fahriye ve Sercan çiftinin 2015 tarihli davetiyesi (TD 18)

Ailesi	Ailesi
Fahriye – Hikmet DUR	Fahriye – Macit YILMAZ (merhume) (merhum)

Örnek: Hatice ve Hayati çiftinin 2015 tarihli davetiyesi (TD 19)

Hale – Vural (Merhum) KARA	Gizem - Halit ATALAY

Eğer gelinin ve/veya damadın annesi ve babası boşanmışsa ve hatta anne tekrar evlendiyse, davetiyelerde verilen annenin ve babanın soyadlarının farklı olduğu görülür. Çünkü kadın boşandıktan sonra, çoğunlukla "*kızlık soyadına*" döner. Tekrar evlendiği takdirde, isterse yeni eşinin soyadını alır.

Örnek: Berrin ve Yıldırım çiftinin 2012 tarihli davetiyesinde, damadın annesinin ve babasının soyadlarının farklı olduğu görülür (TD 8).

Nuriye Çöpoğlu Erol Çöpoğlu	Hatice Algün Aydın Ali Akman Atalay

Bir davetiyede ise bundan biraz farklı bir durum söz konusudur, çünkü anne-baba boşanmış (kişisel ilişkiler sayesinde edinilen bilgi); ve fakat babanın adının verilmediği görülmüştür (TD 9).

Örnek: Özlem Yenigün ve Özkan Şekerci çiftinin 2012 tarihli davetiyesi (TD 9)

Ailesi	Ailesi
Zeliha Şungar	Fadime & Hasan Şekerci

Davetiyelerde gelinin adının olduğu tarafta (incelediğimiz tüm davetiyelerde solda) gelinin annesinin ve/veya babasının; damadın adının olduğu tarafta (incelediğimiz tüm davetiyelerde sağda) damadın annesinin ve/veya babasının ad-soyadları yazdığı bilgisi, Türkiye'de herkesçe bilindiği için; çalışmamızda yer verilmeyen fakat Almanya'daki

Türklerin düğün davetiyelerinde sıklıkla görülen "*Gelin Anne-Baba*" ve "*Damat Anne-Baba*", "*Gelin Ailesi" ve* "*Damat Ailesi*", "*Gelinin Ailesi*" ve "*Damadın Ailesi*", "*Kız Ailesi*" ve "*Erkek Ailesi*" gibi başlıklar Türkiye'deki davetiyelerde görülmemiştir.

3.4.3.5 Gelin-Damat Ve Anne-Baba Adları Arasında Simge Kullanımı

Yapıların ne kadar sıklıkla kullanıldığı takdirde, *türe özgü/türsel öğe* olarak kabul edilebileceği konusunda farklı görüşler vardır. Örneğin Paltridge (1995; aktaran Çubukçu, 2006, s. 485) metinlerde kullanım sıklığı %75 ve üzeri olan öğelerin, türe özgü olduğunu savunurken; Van Mülken ve Meer (2004; aktaran Çubukçu, 2006, s. 485) bir yapının türe özgü yapılar olması için tamamında bulunması gerektiğini savunurlar.

Düğün davetiyeleriyle ilgili daha önce yapılan çalışmalarda (Özgüder, Karahan, Çubukçu) simge için ayrı bir başlık açılmamış olsa da, Eckkrammer'in (1996, ss. 34-36) ölüm ilanlarıyla ilgili olarak yapmış olduğu karşılaştırmalı çalışmasında simge, ölüm ilanlarında en sık karşılaşılan öğeler listesine alınmış ve onun için ayrı bir başlık açılmıştır. Biz de bu doğrultuda bütüncemizdeki davetiyelerde evlenecek çiftin adları arasında %88 oranında kullanılan simgeyi, türe özgü zorunlu öğeler arasına almayı ve onu bir başlık altında açıklamayı uygun gördük.

İncelenen yirmi beş davetiyede, gelinin ve damadın adları arasında en fazla sıklıkla kullanılan simge %80 oranında, "&" şeklinde gösterilen ampersand'dır (ve işareti).

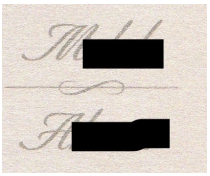
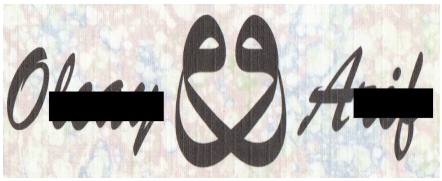
Örnek: Ekin & Evrim (TD 4)

Örnek: Didem & Ebher (TD 17)

Ampersand dışında, bir davetiyede gelin-damat adları arasında, adlarının başharflerinden oluşan bir kalp (TD 4), birinde hem ampersand, hem sonsuzluk (∞) (TD 10) ve bir diğerinde ise kalp şekline benzeyen çifte vav simgesi (TD 11) bulunmaktadır.

Örnek: Mısra ve Ahmet çiftinin 2013 tarihli davetiyesi (TD 10).

(TD 4) (TD 10) (TD 11)

Dinî bir simge olan "*çifte vav*", 18. yüzyıldan itibaren süsleme yazıtlarında kullanılır. Schimmel "*Sayıların Gizemi*" adlı eserinde (1998, ss. 281, 282; aktaran Jafarov, 2009), ebced hesabına göre sayı değeri 6 olan "*vav*" harfinin iki kere yazılmasıyla Allah anlamına gelen 66 sayısına ulaşıldığını, ayrıca bu sayıların toplanmasıyla Şii İslam'ın 12 İmamına da gönderme yapıldığını iddia eder.

Simge kullanılmayan üç davetiyenin ikisinde (%12) çiftin adları, "ile" ve bir tanesi de "ve" bağlaçlarıyla bağlanmıştır:

Örnek: Yeşim ile Serkan (EK 1)

Örnek: Semra ile Musa (TD 7)

Örnek: Berrin ve Yavuz (TD 8)

İncelenen Türkçe davetiyelerden biri hariç (TD 23), diğer hepsinde anne-baba adları bulunmaktadır. Fakat gelin-damat adları arasına konulan simgelerin benzerliği kadar büyük bir benzerlikten, anne-baba adları için bahsedilemez. Bunun muhtemel sebeplerinden biri, 2012 tarihli aşağıdaki davetiyede de görülen (TD 8), annenin ve babanın boşanmış olmasıdır.

Örnek: Berrin ve Yavuz çiftinin 2012 tarihli davetiyesinde anne-baba adları arasında hiçbir işaret, sembol yoktur (TD 8).

Nadire Çıra	Huriye Aygün Ateş
Erman Çıra	Aytaç Asır Apak

Anne-baba adlarının olmadığı davetiyenin dışında (TD 23) diğer davetiyelerin birinde gelinin yalnızca annesinin adının olduğu; fakat damadın annesinin de babasının da adlarının olduğu ve adları arasında ampersand simgesinin olduğu (TD 9) ve bir diğerinde ise gelinin ve damadın yalnızca babalarının adlarının olduğu (TD 3) görülür.

Örnek: Hümeyra ve Feruz çiftinin 2005 tarihli davetiyesi (TD 3)

Babası ***Ali Arpa***	**Babası** ***Yücel Özhan***

3., 8. ve 23. davetiyeler dışındaki davetiyelerde, annelerin ve babalarının adları arasında en çok (yaklaşık %59) kullanılan, kısa çizgi (-) işareti/simgesidir (TD 4, 6, 7, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 25).

Örnek: Seçil ve Avni çiftinin 2013 tarihli davetiyesi (TD 12)

Tülin – Harun ŞEN	Rabia – Rıza AKA

Kısa çizgiden sonra, 2. sırada (yaklaşık %23) "ve" bağlacı (TD 1, 2, 5, 8, 14) ve ampersand (TD 9, 13, 20, 22, 24) kullanılır.

Örnek: Emel ve Halit çiftinin 2013 tarihli davetiyesi (TD 14)

Tezer ve Çağ Aileleri

Örnek: Fadile ve Adnan çiftinin 2017 tarihli davetiyesi (TD 24)

FERAH & CİVAN AİLELERİ

3.4.3.6 İletişim Bilgileri

Davetlilerin tören(ler)e katılıp katılmayacaklarını bildirmeleri, katılacaklarsa törenin yapılacağı yeri bulma konusunda sorun yaşamaları veya katılmayacaklarsa evlenecek çifti veya ailelerini tebrik etmek istemeleri durumlarında birilerine ulaşabilmeleri için, davetiyelerde iletişim bilgileri bulunur. Bizim burada değinmek istediğimiz, davetiyelerde yer alan adres bilgilerinden ziyade telefon numarası bilgileridir. İletişim bilgileri öğesi, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahiptir.

Seçimlik öğeler arasında olan iletişim bilgilerine, incelenen yirmi beş davetiyeden sekizinde (%32) rastlanmıştır. Bunlardan dördü (TD 4, 8, 22, 23) geri bildirim öğesiyle birlikte yer verilen bilgilerken; dördü (TD 5, 11, 12, 16) geri bildirim öğesinden bağımsız olarak verilen bilgilerdir.

Örnek: Şahande ve Okan çiftinin 2007 tarihli davetiyesinde, düğün töreninin yapılacağı öğretmenevinin telefon numarası verilmiştir (TD 5).

UŞAK ÖĞRETMENEVİ Tel: (0276) 987 65 43

Örnek: Olcay ve Alkım çiftinin 2013 tarihli davetiyesinde, iletişim bilgilerinde gelinin ve damadın adları ve cep telefonu numaraları bulunur (TD 11).

İrtibat Tel: 0507 987 65 43 – 0554 987 65 43 Olcay-Alkım GÜZ

Örnek: Seçil ve Avni çiftinin 2013 tarihli davetiyesinde, törenin yapılacağı mekânlar arasında düğün salonu, ev ve restoran adresleri bulunur. Fakat davetiyede verilen cep telefonu numarasının kime ait olduğu bilgisi yazmamaktadır (TD 12).

İrtibat Tel.: 0.505.987 65 43

Örnek: Birçok törenin (çeyiz, kına, bayrak ve düğün) yapılacağı bilgisi olan Neslihan ve Kudret çiftinin 2014 tarihli davetiyesinde, bayrak töreninin yapılacağı damat evinin adresi dışında, iletişim bilgisi olarak damat tarafından birinin cep telefonu numarası da bulunmaktadır (TD 16).

Çeyiz: 1-6 Ağustos 2014 Arası Yer: Kırlangıç Mh. Pervane Hamamı Sk. Boza Apt. Kat: 2 Kına: 7 Ağustos 2014 Perşembe Saat: 19:00 Yer: Eski Midas Arkası Kahve Kafe Merkez / TOKAT Bayrak: 8 Ağustos 2014 Cuma Saat: 14:00 Yer: Akarsu Mh. Kar Sk. Buhara Apt. No: 14/28 Belsin Tlf: 0533 987 65 43 Düğün: 8 Ağustos 2014 Cuma Saat: 19:00 Yer: Doruk Düğün Salonu (Tunaztepe Tramvay Durağı Karşısı) Belsin / KAYSERİ

Örnek: Törenin yapılacağı yer olarak otel adı olan Dilan ve Fahri çiftinin 2017 tarihli davetiyesinde, iletişim numarası olarak verilen cep telefonu numarasının kime ait olduğu bilgisi bulunmamaktadır (TD 25).

19 AĞUSTOS 2017 CUMARTESİ SAAT: 19.00 SULTAŞA OTEL – MERSİN
İRTİBAT TEL : 0.507 987 65 43
DAVETİYEMİZ İKİ KİŞİLİKTİR. ÇOCUKLARA İYİ UYKULAR DİLERİZ.

Sekiz davetiyenin tamamında (%100) iletişim bilgisi olarak telefon numaraları verilmiştir. Bunlardan yedisi (%28) cep telefonu numarasıyken (TD 4, 8, 11, 12, 16, 22, 23), yalnızca biri (yaklaşık %13) sabit hattır.

3.4.3.7 Gelinin Ve Damadın Adlarının Başharfleri

Evlenecek çiftin adlarının başharflerleri, incelediğimiz davetiyelerin altısında (%24) bulunan seçimlik bir öğedir (TD 1, 3, 4, 10, 16, 22). Brinker'in iletişimsel işlev sınıflandırmasına göre, bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahiptir.

Örnek: Yeşim ve Serkan çiftinin 2000 tarihli davetiyesi (TD 1)

Y
S

Yeşim ile Serkan'ın
Nikah Törenlerinde Mutluluklarını
Sizlerle Birlikte Paylaşmaktan
Onur Duyacağız.

Örnek: Hümeyra ve Feruz çiftinin 2005 tarihli davetiyesi (TD 3)

Örnek: Elif & Evrim çiftinin 2005 tarihli davetiyesi (TD 4)

Örnek: Mısra ve Ahmet çiftinin 2013 tarihli davetiyesi (TD 10)

M & A
28 Ekim 2013

Düğün merasimlerimizde
sizleri de aramızda görmekten
mutluluk duyarız…

Örnek: Neslihan ve Kudret çiftinin 2014 tarihli davetiyesi (TD 16)

Örnek: Almina ve Cevat çiftinin 2016 tarihli davetiyesi (TD 22)

A & C
Beraberliğe adım atacağımız bu özel günümüzde
Mutluluğumuzu bizimle paylaşmanızdan onur duyacağız.

Almina & Cevat

3.4.3.8 Geri Bildirim

Tören yemekli veya kokteylliyse, kaç kişinin katılacağının önceden bilinmesi törenin organizasyonu için önem taşımaktadır. Çünkü davet sahiplerinin bu bilgiyi, törenin yapılacağı yerdeki (otel, restoran, kafe, düğün salonu vb.) yetkiliye ya da yetkililere önceden bildirmesi gerekmektedir. İncelenen davetiyelerden dördünde (%16) olan bu seçimlik öğede, çoğunlukla (%75) davetlilerden belirlenmiş bir tarihe kadar, törene katılıp katılmayacaklarına dair cevap beklenir. Bu yüzden geri bildirim öğesi, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından çağrı işlevine (*Appelfunktion*) sahiptir.

Geri bildirim öğesinde iletişim bilgisi olarak, iki davetiyede (%50) aileden birilerinin (TD 4, 8), birinde (%25) gelinin ve damadın (TD 23), birinde (%25) düğün organizasyon şirketinin (TD 22) cep telefonu numaralarının verildiği görülür.

Örnek: Berrin ve Yavuz çiftinin 2012 tarihli davetiyesi (TD 8)

Lütfen katılımınızı 05 Temmuz 2012 tarihine kadar bildiriniz
Ezgi Apak Orman (0506) 987 65 43 Ceren Çıra (0505) 987 65 43

Örnek: Almina ve Cevat çiftinin 2016 tarihli davetiyesi (TD 22)

Lütfen 20 Ocak 2016 tarihine kadar cevap veriniz. Hayal Bahçesi Düğün
Davet 0506 987 65
(Çiçek gönderilmemesi rica olunur.)

Örnek: Çiğdem Yanık ve Ayaz Aka çiftinin 2017 tarihli davetiyesi (TD 23)

Düğünümüz yemeklidir, 5 Eylül'e kadar LCV..
0532 987 65 43 (Ayaz)
0533 987 65 43 (Çiğdem)

Bütüncemizde geri bildirin öğesi olan dört davetiyeden yalnızca birinde (%25), belirli bir tarihe kadar cevap beklentisi yoktur.

Örnek: Elif ve Evrim çiftinin 2005 tarihli davetiyesi (TD 4)

Bal Ailesi LCV: (0532) 987 65 43	17 Temmuz 2005 Moda Deniz Kulübü
Şıra Ailesi LCV: (0532) 987 65 43	19.30 Kokteyl 20:30 Nikah ve Yemek

3.4.3.9 Başlık

İncelenen Türkçe davetiyelerin yalnızca üçünde (%12) olan seçimlik bir öğedir. "*Evleniyoruz*" (TD 17, 23) ya da kaset şeklinde olan bir davetiye kartının üzerinde yazan "*BİZİM ŞARKIMIZ…aşk*" (TD 24) ile "*metnin içeriğine gönderme*" (Özgüder, 2011, s. 60) yapılır. Bu yüzden bu öğenin, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahip olduğu söylenebilir.

Örnek: Didem ve Ebher çiftinin 2015 tarihli davetiyesi (TD 17)

DİDEM & EBHER
EVLENİYORUZ
Siz Sevdiklerimizi yanımızda görmekten
mutluluk duyarız

Örnek: Çiğdem Yanık ve Ayaz Aka çiftinin 2017 tarihli davetiyesinin ön yüzünde "*Evleniyoruz…*" ifadesi bulunur (TD 23).

Örnek: Kaset şeklinde olan Fadile ve Adnan çiftinin 2017 tarihli davetiyesinin ön yüzünde "*BİZİM ŞARKIMIZ…aşk*" ifadesi geçmektedir (TD 24):



3.4.3.10 Davetlileri Törene Taşıma Hizmeti

Düğünün uzak bir yerde yapılması durumunda aileler yaşadıkları şehrin, köyün vb. belirlenen bir yerinden (ev, park, market, eczane önü vs.) davetlileri kendi araçlarıyla ve hatta bazen o gün için kiralanan otobüs, dolmuş gibi araçlarla ücretsiz olarak törenin yapılacağı yere götürürler. Bunun en önemli sebebinin, gelinin ve damadın aileleri için kendi taraflarından olan misafirlerin çokluğunun bir itibar meselesi olarak düşünülmesidir. Bu bilgi, Brinker'in iletişimsel işlev sınıflandırmasına göre bilgilendirici işleve (*Informationsstruktur*) sahiptir.

Örnek: Hümeyra ve Feruz Çiftinin İzmir'de yapılacak 2005 tarihli düğün davetiyesinde, davetlileri düğün/nikâh törenine taşıma hizmeti metnin en sonunda, not kısmında belirtilmiştir (TD 3)

Not : Akdoğan Cd. Akıncılar Eczanesi Önünden Düğün Salonuna Otobüs Hareket Edecek Saat: 19.00

Örnek: Kübra ve Aden çiftinin 2016 tarihli davetiyesinde, Yalova'da yapılacak düğün töreni için davetlilere taşıma hizmeti sunulacağı bilgisi, davetiyenin en sonunda not kısmında belirtilmiştir (TD 21).

(Not: 17 Temmuz günü saat: 19.30'da Çınarcık Harmanlar Mahallesi Muhtarlığı önünden otobüs kaldırılacaktır.)

Örnek: Fadile ve Adnan çiftinin 2017 tarihli davetiyesinde, Mut'ta yapılacak gelin alma ve düğün törenleri için, damat tarafının yaşadığı yer olan Karaman'dan Mut'a toplu hâlde gidileceği bilgisi aktarılır. Bu davetiyenin yukarıda bahsedilen iki davetiyeden farkı, "*-den hareket edilecektir*" bilgisi sonda değil, tören türüne ilişkin bilginin verildiği yerdedir (TD 24).

Gelin Alma: 25 Kasım 2017 Saat: 16.30'da Mani Mh. Şehit Hamza Tor Cd. Panamakent Sitesi C Blok 1/1 KARAMAN'dan hareket edilecektir.

3.4.3.11 Kroki

İncelenen yirmi beş davetiyenin ikisinde (%8), törenin yapılacağı yerin adresini gösteren davetiyeye ek, detaylı kroki de bulunur (TD 4, 8). Brinker'in metinleri iletişimsel işlev sınıflandırması arasından bilgilendirici işleve (*Informationsstruktur*) sahiptir.

Örnek: Elif ve Evrim çiftinin 2005 tarihli davetiyesi (TD 4)

Örnek: Berrin ve Yavuz çiftinin 2012 tarihli davetiyesi (TD 8)

3.4.3.12 Motto / Şiirsel Metin

Şiirsel metin, bütüncemizdeki Türkçe davetiyelerin yalnızca ikisinde (%8) görülen seçimlik bir öğedir. Şiirsel metin ile kastedilen yalnızca şiir değildir, düzyazı şeklindeki ifadeler de motto / şiirsel metin başlığı altında incelenecektir. Bu öğe, davet metninden önceki giriş metni olarak düşünülebilir. Bu öğedeki ifadelerin ortak noktası, evlenecek çiftlerin birbirlerine karşı olan duygularını davetlilere aktarmalarıdır. Bu öğe, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahiptir.

Örnek: Düğün/nikâh töreni, Hz. Muhammed'in sünneti olduğuna inanıldığı için, dinî açıdan da önemli bir yere sahiptir. Emel ve Halit çiftinin 2013 tarihli davetiyesinde şiirsel metin öğesinde, Hz. Muhammed'in bir hadisi bulunmaktadır (TD 14).

Emel & Halit

"Kişinin sahip olduklarının en hayırlısı:
Allah'ı zikreden bir dil, ona şükreden bir kalp ve
imanı doğrultusunda yaşamasına yardımcı bir eştir."
Hadis-i Şerif

Bu anlamlı günümüzde, düzenlemiş
olduğumuz düğünde, sizleri de
aramızda görmekten mutluluk duyarız.

Tezer ve Çağ
Aileleri

Kına: 09 Ağustos 2013 Cuma Saat: 20.00
Mut Öğretmenevi (Bayanlara Özeldir.)
10 Ağustos 2013 Cumartesi Saat: 20.00
Nuray Düğün Salonu
Ortaköy – Mut/Mersin
Not: Düğünümüz mevlitli ve semazen gösterimlidir.

2017 yılına ait bir davetiyede ise davet metninde, dönemin popüler olan "*Kalbimin Tek Sahibine*" şarkısının sözü bulunmaktadır. Davetlilere çağrı, şiirden sonra gelen "mutluluk şarkımız söylüyoruz, tüm sevenlerimizi eşlik etmeye bekliyoruz" cümlesiyle yapılır:

Örnek: Fadile ve Adnan çiftinin 2017 tarihli davetiyesi (TD 24)

Bu Şarkı Kalbimin Tek Sahibine
Ömürlük Yarime Gönül Eşime
Bahar Sensin Bana Gülüşün Cennet
Melekler Nur Saçmış Aşkın Yüzüne

Şiirin çözümlemesine gelince,

Bu Şarkı Kalbimin Tek Sahibine a (1)

Ömürlük Yarime Gönül Eşime a (2)

Bahar Sensin Bana Gülüşün Cennet b (3)

Melekler Nur Saçmış Aşkım Yüzüne a (4)

1., 2, ve 4. mısraların birbiriyle uyaklı, 3. mısranın ise serbest olduğu bu şiirde aaba şeklindeki mâni uyak dizilişi görülür. Söz dizimiyle ilgili olarak ise 1., 2. ve 3. mısraların kurallı cümlelerden, 4. mısranın ise devrik cümleden oluştuğu belirtilmelidir.

3.4.3.13 Diğer

Davetiye kartının kitap ayracı olarak kullanılması (TD 5), davetlilerin yaz saati uygulamasına dikkat etmeleri (TD 10), çiçek gönderilmemesi (TD 22), davetiyenin iki kişilik olduğu (TD 25), çocukların düğüne getirilmemesi (TD 25) gibi davet kılıcılarının (sahiplerinin) bazı uyarıları, istekleri ve davetlilerden uymalarını bekledikleri bazı kurallar dışında, gelinin ve damadın anne ve babalarının ad-soyadlarıyla birlikte sâdıcın ad-soyadı (TD 6), dedenin ad-soyadının (TD 22) belirtilmesi, babanın mesleği (TD 7), düğünle ilgili olarak mevlitli (TD 7, 14), semazen gösterimli (TD 14), kokteylli (TD 1, 4, 8, 23), yemekli olduğu (TD 4, 10, 22, 23), gelin alması ve alayın yapılacağı (TD 10, 12, 17, 24), çeyiz (TD 16) ve davetiyeyi basan matbaanın evlenecek çifte mutluluk dilemesi (TD 2) gibi bilgiler de saptanmıştır.

3.4.3.14 Görsel Öğeler

Bir düğün davetiye kartının ilk görüşte davetiye kartı olarak ayırt edilmesini sağlayan şey, kartın yapısı, kalınlığı, büyüklüğü, yazı şekli, yazıların karttaki sıralanışı / düzeni (Lay-out), kullanılan renkler gibi özelliklerdir.

Bütüncemizdeki Türkçe davetiyelerde görülen bazı görsel öğeler ile ilgili olarak şunlar söylenebilir: sarı yaldızlı yazı (TD 9, 20, 22), "*prototip olarak gelin-damat silueti ya da resminin renkli ya da natürel basımı*" (Karahan, 2005, s. 112), aydınger (TD 2), püskül (TD 22, 25), kurdele (TD 9, 15), boncuk vb. eklemeler (TD 9), kalp (TD 2, 14, 24), sonsuzluk işareti (TD 10), çiçek (TD 3), alyans (TD 5) vb. resimler, evlenecek çiftin birlikte çekildikleri fotoğraf (TD 4, 5, 16, 21), çiftin karikatürleri (TD 19).

3.4.4 Almanca Ve Türkçe Davetiyelerin Karşılaştırılması

Almanca ve Türkçe davetiyelerdeki öğeleri karşılaştırmalı olarak ele alacağımız bu bölümde, öncelikle aşağıdaki tabloyu vermek isteriz. Almanca davetiyelerde, öğelerin

bulunduğu sıranın ve öğelerin sınırlarının, Türkçe davetiyelerdeki kadar belirli bir standardı olmadığı için, tabloda öğelerin davetiyelerdeki sıraları yerine, görülme sıklıklarını vermeyi tercih ettik:

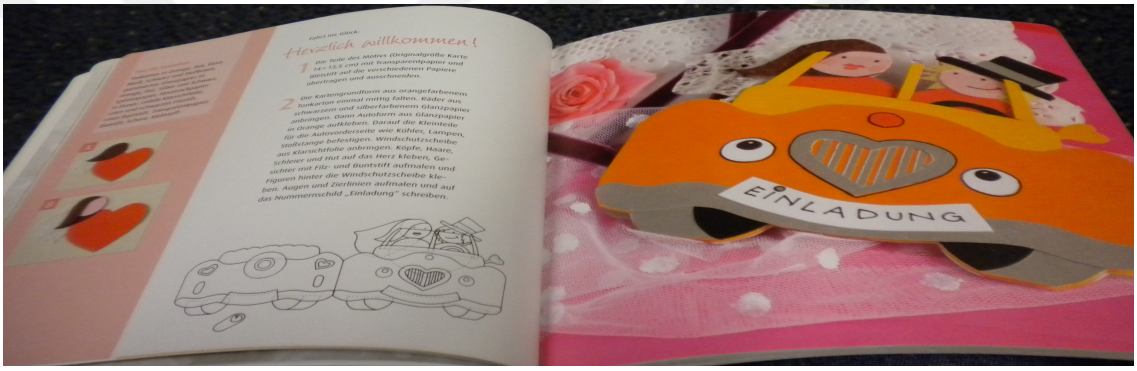
Yapıların ne kadar sıklıkla kullanıldığı takdirde, türe özgü/türsel öğe olarak kabul edilebileceği konusunda farklı görüşler olsa da, biz, Paltridge'in metinlerde kullanım sıklığı %75 ve üzeri olan öğelerin türe özgü olduğu savını esas aldık.

Öğeler	Almanca davetiyelerde öğelerin bütünce içindeki oranı	Türkçe davetiyelerde öğelerin bütünce içindeki oranı
Gelinin ve Damadın Adları	**%100 (zorunlu)**	**%100 (zorunlu)**
Davet Metni	**%100 (zorunlu)**	**%100 (zorunlu)**
İletişim Bilgileri	**%92 (zorunlu)**	%32 (seçimlik)
Simge Kullanımı	**%84 (zorunlu)**	**%88 (zorunlu)**
Geri Bildirim	**%76 (zorunlu)**	%16 (seçimlik)
Başlık	**%75 (zorunlu)**	%12 (seçimlik)
Şiirsel Metin / Motto	%52 (seçimlik)	%8 (seçimlik)
Gelinin ve Damadın Adlarının Başharfleri	%8 (seçimlik)	%24 (seçimlik)
Yol Tarifi ve Kroki	%8 (seçimlik)	%8 (seçimlik)
Gelinin ve Damadın Annelerinin ve Babalarının Ad-Soyadları	%4 (seçimlik)	**%96 (zorunlu)**
Törene İlişkin Bilgi	-	**%100 (zorunlu)**
Davetlilerden İstenen Hediyeye İlişkin Bilgi	%40 (seçimlik)	-
İlişki Serüveni / Geçmişi	%24 (seçimlik)	-
Ek Bilgi Kart(lar)ı	%24 (seçimlik)	-
Konaklama	%20 (seçimlik)	-
Gelinin ve Damadın Birlikte Yaşadıkları Ev Adresi	%16 (seçimlik)	-
Davetlileri Törene Taşıma Hizmeti	-	%12 (seçimlik)
Düğün Oyunları (*Hochzeitsspiele*)	%8 (seçimlik)	-
Kıyafet Kuralı (*Dress code*)	%8 (seçimlik)	-
Özel Ek Pusula	%8 (seçimlik)	-

Tablo 9: Almanca Ve Türkçe Davetiyelerde Bulunan Öğelerin Karşılaştırılması

Tabloya göre bütüncemizdeki Almanca davetiyelerde altı zorunlu, on iki seçimlik öğe varken; Türkçe davetiyelerde beş zorunlu, yedi seçimlik öğe vardır. Bu tespitte ilk göze çarpan, Almanca davetiyelerde, Türkçe davetiyelerden daha fazla seçimlik öğe

bulunmasıdır. Çünkü Alman düğünleri, gelin ve damada daha fazla özgürlük tanımaktadır. Bu da davetiye kartlarına yansımaktadır. Ayrıca Alman düğün davetiyelerinin, Türk davetiyelerinden belki de en önemli farkı, davetli sayısı az olduğu için, davet sahipleri olan gelinin ve damadın, davetiyelerini el yeteneklerini kullanarak kendilerinin hazırlayabilmesidir. Hatta davetiyelerin nasıl hazırlanabileceğine dair kitaplar veya kitaplarda bu konuyla ilgili bölümler bulunmaktadır. Örneğin René Zey'in "*Einladungen texten und gestalten*" (*Davetiye metni yazmak ve davetiye hazırlamak*) ve Monika Fischer'in "*Hochzeit. Einladungen, Tischdeko, Fotoalben*" (*Düğün. Davetiyeler, masa dekorasyonu, fotoğraf albümü*) kitapları gibi. Buna karşın Türkçe davetiyeler bir matbaa katalogundan seçilir ve üzerinde sınırlı değişiklik yapılabilir.



Resim 22: Elde Düğün Davetiyesi Hazırlama (Fischer, 2008, s. 11)

Her ne kadar öğelerin sıraları ve sınırları farklı olsa da, Almanca ve Türkçe davetiyelerde yirmi öğenin dokuzu ortaktır. Ortak olan öğeler: *gelinin ve damadın adları*, *davet metni*, *iletişim bilgileri*, *gelin ve damat adları arasında simge kullanımı*, *geri bildirim*, *başlık*, *şiirsel metin/motto*, *kroki*, *gelinin ve damadın adlarının başharfleri*dir. Geri kalan on bir öğenin sekizi (*davetlilerden istenen hediyeye ilişkin bilgi*, *ilişki serüveni*, *ek bilgi kart(lar)ı*, *konaklama*, *gelinin ve damadın birlikte yaşadıkları ev adresi*, *düğün oyunları*, *kıyafet kuralı*, *özel ek pusula*) yalnızca Almanca davetiyelerde görülürken, üçü (*törene ilişkin bilgiler*, *gelinin ve damadın annelerinin ve babalarının ad-soyadları*, *davetlileri törene taşıma hizmeti*) yalnızca Türkçe davetiyelerde görülmüştür. Bunları tek tek inceleyecek olursak:

İlk olarak Almanca ve Türkçe davetiyelerde ortak olan ***gelinin ve damadın adları öğesi*** ve ***gelinin ve damadın adları arasında simge kullanımı*** öğelerini ele alacağız.

Bilgilendirme işlevine sahip olan gelinin ve damadın adları öğesinde, çiftin adları arasında en çok kullanılan simge ampersand'dır. Almanca davetiyelerde %72; Türkçe davetiyelerde ise %80 oranında görülür. Almanca davetiyelerde ampersandı, "ve" bağlacı (%20), "+", "♥" ve "et" simgeleri (%4) izlemektedir (AD 4, 5, 10, 11, 17, 22, 23, 25). Türkçe davetiyelerde ise "ile" (%8) ve "ve" bağlaçları (%4), "♥", "∞" ve çifte vav simgeleri (%4) izlemektedir (TD 1, 4, 7, 8, 10, 11).

Almanca davetiyelerin üçünde (yaklaşık %13) gelinin ve damadın adları, davet metninin içinde bulunur (AD 4, 21, 22). Fakat Türkçe'de buna benzer bir örneğe rastlanmamıştır. Türkçe davetiyelerin yirmi üçünde (%92) gelinin ve damadın adları ya da adlarının başharfleri ilk sıradadır. İki davetiyede ise (%8), çiftin adları davet metninden sonra gelmektedir (TD 2, 25).

Almanca davetiyelerin üçü hariç (AD 3, 11, 14) diğer hepsinde (%88); Türkçe davetiyelerin ise tamamında (%100) gelinin adına, damadın adından önce yer verilmiştir.

Almanca davetiyelerin altısında (%24) (AD 1, 9, 12, 22, 23, 24); Türkçe davetiyelerin ise ikisinde (%8) gelinin ve damadın soyadları ayrı ayrı belirtilmiştir (TD 9, 23). Türkçe'de olmayıp, yalnızca Almanca davetiyede olan bir özellik de (%4), gelinin ve damadın ortak soyadlarının belirtilmiş olmasıdır (AD 4).

Davet metni öğesi, Almanca davetiyelerin on dördünde (%64), 2. sırada (AD 1, 4, 7, 9, 10, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25), yedisinde (%28) 1. sırada (AD 2, 5, 6, 11, 12, 13, 14) ve dört davetiyede (%16) ise 3. sırada bulunmaktadır (AD 3, 8, 15, 17). Türkçe davetiyelerde ise davet metni büyük oranda (%92) gelinin ve damadın adlarından sonra gelir ve 2. sırada yer alır. Davet metninin 2. sırada olmadığı iki davetiyede (TD 2, 25), davet metnine 1. sırada yer verilmiştir.

Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından çağrı (*Appelfunktion*) ve bilgilendirme (*Informationsfunktion*) işlevlerine sahip olan davet metninin Almanca davetiyelerdeki sınırları, Türkçe davetiyelere kıyasla[7] daha geniştir.

[7] Türkçe davetiyelerdeki davet metni öğesi yalnızca çağrı (*Appelfunktion*) işlevine sahiptir.

Çünkü Almanca davetiyelerdeki davet metni öğesi, içinde zorunlu olan şu öğeleri de barındırmaktadır:

- Törene ilişkin bilgi (Törenin gerçekleşeceği yer-zaman ve tören türü bilgileri) ve
- Ek kutlama bilgisi (Resmî ya da kilisede gerçekleşecek dinî nikâh sonrasında yapılacak eğlenceye/kutlamaya ilişkin bilgiler).

Almanca davetiyelerde *ek kutlama bilgisi* her ne kadar ayrı bir paragrafta aktarılsa da, *törene ilişkin bilgi*nin verildiği bölüm ile davetin yapıldığı esas bölüm, bazı davetiyelerde öyle iç içe geçmiştir ki, ikisini birbirinden ayırmak ve onları ayrı başlıklar altında aktarmak mümkün olmamıştır. Davet metni başlığı altında ele aldığımız özelliklerden bir tanesi olan *tören türüne ilişkin bilgiler* ile ilgili olarak, bütüncemizdeki Almanca davetiyelerin on sekizinde (%76) kilisede yapılacak dinî nikâh bilgisi bulunmaktayken, altı davetiyede ise (%24) resmî (belediye) nikâh(ı) bilgisi bulunduğunu (AD 2, 6, 9, 16, 18, 24) belirtmek isteriz. Bütüncemizdeki Türkçe davetiyelerin hiçbirinde dinî nikâh bilgisi bulunmamasından, Türkiye'de dinî nikâhın kıyılmadığı ya da insanların dindar olmadığı sonuçlarının çıkarılamayacağını düşünüyoruz. Çünkü İslâm inancına göre, dinî nikâh (imam nikâhı) yalnızca iki şahidin bulunmasını gerektiren sade bir törendir. Fakat kilisedeki dinî nikâh töreni nispeten yüksek katılımlı olup, aşamaları da göz önüne alındığında (kilise korosunun söylediği şarkılar, orgla çalınan düğün müziği, yüzük değişimi, gelinin babasının kolunda kiliseye girişi) nispeten büyük bir tören olduğu imajını yaratır. Bu yüzden Türkiye'de İslâm inancına sahip olup, imam huzurunda dinî nikâhlarının kıyılmasını isteyen çiftler, bu kısa dinî nikâh akdi için davetiyelerle kimseyi çağırma gereksinimi duymazlar.

Fakat resmî ve ruhsuz bulunan resmî nikâhın aksine, bir rahip huzurunda kilisede gerçekleştirilen dinî nikâh, imam huzurunda evde veya camide gerçekleştirilen dinî nikâh uygulamasından farklıdır. Nikâhlarının büyük oranda (%76) kilisede kıyılmasını isteyen Almanlar için, kilisede gerçekleşen evlenme töreni (*Hochzeit*), "*hoch-zeit*" (*yüksek zaman*) kelimesinin içini daha çok doldurmaktadır. Çünkü daha çok konuk kapasitesi olan büyük ve ferah bir salon, çiftin seçtiği şarkıların ya da kilise ilahilerinin orgla çalınması, kilise korosunun söylediği şarkılar ve ilahiler, davetlilerle birlikte yüksek sesle İncil'den okunan dualar, davetiyelerle birlikte gönderilen veya o gün

kiliseye gelen davetlilere elden dağıtılan kağıtta (*Kirchenheft*) yazan ve evlenecek çiftin seçtiği ilahilerin tek bir ağızdan söylenmesi gibi unsurlar, kilise nikâhının uhreviliğini vurgulamakta, onu çiftler için daha özel ve tercih edilesi kılmaktadır. Bu yüzden inançlı olmayan çiftlerin bile, bir engel olmadığı takdirde nikâhlarını kilisede gerçekleştirmek istediği ve bunun da davetiyelere yansıdığı görülmektedir.

Bunun dışında Almanca davetiyelerden birinin (%4) davet metni öğesinde, Türkçe'de tam karşılığı olmayan fakat "*kiliseden bağımsız nikâh töreni*" olarak nitelendirilebilecek "*freie Trauung*" ilişkin bilgi bulunmaktadır (AD 13). Türkçe davetiyelerde olmayıp, yalnızca Almanca iki davetiyede görülen diğer bilgiler de "*Trauung*" (nikâh) ile "*Taufe*" (vaftiz) kelimelerinin birleşmesiyle oluşan "*Traufe*" (AD 3) ve evlenecek çiftin evliliklerinin 50. yıl dönümleri (*goldene Hochzeit*) kutlamasıdır (AD 8).

Bütüncemizdeki Türkçe davetiyelerin hiçbirinde düğünden/nikâhtan sonra yapılacak ek kutlamaya ilişkin bilgi bulunmamaktadır. Türkçe davetiyelerin tamamında (%100) görülen ***törene ilişkin bilgi***, Almanca davetiyelerden farklı olarak, davet metninden ayrı bir öğe olarak bulunmaktadır. İncelenen Türkçe davetiyelerin on altısında (%64) bu öğenin 4. sırada olduğu göze çarpmaktadır (TD 1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 25). Türkçe davetiyelerde törene ilişkin bilgi öğesinde, yalnızca resmî nikâh veya "*düğün*" ile ilgili bilgiler bulunmaz. Bunun dışında "*kına*" veya "*kına gecesi*" (%48) (TD 2, 5, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 22, 24), "*kokteyl*" veya "*nikâh kokteyli*" (%16) (TD 1, 4, 8, 23), "*yemek*" veya yemekli düğün (%16) (TD 4, 10, 22, 23) ile yalnızca Türk düğün davetiyelerinde görülen "*gelin alma(sı)*" ve "*alay*" (%12) (TD 10, 12, 24), mevlitli düğün (%8) (TD 7, 14), "*çeyiz*" (%4) (TD 16), "*bayrak*" (%4) (TD 16) ve/veya semazen gösterimli düğün (%4) (TD 14) gibi bilgiler de bulunabilir. Gelin alma(sı) ve alay dışındaki diğer başlıklar, yalnızca Türk kültürüne özgüdür. Bunlarla ilgili detaylı bilgi Türk düğün gelenekleri ve davetiyeleri bölümlerinde ayrıntılandırılmıştır.

Hem Alman hem de Türk kültürlerinde nispeten yaygın olan kına gecesi (*Polterabend*), sayıları farklı olsa da hem Almanca hem de Türkçe davetiyelerde görülmüştür. Almanca davetiyelerin ikisinde (%8) (AD 11, 25); Türkçe davetiyelerin ise on ikisinde (%48) (TD 2, 5, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 22, 24) kına gecesine ilişkin bilgi vardır. Fakat

şunu tekrar hatırlatmak isteriz: Türkçe'ye "*kına gecesi*" olarak aktardığımız kelime (*Polterabend*), porselen eşyaları sert bir şekilde yere atıp kırarak, gürültü patırtı çıkarmayı (*poltern*) kapsamaktadır. Türk ve Alman düğün gelenekleri bölümlerinde ayrıntılı olarak açıkladığımız gibi, iki kültür alanındaki "*kına gecesi*", uygulanış şekilleriyle birbirinden oldukça farklıdır; fakat uygulamadaki belki de tek benzerliği, ikisinin de düğünden önce yapılmasıdır.

Almanca davetiyelerde düğün/nikâh töreni için "*diesen besonderen Tag*" (bu özel günü) (AD 3, 6, 7, 9, 16), "*an diesem wichtigsten Tag*" (bu en önemli günde) (AD 5), "*diesen schönen Moment*" (bu güzel ânı) (AD 15), "*für uns einmalige Fest*" (hayatımızda bir kere olacak kutlama için) (AD 22) gibi nitelemeler kullanılmışken; Türkçe davetiyelerde "*iki hayatın birleştiği bu özel anın en mutlu kareleri*" (TD 4), "*mutlu gün*" (TD 2, 12, 19, 23), "*mutluluklarla dolu bir geleceğin başlangıcı olan düğün töreni*" (TD 6), "*hayırlı gün*" (TD 7), "*ortak yaşama adım atılan gün*" (TD 9), "*anlamlı gün*" (TD 14), "*beraberliğimizin ilk günü*" (TD 18), "*hayatlarımızı birleştirdiğimiz bu özel gün*" (TD 20), "*beraberliğe adım atacağımız bu özel gün*" (TD 22) ve "*ömür boyu sürecek mutlu beraberliğimizin başlangıcı*" (TD 25) gibi nitelemeler kullanılmıştır.

Almanca davetiyelerin on yedisinde (%68) davetlilere "*davet etmek, çağırmak*" anlamına gelen "*einladen*" fiiliyle doğrudan (açık) bir çağrı yapılsa da, çağrının örtük yapıldığı davetiyeler de bulunmaktadır (AD 1, 2, 9, 13, 15, 17, 18, 19, 20). Türkçe davetiyelerde ise çağrı çok daha yüksek oranla (%96) örtük yapılır.

Almanca davetliyelerde, davetlilere (hedef kitleye) seslenen çoğunlukla (%80) 1. çokluk kişi (biz) iken (AD 1, 4, 18, 20, 23); Türkçe davetiyelerin ise tamamında (%100) 1. çokluk kişi seslenir. Fakat "biz"den kasıt, Almanca davetiyelerde (%92) gelinin ve damadın kendisi iken (AD 4); Türkçe davetiyelerde ya sadece anne-baba ya da gelin-damat ve anne-babadır.

Davetlilere 1. çokluk kişinin (biz) seslenmediği beş Almanca davetiyenin üçünde gelin ve damat, davetlilere üçüncü bir kişi gibi seslenmiştir (AD 1, 18, 20). İkisinde ise davetlilere seslenen (davetin kılıcısı, davet sahipleri) gelin ve damat dışında biri ya da birileridir (AD 4, 23).

Bütüncemizdeki Almanca davetiyelerin yirmi üçünde (%92) iç ve üst metinlerin kılıcıları, gelin ve damat iken; Türkçe davetiyelerde, hem gelin-damat hem de onların aileleri (ve hatta ailelerin yanında dedesi de (AD 22)) olabilmektedir. İç ve üst metinlerin kılıcılarının farklı olması, davetin derin yapıdaki gerçek kılıcısının kim olduğunun tam olarak bilinememesine ve anlatım tutarsızlığına sebep olmaktadır (Çubukçu, 2006, ss. 488-489, Karahan, 2005a, s.117).

Ayrıca Almanca davetiyelerde, davetlilere "*sen*", "*siz*" (2. çokluk) ve kibarlık, saygı bildiren "*siz*" kişi zamirleri dışında, "*tüm akraba ve arkadaşlar*" gibi genel ifadelerle (AD 17, 20) veya doğrudan adlarıyla da (*sevgili X, sevgili Y*) seslenildiği tespit edilmiştir (AD 6, 9, 13). Almanca davetiyelerin hedef kitlesi Türkçe davetiyeler kadar geniş olmadığı için, davetiyelerin hepsi matbaada basılmamaktadır. Çiftin kendilerinin elde hazırladıkları, bilgisayarda hazırlayıp çıktısını aldıkları, internet üzerinden sipariş verdikleri veya kitapçılardan alınan şablonu hazır; fakat gelin-damat adı, tören türü, yeri, saati vb. bilgilerin boş bırakıldığı davetiyelerde, davetin yapıldığı kişilere adlarıyla seslenmek, çift için çok zor değildir. Davetliler açısından da adlarıyla seslenilmiş olmanın, onlar üzerinde olumlu bir etki yaratacağını düşünüyoruz. Fakat Türkçe davetiyelerde, davet metni öğesinde davetlilere adlarıyla seslenildiği gibi bir örneğe rastlanmamıştır. Türkçe davetiyeler çoğunlukla elden teslim edilir. Zarfın üstünde gönderen kişinin adı olmasa da, alıcı (davetli isimleri) zarfın üstünde çoğunlukla bulunmaktadır.

Almanca davetiyelerde davetlilere %80 oranında 2. teklik "*sen*" (*du-dein*) veya 2. çokluk "*siz*" (*ihr-euer*) kişi ve/veya iyelik zamirlerine veya kişi zamirlerinin belirtme (*dich-euch*), yönelme hallerine (*dir-euch*) göre seslenildiği için (AD 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 23, 24, 25), "*resmiyet dışı biçem*"in (*informal style*) kullanıldığı söylenebilir (Karahan, 2006b, s. 518). Fakat Almanca'nın aksine (Sie-ihr), Türkçe'de "siz", hem 2. çokluk kişi zamiri olarak, hem de saygı ve nezaket anlamı katmak için, 2. teklik kişiye (sen) hitaben kullanılabilmektedir. Bu yüzden, "siz" zamiri "sizler" şeklinde çokluk olarak kullanılmadığında, birden çok davetliye mi seslenildiği; yoksa kibarlık ve saygı anlamı katma amacıyla mı "siz" zamirinin kullanıldığı konusu muğlaktır. Bu dikkate alındığında, davetlilere hitap biçiminin resmî ya da resmiyet dışı olup olmadığı konusunda bir yargıda bulunmanın güç olduğu söylenebilir.

Toplumların kültürünün ve dilsel yapılarının yansıması olarak kabul ettiğimiz düğün davetiyelerinde, dinî nikâh töreni bilgisi dışında da dinsel unsurlara rastlanmıştır. Almanca'da bir davetiyede görülen "*Im Vertrauen auf den Segen unseres allmächtigen Gottes, der unsere Wege zusammengeführt hat, ...*)" (*Yollarımızı birleştiren, her şeye gücü yeten Tanrımızın kutsamasına inanarak...*) (TD 21) ifadesi ile; Türkçe davetiyelerde görülen evlenecek çiftlerin isimleri arasına "çifte vav" motifinin konulduğu düğün davetiyesi (TD 11) ve "*Allah'ın (c.c.) emri*", "*Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünneti*", "*İslam toplumunun temeli*", "*hayırlı gün*" (TD 7) gibi ifadeler içeren düğün davetiyeleri buna örnek olarak verilebilir.

Bütüncemizdeki Almanca ve Türkçe davetiyelerde ortak olan ***iletişim bilgileri*** öğesinde, davetlilerden törene ve/veya kutlamaya katılıp katılmayacaklarını bildirmeleri, katılacaklarsa düğün oyunlarına (*Hochzeitsspiele*) ve kutlamaya ilişkin katkıda bulunmak istemeleri, törenin ve/veya kutlamanın yapılacağı yeri bulma konusunda sorun yaşamaları; katılmayacaklarsa evlenecek çifti tebrik etmek istemeleri vb. gibi durumlar için, iletişim kişi ve bilgileri verilir. Bu yüzden bu öğe, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahiptir.

Bütüncemizdeki Almanca davetiyelerin çoğu internet ortamında paylaşılan davetiyelerden derlendiği için, taraflar kişisel bilgilerin üstünü karalayarak paylaşmıştır. Bu yüzden iletişim aracı olarak en çok neyin tercih edildiğine dair bir sıklık analizi yapılamamıştır. Oran vermesek de, iletişim aracı olarak; çiftin kendilerine, ailelerinden birilerine, arkadaşlarına, nikâh şahitlerine, nikâh töreni ve sonrasında yapılacak kutlamada onlara yardımcı olacak kişilere ait ev adreslerinin, telefon numaralarının, elektronik posta adreslerinin ve/veya düğün için hazırlanan kişisel web sayfası bilgisinin verildiğini belirtmek isteriz. Buna karşılık *iletişim bilgileri* öğesi bulunan sekiz Türkçe davetiyenin tamamında (%100), iletişim aracı olarak yalnızca (çiftin kendilerinin, ailelerinin, törenin yapılacağı yerin veya düğün organizasyon şirketinin) telefon numaraları verilmiştir. Bunlardan yedisi (yaklaşık %28) cep telefonu numarasıyken (TD 4, 8, 11, 12, 16, 22, 23, 25), yalnızca biri (yaklaşık %13) sabit hattır (TD 5).

Almanca davetiyelerde öğelerin bulunduğu sıranın ve öğelerin sınırlarının, Türkçe davetiyelerdeki kadar belirli bir standardı olmadığını tekrar hatırlatmak isteriz. *İletişim bilgileri* ile *geri bildirim* öğeleri de bazı davetiyelerde birbiriyle iç içe geçmiştir. Örneğin Türkçe davetiyelerde çoğunlukla 4. sırada olan iletişim bilgileri öğesine, davetiyelerin yarısında (%50) (TD 4, 8, 22, 23), geri bildirim öğesiyle birlikte yer verilmiştir. Almanca davetiyelerde de iletişim bilgilerine çoğunlukla geri bildirim öğesinde yer verilirken, bazılarında (AD 2, 6, 7, 9,15, 16, 17) ek bilgi kart(lar)ı öğesinde yer verilmiştir.

Bütüncemizdeki Almanca ve Türkçe davetiyelerde ortak olan ***geri bildirim*** öğesi, Almanca davetiyelerin on dokuzunda görülen (%76) zorunlu bir öğe iken; Türkçe davetiyelerin dördünde (%16) görülen seçimlik bir öğedir. Davetlilerden, evlenecek çiftin belirlediği bir tarihe kadar, çiftin nikâh törenlerine ve/veya kutlamalarına katılıp katılmayacaklarına dair geri bildirimde bulunmaları talep edilir. Çünkü tören ve/veya kutlama yemekli ve/veya kokteylliyse, kaç kişinin katılacağının önceden bilinmesi törenin organizasyonu için önem taşımaktadır. Davet sahiplerinin bu bilgiyi, törenin yapılacağı yerdeki (otel, restoran, kafe, çiftlik, düğün salonu vb.) yetkiliye ya da yetkililere önceden bildirmesi gerekmektedir. Bu öğe, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından çağrı işlevine (*Appelfunktion*) sahiptir.

Almanca davetiyelerin on beşinde (yaklaşık %79), geri bildirim öğesi sonuncu sırada bulunmaktadır (AD 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 21, 23, 25). Türkçe davetiyelerin ise tamamında (%100) bu öğe son sıradadır (TD 4, 8, 22, 23).

Bütüncemizdeki Almanca ve Türkçe davetiyelerde ortak olan ***başlık*** öğesi, Almanca davetiyelerin on beşinde (%75) (AD 5, 6, 7, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 21, 22, 23, 24, 25) görülen zorunlu bir öğeyken; Türkçe davetiyelerin üçünde (%12) görülen seçimlik bir öğedir (TD 17, 23, 24). Başlık öğesi, Özgüder'in de (2010: 60) belirttiği gibi metin türünü (kartın düğün/resmî nikâh töreni davetiye/si olduğunu) gösterebileceği gibi, metnin içeriğini (çiftin ne zaman veya nasıl bir törenle evleneceğini) de gösterebilir. Brinker'in metinleri iletişimsel işlev sınıflandırması arasından bilgilendirici işlevi (*Informationsfunktion*) bulunmaktadır.

Bütüncemizdeki Almanca ve Türkçe davetiyelerde ortak olan ***şiirsel metin/motto*** öğesi, Almanca davetiyelerin on üçünde (%52) (AD 2, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 16, 17, 19, 21, 24); Türkçe davetiyelerin ise ikisinde (%8) görülen seçimlik bir öğedir (TD 14, 24). Şiirsel metin veya motto ile yalnızca şiir değil, aynı zamanda düzyazı şeklindeki ifadeler de kastedilir. Davet metninden önceki giriş metni olarak da adlandırılabilen bu öğede, çiftin evliliğe ilişkin ve/veya birbirlerine karşı duygularının aktarıldığı, onların sevdiği ve onlar için özel anlamı olan söz birliktelikleri bulunur ve bu öğe, çağrı işlevine (*Appelfunktion*) sahiptir. Bütüncemizdeki Almanca davetiyelerde şiirsel metin öğesinde, anonim (AD 2, 5, 24) veya İngiliz (AD 3), Alman (AD 8, 16, 19), Avusturyalı (AD 17), Fransız (AD 10) veya İtalyan (AD 9) yazar ve şairlere, müzik grubuna, yönetmene ve hatta Nobel Barış Ödülü kazanmış ünlü Alman bir doktora ait şiirler, deyişler veya İncil'den ayetler (AD 12, 21) tercih edilmiştir. Türkçe davetiyelerin birinde Hz. Muhammed'in bir hadisi (TD 14); diğerinde ise dönemin popüler bir şarkısının sözü (TD 24) bulunmaktadır.

Bütüncemizdeki Almanca ve Türkçe davetiyelerde ortak olan ***yol tarifi ve kroki*** öğesi, hem Almanca hem de Türkçe'de ikişer davetiyede (%8) karşılaşılan bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahip seçimlik bir öğedir. Bu öğede, davetlilerin nikâhın gerçekleşeceği yere gitmelerini kolaylaştıracak detaylı kroki ve/veya onların hangi otobandan hangi istikâmette gitmeleri gerektiği gibi bilgilerin olduğu yol tarifi bulunur. Hem Almanca (AD 9, 16) hem de Türkçe davetiyelerde (TD 4, 8) bu öğeye, davetiyeye iliştirilmiş ek bir kartta yer verilmiştir.

Bütüncemizdeki Almanca ve Türkçe davetiyelerde ortak olan ***gelinin ve damadın adlarının başharfleri*** öğesi, hem Almanca (AD 13, 22) hem de Türkçe düğün davetiyelerinde karşılaşılan bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahip seçimlik bir öğedir (TD 1, 3, 4, 10, 16, 22).

Davetlilerden istenen hediyeye ilişkin bilgi öğesi bütüncemizdeki yalnızca Almanca davetiyelerde görülen seçimlik bir öğedir. Davetiyelerin onunda (%40) görülen bu seçimlik öğede, gelin ve damat, törenlerine ve kutlamalarına katılacak olan davetlilerin vermelerinden memnun olacakları hediyeleri kibar ve bazen nükteli bir üslûpla dile getirirler (AD 6, 7, 9, 11, 13, 16, 17, 18, 23, 24). Bu öğe, Brinker'in metinleri iletişimsel

işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirme işlevine (*Informationsfunktion*) karşılık gelir. Böyle bir öğenin davetiyelerde bulunması, Türkiye'de ayıp karşılanacağı için bütüncemizdeki Türk düğün davetiyelerinde görülmemiştir. Her ne kadar uzak bir ihtimal gibi görülse de, ülkeler arası etkileşimin bu denli yoğun olduğu bir çağda, Türk düğün davetiyelerinde de görülmesinin imkansız olduğu söylenemez.

İlişki serüveni/geçmişi öğesine bütüncemizdeki yalnızca Alman düğün davetiyelerinde rastlanmıştır. Altı davetiyede (%24) görülen bu seçimlik öğede, çiftin çocukları olup olmadığı (AD 3, 17, 19), resmî nikâhlarının kıyılıp kıyılmadığı (AD 19), kaç yıllık beraberlikleri olduğu (AD 13), ilişkilerini evliliğe götüren yolda ilk adımın ne zaman ve nerede atıldığı (AD 10, 11) ve bu süreçte neler yaşandığı (AD 17) gibi konularda çeşitli bilgiler verilmiştir. Bu yüzden bu öğenin, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bütüncemizdeki Türkçe davetiyelerin hepsi bir katalogdan beğenilip, sipariş edilen davetiyelerden oluştuğu için, davetiyelerin çoğu birbirine benzemektedir. Zaten hazır olan şablonlardaki, gelin-damat, anne-baba adları, törenin yapılacağı yer, zaman gibi bilgiler değiştirilerek matbaada bastırılmaktadır. Bu yüzden Türk düğün davetiyelerinde, ilişki serüveni/geçmişi gibi kişisel bilgilerin görülmesi – şimdilik - güçtür.

Almanca davetiyelere özgü olan ***ek bilgi kart(lar)ı*** öğesi, evlenecek çiftin tören ve kutlamaya ilişkin her şeyi ince ince düşünüp planladığı izlenimi yaratmaktadır. Bütüncemizdeki Almanca davetiyelerin altısında (%24) rastlanan bu seçimlik öğede, davetlilere davetiyeyle birlikte fotoğraf, konaklama, hediye isteklerine ilişkin ipucu, nikâh şahitleri, organizasyon sorumluları veya yardımcıları, düğün oyunları, nikâh töreninin yapılacağı yerin yol tarifi veya krokiyle gösterimi, otopark imkânları, tören ve kutlama programı gibi alt başlıkların olduğu ek kart ya da kartlar gönderilmiştir. Fakat şu belirtilmelidir ki, bu bilgiler her zaman ek bir kart ya da kartlarla sunulmaz. Bu bilgilerin bazılarına ana davetiye kartında yer verildiği de bütüncemizde görülmüştür (AD 3, 11, 13, 22, 25). Ek bilgi kartları öğesi, Brinker'in metinlerin iletişimsel işlevleri sınıflandırmasına göre bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahiptir.

Bütüncemizdeki yalnızca Almanca davetiyelerde görülen ***konaklama*** seçimlik öğesi, davetiyelerin beşinde (%20) bulunur (AD 3, 6, 7, 9, 17). Evlenecek çift, nikâh töreni ve törenin sonrasında yapılacak kutlama için, uzaktan gelecek misafirlere kalacak yer gereksinimi duyup duymadıklarını sorar, eğer duyarlarsa oda rezervasyonu için onlara önceden haber vermeleri gerektiğini belirtir. Konaklama öğesinin olduğu bazı davetiyelerde, oda ücreti ve/veya ücretin kalacak olan davetliler tarafından ödenmesi gerektiği gibi bilgilerin de verildiği görülmüştür (AD 6, 7, 9). Bu Türk kültürü için - şimdilik - oldukça tuhaf karşılanabilecek bir durumdur. Hatta daha da tuhafı, gelinin veya damadın annesine ve annesinin muhtemelen yeni eşine seslenildiği bir davetiyede (AD 9), davetiyeye ek bilgi kartı gönderilmiştir ve bu kartta konaklama ücretini davetlilerin kendilerinin karşılaması rica edilmiştir ("*Übernachtungskosten müssten bitte selbst getragen werden*"). Konaklama öğesi ile ilgili son belirtmek istediğimiz bu öğenin, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirme işlevine (*Informationsfunktion*) sahip olduğudur.

Bütüncemizdeki yalnızca Almanca davetiyelerde iletişim adresi olarak ***gelinin ve damadın birlikte yaşadıkları ev adresi*** verilmiştir. Almanca davetiyelerin dördünde (%16) görülen bu seçimlik öğe, Brinker'in sınıflandırmasına göre bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahiptir. İletişim aracı olarak, çiftin ortak ev adresi bilgisinin verilmesinin sebepleri Alman düğün davetiyeleri bölümünde detaylı olarak aktarılmıştır. Bütüncemizdeki Türkçe davetiyelerin hiçbirinde, çiftin birlikte yaşadıkları ev adresleri verilmemiştir. Çünkü çiftlerin evlenmeden önce birlikte yaşaması az rastlanan bir durum olsa da, bu durumun geniş çaplı toplumsal onay görmesi bu günün koşullarında zor görünmektedir. Ayrıca Türkçe davetiyelerin bazılarında anne-babaların ev adresleri belirtilmiş olsa bile, çoğunlukla iletişim aracı olarak (çiftin, ailelerinin, törenin yapılacağı yerin veya organizasyon şirketinin) telefon numaraları belirtilir.

Almanca davetiyelere özgü olan ***düğün oyunları (Hochzeitsspiele)***, bütüncemizdeki Almanca davetiyelerin ikisinde (%8) bulunan ve Brinker'in işlev tipolojisine göre bilgilendirme işlevine (*Informationsfunktion)* sahip bir öğedir (AD 6, 25). Düğün oyunları, Almanya'da düğün kutlamalarında görülen önemli ve yaygın bir gelenektir. Hem Alman düğün gelenekleri hem de Almanca düğün davetiyeleri bölümünde detaylı olarak açıkladığımız bu öğede, evlenecek çiftlerin, kendileri için hazırlanabilecek düğün

oyunlarının, arkadaş veya bunun için görevlendirilmiş birinin kontrol süzgecinden geçmesini istedikleri görülür. Çünkü bu sayede oyunlar yüzünden yaşanabilecek tatsızlıklar önlenebilecektir. Türk düğün kültüründe de, "*çeşitli hünerlerin gösterildiği oyunlar ve gösteriler*", "*Sportif oyunlar ve gösteriler, savaş oyunları ve gösterileri*", "*Musikiye bağlı oyunlar ve gösteriler*" (Arslan 2008: 254-299; aktaran Sekmen ve Arık-Ateş, 2014, s. 23) olmak üzere düğün oyunları olsa da, düğün oyunları öğesine bütüncemizdeki çeşitli il ve ilçelere ait hiçbir Türk düğün davetiyesinde rastlanılmamıştır. Çünkü musikiye bağlı oyun ve gösteriler dışındakilere şehir yaşamında nadiren rastlanır ve onlar da davetiyelerde belirtilmezler.

Bütüncemizde yalnızca Almanca davetiyelerde görülen ***kıyafet kuralı* (*dress code*)** seçimlik öğesi, iki davetiyede (%8) görülmüştür ve ikisinde de davet metninden sonra gelmiştir (AD 3, 24). Çift bu öğede, törenleri ve sonrasında yapılacak kutlamaları için uygun olacağını düşündükleri belirli tür veya renk kıyafetleri, davetlilerden giymelerini ister. Bu öğe, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahiptir. Bazı Türk düğünlerinde de bir süredir, çiftin belirlediği veya satın aldığı aynı renk ve/veya aynı tip kıyafetleri giyen nedimeler veya sâdıçlar olsa da, bütüncemizdeki hiçbir Türk düğün davetiyesinde bu öğeye yer verilmemiştir.

Almanca düğün davetiyelerine özgü olan ***özel ek pusula*** öğesi, bütüncemizde iki davetiyede (%8) bulunur (AD 5, 15). Davetiyeye iliştirilmiş özel ek bir pusula olmasının sebebi, törenin ve/veya eğlencenin gerçekleştirileceği yerin fizikî imkân(lar)ının kalabalık gruplar için uygun olmaması; bazı çiftlerin "*bu özel günlerinde*", kimlerle nerede birlikte oldukları takdirde mutlu olacaklarsa, ona yönelik bir düğün organizasyonu ayarlamak istemeleri; ya da maddi durumlarının yetersizliği olabilir. Bütüncemizdeki Türkçe davetiyelerin hiçbirinde bu öğeye rastlanmamıştır.

Bütüncemizdeki hem Almanca hem de Türkçe davetiyelerde görülen ***gelinin ve damadın annelerinin ve/veya babalarının (ad-) soyadları*** öğesi, Almanca davetiyelerin yalnızca birinde (%4) bulunan seçimlik bir öğe iken (AD 4); Türkçe davetiyelerin yirmi dördünde (%96) bulunan zorunlu bir öğedir. Bu öğe ile davetlilere kimlerin çocuklarının evlendiği bilgisi verilir. Ayrıca - *davet metni* öğesinde incelenen - davetin

kılıcısının (sahibinin) kim olduğu konusunda da bize ipucu sunar. Bu yüzden bu öğenin, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından bilgilendirici işleve (*Informationsfunktion*) sahip olduğu söylenebilir. Bütüncemizdeki Almanca davetiyelerin ikisinde gelinin ve damadın ailelerinin adları verilmiştir. Fakat bunlardan birinde (AD 21), gelinin ve damadın adları, *geri bildirim* öğesinde iletişim kişileri olarak verilmiştir. Bu yüzden bu davetiye, gelinin ve damadın annelerinin ve/veya babalarının (ad-) soyadları öğesi kapsamında ele alınmamıştır. Diğer davetiyede ise (AD 4), gelinin ve damadın annelerinin ve/veya babalarının (ad-) soyadları ayrı bir öğe olarak bulunmaktadır. Bu davetiyede dikkat çeken bir özellik de, davetin kılıcısının gelinin annesinin ve babasının olmasıdır. Yirmi dört Türkçe davetiyede bulunan bu zorunlu öğe, Türk kültür yapısında ailenin ne kadar önemli bir konuma sahip olduğunu da gösteren bir unsurdur. Davetiyelerin, gelinin ve damadın hiç iletişim halinde olmadıkları ya da az iletişim halinde oldukları kişilere de gönderilmesi bu tezi destekler niteliktedir; çünkü kişilerin, gelinin-damadın olmasa da ailelerinin *değişim (exchange), etkileşim (interactive)* ve *edilgen (passive) ağları* (networks) (Karahan, 2005, ss. 127-129) içinde olmaları bile, davetli olmaları için yeterlidir.

Türkçe davetiyelerde gelinin adının olduğu tarafta (incelediğimiz tüm davetiyelerde solda) gelinin annesinin ve/veya babasının; damadın adının olduğu tarafta (incelediğimiz tüm davetiyelerde sağda) damadın annesinin ve/veya babasının (ad-) soyadları yazdığı bilgisi, Türkiye'de herkesçe bilindiği için; çalışmamızda yer verilmeyen fakat Almanya'daki Türklerin düğün davetiyelerinde sıklıkla görülen "*Gelin Anne-Baba*" ve "*Damat Anne-Baba*", "*Gelin Ailesi" ve "Damat Ailesi*", "*Gelinin Ailesi*" ve "*Damadın Ailesi*", "*Kız Ailesi*" ve "*Erkek Ailesi*" gibi tanımlamalar Türkiye'deki davetiyelerde gerekli görülmez.

Türkçe davetiyelerin %80'inde 3. sırada bulunan bu öğe, davetiyelerin on dokuzunda (yaklaşık %79) anne ve/veya baba (ad-) soyadları ayrı ayrı verilirken de, altısında (%25) *X ve Y Aileleri* şeklinde (TD 1, 2, 5, 14, 20, 24) verilmiştir.

Üst metnin kılıcısının gelin-damat olduğu bir davetiyede (yaklaşık %4), gelinin ve damadın annelerinin ve babalarının ad-soyadlarının olduğu öğeye yer verilmemiştir (TD 23). Bundan aile içi yetki dengelerinin değiştiği (Çubukçu, 2006, s. 490) şeklinde bir

sonuca ulaşmak için bir örnek oldukça yetersiz kalacaktır. Yine bir davetiyede (yaklaşık %4), gelinin yalnızca annesinin ad ve soyadı verilmiştir (TD 9). Fakat bunun, aileyi temsil etme yetkisinin annede olduğu şeklinde açıklanamayacağını düşünüyoruz. Damadın annesinin ve babasının ad-soyadları verilirken, gelinin yalnızca annesinin ad-soyadının verilmesinin pek çok sebebi olabilir. En muhtemel sebebi, gelin ve babasının artık iletişim halinde olmamalarıdır.

Türkçe davetiyelerin birinde anne-baba ad-soyadlarının dışında sâdıcın (TD 6) ve bir diğerinde ise dedenin (TD 23) ad ve soyadı bulunmaktadır. Bunun sosyo-kültürel ve hatta ekonomik sebepleri olduğu düşünülmektedir. Dedenin ad ve soyadının olduğu davetiyede, davetiyenin üst metin kılıcısının, başka bir deyişle düğün, kokteyl, nikâh ve yemek törenlerinin "*sponsorunun*", anne-baba ve büyük ölçüde damadın dedesinin olduğu söylenebilir. Sâdıca ilişkin bilgi içeren davetiyede olduğu gibi, bu davetiyede de sosyo-kültürel etkenlerden söz edilebilir.

Bir davetiyede (yaklaşık %4), damadın babasının adının yanında, mesleği bilgisinin de verildiği görülür (TD 7). Çünkü herkesin birbirini tanıdığı nispeten küçük bir ilçede (Mut), insanların meslekleri, anıldıkları lakapları haline gelebilmektedir. Babanın mesleğine dair parantez içindeki bu küçük not, - evlenecek çifti tanımasalar bile - davetlilere kimin çocuğunun evleneceği bilgisini sunar ve davetlilerin törene katılmalarını sağlayacak bir etken olabilir.

Ayrıca Türkçe davetiyelerde gelinin ve/veya damadın anne ve/veya babası artık hayatta değilse, bu bilginin çoğunlukla parantez içinde "*(merhum)*" ve/veya "*(merhume)*" şeklinde belirtildiği dikkat çekmektedir. Öksüz ve/veya yetim kalmış gelin ve/veya damat için bu bir nevi sevgi, saygı ve vefa gösterisi olarak düşünülebilir. Bazı davetliler için ise, parantez içindeki bu küçük not, gelinin ve/veya damadın anne-babaya belki de en ihtiyaç duyacakları bu "*mutlu günlerinde*" yanlarında olmak için yeterli bir sebep olacaktır. Bu yüzden "*merhum(e)*" notunun, bilgilendirme işlevinin dışında, çağrı işlevinin de olduğunu söyleyebiliriz.

Gelinin ve damadın annelerinin ve/veya babalarının (ad-) soyadları öğesinde son olarak değinmek istediğimiz, annenin ve babanın soyadlarının farklı olmasıdır. Çünkü gelinin

ve/veya damadın annesi ve babası boşanmışsa, anne "*kızlık soyadı*"na dönebilir; ya da tekrar evlendiyse, yeni eşinin soyadını alabilir.

Davetlileri düğün/nikâh törenine taşıma hizmeti yalnızca Türkçe davetiyelerde görülen seçimlik bir öğedir. Bu öğede, düğünün uzak bir yerde yapılması durumunda ailelerin, yaşadıkları şehrin, köyün vb. belirlenen bir yerinden (ev, park, market, eczane önü vs.) davetlileri kendi araçlarıyla ve hatta bazen o gün için kiralanan otobüs, dolmuş gibi araçlarla ücretsiz olarak törenin yapılacağı yere götürecekleri bilgisi bulunur. Yardımlaşma dışındaki bir diğer önemli sebebi, gelinin ve damadın aileleri için kendi taraflarından olan misafirlerin çokluğunun bir itibar meselesi olarak düşünülmesidir. Bu bilgi, Brinker'in iletişimsel işlev sınıflandırmasına göre bilgilendirici işleve (*Informationsstruktur*) sahiptir.

Gelinin ve damadın annelerinin ve babalarının adları arasında simge kullanımı, Almanca davetiyelerde seçimlik öğe iken; Türkçe davetiyelerde zorunlu bir öğedir. Bütüncemizdeki Almanca davetiyelerin yalnızca ikisinde (%8), gelinin ve/veya damadın ailelerinin adlarına yer verilmiştir (AD 4, 21). Bunlardan birinde (AD 4) davetlilere seslenen gelinin anne ve babasıdır ve adları arasında da ampersand simgesi bulunur. Fakat ailelerin adlarının verildiği diğer örnekte (AD 21), davetlilere seslenen gelinin ve damadın kendisidir. Aileler, iletişim kişileri olarak verilmiştir ve adları arasında hiçbir simge bulunmamaktadır. Türkçe davetiyelerin ise biri hariç (TD 23) diğer hepsinde (%96) ailelerin adları bulunmaktadır ve adları arasında en çok (yaklaşık %54) kullanılan, kısa çizgidir (-) (TD 4, 6, 7, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 25). Kısa çizgiden sonra, 2. sırada (yaklaşık %21) "*ve*" bağlacı (TD 1, 2, 5, 8, 14) ve ampersand (TD 9, 13, 20, 22, 24) logogramı vardır.

Bütüncemizde birer kere karşılaşılan (%4) ***diğer*** öğesinde, yalnızca Almanca davetiyelerde bulunan şu bilgi ve isteklere yer verildiği görülür: nikâh töreninin yapılacağı kilisedeki program akışı (*Kirchenheft*) (AD 1), kilisede yapılacak nikâh ve vaftiz töreni (*Traufe*) (AD 3), içkili kutlama/eğlence (*Umtrunk*) (AD 5), evliğin 50. yıldönümü kutlaması (*goldene Hochzeit*) (AD 8), hediye listesi (*Hochzeitstisch*) (AD 11), kilisede yapılacak nikâh töreninin çevrim içi izlenebileceği internet sayfası ve erişim için özel şifre (AD 12), teşekkür kartı (*Danksagungskarte*) (AD 24).

Yalnızca Türkçe davetiyelerde bulunan özellikler ise davetiye kartının kitap ayracı olarak kullanılması (TD 5), davetlilerin yaz saati uygulamasına dikkat etmeleri (TD 10), davetiyenin iki kişilik olduğu (TD 25), çocukların düğüne getirilmemesi (TD 25) gibi davet kılıcılarının (sahiplerinin) bazı uyarıları, istekleri ve davetlilerden uymalarını bekledikleri bazı kurallar dışında, gelinin ve damadın anne ve babalarının ad-soyadlarıyla birlikte sâdıcın (TD 6) ve dedenin ad-soyadının (TD 22) belirtilmesi, babanın mesleği (TD 7), düğünle ilgili olarak mevlitli (TD 7, 14), semazen gösterimli (TD 14), kokteylli (TD 1, 4, 8, 23), yemekli olduğu (TD 4, 10, 22, 23), gelin alması ve alayın yapılacağı (TD 10, 12, 17, 24), çeyiz (TD 16) ve davetiyeyi basan matbaanın evlenecek çifte mutluluk dilemesi (TD 2) gibi bilgi ve notlar da saptanmıştır. "*Çiçek getirmeyiniz*" notu (AD 25) ya da çiçek gönderilmemesi (TD 22) ricası hem Almanca hem de Türkçe davetiyelerde görülmüştür.

4 SONUÇ

Pek çok disiplinin ilgilendiği "*kültür nedir?*" sorusu üzerine bilim insanları tartışmış ve çeşitli açıklamalarda bulunmuşlardır. Bu da her biri birbirinden farklı çok sayıda kültür tanımının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Amerikalı antropologlar Kroeber ve Kluckhohn'un yapmış olduğu bir derlemede bu sayının, yüz altmıştan fazla olduğu bilinmektedir.

Tüm kültür tanımlarını vermenin olanaksız olduğunu bildiğimiz için, kültürü Reckwitz'in (2008: 20-27) dört başlık altında sınıflandırdığı şekliyle açıklamayı tercih ettik: (1) Normatif Kültür Anlayışı, (2) Bütüncül / Holistik Kültür Anlayışı, (3) Ayrıştırıcı / Seçkinci ya da Sektörel (Alan) Kültür Anlayışı ve (4) Anlam, Bilgi ve Sembol Odaklı Kültür Anlayışı.

Biz bu dört kültür tanımı arasından, nispeten daha geniş kapsamlı olduğunu düşündüğümüz, 20. yüzyılın öne çıkan pek çok kuramsal söyleminden (Fenomenoloji ve Hermeneutik, Yapısalcılık ve Semiyotik, Pragmatik ve Wittgenstein'ın dil oyunları felsefesi) etkilenen anlam, bilgi ve sembol odaklı kültür tanımlarının daha kabul edilebilir olduğunu düşünüyoruz.

Özel sembolik anlam kodları, mana ve işaret sistemleri, bilgi formları, dünyanın farklı yorum biçimleri gibi çeşitli tanımları bulunan bu kültür anlayışının özellikleri genel hatlarıyla şu şekilde sıralanabilir: (1) Kültür, insanlar tarafından yapılabilir veya inşa edilebilir (Nünning ve Nünning, 2008, s. 6). (2) Kültür, anlam ve mana taşıyan bir işleve sahiptir. (3) Bu anlam ve manalar süreç içerisinde değişebilir. (4) Olumsaldır (*Kontingenz*) (Lüthje, 2008, s. 49). Anlam ve semboller, insanlar tarafından farklı yorumlanmaya açıktır. Weber'in (1988, s. 180; aktaran Fuchs, 2008, s. 21) ifadesiyle kültür, dünyada olup biten sınırsız sayıdaki anlamsızlık arasından, insanın mana ve anlam yükleyebildiği yalnızca sınırlı bir kısmıdır.

Uygulamalarında bireysel, zamansal, toplumsal bazı farklılıklar olsa da, çeşitli anlamlar yüklediğimiz gelenekler, toplumdaki bireyleri birbirine yakınlaştıran ve toplumları birbirinden ayıran, önemli kültürel özelliklere sahiptir. Biz de Alman ve Türk toplumlarını daha yakından tanımak niyetiyle yapmış olduğumuz çalışmamızda, *geçiş törenleri* arasında önemli bir yere sahip olan düğün törenlerini konu aldık. Çünkü Koşay'ın da (1944, s. X) aktardığı gibi, bugün bize tuhaf görünen geleneklerin hepsi derin dinsel ve hukuksal anlamlara sahiptir. Evliliğin törensel boyutu olan düğünler de, çiftin evlenme isteğinin başkalarıyla paylaşılmasından, bir törenden veya bir sözleşmeden fazlasıdır: Halkın inançlarının, edebiyatının ve sanatının bir göstergesi, eski kültürün bir makalesidir (a.g.e.).

Yapmış olduğumuz çalışmamızda, her ne kadar farklı ekonomik, sosyal, kültürel yaşam koşulları, gereksinimleri, inançları ve uygulama şekilleri olsa da, bazı düğün geleneklerine hem Türk hem de Alman kültür alanlarında rastlanmıştır: gelin alayı (*Brautzug*), yol kesme (*vorspannen*), oku(ntu)cu (*Hochzeitsbitter, Hochzeitslader, Bittfrau*), saçı (*Reis, Erbsen, Weizenkörner, Nüsse, Korn, Münzen, Feigen, Backwerk, Apfel usw. werfen*), gelin tacı (*Brautkrone*), duvak (*Brautschleier*), yüz görümlüğü (*Morgengabe*), damat kaçırma (*Bräutigamentführung*), başlık parası (*Muntschatz*), gelin göçürme ve çeyiz (*Mitgift*), ateş kültü (*Traukerze*), ekmek (*Glücksbrot*), sâdıç (*Trauzeuge, Brautführer(in), Brautjungfer*) gibi. Geleneklerin bazıları hâlen düğün/nikâh törenlerinde uygulanıyor olsa da, çok azının davetiyelere yansıdığı görülmüştür. Bütüncemizdeki 2000-2017 dönemlerine ait, yirmi beş Türkçe ve yirmi beş Almanca davetiyede görülen bazı düğün gelenekleri şunlardır: alay, kına, gelin alma(sı), bayrak, sâdıç, çeyiz, düğün oyunları (gelin kaçırma).

Çalışmamızda düğün davetiyelerini incelerken ise ilk olarak, davetiyelerdeki öğeleri *zorunlu* ve *seçimlik* olmak üzere ikiye ayrılmış, ardından öğelere özel değişkenler, öğelerin içerik, biçim ve biçem özellikleri ve Brinker'in iletişimsel işlevler (*communicative function*) sınıflandırmasına göre sahip olduğu işlevleri ele alınmıştır. Buna göre bütüncemizdeki Almanca davetiyelerde altı zorunlu (*gelinin ve damadın adları*, *davet metni*, *iletişim bilgileri*, *simge kullanımı*, *geri bildirim*, *başlık*), on iki seçimlik öğe (*davetlilerden istenen hediyeye ilişkin bilgi/ipucu*, *ilişki serüveni/geçmişi*, *ek bilgi kart(lar)ı*, *konaklama*, *gelinin ve damadın birlikte yaşadıkları ortak ev adresi*,

yol tarifi ve kroki, *düğün oyunları*, *kıyafet kuralı*, *gelinin ve damadın adlarının başharfleri*, *özel ek pusula*); Türkçe davetiyelerde ise beş zorunlu (*gelinin ve damadın adları*, *davet metni*, *törene ilişkin bilgi*, *gelinin ve damadın annelerinin ve/veya babalarının (ad-) soyadları*, *gelin-damat ve anne-baba adları arasında simge kullanımı*), yedi seçimlik öğe (*iletişim bilgileri*, *gelinin ve damadın adlarının başharfleri*, *geri bildirim*, *başlık*, *davetlileri törene taşıma hizmeti*, *yol tarifi ve kroki*, *şiirsel metin/motto*) tespit edilmiştir. Bu tespitte ilk göze çarpan, Almanca davetiyelerde, Türkçedekilerden daha fazla seçimlik öğe bulunmasıdır. Bunun sebebi Alman düğünlerinin, gelin ve damada daha fazla özgürlük tanımasıdır. Bu da davetiye kartlarına yansımaktadır. Bir diğer sebebi toplumların farklı kutlama kültürleridir. Çünkü Türkiye'deki düğünlere çok yüksek oranlı bir katılım söz konusudur. Bu yüzden gelinin ve damadın tanımadıkları ya da çok az tanıdıkları; fakat aileleri tarafından düğüne davet edilen konuklar vardır. Yani gelin ve damadın birlikte olmak istedikleri kişilerle eğlenme ve kutlama yapmalarından ziyade, gelin ve damat çoğunlukla bazı zorunlulukları yerine getirmektedirler. Bu da bize Türk toplumunun resmî kutlama kültürüne sahip olduğunu gösterir. Almanlar için ise, her şey kutlamaya değer görülür ve bu yüzden içselleştirilmiş bir kutlama kültürüne sahip oldukları söylenebilir. Bu durum muhtemelen Almanca davetiyelerin tamamında görülen nikâh töreni sonrası yapılacak kutlamaların da sebebidir. Ayrıca Alman düğün davetiyelerinin, Türk davetiyelerinden belki de en önemli farkı, davetli sayısı az olduğu için, davet sahipleri olan gelinin ve damadın, davetiyelerini el yeteneklerini kullanarak kendilerinin hazırlayabilmesidir. Hatta davetiyelerin nasıl hazırlanabileceğine dair kitaplar veya kitaplarda bu konuyla ilgili bölümler bulunmaktadır.

Her ne kadar öğelerin sıraları ve sınırları farklı olsa da, Almanca ve Türkçe davetiyelerde yirmi öğenin dokuzu ortaktır. Ortak olan öğeler: *gelinin ve damadın adları*, *davet metni*, *iletişim bilgileri*, *gelin ve damat adları arasında simge kullanımı*, *geri bildirim*, *başlık*, *şiirsel metin/motto*, *kroki*, *gelinin ve damadın adlarının başharfleri*dir. Geri kalan on bir öğenin sekizi (*davetlilerden istenen hediyeye ilişkin bilgi*, *ilişki serüveni*, *ek bilgi kart(lar)ı*, *konaklama*, *gelinin ve damadın birlikte yaşadıkları ev adresi*, *düğün oyunları*, *kıyafet kuralı*, *özel ek pusula*) yalnızca Almanca davetiyelerde görülürken, üçü (*törene ilişkin bilgiler*, *gelinin ve damadın annelerinin ve*

babalarının ad-soyadları, *davetlileri törene taşıma hizmeti*) yalnızca Türkçe davetiyelerde görülmüştür.

Metin türü olarak düğün davetiyelerinin özelliklerini ana hatlarıyla şu şekilde sıralamak isteriz:

(1) Düğün davetiye metinleri, gelenekselleşmiş sayılabilecek bir bütünceden (korpustan) oluşmaktadır.

(2) Düğün davetiyelerinin biçimi ve yapısı da büyük ölçüde gelenekselleşmiştir: Mevcut bazı kalıplara göre düzenlenirler.

(3) Düğün davetiyelerinin metinselleştirilme şekli anayasa kitabı ya da ilaç prospektüsü gibi, resmî bir dille düzenlenmemiştir. Metin türünün (düğün davetiyeleri) kültürel özelliklerini, davet sahibinin dinî inançlarını, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel özelliklerini gösteren geniş bir yelpazeye sahiptir.

(4) Düğün davetiyeleri, Brinker'in metinleri iletişimsel işlevlerine göre sınıflandırdığı altı işlev arasından okuyucuyu bilgilendirme (*Informationsfunktion*) ve düğün/nikâh törenlerine çağırma işlevlerini (*Appelfunktion*) üstlenir. Clynes ve Henry (2004; aktaran Karahan, 2005a, s. 125) bu işlevlere bir de "*okuyucunun fiziksel bir eylemi yerine getirmesi*" işlevini, yani davetlilerin törene ve kutlamaya katılmalarını ekler.

(5) Bazı diğer kullanımlık metinlere (*Gebrauchstexten*) kıyasla, erişimi daha kısıtlı olan düğün davetiyeleri - tıpkı gazetelerde yayımlanan ölüm ilanları gibi - genel ortak özelliklerinden ziyade; farklı kültürel geleneklerden beslenirler (karş. Eckrammer, 1996, s. 10). Dolayısıyla inanç, sosyo-ekonomik durum ve sosyo-kültürel geleneğe özgü benzerlikler ve farklılıklar önem kazanmaktadır. Unutulmamalıdır ki her metin okumasının/yorumlamasının olduğu gibi; toplumun kültürel özelliklerini gösteren, kültürel işleve sahip olan düğün davetiyeleri incelemesi de bir kültür okuması/yorumlanmasıdır (karş. Özgüder, 2011, s. 3)

Son olarak şunları ifade etmek isteriz: Hem Türk ve Alman düğün geleneklerine hem de bu iki toplumun düğün davetiyelerine yer verilen bir çalışma bulunmamaktadır. Bu anlamda, yapmış olduğumuz çalışma alanındaki ilk çalışmadır. Her ne kadar kaynak

konusunda biraz zorlanılsa da, konunun oldukça keyifli, öğretici ve şaşırtıcı olduğunu söylemek gerek. Çalışmamızda çok zengin kültürel geçmişe sahip olan Türk ve Alman düğün geleneklerinden ancak belli başlı bir kısmına yer verilebilmiştir. Umarız yapılacak daha detaylı çalışmalara vesile olur.

Ayrıca her ne kadar çalışmamızda yer verilmese de, araştırma yaparken diğer Türk Devletleri'nde ve Almanca konuşulan diğer ülkelerde de benzer ya da farklı düğün geleneklerine rastlanmıştır. Bu konunun da araştırılmaya değer olduğunu düşünüyoruz.

5 KAYNAKÇA

Abdülkadir, B. (2015, 4 Aralık). Saussure ve Peirce arasında gösterge bilim (Mehmet Emin Güleçyüz, Çev.). *Tereke Edebi Hareket Dergisi*, (6), S. 21-25.

Adam, B. (2003). *Die schönsten Spiele und Einlagen für die Hochzeitsfeier. Reden, Sketche, Bräuche, Hochzeitszeitung*. München: Wilhelm Hyne.

Akalın, Ş. H. (haz. ve başkaları) (2011). *Türkçe sözlük* (11. bsk.). Ankara: Türk Dil Kurumu.

Alptekin, A. B. (2009). Ceyhun'da evlenme ile ilgili bazı kavramlar (Kalın, Saçı, Okuntu, Aşerme, Toy) üzerine. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (39).

Altmayer, C. (2004). *Kultur als Hypertext. Zu Theorie und Praxis der Kulturwissenschaft im Fach Deutsch als Fremdsprache*. München: Iudicium Verlag.

Antwortkarten zur Hochzeit. Stillvoll um Antwort bitten (t.y.). Erişim Tarihi: 04.04.2018, https://www.hochzeitseinladungen.cc/antwortkarten-zur-hochzeit/

Ataman, S. Y. (1992). *Eski Türk düğünleri ve evlenme ritleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı.

Freie Trauungen (t.y.). Erişim Tarihi: 05.04.2018. https://www.freie-theologen.de/freie-trauungen/

Aydın, F. (2015). *Hıristiyanlık*. Sakarya Üniversitesi. Erişim Tarihi: 02.05.2018 http://content.lms.sabis.sakarya.edu.tr/Uploads/58755/33472/ilitam-hıristiyanlık_2012-13.pdf

Baader, M. S., Götte, P., Groppe, C. (2013). *Familientraditionen und Familienkulturen. Theoretische Konzeptionen, historische und aktuelle Analysen*. Wiesbaden: Springer.

Balaman, A. R. (2002). *Evlilik, akrabalık türleri*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı.

Bedeutung und Aufgaben der Trauzeugen. Erişim Tarihi: 04.04.2018, https://www.hochzeitsfluesterer.de/trauzeugen-bedeutung-aufgaben-funktion.htm

Bhatia, Vijay K. (1993). *Analysing Genre. Language Use in Professional Settings*. London: Longman.

Boratav, P. N. (1973). *Türk halk bilimi II. 100 soruda Türk folkloru (İnanışlar. Töre ve törenler. Oyunlar)*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.

Boyraz, Ş. (2009). "Okuntu"dan davetiyeye bir dönüşümün anatomisi". *Millî Folklor*. 21 (84).

Brauers, P. (2011). *Hochzeitsbräuche. Das etwas andere Sachbuch zur Hochzeit* (3. baskı). Norderstedt: Books on Demand.

Brinker, K., Antos, G., Heinemann, W., Sager, S. F. (Ed.) (2000). Text *und Gesprächslinguistik. Ein internationales Handbuch zeitgenössischer Forschung. Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft*, Berlin, New York: Walter de Gruyter.

Bußmann, H. (1990). *Lexikon der Sprachwissenschaft*. Stuttgart: Alfred Kröner.

Castilho Ferreira da Costa, A. (2005). *Sozial- und kulturspezifischer Textsortengebrauch. Ein Vergleich brasilianischer und deutscher Schulaufsätze* (Doktora Tezi). Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg, Halle an der Saale.

Clynes, A., Henry, A. (2004). Introducing genre analysis using Brunei Malay wedding invitations. *Language Awareness*, 13(4), ss. 225-242, DOI: 10.1080/09658410408668809.

Çeltikçi, O., Kayhan, S. (2012). Türkiye ve Kırgızistan coğrafyasında halk inanç ve uygulamalarının karşılaştırılması. *Vakanüvis Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 1(2), DOI: 10.24186/vakanuvis.263501

Çetin, C. (2008). Türk düğün gelenekleri ve kutsal evlilik ritüeli. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 48 (2), ss. 111-126.

Çubukçu, H. (2006). Düğün davetiyelerinin söylemi. Toplumdilsel bir inceleme. *Edebiyat, edebiyat öğretimi ve deyiş bilim yazıları* (2. cilt) (ss. 483-491). Ankara: Pegem A.

Depeli, G. (2009). *Almanyalı Türklerde evlilik törenlerinin dönüşümü. Kültürel bellek, aidiyet ve kimlik* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Dettmer, H (1976). *Die Figur des Hochzeitsbitters. Untersuchung zum hochzeitlichen Einladungsvorgang und zu Erscheinungsformen, Geschichte und Verbreitung einer Brauchgestalt*. Frankfurt: Peter Lang.

Deutscher Bundestag (2016). *Anerkennung religiös geschlossener Ehe*. Erişim Tarihi: 12.02.2018, https://www.bundestag.de/blob/415576/2ff786c70499c3171ac40f07f3a8edbf/wd-7-019-16-pdf-data.pdf

Deutsches Wörterbuch von Jacob Grimm und Wilhelm Grimm (1971). *Hochzeit*. Erişim Tarihi: 27.12.2014, http://woerterbuchnetz.de/cgi-bin/WBNetz/wbgui_py?sigle=DWB&mode=Vernetzung&lemid=GH10644#XGH10644

Dieckhoff, R. (1985). Liebeszauber. Von der Erotisierung des Alltags im Spätmittelalter und der beginnenden Hochzeit. G. Völger, K. v. Welck (Ed.). *Die Braut. Geliebt, verkauft, getauscht, geraubt. Zur Rolle der Frau im Kulturvergleich* (1. Cilt) (ss. 344-361). Köln: Rautenstrauch-Joest-Museum.

Diewald, G. M. (1991). *Deixis und Textsorten im Deutschen*. Tübingen: Niemeyer. Erişim Tarihi: 17.03.2018, https://books.google.com.tr/books?id=9fVp8VdJkMIC&pg=PP9&hl=de&source=gbs_selected_pages&cad=3#v=onepage&q&f=false

Eagleton, T. (2016). *Kültür yorumları* (Özge Çelik, Çev.) (3. baskı). İstanbul: Ayrıntı.

Eckrammer, E. M., Divis-Kastberger, S. (1996). *Die Todesanzeige als Spiegel kultureller Konventionen: eine kontrastive Analyse deutscher, englischer, französischer,*

spanischer, italienischer und portugugiesischer Todesanzeigen. Bonn: Romanistischer Verlag.

Eliot, T. S. (1987). *Kültür üzerine düşünceler* (Sevim Kantarcıoğlu, Çev.). Ankara: Mas.

Emiroğlu, K. (2012). *Gündelik hayatımızın tarihi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası.

Erdentuğ, N. (1977). *Sosyal âdet ve gelenekler*. Ankara: Kültür Bakanlığı.

Ernst, P. (2004). *Germanistische Sprachwissenschaft*. Wien: Facultas.

Faramarzi, S., Elekaei, A., Tabrizi, H. H. (2015, Mayıs). Genre-based discourse analysis of wedding invitation cards in Iran. *Journal of Language Teaching and Research*, 6(3), ss. 662-668. DOI: http://dx.doi.org/10.17507/jltr.0603.25.

Fehrle, E. (1937). *Deutsche Hochzeitsbräuche*. Leipzig: Eugen Diederichs.

Fischer, A. (2004). *Feste und Bräuche in Deutschland*. Fränkisch-Crumbach: XXL.

Floros, G. (2003). *Kulturelle Konstellationen in Texten. Zur Beschreibung und Übersetzung von Kultur in Texten*. Tübingen: Gunter Narr.

Fuchs, M. (2008). *Kultur macht Sinn. Einführung in die Kulturtheorie*. Wiesbaden: WS.

Gansel, C., Jürgens, F. (2007). *Textlinguistik und Textgrammatik. Eine Einführung*. Göttingen: Vanderhoeck & Ruprecht.

Geier, B. (2000). *Der Erwerb interkultureller Kompetenz. Ein Modell auf Basis der Kulturstandardforschung* (Doktora tezi). Universität Passau, Passau.

Goody, J. (1985). Entwicklungsgeschichtliche Überlegungen zu Brautpreis und Mitgift. *Die Braut. Geliebt, verkauft, getauscht, geraubt. Zur Rolle der Frau im Kulturvergleich* (1. cilt) (ss. 88-101). Köln: Rautenstrauch-Joest-Museum.

Gülenç, K. (2014). Edmund Husserl'de 'başkasının beni' sorunu ve intersubjektivite kavramı. *Kilikya Felsefe Dergisi*, 0(1), 19-39. Erişim Tarihi: 14.04.2018, http://dergipark.gov.tr/kilikya/issue/19246/204476

Gülensoy, T. (2011). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe sözcüklerin köken bilgisi sözlüğü. Etimolojik Sözlük Denemesi I.* Ankara: Türk Dil Kurumu.

Güvenç, B. (1972). *İnsan ve kültür*. Ankara: Ayyıldız.

Halliday, M. A. K. (2002). *On Grammer*. New York: Continuum.

Hansen, K. P. (2003). *Kultur und Kulturwissenschaft* (3. Bsk.). Tübingen und Basel: A. Francke Verlag.

Hetzel, A. (2001). *Zwischen Poiesis und Praxis. Elemente einer kritischen Theorie der Kultur*. Würzburg: Königshausen & Neumann.

Hochzeit. Kirchliche Trauung. Erişim Tarihi: 01.04.2018, https://www.ekd.de/Hochzeit-10848.htm

Hochzeit ohne kirchlichen Segen: Weltliche Trauungen (t.y.). Erişim Tarihi: 01.04.2018, https://www.gofeminin.de/hochzeitsplanung/hochzeit-ohne-kirche-d38785.html

Hochzeitstage und Hochzeitsjubiläen im Überblick (17.05.2018). Erişim Tarihi: 01.04.2018, www.t-online.de/leben/liebe/id_69400290/alle-hochzeitstage-und-hochzeitsjubilaeen-im-ueberblick.html

Ildıroyuk, H. (2012). Frauenkopfschmuck in Anatolien. WOLFGANG, E. W. Wolfgang, A. Wieczork, G. Framke, P. Hesse-Mohr (Ed.). *Evet – Ja, ich will. Hochzeitskultur und Mode von 1800 bis heute. Eine deutsch-türkische Begegnung 19. yüzyıldan bügüne Alman ve Türk düğün kültürü ve düğün kıyafetleri–İki kültürün buluşması* (33.cilt) (ss. 84-86). Mannheim: Reis Engelhorn Museen.

İnan, A. (1944). *Bibliyoğrafya*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Iven, J. P. *Warum kirchlich heiraten?* (t.y.). Erişim Tarihi: 04.04.2018, https://www.urbia.de/magazin/liebe-und-partnerschaft/hochzeit/warum-kirchlich-heiraten

Jafarov, A. (2009, Nisan): *Çifte vavlar*. Erişim Tarihi: 03.04.2018, http://www.jafarov.com/print_preview.php?id=886

Jäschke, G. (1955). Die "Imam-Ehe" in der Türkei. *Die Welt des Islams. Internationale Zeitschrift für die Entwicklungsgeschichte des Islams, besonders in der Gegenwart*, 4(2-3), ss. 164-214. Leiden: E. J. Brill.

Karahan, F. (2005a). Tür çözümlemesi yönünden düğün davetiyelerine yönelik bir inceleme. *H. Ü. Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 22(2), ss. 105-133.

Karahan, F. (2006b). Biçembilim ve eleştirel söylem çözümlemesi bağlamında dedikodu sütunlarına yönelik bir inceleme. C. Yıldız, L. Beyreli. *Edebiyat, edebiyat öğretimi ve deyiş bilim yazıları* (2. Cilt). Ankara: Pegem A.

Konrad, D. (2010). *Der Rang und die grundlegende Bedeutung des Kirchenrechts im Verständnis der evangelischen und katholischen Kirche*. Tübingen: Mohr Siebeck.

Koşay, H. Z. (1944). *Türkiye Türk düğünleri üzerine mukayeseli malzeme*. T.C. Maarif Vekilliği Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü Yayınlarından Seri II, Sayı IV. Ankara: Maarif Matbaası.

Köktürk, M. (2006). *Kültürün dünyası: Kültür felsefesine giriş*. Ankara: Hece.

Kula, O. B. (1992a). *Alman kültüründe Türk imgesi III*. Ankara: Gündoğan.

Kula, O. B. (2012b.). *Dil felsefesi edebiyat kuramı I*. İstanbul: Yaylacık.

Kutsal Kitap. *Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*. İstanbul: Yeni Yaşam.

Kuyumcu, A. İ. (1987). *Düğün törelerimiz*.

Lichtenberg, G., Wenz, G., Graf, F. W., Busch, R., Stübinger, E. (Ed.) (2010). *Die Sanatio in radicie als Instrument der Ehepastoral* (13. Cilt). München: Herbert UTZ.

Link, O. (2007). *Wie es früher zuging im bergischen Land*. Erfurt: Sutton.

Lüthje, C. (2008). *Das Medium als symbolische Macht. Untersuchung zur soziokulturellen Wirkung von Medien am Beispiel von Klassik Radio*. Norderstedt: Books on Demand.

Manias, C. (2012). The Growth of Race and Culture in Nineteenth-Century Germany: Gustav Klemm and the Universal History of Humanity. *Modern Intellectual History*, 9(1), ss. 1–31. Doi:10.1017/S1479244311000448.

Moebius, S. (2009). *Kultur. Soziologische Themen*. Bielefeld: Transcript Verlag.

Moosmüller, A. (2007). Interkulturelle Kommunikation aus ethnologischer Sicht. A. Moosmüller (Ed.). *Interkulturelle Kommunikation. Konturen einer wissenschaftlichen Disziplin* (ss. 13-50). Münster: Waxmann.

Münch, R. ve Smelser, N. J. (2014) (Ed.). *Kültür kuramı* (Cumhur Atay, Çev.). İstanbul: Pales.

Noyan, E. (2005). *Ceza muhakemesi*. Ankara: Adil.

Nünning, A., Nünning, V. (Ed.) (2008). *Einführung in die Literaturwissenschaften. Theoretische Grundlagen, Ansätze, Perspektiven*. Stuttgart: Springer.

Ömür, F. (2012). Almancada ve Türkçede davetiye örneklerinin biçim, içerik ve dil işlevi açısından karşılaştırılmalı olarak incelenmesi. Turkish Studies. International periodical for the languages, literature and history of Türkish or Türkic, 7(3), ss. 1935–1958. DOI: 10.7827/TurkishStudies.3466

Özgüder, B. (2011). Türkçe ve Almancada düğün davetiyeleri üzerine metindilbilimsel ve kültürlerarası bir çalışma (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Parsons, T. (2005). *The social system.* London: Routledge.

Pınar, Ö. (2015, Ekim). *Katolik Kilisesi'nden boşanmış çiftlere açılım*. Erişim Tarihi: 04.04.2018, www.bbc.com/turkce/haberler/2015/10/151025_katolik_kilisesi_bosanmislar

Plessen, M. L. (1985). Brautlauf und Bettsprung. Begriffe und Redensarten im Umfeld der Hochzeit. G. Völger, K. v. Welck (Ed.). *Die Braut. Geliebt, verkauft, getauscht, geraubt. Zur Rolle der Frau im Kulturvergleich* (1. Cilt) (ss. 312-315). Köln: Rautenstrauch-Joest-Museum.

Popkewitz, T. S. (2008). *Cosmopolitanism and the age of school reform. Science, education, and making society by making the child*. New York, Oxon: Routledge.

Recht oder Falsch?. Kirchliche Trauung ohne Standesamt: Rechtlich bedeutungslos? (2016, 28 Temmuz). Erişim Tarihi: 14.03.2017, https://anwaltauskunft.de/magazin/leben/ehe-familie/kirchliche-trauung-ohne-standesamt-rechtlich-bedeutungslos

Reckwitz, A. (2008). *Unscharfe Grenzen. Perspektiven der Kultursoziologie*. Bielefeld: Transcript.

Reutter, U. K. (1985). Rituale zur Offenkundigmachung der Ehe. G. Völger, K. v. Welck (Ed.). *Die Braut. Geliebt, verkauft, getauscht, geraubt. Zur Rolle der Frau im Kulturvergleich* (1. Cilt) (ss. 294-298). Köln: Rautenstrauch-Joest-Museum.

Rosenberg, F. v. (2016). *Lernen, Bildung und kulturelle Pluralität. Auf dem Weg zu einer empirisch fundierten Theorie*. Wiesbaden: Springer.

Sakrament (t.y.). Erişim Tarihi: 01.04.2018, https://archiv.ekd.de/glauben/abc/sakrament.html

Sapir, E. (2002). *The psychology of culture: a course of lectures*. Berlin; New York: Mouton de Gruyter.

Schieferdecker, R., Sun, J. (2008). Die Universität als Raum kultureller Differenzerfahrung: chinesische Studenten an einer deutschen Hochschule. Frankfurt a.M.: Peter Lang.

Schmidt-Wiegand, R. (1985). Hochzeit, Vertragsehe und Ehevertrag in Mitteleuropa. G. Völger, K. v. Welck (Ed.). *Die Braut. Geliebt, verkauft, getauscht, geraubt. Zur Rolle der Frau im Kulturvergleich* (1. Cilt) (ss. 264-273). Köln: Rautenstrauch-Joest-Museum.

Schönfeldt, S. G. (2001). *Die schönsten Hochzeitsbräuche*. Berlin: Urania.

Schulz, R. (1985). Die kirchliche Trauung aus evangelischer Sicht. G. Völger, K. v. Welck (Ed.). *Die Braut. Geliebt, verkauft, getauscht, geraubt. Zur Rolle der Frau im Kulturvergleich* (1. Cilt) (ss. 264-273). Köln: Rautenstrauch-Joest-Museum.

Sekmen, M., Arık-Ateş, P. (2014). Türk Gösterim Sanatlarında Sirk. *Anadolu Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 7 (7), ss. 19-30. DOI: 10.20488/austd.52067.

Sharif, M., Yarmohammadi, L. (2013). On the Persian Wedding Invitation Genre. *Sage Journals*, 1(9). DOI: 10.1177/2158244013503829.

Smith, P. (2005). *Kültürel Kuram* (Selime Güzelsarı, İbrahim Gündoğdu, Çev.). İstanbul: Babil.

Status of professional education defined (1915, 10 Ekim). President Lowell Discusses Relation Between College Studies and Culture. Erişim Tarihi: 12.04.2018, https://www.thecrimson.com/article/1915/10/6/status-of-professional-education-defined-pthe/

Structure of an MA research paper (t.y.). Erişim Tarihi: 14.04.2018, http://www.engl.polyu.edu.hk/academic_writing/RP_structure.html

Swales, M. J. (1990). *Genre Analysis. English in academic and research settings*. Cambridge: Cambridge University.

Şahin, S. (2014). *Göstergebilim ve tarihsel gelişimi (Semiyotik, Semiyoloji)*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Şenöz-Ayata, C. (2003). *Almanca ve Türkçede metin türü olarak yazın eleştirisi*. İstanbul: Mavibulut.

Şimşek, F. (2009). *Alman edebiyat dünyasının kültürlerarası edebiyata bakış açısı* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Tanrıbuyurdu, G. (2016). Klâsik Türk şiirinde bir sembol dili olarak "kına". *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 5(1), ss. 102-115.

Tarakçı, M. (2012). Protestanlıkta sakramentler. Erişim Tarihi: 04.04.2018, http://muhammettarakci.blogspot.com.tr/2016/10/protestanlkta-sakramentler.html

Toklu, O. (2007). *Dilbilime giriş*. Ankara: Akçağ.

Tradition und religiöse und symbolische Bedeutung der Brautkerze. Erişim Tarihi: 01.04.2018, https://www.hochzeit-trauung.de/hochzeitskerze-bedeutung-brauchtum-aberglaube.htm

Turan, N. S. (1999-2000). Osmanlı Devleti'nde aile birliğinin kuruluşu. *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni [MHB]*, 19(1-2), ss. 933-958.

Tüzüner, Ö. (2013). Türk ve İslâm Hukuku bakış açısından evlenmenin hukukî niteliği hakkında bir inceleme. *Ankara Barosu Dergisi* (Hakemli), 71(1), ss. 125-148.

Utku, A. (2014). *Wittgenstein. Erken döneminde dilin sınırları ve felsefe* (2. bsk.). Ankara: Doğu Batı.

Van Dijk, T. A. (1980a). *Textwissenschaft*. Tübingen: Max Niemeyer.

Van Dijk, T. A. (2009b). *News as Discourse* (1. bsk.). New York: Routledge.

Vater, H. (2001a). *Einführung in die Textlinguistik* (3. bsk.). München: Wilhelm Fink.

Vater, H. (2002b). *Einführung in die Sprachwissenschaft* (4. bsk.). München: Wilhelm Fink.

Voigt, V. (2013). *Interkulturelles Mentoring made in Germany. Zum Cultural Diversity Management in multinationalen Unternehmen*. Wiesbaden: Springer.

Volprecht, K. (1985). Frauenraub, Raubheirat, Brautraub. G. Völger, K. v. Welck (Ed.). *Die Braut. Geliebt, verkauft, getauscht, geraubt. Zur Rolle der Frau im Kulturvergleich* (1. Cilt) (ss. 264-273). Köln: Rautenstrauch-Joest-Museum.

Vorsamer, B. (2006). *"Wer sich traut, ist konservativ"*. Erişim Tarihi: 04.04.2018, www.sueddeutsche.de/leben/hochzeit-wer-sich-traut-ist-konservativ-1.2869059

Wallace, R. A., Wolf, A. (2015). *Çağdaş sosyoloji kuramları. Klasik geleneğin genişletilmesi* (Leyla Elburuz, M. Rami Ayas, Çev.) (6. Baskı). Ankara: Doğu Batı.

Welsch, W. (1991). *Transkulturalität. Die veränderte Verfassung heutiger Kulturen. Ein Diskurs mit Johann Gottfried Herder*. Erişim Tarihi: 17.01.2018, http://www.via-regia.org/bibliothek/pdf/heft20/welsch_transkulti.pdf

What is the origin of the ampersand (&)?. Erişim Tarihi: 03.02.2018, https://en.oxforddictionaries.com/explore/origin-of-ampersand

Wichtig zu wissen. Kirchliche Trauung (2015, Ocak). Erişim Tarihi: 04.04.2018, www.katholisch.de/glaube/unser-glaube/wichtig-zu-wissen

Winkler, H. (1986). *Wir feiern Hochzeit. Praktischer Rat für Verlobungs- und Hochzeitsfeiern*. Köln: Buch und Zeit.

Yılmaz, H. (2013, Haziran). İletişim Aracı Metin ve İşlev Tipolojisi. *International Journal of Social Science*, 6(6), ss. 1311-1321. DOI: http://dx.doi.org/10.9761/JASSS1603.

7 Well-known symbols whose meaning we knew nothing about. Erişim Tarihi: 03.02.2018, https://brightside.me/wonder-curiosities/7-well-known-symbols-whose-meaning-we-knew-nothing-about-295010/

6 EKLER

6.1 ORİJİNAL ALMANCA DAVETİYELER

AD 1:

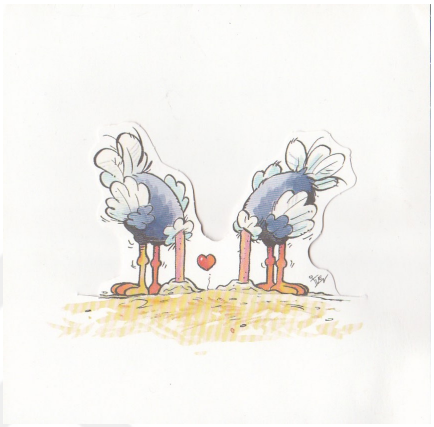


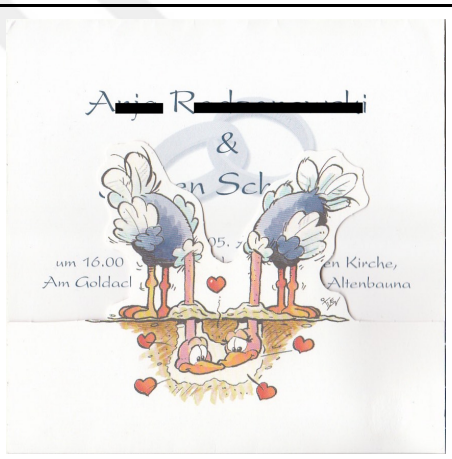
[redacted]
&
[redacted]

werden am 05. August 2000
um 16.00 Uhr in der Neuapostolischen Kirche,
Am Goldacker 19 in 34225 Baunatal-Altenbauna
getraut.

Anschließend findet eine Feier
in der „Gaststätte Steinsheckchen" in Körle statt.

Wir bitten um Rückantwort bis zum 30. Juni 2000





[redacted]
&
[redacted]

um 16.00 [redacted] Kirche,
Am Goldacl [redacted] Altenbauna

AD 2:



Wir heiraten am 1.August
2003 um 12:00 Uhr im
Standesamt Hamburg-Altona.

Das wollen wir mit Euch feiern:
Am 1.August 2003 ab 17:00 Uhr
im Graceland.
Stresemannstr. 374,
Hamburg-Bahrenfeld

Meike & Stefan

Bitte gebt uns auf beiliegender Antwortkarte
bis zum 1.06.2003 Bescheid, ob Ihr kommt!

Die Sterne vom Himmel können wir uns nicht holen,
aber wir werden uns auf Händen tragen,
damit wir sie immer gemeinsam berühren können,
das geloben wir an diesem schönen Tag
und Ihr sollt unsere Gäste sein.

AD 3:


...Hand in Hand ins Glück...
Silvio & Claudia
Laurin Benedict
23. Juli 2005
Diesen besonderen Tag möchten wir mit Euch verbringen und laden herzlich dazu ein.
Unsere kirchliche Trauung und Benedicts Taufe finden um 13.30 Uhr in St. Michael
statt.
Wir bitten Euch, bereits 13.15 Uhr in der Kirche zu sein.
Anschließend feiern wir im Hotel BELLEVUE.
Um festliche Garderobe wird gebeten.
Für unsere Gäste, die aufgrund einer längeren Anreise eine
Übernachtung wünschen, besteht die Möglichkeit,
im Hotel zu übernachten.
Wir selbst werden auch dort übernachten und gerne mit Euch
am nächsten Morgen das gemeinsame Frühstück einnehmen.
Sollte das Interesse an einer Übernachtung bestehen, gebt bescheid.
Wir werden dann Eure Reservierung vornehmen.
Um besser planen zu können, bitten wir bis zum 24. April 2005
um Antwort.

AD 4:


Thomas & Renate Kleinfeldt
LADEN HERZLICH EIN
ZUR HOCHZEIT IHRER TOCHTER
Stefanie
UND
Thorsten Michels
SOHN VON KLAUS & HELGA MICHELS
am
SAMSTAG DEN 3. JUNI 2006
UM 14:00 UHR
IN DER
BERGKIRCHE, BAMBERG
UND FESTLICHKEITEN AM ABEND IM SCHLOSSKELLER
UM ANTWORT WIRD BIS ZUM 30.APRIL GEBETEN
T&R KLEINFELDT - BEISPIELSTR. 12 - 10448 ANSCHAU

AD 5:


Einladung
Invitation
wir trauen uns


Wir trauen uns
Die standesamtliche Hochzeit findet
am 8.11.07 um 16:00 Uhr im
Standesamt [redacted] statt.
Anschließend laden wir zu einem
kleinen Umtrunk ein.

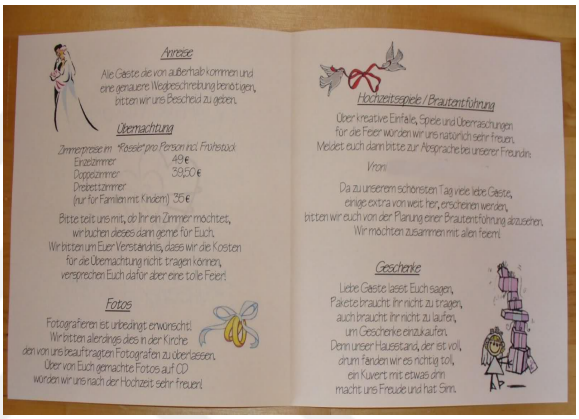

Wir gehen den nächsten Schritt in eine gemeinsame Richtung!
Anne & Stephan
Wir laden euch ein, uns an diesem wichtigen Tag zu begleiten.
Am 09.11.2007 um 16 Uhr geben wir uns in der Christuskirche [redacted] das Ja-Wort.
Im Anschluss an die kirchliche Trauung möchten wir mit euch im [redacted] feiern.
Anne und Stephan
Wir freuen uns auf eure Antwort, bitte bis zum 01.09.2007

AD 6:


Wir Heiraten

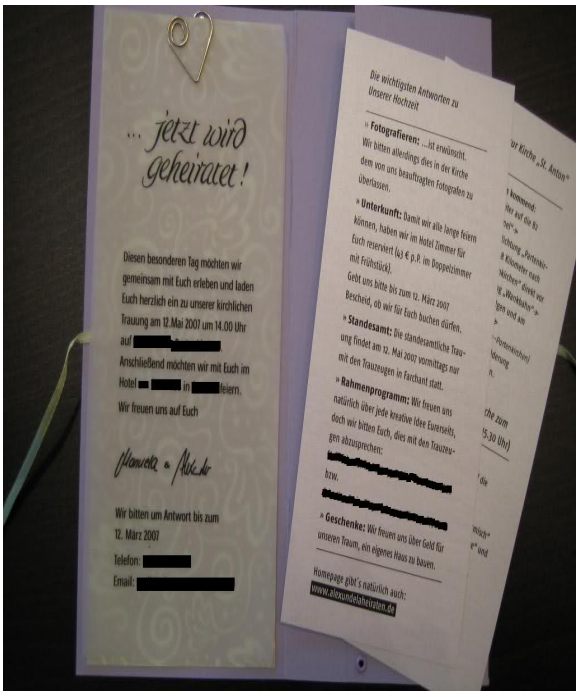

Wir laden euch,
und
herzlich ein,
diesen besonderen Tag mit uns zu verbringen.
Unsere kirchliche Trauung beginnt am
6. Oktober 2007
um 14.30 Uhr
in der Pfarrkirche "St. Georg" in Hofen.
Anschließend feiern wir im "Rössle" in Rechenberg.
Wir freuen uns auf euer Kommen
und bitten um Antwort bis zum 1. August 2007
Bianca & Rainer


Einladung
zur
Standesamtlichen Trauung


Anreise
Alle Gäste die von außerhalb kommen und eine genauere Wegbeschreibung benötigen, bitten wir uns Bescheid zu geben.
Übernachtung
Zimmerpreise im Rössle pro Person incl. Frühstück
Einzelzimmer 49 €
Doppelzimmer 39,50 €
Drebettzimmer
(nur für Familien mit Kindern) 35 €
Bitte teilt uns mit, ob Ihr ein Zimmer möchtet, wir buchen dieses dann gerne für Euch. Wir bitten um Euer Verständnis, dass wir die Kosten für die Übernachtung nicht tragen können, versprechen Euch dafür aber eine tolle Feier!
Fotos
Fotografieren ist unbedingt erwünscht! Wir bitten allerdings dies in der Kirche den von uns beauftragten Fotografen zu überlassen. Über von Euch gemachte Fotos auf CD würden wir uns nach der Hochzeit sehr freuen!
Hochzeitsspiele / Brautentführung
Über kreative Einfalle, Spiele und Überraschungen für die Feier würden wir uns natürlich sehr freuen. Meldet euch dann bitte zur Absprache bei unserer Freundin
Yvon
Da zu unserem schönsten Tag viele liebe Gäste, einige extra von weit her, erscheinen werden, bitten wir euch von der Planung einer Brautentführung abzusehen. Wir möchten zusammen mit allen feiern!
Geschenke
Liebe Gäste lasst Euch sagen, Päkste braucht ihr nicht zu tragen, auch braucht ihr nicht zu laufen, um Geschenke einzukaufen. Denn unser Haustand, der ist voll, drum fänden wir es nichttig toll, ein Kuvert mit etwas drin macht uns Freude und hat Sinn.

AD 7:


... jetzt wird geheiratet!
Wir haben uns ganz gena beschnuppert...


... jetzt wird geheiratet!
Diesen besonderen Tag möchten wir gemeinsam mit Euch erleben und laden Euch herzlich ein zu unserer kirchlichen Trauung am 12.Mai 2007 um 14.00 Uhr
Anschließend möchten wir mit Euch im Hotel in feiern.
Wir freuen uns auf Euch
Wir bitten um Antwort bis zum 12. März 2007
Telefon:
Email:
Die wichtigsten Antworten zu Unserer Hochzeit
» Fotografieren: ...ist erwünscht. Wir bitten allerdings dies in der Kirche dem von uns beauftragten Fotografen zu überlassen.
» Unterkunft: Damit wir alle lange feiern können, haben wir im Hotel Zimmer für Euch reserviert (x) € p.P. im Doppelzimmer mit Frühstück).
Gebt uns bitte bis zum 12. März 2007 Bescheid, ob wir für Euch buchen dürfen.
» Standesamt: Die standesamtliche Trauung findet am 12. Mai 2007 vormittags vor mit den Trauzeugen in Farchant statt.
» Rahmenprogramm: Wir freuen uns natürlich über jede kreative Idee Eurerseits, doch wir bitten Euch, dies mit den Trauzeugen abzusprechen:
bzw.
» Geschenke: Wir freuen uns über Geld für unseren Traum, ein eigenes Haus zu bauen.
Homepage gibt's natürlich auch:
www.alexundsabrinaten.de

AD 8:


Auf ewig Dein...
Marlene & Bernhard
Wir feiern am 25. Juli 2009
Goldene Hochzeit
und laden herzlich ein.
Ab 13 Uhr feiern wir im Ratskeller
Königinstr. 13, 80802 München
Um Antwort wird gebeten Tel.: 089 123 45 67

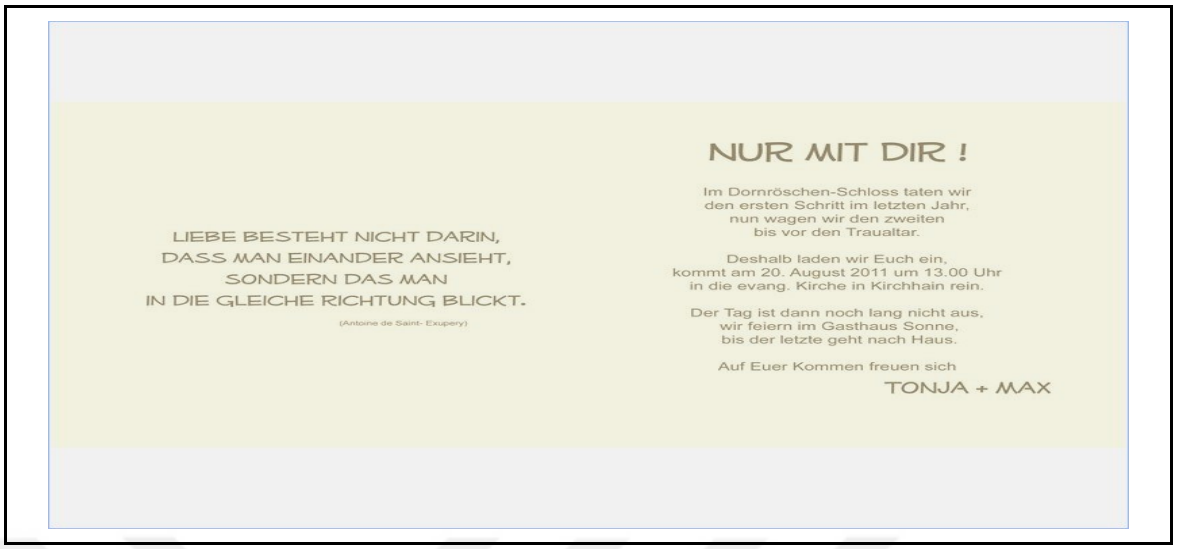
AD 9:


Dani
Ronald
WIR HEIRATEN


Dani
Ronald
Wir beide sind Engel mit nur einem Flügel
und wenn wir uns umarmen,
dann können wir fliegen.
Eigentlich war es schon vielen klar,
doch nun sagen wir auch offiziell
JA!
Liebe Mutti, lieber Norbert,
diesen besonderen Tag möchten wir mit euch gemeinsam erleben
und laden euch herzlich zu unserer Trauung
am 20. Juni 2009 um 13.00 Uhr
im Standesamt ein.
Anschließend möchten wir
mit euch im
Schloss
so richtig schön feiern.
Wir freuen uns auf eure Zusage bis zum 15. März 2009.
Dani & Ronald


...weitere Informationen
20. Juni 2009
Dani
Ronald
Feier
A19 Abfahrt Malchow / A20 Abfahrt Zurow auf die B192 Richtung Karow
Trauzeugen
Für die Fragen, für Absprachen, für jeglichen Unfug...
Übernachtung
Wir haben für euch ein Kontingent an Zimmern zum günstigen Preis im Schloss vorreserviert
Falls Ihr also keine Lust habt, euch nachts noch auf den langen Heimweg zu machen und
einmal wie Schlossherr & Burgfräulein residieren möchtet, sagt uns einfach bis zum 15. März
bescheid. So können wir zudem am nächsten Morgen bei einem gemütlichen gemeinsamen
Frühstück den vergangenen Tag noch einmal Revue passieren lassen.
(Übernachtungskosten müssten bitte selbst getragen werden)
Geschenke
Liebe Gäste laßt Euch sagen, Geschenke müßt Ihr nicht tragen.
Unser Haushalt ist komplett. Drum fänden wir es nett,
schenkt Ihr uns etwas Flittergeld, das uns leider nicht vom Himmel fällt.

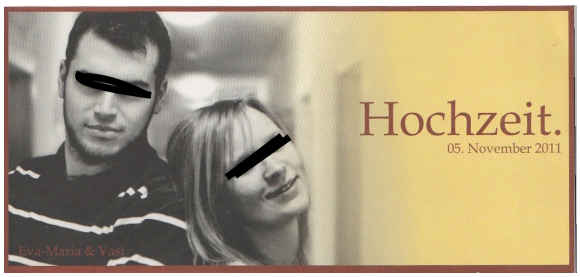
AD 10:


LIEBE BESTEHT NICHT DARIN,
DASS MAN EINANDER ANSIEHT,
SONDERN DAS MAN
IN DIE GLEICHE RICHTUNG BLICKT.
(Antoine de Saint- Exupery)
NUR MIT DIR !
Im Dornröschen-Schloss taten wir
den ersten Schritt im letzten Jahr,
nun wagen wir den zweiten
bis vor den Traualtar.
Deshalb laden wir Euch ein,
kommt am 20. August 2011 um 13.00 Uhr
in die evang. Kirche in Kirchhain rein.
Der Tag ist dann noch lang nicht aus,
wir feiern im Gasthaus Sonne,
bis der letzte geht nach Haus.
Auf Euer Kommen freuen sich
TONJA + MAX

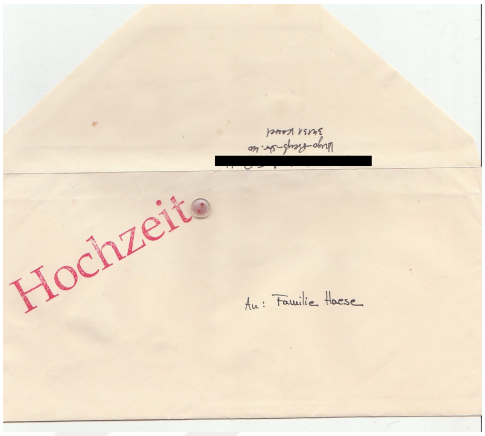
AD 11:


Im sonnigen Frankfurt-Höchst taten wir
den ersten Schritt im letzten Jahr,
nun wagen wir den Zweiten vor den Traualtar.
Unsere kirchliche Trauung findet am
13. August 2011 um 13:30 Uhr
in der Herz-Jesu-Kirche,
Hauptstraße 65 in Mainz-Mombach statt.
Zur Trauung und anschließenden Feier
laden wir herzlich ein.
Gefeiert wird in der Wormser Straße 201
in Mainz-Weisenau "Zur alten Portland".
Poltern werden wir am 02. Juli 2011 ab 17:30 Uhr
in der Kindertagesstätte "Die Sandflöhe",
Canisiusstraße 98 in Mainz-Gonsenheim.
Gepoltert wird nach altem Brauch,
drum gebt acht und bedenket auch,
Kunststoff, Styropor und Papier
verwehren Euch den Weg zum Bier.
Christof und Solveig
Wer den Abend mitgestalten möchte, setzt sich bitte
mit Christina und Thorsten Mustermann
per E-Mail an hochzeit@Muster.de in Verbindung.
Auf www.Muster.de/hochzeit steht ein Hochzeitstisch bereit,
aber der Schlitz vom Sparschwein ist auch recht breit.
Wir hoffen auf eine Zusage bis spätestens 18. Juni 2011.

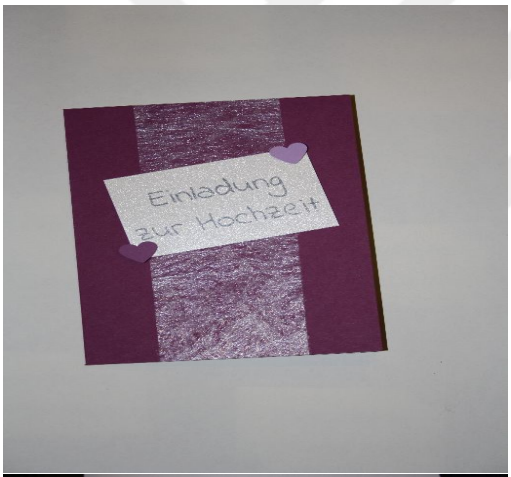
AD 12:


Hochzeit.
05. November 2011
Eva-Maria & Vasi

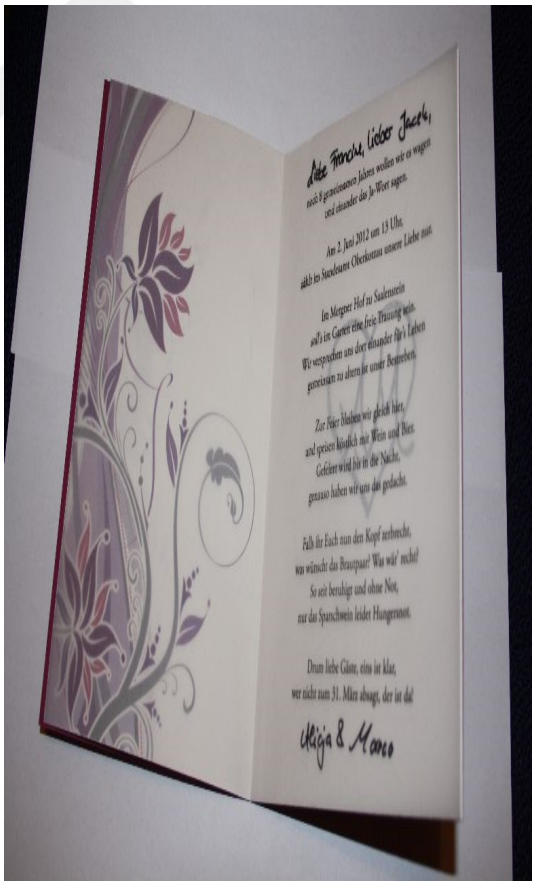

Einladung zum Traugottesdienst
05. November 2011 - 14 Uhr
in der Stiftskirche Kaufungen
Zur Schönen Aussicht 6, 34260 Kaufungen
Nach dem Gottesdienst laden wir euch herzlich zum gemeinsamen Stehkaffee ein.
Die Trauung kann man sich auch online anschauen unter:
www.evasi2011.de - Passwort: evasi2011
Seid aber untereinander freundlich und herzlich und vergebt einer dem anderen, wie auch Gott euch vergeben hat in Christus. Epheser 4,32


Hochzeit
An: Familie Haese

AD 13:


Einladung zur Hochzeit

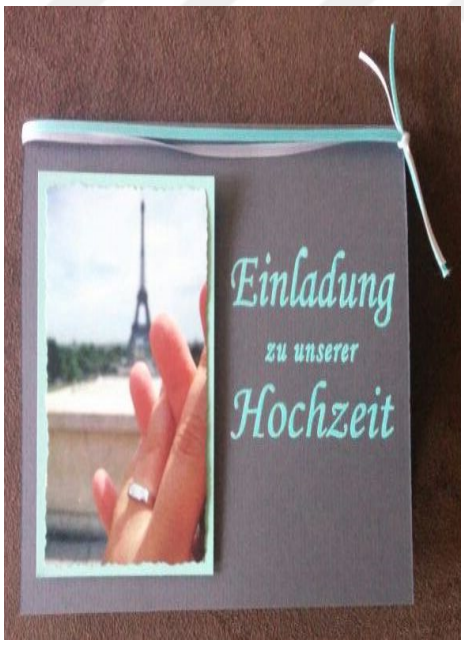




AD 14:

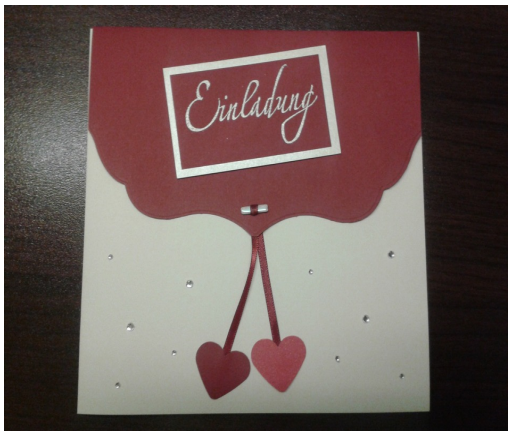

POSTCARD
e-Moleo
TRUE LOVE
Wir freuen uns unsere kirchliche Hochzeit bekannt zu geben
und laden Dich/Euch sehr herzlich zur Trauung
in der Pfarrkirche St.Ludwig, Ludwigstraße 22, München ein:
Samstag, den 11. August 2013
um 11:00 Uhr.
Die Feier findet anschließend im Restaurant Adler
in der Frankfurterstraße 135 in München statt.
Wir bitten um Deine/Eure Antwort
bis spätestens 01.01.13.
Klaus Müller & Franziska Braun,
Goetheplatz 20, 81986 München
kfwedding@gmail.com
Klaus &
Franziska
11.08.2013
WEDDING
www.emoleo-cards.com

AD 15:


Einladung
zu unserer
Hochzeit

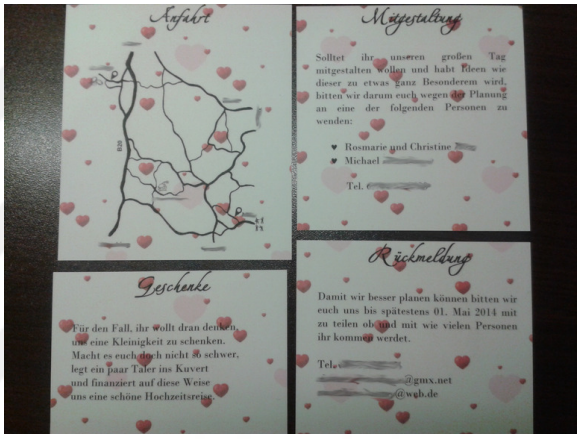

Wir heiraten!
Stefanie & Michael
Diesen schönen Moment möchten
wir mit Euch gemeinsam erleben.
Das Ja-Wort geben wir uns am
19. Juli 2014 um 16 Uhr
Nach der standesamtlichen Trauung
laden wir Euch ganz herzlich zum
Hochzeitsmittagessen ein!
Nach der kirchlichen Trauung möchten wir mit Euch
im [redacted] feiern.
Wir freuen uns auf eine Zusage bis zum 01.06.2014!
Weitere Informationen findet Ihr auf
dem beigefügten Infoblatt.

AD 16:


Einladung


Es gibt einen Tag,
da geht man Seite an Seite der Zukunft entgegen
und ein einfaches JA verschönert das ganze Leben.
Wir laden euch herzlich ein,
diesen besonderen Tag mit uns zu verbringen.
Die standesamtliche Trauung findet am Freitag, den
20.06.2014
um 13:30 Uhr im Wasserschloss in statt.
Ab 15:00 Uhr möchten wir mit euch beim „“, in
bei , unseren Entschluss gebührend feiern.
Simone & Matthias
Wenn nicht jetzt
wann dann!


Anfahrt
Mitgestaltung
Rückmeldung
Geschenke


Anfahrt
Mitgestaltung
Solltet ihr unseren großen Tag
mitgestalten wollen und habt Ideen wie
dieser zu etwas ganz Besonderem wird,
bitten wir darum euch wegen der Planung
an eine der folgenden Personen zu
wenden:
♥ Rosmarie und Christine
♥ Michael
Tel.
Geschenke
Für den Fall, ihr wollt dran denken
uns eine Kleinigkeit zu schenken.
Macht es euch doch nicht so schwer,
legt ein paar Taler ins Kuvert
und finanziert auf diese Weise
uns eine schöne Hochzeitsreise.
Rückmeldung
Damit wir besser planen können bitten wir
euch uns bis spätestens 01. Mai 2014 mit
zu teilen ob und mit wie vielen Personen
ihr kommen werdet.
Tel.:
@gmx.net
@wgb.de

AD 17:


LINDA ♡ LUKAS
UNSER TAG
FEIERN
UNTERKUNFT
TRAUZEUGEN & GESCHENK:
LINDA ♡ LUKAS
UNSER TAG
FEIERN
NACHTIGUNG
TRAUZEUGEN & GESCHENK:
FEENSTAUB

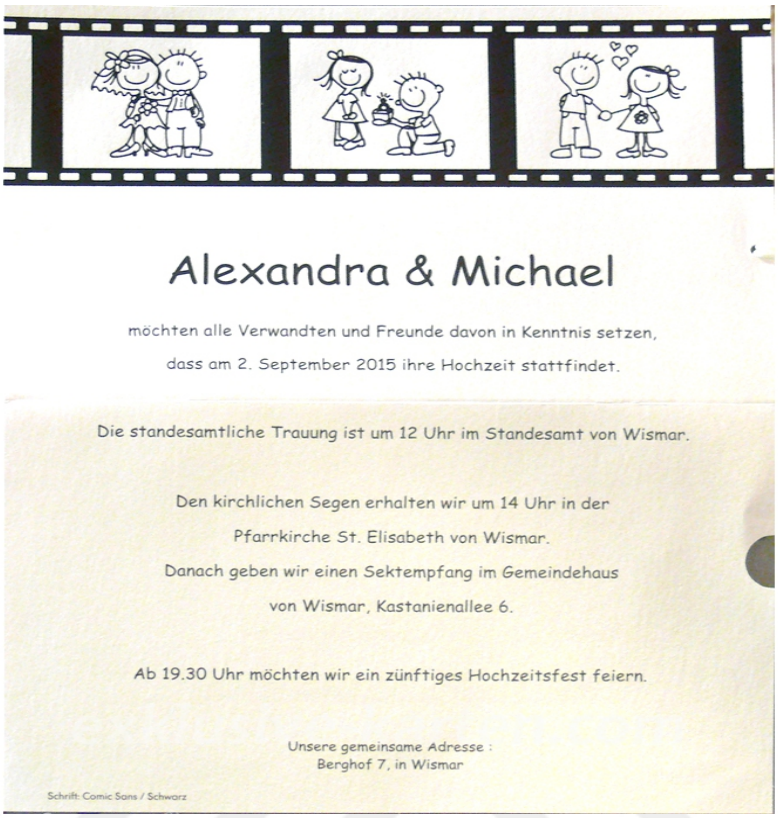
AD 18:


Tanja & Tobias
HEIRATEN
AM SAMSTAG
Juni 2015
20.
IM GOLDENEN SAAL DES RATHAUSES SCHÖNEBERG IN BERLIN
UM 12.00 Uhr
IM ANSCHLUSS FEIERN WIR MIT EUCH IM HOTEL DE ROME AM BEBELPLATZ.
WIR FREUEN UNS ÜBER EURE ZUSAGE BIS 1.5.2015
UNTER 0123-456 789 (TANJA)
ODER 0123-567 890 (TOBIAS)
ACH JA:
der kleine SPERLING

AD 19:


Über ein Jahrzehnt haben wir unsere Beziehung nach vielen Alogorithmen geprüft. Als Zwischenergebnisse können wir bisher eine wunderbare Tochter, ein gemütliches Häuschen und ein Ja-Wort vor dem Standesamt präsentieren.
Zur Optimierung unserer Glücksformel fehlt noch eines:
Gottes Segen.
Wir heiraten
Lange haben wir uns Zeit gelassen, aber nun ist es so weit!
Unsere kirchliche Trauung findet am 09. Mai 2015 um 13.30 Uhr in St. Hedwig in Würzburg statt.
Anschließend möchten wir mit dir/euch im nahegelegenen Lokal - Zum alten Gut - feiern. gemütlich essen... herzhaft lachen... ausgelassen tanzen... einfach fröhlich sein...
Wir freuen uns auf deine/eure Zusage!
Tamara & Karl
Glück ist das Einzige was sich verdoppelt, wenn man es teil.

AD 20:



Alexandra & Michael

möchten alle Verwandten und Freunde davon in Kenntnis setzen,
dass am 2. September 2015 ihre Hochzeit stattfindet.

Die standesamtliche Trauung ist um 12 Uhr im Standesamt von Wismar.

Den kirchlichen Segen erhalten wir um 14 Uhr in der
Pfarrkirche St. Elisabeth von Wismar.
Danach geben wir einen Sektempfang im Gemeindehaus
von Wismar, Kastanienallee 6.

Ab 19.30 Uhr möchten wir ein zünftiges Hochzeitsfest feiern.

Unsere gemeinsame Adresse :
Berghof 7, in Wismar

Schrift: Comic Sans / Schwarz

AD 21:



Das Herz des Menschen erdenkt sich seinen Weg,
aber der Herr lenkt seine Schritte.
Sprüche 16,9

Im Vertrauen auf den Segen unseres allmächtigen Gottes,
der unsere Wege zusammengeführt hat, schließen wir

Beate & Oskar

unseren Ehebund.
Dazu laden wir Sie herzlich ein.

Die Trauung und anschließende Hochzeitsfeier findet am
8. Mai 2016 um 10:30 Uhr im Gemeindehaus
Hoher Weg 4 | 35767 Gusternhain statt.

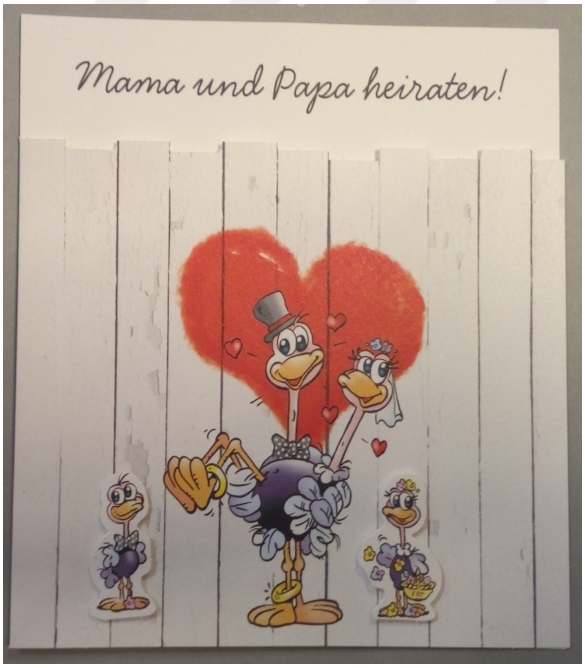
Wir rechnen mit jedem,
der nicht bis zum 17. April 2016 absagt!
Familie Späth: [redacted]
Familie Eberhard: [redacted]

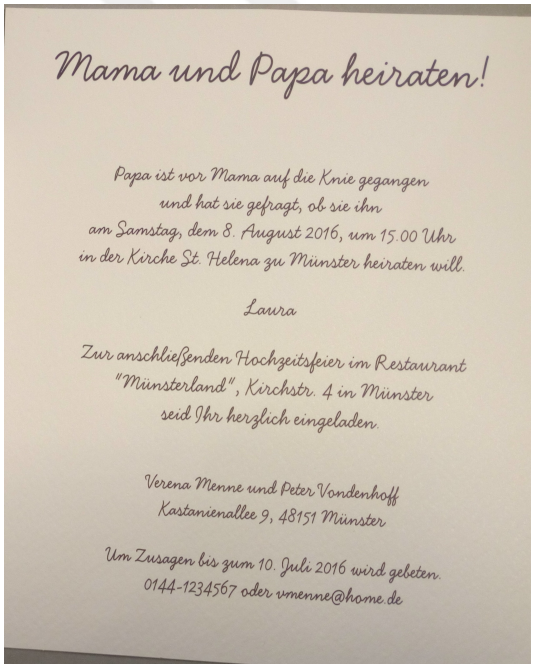
AD 22:


Einladung


M H
Mit Freude verkündigen wir
MIRIAM CAROLINA REUTERS UND HAGEN KÖNIG
unsere Hochzeit für den neunten Juli zweitausend und sechzehn.
Wir möchten Sie von Herzen einladen, um mit uns zum Glockenschlag von acht Uhr am Abend dieses, für uns einmalige Fest, zu eröffnen.
Wir hoffen, Sie an diesem besonderen Tag bei uns, in der Lindenallee 5 zu Mülheim, willkommen zu heißen.
Der Zeremonienmeister von unserem Hochzeitsfest ist Volker König
Lindenallee 5, 48522 Mülheim an der Ruhr, 0208-6553778

AD 23:


Mama und Papa heiraten!


Mama und Papa heiraten!
Papa ist vor Mama auf die Knie gegangen
und hat sie gefragt, ob sie ihn
am Samstag, dem 8. August 2016, um 15.00 Uhr
in der Kirche St. Helena zu Münster heiraten will.
Laura
Zur anschließenden Hochzeitsfeier im Restaurant
"Münsterland", Kirchstr. 4 in Münster
seid Ihr herzlich eingeladen.
Verena Menne und Peter Vondenhoff
Kastanienallee 9, 48151 Münster
Um Zusagen bis zum 10. Juli 2016 wird gebeten.
0144-1234567 oder vmenne@home.de

AD 24:


HERZLICHEN
Dank
RENÉ
JENNIFER
55.1425
Preiskode B


Wir heiraten am 18. Juni 2016
JENNIFER & RENÉ
VOSSELER – BERKHOFF
Die standesamtliche Trauung ist am
Mittwoch um 11.00 Uhr im Rathaus.
Zur anschließenden Feier
im Gasthaus „Zur Mühle"
laden wir herzlich ein.
Teutoburger Strasse 156, Oberhausen
Wir freuen uns wenn Ihr
diesen Tag mit uns verbringt
Kleiderordnung: Weiss

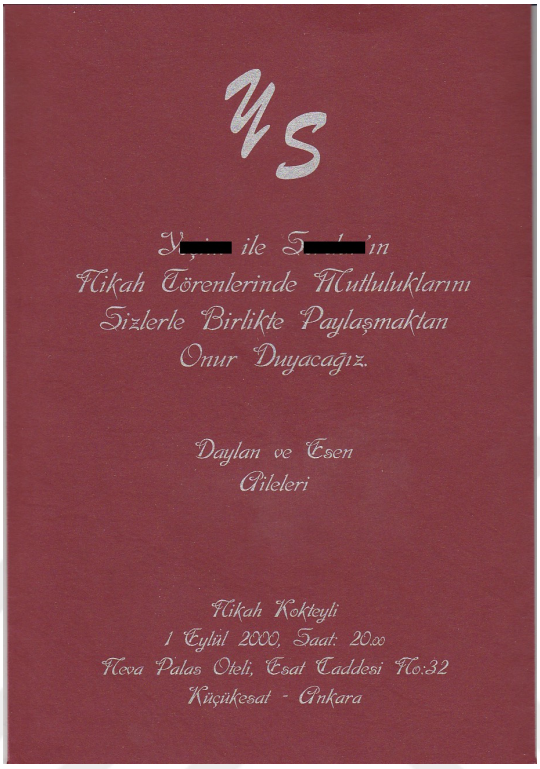

Wir haben die besten Eltern,
Familien, Freunde, Nachbarn
und Kollegen, die man sich
wünschen kann.
Danke für die vielen
Glückwünsche, Blumen und
Geschenke zu unserer Hochzeit.
Und allen, die zum festlichen
Rahmen unserer Feier
beigetragen haben.
Liebe Grüße,
Jennifer und René
55.1425
Preiskode B

AD 25:


= Wir heiraten!
Wir laden Euch ganz herzlich zu unserer Trauung am
Samstag, den 20. August, 16.00 Uhr in die Marienkirche in Dresden ein.
Anschließend möchten wir diesen Tag mit Euch gemeinsam im Restaurant
„Zur goldenen Sonne" (direkt an der Marienkirche) feiern.
Gepoltert wird am 18. August ab 18.00 Uhr bei uns zu Hause
in der Kirschallee 34.
Wir freuen uns sehr auf Euch!
Anne & Jan
Organisatorisches zum Fest:
Bitte meldet Euch bis zum 15. Mai bei Jasmin Sommer für unsere Hochzeit an.
Beiträge und Spiele für die Hochzeitsfeier koordiniert Claudia Riemann. Bitte stimmt Eure Beiträge mit
ihr im Vorfeld ab.
Da wir anschließend in die Flitterwochen fahren, bitten wir Euch, von Blumen abzusehen.

6.2 ORİJİNAL TÜRKÇE DAVETİYELER

TD 1:



TD 2:

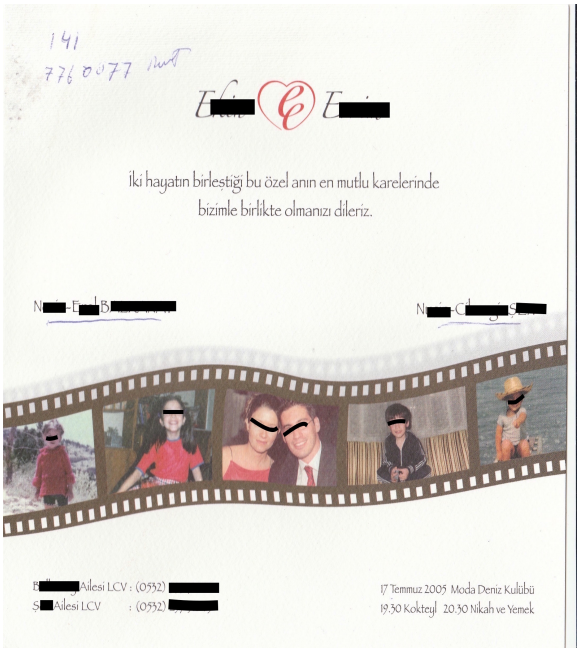


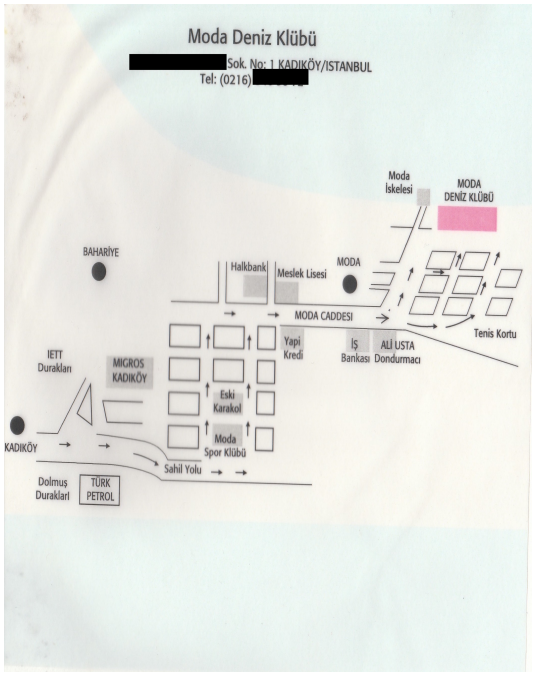


TD 3:


Düğün törenimizde sizleri de
aramızda görmekten
mutluluk duyarız.
Babası
Babası
Tarih : 19 Şubat 2005 Cumartesi Saat : 20.00
Yer : Denizcan Düğün Salonu Jandarma Yanı
Karşıyaka - İZMİR
Cd. Akıncılar Eczanesi Önünden
Düğün Salonuna Otobüs Hareket Edecek Saat :19.00
Not : 18 Şubat 2005 Cuma Kına gecesi
Lokomotif Düğün Salonu Şirinyer (Tren İstasyonu İçi)

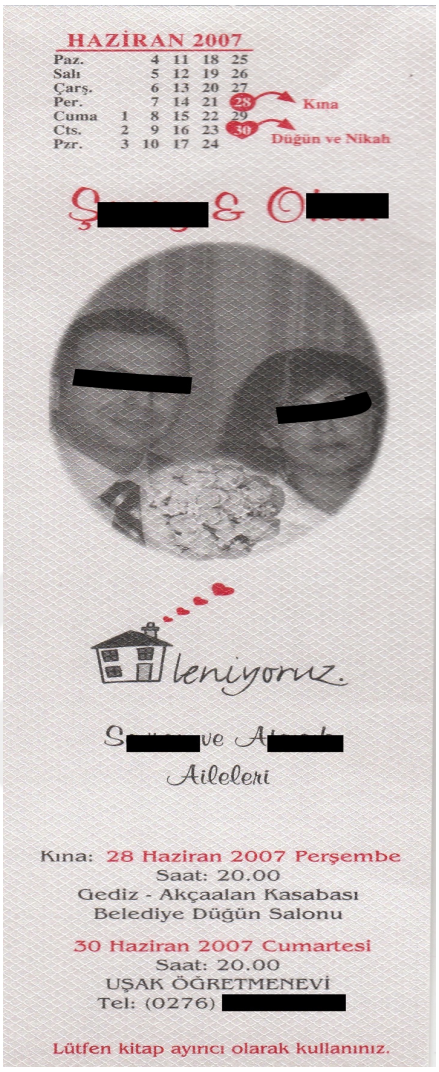
TD 4:


İki hayatın birleştiği bu özel anın en mutlu karelerinde
bizimle birlikte olmanızı dileriz.
17 Temmuz 2005 Moda Deniz Kulübü
19.30 Kokteyl 20.30 Nikah ve Yemek


Moda Deniz Klübü
Tel: (0216)
Moda İskelesi
MODA DENİZ KLÜBÜ
BAHARİYE
Halkbank
Meslek Lisesi
MODA
MODA CADDESİ
Tenis Kortu
İETT Durakları
MİGROS KADIKÖY
Yapı Kredi
İŞ Bankası
ALİ USTA Dondurmacı
Eski Karakol
Moda Spor Klübü
KADIKÖY
Sahil Yolu
Dolmuş Durakları
TÜRK PETROL

TD 5:

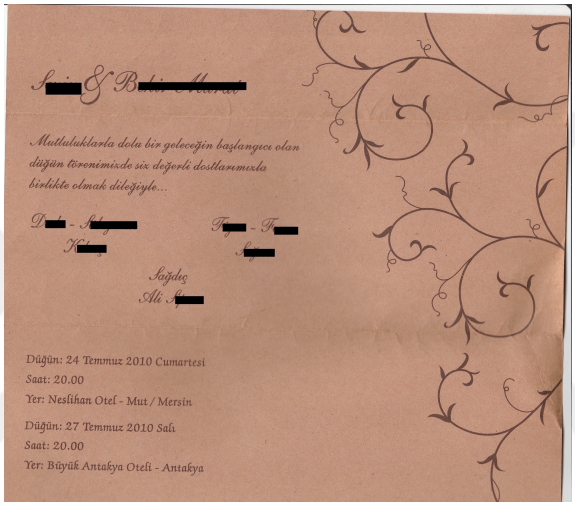

leniyoruz


HAZİRAN 2007
Paz. 4 11 18 25
Salı 5 12 19 26
Çarş. 6 13 20 27
Per. 7 14 21 28
Cuma 1 8 15 22 29
Cts. 2 9 16 23 30
Pzr. 3 10 17 24
Kına
Düğün ve Nikah
leniyoruz.
Aileleri
Kına: 28 Haziran 2007 Perşembe
Saat: 20.00
Gediz - Akçaalan Kasabası
Belediye Düğün Salonu
30 Haziran 2007 Cumartesi
Saat: 20.00
UŞAK ÖĞRETMENEVİ
Tel: (0276)
Lütfen kitap ayırıcı olarak kullanınız.


UŞAK ÖĞRETMENEVİ
Tel: (0276)
KURTULUŞ MAH.
ANADOLU LİSESİ
HÜKÜMET BİNASI
ADLİYE
UŞAK LİSESİ
ORMAN İŞL. MÜD.
BEŞİM ATALAY İLKÖĞRETİM OKULU
ENDÜSTRİ MESLEK LİSESİ
FUTBOL SAHASI
KARALI SPOR SALONU
METEOROLOJİ
KIZ MESLEK LİSESİ
İZMİR ASFALTI
FATİH CA

TD 6:

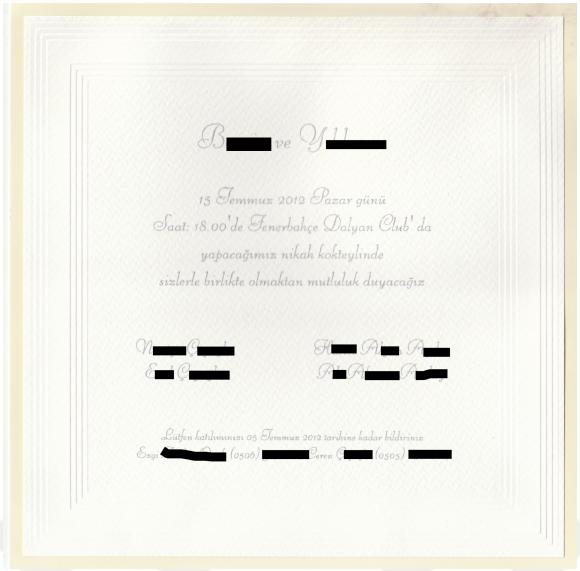



Mutluluklarla dolu bir geleceğin başlangıcı olan
düğün törenimizde siz değerli dostlarımızla
birlikte olmak dileğiyle...
Sağdıç
Düğün: 24 Temmuz 2010 Cumartesi
Saat: 20.00
Yer: Neslihan Otel - Mut / Mersin
Düğün: 27 Temmuz 2010 Salı
Saat: 20.00
Yer: Büyük Antakya Oteli - Antakya

TD 7:

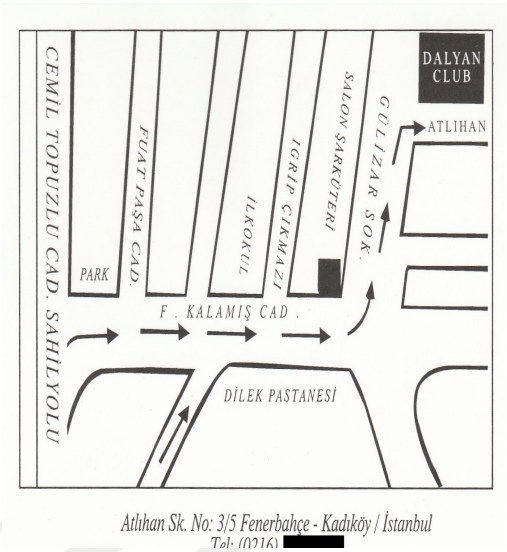

Allah (c.c.)'in emrini
Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünnetini yerine getirmek,
İslam toplumunun temelini oluşturan,
aileyi teşekkül ettirmek için ilk adımı atmış bulunuyorlar.
Bu hayırlı günde sizleri de aramızda görmekten
mutluluk duyarız.
(Radyocu)
Kına : 2 Eylül 2011 Cuma Saat 19.00 Kuzyaka İlköğretim Okulu Düğün Salonu - KASTAMONU
(Kına Bayanlara)
Düğün : 4 Eylül 2011 Pazar Saat 14.00 Selimiye Camii Konferans Salonu Mut,MERSİN
(Düğünümüz Mevlütlüdür)

TD 8:



15 Temmuz 2012 Pazar günü
Saat: 18.00'de Fenerbahçe Dalyan Club' da
yapacağımız nikah kokteylinde
sizlerle birlikte olmaktan mutluluk duyacağız

Lütfen katılımınızı 05 Temmuz 2012 tarihine kadar bildiriniz



Atlıhan Sk. No: 3/5 Fenerbahçe - Kadıköy / İstanbul

TD 9:



Birlikteliğimizin sonsuza kadar sürmesi
umut ve dileğiyle ortak yaşama
adım attığımız bu günde
sizlerle birlikte olmaktan
mutluluk duyarız.

Ailesi
Ailesi

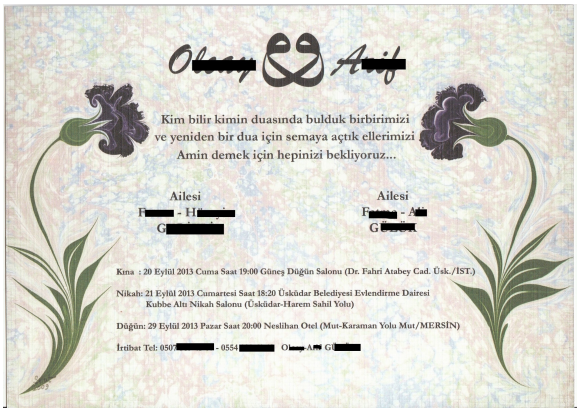
4 Temmuz 2012 Çarşamba Saat: 19.30 da
Suphi Öner Öğretmen Evi Havuz Başı MERSİN
Not: 6.7.8.Temmuz 2012 de Malatyadaki Düğünümüzede Bekleriz

TD 10:


M & A
28 Ekim 2013


M & A
28 Ekim 2013
Düğün merasimlerimizde sizleri de aramızda görmekten mutluluk duyarız...
SAKARYA - Kına
26 Ekim 2013 Cumartesi
Saat: 13.00 (Bayanlara Özel)
Yer: Erenler Belediyesi
Kültür Merkezi Düğün Salonu (Kat 3)
SAKARYA - Gelin Alma
27 Ekim 2013 Saat: 12.30
SAKARYA - Düğün & Yemek
27 Ekim 2013 Pazar Saat: 13.00
Yer: Seçkin Otel
KONYA - Düğün & Yemek
28 Ekim 2013 Pazartesi Saat: 18.00
Yer: Öncü Sosyal Tesisleri
Yaka Meram Cad. No: 127
Not: Yeni Saat Uygulamasına Dikkat Ediniz.

TD 11:


Kim bilir kimin duasında bulduk birbirimizi
ve yeniden bir dua için semaya açtık ellerimizi
Amin demek için hepinizi bekliyoruz...
Ailesi
Ailesi
Kına : 20 Eylül 2013 Cuma Saat 19:00 Güneş Düğün Salonu (Dr. Fahri Atabey Cad. Üsk./İST.)
Nikah: 21 Eylül 2013 Cumartesi Saat 18:20 Üsküdar Belediyesi Evlendirme Dairesi
Kubbe Altı Nikah Salonu (Üsküdar-Harem Sahil Yolu)
Düğün: 29 Eylül 2013 Pazar Saat 20:00 Neslihan Otel (Mut-Karaman Yolu Mut/MERSİN)



TD 12:





Bu mutlu günümüzü bizimle paylaşmanızdan sevinç duyacağız.

22 Ağustos 2013 Perşembe
Saat: 19.00
ALTINOCAK RESTAURANT
AVANOS - NEVŞEHİR

Gelin Alması Saat: 18.30'da [redacted] Mah.
Sarıhıdır Köyü Ürgüp / NEVŞEHİR

Kına : 20 Ağustos 2013 Salı
Saat : 19.00
ÇINAR DÜĞÜN SALONU - MALATYA
İrtibat Tel.: 0.505.[redacted]

TD 13:



Ömür boyu mutluluğa imzalarımızı atarken sizlerin yanımızda olmanızdan büyük mutluluk duyacağız.

Nikah: 15-06-2013, Saat: 17:00
Bayrampaşa Evlendirme Dairesi

Kına: 25-08-2013, Saat: 19:00
Müsgebi Restaurant
Metro karşısı Aquapark yanı Ortakent / Bodrum

Düğün: 31-08-2013, Saat: 19:00
Havaz / Mut - Mersin

TD 14:



"Kişinin sahip olduklarının en hayırlısı: Allah'ı zikreden bir dil, ona şükreden bir kalp ve imanı doğrultusunda yaşamasına yardımcı bir eştir."
Hadis-i Şerif

Bu anlamlı günümüzde, düzenlemiş olduğumuz düğünde, sizleri de aramızda görmekten mutluluk duyarız.

[redacted] ve [redacted]
Aileleri

Kına: 09 Ağustos 2013 Cuma Saat: 20.00
Mut Öğretmenevi (Bayanlara Özeldir)

10 Ağustos 2013 Cumartesi Saat: 20.00
Nural Düğün Salonu
Orlaköy – Mut/Mersin

Not: Düğünümüz mevlitli ve semazen gösterimlidir.

TD 15:



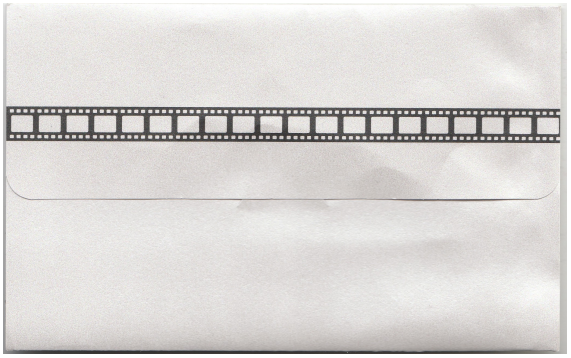


Evlilik güzel duygu birlikte yaşamak
Ve aynı tek bir yastıkta yaşlanmak
Leyla ile Mecnun olmak severken
Eski resimlere bakıyor olmak özlerken
Ne güm ne tasa ne de keder beraberken
İnsan ömründe kaç kere sever ki zaten
Yıl anılar bizi bekliyor mutluluk çok yakında
Ömür nasıl bir duygudur bilirmisiniz acaba
Rica minnetle de gelmez ama,
Yürüyünde mücadeledir hayatın anlamı
Zaman deyip geçmeden birlikte yaşamalı

[redacted] - [redacted]

30 Ağustos 2014 Cumartesi Saat:19.30
Şimşek Tesisleri Düğün Salonu
Mut / Mersin

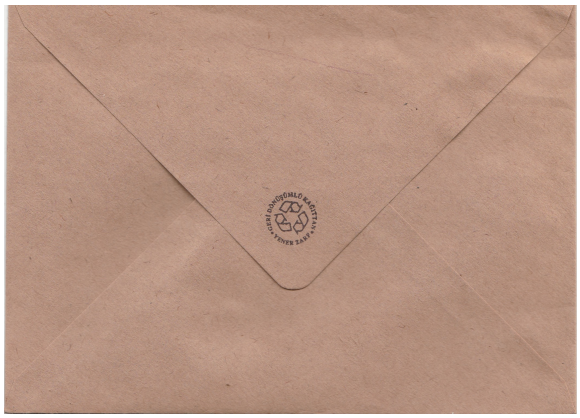
TD 16:

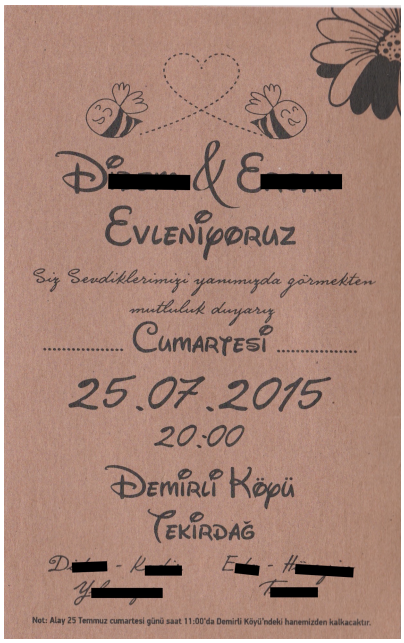



EVLENİYORUZ
N & K


& K
Hayata karşı beraber dik durduk
hiç yenilmedik kendi yuvamızı kurmaya
kendi kanatlarımızla uçmaya karar verdik
bu günümüzde sizlerde aramızda
görmek bizlere mutluluk verecektir.
Ailesi
Kadriye - Murat
Ailesi
Neziha - Eshabil
Çeyiz : 1-6 Ağustos 2014 Arası
Yer Sk. Bora Apt. Kat :2
Kına : 7 Ağustos 2014 Perşembe Saat :19:00
Yer : Eski Müze Arkası Keyif Kafe Merkez / TOKAT
Bayrak : 8 Ağustos 2014 Cuma Saat : 14:00
Yer Mh. Kristal Sk. Apt. No Belsin Tlf :0 533
Düğün : 8 Ağustos 2014 Cuma Saat : 19:00
Yer : Dorse Düğün Salonu (Tınaztepe Tramvay Durağı Karşısı) Belsin / KAYSERİ

TD 17:




& E
EVLENİYORUZ
Siz Sevdiklerimizi yanımızda görmekten
mutluluk duyarız
CUMARTESİ
25.07.2015
20:00
DEMİRLİ KÖYÜ
TEKİRDAĞ
Not: Alay 25 Temmuz cumartesi günü saat 11:00'da Demirli Köyü'ndeki hanemizden kalkacaktır.

TD 18:


P 30 6 13 20 27
S 31 7 14 21 28
Ç 1 8 15 22 29
P 2 9 16 23 30
C 3 10 17 24
C 4 11 18 25
P 5 12 19 26
NİSAN
25
CUMARTESİ
Fatma & Sonra
Beraberliğimizin bu ilk gününde biz, "EVET" derken
Sizleride aramızda görmekten mutluluk duyarız.
Ailesi
Ailesi
(merhume)
(merhum)
Kına : 24 Nisan 2015 Cuma Saat :19:00
deki Kız Evinde Olacaktır.
Düğün : 25 Nisan 2015 Cumartesi Saat : 19:30
DÜĞÜN SALONU / MERSİN

TD 19:

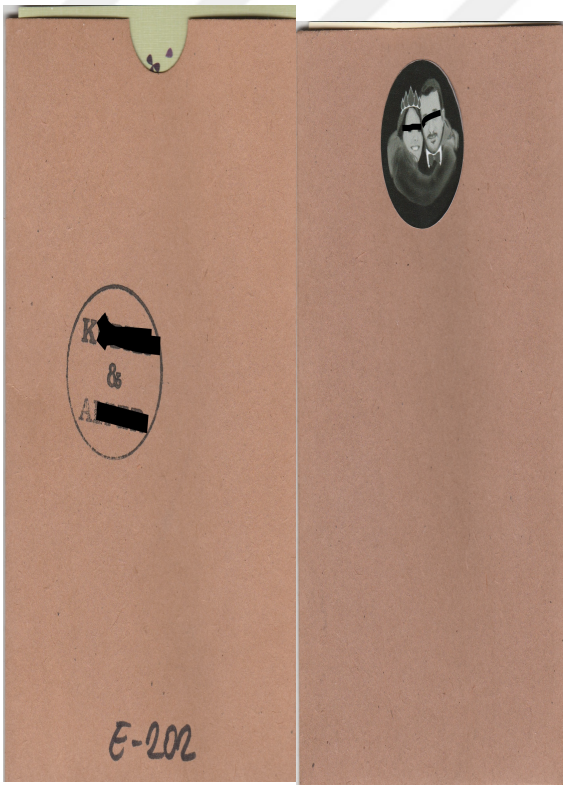

& H
Sizleri de bu mutlu günümüzde
aramızda görmekten
mutluluk duyarız...
(Merhum)
06.06.2015 Denizli
19:00
GİZA PLAZA
(Pamukkale Yol Ayrımı)
-
14.06.2015 Mersin
19:00
SUPHİ ÖNER ÖĞRETMENEVİ

TD 20:


Ç[redacted] & D[redacted]
Aileleri
Sn.Selin - Dursun KARAKAYA


M[redacted] & H[redacted]
Hayatlarımızı birleştireceğimiz bu özel günümüzde
Mutluluğumuzu bizimle paylaşmanız dileğiyle...
Nikah tarihimiz : 04 Haziran 2016
Nikah Saatimiz : 14:00
Nikah Salonu :
DEMONTİ HOTEL
Akay Caddesi No:8 Kavaklıdere/ANKARA
Düğün Tarihimiz :16 Temmuz 2016
Düğün Saatimiz :19:00
Düğün Salonu :
AMİSOS HOTEL(Atatürk Heykeli Karşısı)
Cumhuriyet Cd. No:18 İlkadım/SAMSUN

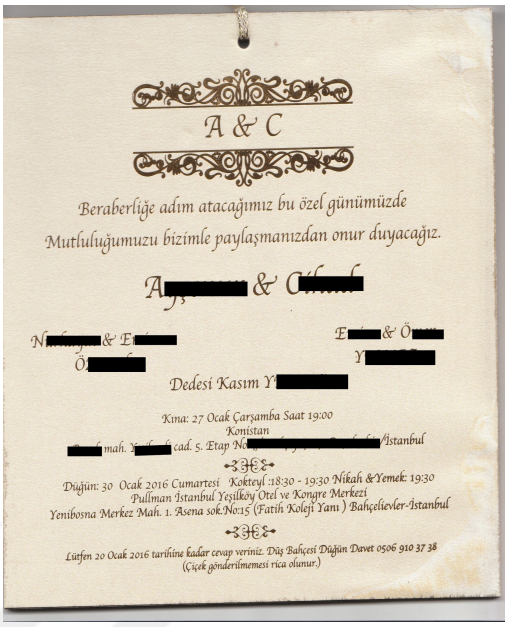
TD 21:


K[redacted]
&
A[redacted]
E-202


K[redacted] & A[redacted]
DÜĞÜNÜMÜZE
DAVETLİSİNİZ
17 Temmuz 2016
23 Temmuz 2016
Beyaz Balıçe Restaurant
20:00
Derıağzı Mevkii TİGEM
Tesisleri 3. Kapı
Merkez / YALOVA
100. Yıl Park Restaurant
20:00
Sakarya Bulvarı Yeşilırmak Cd.
Sakarya Parkı İçi
Kepez / ANTALYA
(Not: 17 Temmuz günü saat 19:30'da Çınarcık Harmanlar Mahallesi Muhtarlığı önünden otobüs kaldırılacaktır.)

TD 22:




A & C
Beraberliğe adım atacağımız bu özel günümüzde
Mutluluğumuzu bizimle paylaşmanızdan onur duyacağız.
Dedesi Kasım Y
Kına: 27 Ocak Çarşamba Saat 19:00
Konistan
Düğün: 30 Ocak 2016 Cumartesi Kokteyl :18:30 - 19:30 Nikah &Yemek: 19:30
Pullman İstanbul Yeşilköy Otel ve Kongre Merkezi
Yenibosna Merkez Mah. 1. Asena sok.No:15 (Fatih Koleji Yanı) Bahçelievler-İstanbul
Lütfen 20 Ocak 2016 tarihine kadar cevap veriniz. Düş Bahçesi Düğün Davet 0506 910 37 38
(Çiçek gönderilmemesi rica olunur.)

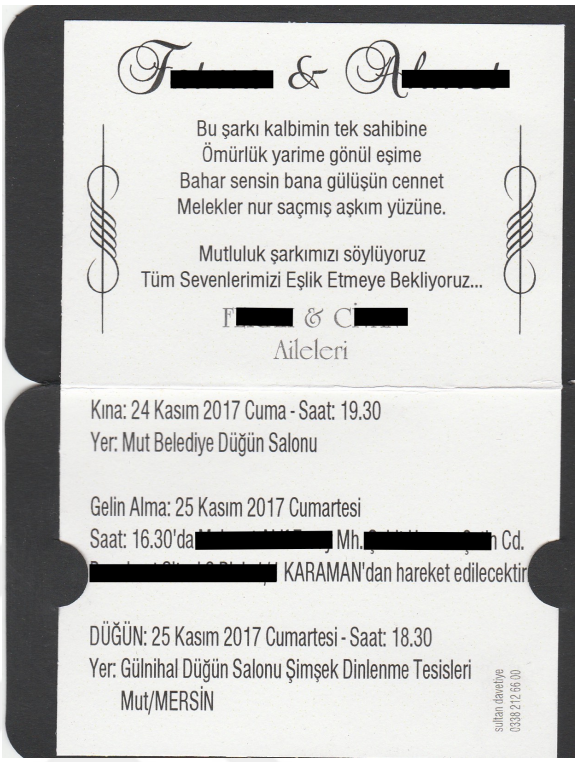
TD 23:


CARTE POSTALE
Evleniyoruz...


CARTE POSTALE
Sn. Dursun KARAKAYA
ve Eşi
Bu mutlu günümüzde
bizimle olmanız dileğiyle...
15 Eylül 2017 | 20.00 | Botanik Park
Düğünümüz yemeklidir, 5 Eylül'e kadar LCV...
(Ahmet)
(Çiğdem)

TD 24:


BİZİM ŞARKIMIZ
aşk


Bu şarkı kalbimin tek sahibine
Ömürlük yarime gönül eşime
Bahar sensin bana gülüşün cennet
Melekler nur saçmış aşkım yüzüne.
Mutluluk şarkımızı söylüyoruz
Tüm Sevenlerimizi Eşlik Etmeye Bekliyoruz...
Aileleri
Kına: 24 Kasım 2017 Cuma - Saat: 19.30
Yer: Mut Belediye Düğün Salonu
Gelin Alma: 25 Kasım 2017 Cumartesi
KARAMAN'dan hareket edilecektir
DÜĞÜN: 25 Kasım 2017 Cumartesi - Saat: 18.30
Yer: Gülnihal Düğün Salonu Şimşek Dinlenme Tesisleri
Mut/MERSİN

TD 25:




ÖMÜR BOYU SÜRECEK MUTLU BERABERLİĞİMİZİN BAŞLANGICINDA
SİZLERİDE ARAMIZDA GÖRMEKTEN ONUR DUYARIZ.
AİLESİ
AİLESİ
19 AĞUSTOS 2017 CUMARTESİ SAAT : 19.00 SULTAŞA OTEL - MERSİN
İRTİBAT TEL : 0.507
DAVETİYEMİZ İKİ KİŞİLİKTİR. ÇOCUKLARA İYİ UYKULAR DİLERİZ.

6.3 TEZ ORİJİNALLİK FORMU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ALMAN DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 08/06/2018

Tez Başlığı : TÜRK VE ALMAN DÜĞÜN GELENEKLERİ VE DAVETİYELERİ

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam ...194.. sayfalık kısmına ilişkin, 08./06./2018 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 2. 'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

1- ☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç
2- ☒ Kaynakça hariç
3- ☒ Alıntılar hariç
4- ☐ Alıntılar dâhil
5- ☒ 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Selin Yıldız
Tarih ve İmza
08.06.2018

Adı Soyadı:	Selin Karakaya
Öğrenci No:	N11123257
Anabilim Dalı:	Alman Dili ve Edebiyatı
Programı:	Alman Edebiyatı

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

(Unvan, Ad Soyad, İmza)

HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
MASTER'S THESIS ORIGINALITY REPORT

HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
GERMAN LANGUAGE AND LITERATURE DEPARTMENT

Date: 08/06/2018

Thesis Title : TURKISH AND GERMAN WEDDING TRADITIONS AND INVITATIONS

According to the originality report obtained by myself/my thesis advisor by using the Turnitin plagiarism detection software and by applying the filtering options checked below on 08/06/2018 for the total of ...194..... pages including the a) Title Page, b) Introduction, c) Main Chapters, and d) Conclusion sections of my thesis entitled as above, the similarity index of my thesis is .2.... %.

Filtering options applied:

1. ☒ Approval and Decleration sections excluded
2. ☒ Bibliography/Works Cited excluded
3. ☒ Quotes excluded
4. ☐ Quotes included
5. ☒ Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Social Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Selin Yıldız
Date and Signature
08.06.2018

Name Surname:	Selin Karakaya
Student No:	N11123257
Department:	German Language and Literature
Program:	German Literature

ADVISOR APPROVAL

APPROVED.

(Title, Name Surname, Signature)

6.4 TEZ ÇALIŞMASI ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ALMAN DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 11/06/2018

Tez Başlığı: TÜRK VE ALMAN DÜĞÜN GELENEKLERİ VE DAVETİYELERİ

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmam:

1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır,
2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir.
3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir.
4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, mülakat, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir.

Hacettepe Üniversitesi Etik Kurullar ve Komisyonlarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kurul/Komisyon'dan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza
11.06.2018

Adı Soyadı: Selin Karakaya
Öğrenci No: N11123257
Anabilim Dalı: Alman Dili ve Edebiyatı
Programı: Alman Edebiyatı
Statüsü: ☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Bütünleşik Doktora

DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI

(Unvan, Ad Soyad, İmza)

Detaylı Bilgi: http://www.sosyalbilimler.hacettepe.edu.tr
Telefon: 0-312-2976860 **Faks:** 0-3122992147 **E-posta**: sosyalbilimler@hacettepe.edu.tr

HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
ETHICS COMMISSION FORM FOR THESIS

HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
GERMAN LANGUAGE AND LITERATURE DEPARTMENT

Date: 11/06/2018

Thesis Title: TURKISH AND GERMAN WEDDING TRADITIONS AND INVITATIONS

My thesis work related to the title above:

1. Does not perform experimentation on animals or people.
2. Does not necessitate the use of biological material (blood, urine, biological fluids and samples, etc.).
3. Does not involve any interference of the body's integrity.
4. Is not based on observational and descriptive research (survey, interview, measures/scales, data scanning, system-model development).

I declare, I have carefully read Hacettepe University's Ethics Regulations and the Commission's Guidelines, and in order to proceed with my thesis according to these regulations I do not have to get permission from the Ethics Board/Commission for anything; in any infringement of the regulations I accept all legal responsibility and I declare that all the information I have provided is true.

I respectfully submit this for approval.

Selin Yıldız
Date and Signature
11.06.2018

Name Surname:	Selin Karakaya
Student No:	N11123257
Department:	German Language and Literature
Program:	German Literature
Status:	☒ MA ☐ Ph.D. ☐ Combined MA/ Ph.D.

ADVISER COMMENTS AND APPROVAL

(Title, Name Surname, Signature)